

Model wsparcia dorosłych osób z
niepełnosprawnością intelektualną w
środowisku życia „Dorośli – niezależni”

SPIS TREŚCI

Wstęp.....	4
Rozdział I. Opis grupy docelowej wraz z analizą potrzeb na podstawie wyników badań.....	6
1. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną.....	6
1.1. Sytuacja bytowa.....	8
1.2. Sytuacja zdrowotna	9
2. Opiekunowie osób z niepełnosprawnością intelektualną.....	10
3. Użytkownicy modelu: lokalne instytucje publiczne i społeczność lokalna	13
Rozdział II. Analiza usług na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną w Mieście Poznań	16
1. Domy pomocy społecznej.....	16
1.1. Definicja	16
1.2. Ścieżka otrzymania usługi	18
1.3. Infrastruktura placówek w Poznaniu.....	19
1.4. Sposób finansowania	20
1.5. Luki i bariery	21
2. Małe grupowe formy mieszkaniowe.....	23
2.1. Definicja	23
2.2. Ścieżka otrzymania usługi	23
2.3. Infrastruktura placówek w Poznaniu.....	24
2.4. Sposób finansowania	25
2.5. Luki i bariery	25
3. Mieszkania chronione	27
3.1. Definicja	27
3.2. Ścieżka otrzymania usługi	28
3.3. Infrastruktura placówek w Poznaniu.....	29
3.4. Sposób finansowania	29
3.5. Luki i bariery	29
4. Usługi asystenckie.....	31
4.1. Definicja	31
4.2. Ścieżka otrzymania usługi	32
4.3. Sposób finansowania	33
4.4. Luki i bariery	33
5. Specjalistyczne usługi opiekuńcze	34
5.1. Definicja	34
5.2. Ścieżka otrzymania usługi	36
5.3. Dostępność usług w Poznaniu.....	36
5.4. Sposób finansowania	37
5.5. Luki i bariery	38
Rozdział III. Sytuacja prawna osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz sposoby zabezpieczenia ich sytuacji majątkowej.....	39
1. Ubezważnowolnienie osób niepełnosprawnych intelektualnie.....	39
1.1. Ubezważnowolnienie całkowite.....	40
1.2. Ubezważnowolnienie częściowe.....	42
1.3. Postępowanie o ubezważnowolnienie	44
2. Zabezpieczenie finansowe dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną	46
2.1. Umowa darowizny.....	47
2.2. Umowa dożywocia	48
2.3. Nieodpłatna i odpłatna umowa renty.....	49
2.4. Testament	50
2.5. Oferta.....	52
3. Dziedziczenie osób z niepełnosprawnością intelektualną	53
4. System świadczeń dla dorosłych osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów	54
4.1. Pomoc świadczona przez Poznańskie Centrum Świadczeń	54
4.2. Pomoc świadczona przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie.....	57
4.3. Pomoc świadczona przez Biuro Spraw Lokalowych.....	58
Rozdział IV. Bariery rozwoju deinstytucjonalizacji usług	60
1. Bariery wewnętrzne	60

2. Bariery zewnętrzne	61
Rozdział V. Opis modelu i jego elementy składowe	62
1. Schemat modelu deinstytucjonalizacji usług.....	63
2. Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie	64
2.1. Funkcja diagnostyczna	66
2.2. Funkcja informacyjna	67
2.3. Funkcja doradcza	68
2.4. Funkcja koordynacyjna	69
2.5. Funkcja rzecznicza	70
2.6. Funkcja integracyjna	71
2.7. Struktura organizacyjna	72
2.8. Koszty wdrożenia i utrzymania	83
2.9. Montaż środków	85
2.1.0 Wnioski z testowania Centrum Usług i Doradztwa	90
3. Usługi przerwy regeneracyjnej.....	93
3.1. Założenia ogólne domu krótkiego pobytu.....	93
3.2. Struktura organizacyjna	94
3.3. Zakres usług.....	117
3.4. Ścieżka otrzymania usługi	118
3.5. Standard obiektu.....	118
3.6. Koszty utrzymania	119
3.7. Montaż środków	122
3.8. Wnioski z testowania usługi przerwy regeneracyjnej	123
4. Mieszkalnictwo wspomagane	126
4.1. Założenia ogólne mieszkalnictwa wspomagane.....	126
4.2. Trening mieszkaniowy.....	127
4.3. Mieszkanie wspomagane	127
4.4. Usługi świadczone w mieszkaniach wspomaganych	132
4.5. Struktura organizacyjna	133
4.6. Ścieżka otrzymania usługi	152
4.7. Standard obiektu.....	152
4.8. Koszty wdrożenia i utrzymania.....	153
4.9. Montaż środków	156
5.0 Wnioski z testowania mieszkalnictwa wspomagane	157
5. Model fundacji jako forma zabezpieczenia prawno-finansowego	158
5.1. Założenia Fundacji.....	158
5.2. Zadania Fundacji	158
5.3. Wnioski z testowania fundacji mieszkalnictwa wspomagane	165
6. Standardy jakości usług w systemie mieszkalnictwa wspomagane.....	167
Rozdział VI. Innowacja społeczna – co odróżnia model od obecnych rozwiązań	179
Rozdział VII. Warunki wdrożenia modelu	188
1. Zmiany w ustawodawstwie	188
1.1. W zakresie deinstytucjonalizacji istniejących usług.....	189
1.2. W zakresie pozyskania mieszkań na cele mieszkalnictwa wspomagane.....	189
1.3. W zakresie zabezpieczenia finansowego osób z niepełnosprawnością i ich rodzin.....	191
1.4. W zakresie rozwoju form zabezpieczenia finansowego	192
2. Czynniki finansowe	193
3. Warunki społeczne	194
Rozdział VIII. Instrukcja stosowania modelu i wszystkich jego elementów składowych.....	195
Rozdział IX. Informacja o sposobie przeprowadzenia i wyników konsultacji oraz zaangażowania interesariuszy	201
1. Lista osób i instytucji biorących udział w opracowywaniu i konsultacjach modelu	201
2. Informacja o sposobie przeprowadzenia konsultacji.....	202
3. Harmonogram prac.....	203

WSTĘP

Osoby z niepełnosprawnością stanowią kategorię społeczną zagrożoną ubóstwem, marginalizacją i wykluczeniem społecznym, a przez to objętą szczególną opieką przez międzynarodowe i krajowe instytucje publiczne i organizacje społeczne. W ostatnich dziesięcioleciach na szczeblu międzynarodowym i krajowym powstały liczne akty prawne i dokumenty eksperckie¹, które promują przyjęcie czterech zasad w projektowaniu i wdrażaniu programów wsparcia dla osób z niepełnosprawnością:

1. deinstytucjonalizacji – procesu rozwoju wysokiej jakości usług środowiskowych pełniących funkcję wspomagającą (umożliwiająca jednostce korzystanie z dóbr i usług dostępnych w społeczności lokalnej) i prewencyjną (wsparcie udzielone w środowisku może odroczyć lub wyeliminować konieczność korzystania z opieki instytucjonalnej).
2. normalizacji – konceptu socjopolitycznego promującego wsparcie osób z niepełnosprawnością w społeczności lokalnej odzwierciedlające takie wzorce i warunki codziennego funkcjonowania jakie są charakterystyczne dla tej społeczności, a przez to zwiększające ich szansę na pełną integrację społeczną (np. poprzez tworzenie mieszkań wspomaganych w środowisku lokalnym zamiast wydzielonych instytucji całodobowych na peryferiach miast).
3. podmiotowości – wartości wskazującej na zdolność osób z niepełnosprawnością do samostanowienia, nietykalności i autonomii.
4. inkluzji – zasady wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością poprzez taką organizację środowiska, by nie działało ono wykluczająco, dyskryminująco lub w inny sposób niekorzystnie nie ograniczało udziału osób z niepełnosprawnością w głównym nurcie życia społecznego.

Narodowy Spis Powszechny prowadzony w 2011 roku uwidoczniał rozmiar zjawiska niepełnosprawności w Polsce. Problem niepełnosprawności dotyczy 12,2% ogółu obywateli (4 697,5 tys.), co oznacza, że co ósmy Polak jest osobą niepełnosprawną prawnie (posiada orzeczenie o niepełnosprawności) i/lub biologicznie (odczuwa ograniczoną zdolność do wykonywania czynności podstawowych).

W szczególnie trudnej sytuacji są osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Polityka społeczna kierowana do tej kategorii społecznej przewiduje odrębne rozwiązania prawno-instytucjonalne. Również Minister Rozwoju przeznaczył odrębne środki finansowe w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój na kreowanie innowacji społecznych w odniesieniu do dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną (Działanie 4.1. Innowacje społeczne). Głównym problemem dostrzeganym przez instytucje publiczne i organizacje pozarządowe (w tym przez organizatora programu i Beneficjenta projektu) jest wysoki poziom instytucjonalizacji usług dla osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz zależność prawna, finansowa i socjalna osób z niepełnosprawnością intelektualną od opiekunów faktycznych (głównie rodziców).

---

¹ W szczególności: Karta praw podstawowych Unii Europejskiej, Europejska strategia w sprawie niepełnosprawności 2010-2020, Europejska Karta Społeczna, Plan działań Rady Europy na rzecz osób niepełnosprawnych 2006-2015, Rezolucja Rady Unii Europejskiej i przedstawicieli rządów państw członkowskich, zebranych w Radzie w dniu 17 marca 2008 r. w sprawie sytuacji osób niepełnosprawnych w Unii Europejskiej, Rezolucja Zgromadzenia Parlamentarnego o dostępie do praw osób niepełnosprawnych oraz ich pełnej i aktywnej partycypacji w życiu społecznym, Traktat Lizboński zmieniający Traktat o Unii Europejskiej, Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych.

Zabezpieczenie prawne, finansowe i socjalne osób z niepełnosprawnością intelektualną gwarantowane jest w znacznej mierze przez system rodzinny. Większość osób z niepełnosprawnością intelektualną, mimo osiągnięcia pełnoletności, nie uzyskuje samodzielności życiowej (w tym mieszkaniowej), zamieszkując z rodziną generacyjną. Podstawową alternatywą dla nieformalnej sieci wsparcia w zabezpieczeniu bytowym i opiekuńczym osób z niepełnosprawnością intelektualną są instytucje pomocy społecznej, w szczególności domy pomocy społecznej.

Brak rozwiązań z zakresu deinstytucjonalizacji usług dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wpływa negatywnie na ich rozwój osobisty i społeczny: ich kontakty społeczne ograniczają się najczęściej do osób z kręgu rodzinnego, hamując rozwój niezależności i poczucia odrębności od rodziców². Nieopuszczanie domu rodzinnego przez dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną zakłóca też cykl życia rodziny. Dorosły człowiek z niepełnosprawnością intelektualną lub sprzężoną nie usamodzielnia się, nie opuszcza gniazda, a rodzice mimo dorosłego wieku nadal pełnią nad nim funkcje opiekuńcze. Relacja między rodzicem a dorosłym z niepełnosprawnością intelektualną nie przechodzi w kolejny etap charakterystyczny dla tego wieku – partnerstwa. W dalszym ciągu po stronie rodziców obserwowane są akty troski, czułości, opieki, a przywiązanie dorosłej osoby z niepełnosprawnością do rodziców nie przestaje być przywiązaniem głównym – w dalszym ciągu towarzyszą im zależności charakterystyczne dla relacji rodzic-dziecko.

Brak niezależności mieszkaniowej młodych dorosłych osób z niepełnosprawnością wynika jednak nie tylko z barier instytucjonalnych, ale też z barier wewnętrznych tych osób i ich rodziców. Blokada przed opuszczeniem rodzinnego gniazda związana jest z niskim poziomem zaufania do umiejętności i zaradności osoby z niepełnosprawnością oraz lękiem przed zmianą. Zarówno osoby z niepełnosprawnością, jak i ich bliscy często nie ufają, że takie rozwiązanie może być korzystne dla obu stron. Obie strony obawiają się też zmiany stylu życia – dotąd dziecko regulowało tryb i sposób życia przynajmniej jednego z rodziców, który pełnił nad nim długoterminową opiekę. Mimo iż jest to trudny model współżycia, to jednak gwarantuje względne poczucie kontroli, bezpieczeństwa i przewidywalności. Z kolei sama osoba z niepełnosprawnością, nieposiadająca doświadczeń życiowych związanych z samodzielną egzystencją, również obawia się rozstania z opiekunem i ma obawy, czy sprosta nowym zadaniom stawianym przed nią przez otoczenie.

Odpowiedzią na zdiagnozowane problemy jest opracowany Model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia „Dorośli – niezależni”. Wobec lęków osób z niepełnosprawnością i ich rodzin związanych z ich przyszłością i równoczesnych apelów o zaopiekowanie się tematem zabezpieczenia socjalnego, finansowego i prawnego, konieczne było, by w proces budowy modelu deinstytucjonalizacji usług włączyć samych zainteresowanych. Model budowano przy aktywnym udziale kobiet i mężczyzn potrzebujących pomocy.

---

² N. Marciniak-Madejska, Życie dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną – problematyczność realizacji potrzeby seksualności i niezależności w perspektywie rozwoju tożsamości, „Interdyscyplinarne konteksty pedagogiki specjalnej” nr 2/2013”, s. 125.

ROZDZIAŁ I. OPIS GRUPY DOCELOWEJ WRAZ Z ANALIZĄ POTRZEB NA PODSTAWIE WYNIKÓW BADAŃ

Model skierowany jest do dwóch kategorii grup docelowych:

1. Pierwszą stanowią odbiorcy wsparcia, czyli osoby, których problemy będą rozwiązywane w sposób bezpośredni poprzez wdrożenie modelu:
  - a. dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną mieszkające lub aktywnie działające na terenie Miasta Poznania, posiadające orzeczenie o niepełnosprawności lub inny dokument potwierdzający występowanie niepełnosprawności intelektualnej zgodnie z kryteriami diagnostycznymi Światowej Organizacji Zdrowia,
  - b. opiekunowie prawni i faktyczni ze względu na ich kluczową rolę w procesie usamodzielniania i zabezpieczenia prawnego, finansowego i socjalno-opiekuńczego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Drugą grupę stanowią użytkownicy modelu, czyli osoby i instytucje, które będą wykorzystywały model:
  - a. lokalne i regionalne instytucje publiczne, w szczególności odpowiedzialne za politykę społeczną i mieszkaniową,
  - b. organizacje pozarządowe, Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu oraz nieformalna sieć wsparcia,
  - c. jednostki integracji i aktywizacji społecznej i zawodowej,
  - d. profesje terapeutyczne, w tym pedagodzy, psychologzy, terapeuci, a także profesje prawne i medyczne,
  - e. jednostki naukowe, w tym koła naukowe związane z niepełnosprawnością intelektualną.

Zarówno odbiorcy wsparcia, jak i użytkownicy modelu brali udział w jego opracowywaniu.

1. OSOBY Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną to osoby mające znaczne ograniczenia w funkcjonowaniu intelektualnym oraz w umiejętnościach przystosowawczych (poznawczych, społecznych i praktycznych), które ujawniły się przed 18 rokiem życia³. Opracowując środowiskowy model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną przyjęto ponadto, iż niepełnosprawność intelektualna jest problemem społecznym obejmującym różnego rodzaju uszkodzenia biologiczne i psychiczne, a także bariery środowiskowe, których efektem jest ograniczona aktywność jednostki w życiu społecznym⁴.

Najnowsza diagnostyka niepełnosprawności intelektualnej opiera się na ustaleniach Amerykańskiego Towarzystwa Psychiatrycznego przyjęte w klasyfikacji DSM-V, zgodnie

³ M. L. Wehmeyer, *Defining Mental Retardation and Ensuring Access to the General Curriculum*, "Education and Training in Developmental Disabilities" No. 38(3) 2003, s. 276.

⁴ World Health Organization, *Disabilities*, <http://www.who.int/topics/disabilities> (dostęp: 02.11.2016).

którymi rozpoznanie niepełnosprawności intelektualnej powinno uwzględniać równocześnie trzy kryteria⁵:

1. kryterium A: ograniczenie funkcji intelektualnych (zdolności umysłowych), takich jak refleksja, rozwiązywanie problemów, planowanie, myślenie abstrakcyjne, opiniowanie, uczenie się w szkole oraz przez doświadczenia, praktyczne rozumienie (potwierdzone przez ocenę kliniczną oraz wystandaryzowane testy inteligencji).
2. kryterium B: deficyty w zakresie zdolności adaptacyjnych będące wynikiem niespełniania rozwojowych i społecznych standardów niezależności osobistej i odpowiedzialności społecznej. Bez bieżącego, stałego wsparcia deficyty w zakresie zdolności adaptacyjnych ograniczają funkcjonowanie w jednym lub więcej aspektach codziennej aktywności, takich jak: komunikacja, partycypacja społeczna, niezależność w miejscu zamieszkania i środowisku (szkoła, praca, rekreacja).
3. kryterium C: wystąpienie deficytów intelektualnych i adaptacyjnych w okresie rozwojowym.

Podstawową grupą docelową modelu są dorosłe kobiety i dorośli mężczyźni z niepełnosprawnością intelektualną. Są to osoby, które ukończyły 18. rok życia. Wsparcie zaplanowane w modelu kierowane będzie do mieszkańców Miasta Poznania. Odbiorcami modelu są osoby posiadające:

1. orzeczenie o niepełnosprawności, w szczególności oznaczone symbolami:
  - a. 01-U – upośledzenie umysłowe, nazywane dziś raczej niepełnosprawnością intelektualną. W klasyfikacji zaburzeń rozwoju intelektualnego najczęściej używa się kryterium IQ w skali Wechslera, gdzie ze względu na ww. kryterium rozróżniane są trzy rodzaje upośledzenia: lekkie, umiarkowane i znaczne. Czym innym jest jednak medyczna klasyfikacja zaburzeń rozwoju intelektualnego, a czym innym orzekanie o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności. Upośledzenie umysłowe zostanie więc orzeczone osobom, które w skali Wechslera mają stopień umiarkowany lub wyższy.
  - b. 02-P – choroby psychiczne, w tym m.in. osoby z zaburzeniami psychotycznymi, zaburzeniami nastroju, utrwalonymi zaburzeniami lękowymi o znacznym stopniu nasilenia czy zespołami otępiennymi.
2. lub zaświadczenie lekarskie wystawione przez lekarza neurologa lub lekarza psychiatrę o występujących zaburzeniach psychicznych, ze wskazaniem rozpoznania niepełnosprawności intelektualnej.

Model adresowany jest przede wszystkim do osób:

1. mieszkańców Miasta Poznania,
2. osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym, znacznym lub z niepełnosprawnością sprzężoną,

---

⁵ American Psychiatric Association, *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders. Fifth edition DSM-V*, Washington 2003, s. 37-38.

3. osób w wieku między 18 a 45 rokiem życia,
4. osób korzystających ze wsparcia poznańskich dziennych i całodobowych placówek opiekuńczych, terapeutycznych, rehabilitacyjnych i edukacyjnych.

W Poznaniu żyje ok. 2500 osób z niepełnosprawnością intelektualną. Co piąty niepełnosprawny intelektualnie mieszkaniec Poznania korzysta z usług świadczonych przez ośrodki wsparcia lub rehabilitacji ulokowane na terenie Miasta Poznania: warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy i dzienny ośrodek adaptacyjny, których celem jest zwiększenie samodzielności osób z niepełnosprawnością w życiu społeczno-zawodowym. Uczestnikami placówek dziennych, zgodnie z obowiązującymi przepisami, są osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności oraz osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności jeśli towarzyszą im dodatkowe zaburzenia (niepełnosprawność sprzężona).

Wyniki badań realizowanych przez Stowarzyszenie Na Tak na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu dotyczących obiektywnej i subiektywnej jakości życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie, wskazują, że⁶:

1. 52,2% uczestników ŚDS i 53,6% uczestników WTZ stanowią mężczyźni,
2. wśród uczestników ŚDS i WTZ przeważają osoby w wieku mobilnym między 18 a 45 rokiem życia (odpowiednio: 80,1% i 87,8%).

1.1. SYTUACJA BYTOWA

Sytuacja materialna osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin jest trudna. Z prowadzonych badań wynika, iż głównym źródłem dochodów dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną jest renta socjalna wynosząca 1250,88 zł, co oznacza, że w większości uznane one zostały przez komisję lekarską lub lekarza orzecznika ZUS za całkowicie niezdolne do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu. Większość rodzin (85,2%) uzyskuje miesięczne dochody na poziomie niższym od przeciętnego wynagrodzenia wyliczanego przez Główny Urząd Statystyczny, które w drugim kwartale 2016 r. wyniosło 4019,08 zł. Co piąta rodzina z osobą z niepełnosprawnością intelektualną jest klientem pomocy społecznej (20,4% – na podstawie deklaracji rodziców).

Sytuacja finansowa przekłada się na sytuację mieszkaniową osób z niepełnosprawnością intelektualną. Najczęściej zamieszkują oni w rodzinie generacyjnej (z rodzicami) w średniej wielkości lokalach. Co trzecia osoba z niepełnosprawnością intelektualną nie posiada własnego pokoju (29,6%). Poziom wyposażenia mieszkania w przedmioty trwałego użytkowania nie

---

⁶ Dane statystyczne wykorzystane w opisie sytuacji osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin pochodzą z badań własnych Stowarzyszenia Na Tak realizowanych na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu w 2014 roku. Szerzej: raport z badań *Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie. Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014.

odbiega od sytuacji ogółu Polaków, a nawet wypada nieco lepiej na tle innych grup utrzymujących się z niezarobkowych źródeł utrzymania.

Nie obserwuje się gotowości ani systematycznego dążenia rodziców do usamodzielnienia dorosłych dzieci z niepełnosprawnością intelektualną. Dominuje tendencja zachowawcza, rodziny wskazują na ograniczone możliwości usamodzielnienia syna czy córki, nie mają środków finansowych ani orientacji na temat alternatywnych form mieszkalnictwa i ich dostępności w regionie. Nie otrzymują w tym zakresie wsparcia. Z obawy przed konsekwencjami usamodzielnienia (postrzeganego jako kłopotliwe i obciążające rodzinę na wielu poziomach), podtrzymują dotychczasowy układ relacji w systemie rodzinnym, ograniczając przez to zakres możliwych do zrealizowania zadań życiowych syna, córki oraz własnych. Wiele osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną funkcjonuje w rodzinie generacyjnej w roli wiecznego, niezdolnego (niegotowego) do usamodzielnienia się „dorosłego dziecka”.

Równocześnie system rodzinny osób z niepełnosprawnością intelektualną jest przeciążony. W ponad połowie badanych rodzin przynajmniej jeden z rodziców zrezygnował z pracy, by pełnić opiekę nad swoim niepełnosprawnym dzieckiem. Sprawowanie opieki przez kilkadziesiąt lat nad osobą niesamodzielną prowadzi do przemęczenia i wypalenia rodzicielskiego.

Kluczowym problemem w ocenie sytuacji bytowej osób z niepełnosprawnością intelektualną jest brak zabezpieczenia finansowego, prawnego i socjalnego na wypadek utraty dotychczasowego opiekuna. Najczęstszym schematem realizowanym przez polskie rodziny jest przejście opieki nad osobą niepełnosprawną intelektualnie przez pozostałych członków rodziny (głównie rodzeństwo) lub umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej.

1.2. SYTUACJA ZDROWOTNA

Z analizy danych wynika, iż większość osób dorosłych z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących Wielkopolskę jest słabego zdrowia. Prócz zmian dysmorficznych (fizycznych, wrodzonych), w zakresie sprawności motorycznej, odnotowano zaburzenia w funkcjonowaniu zmysłu wzroku i słuchu oraz dolegliwości układowe, w tym neurologiczne, dermatologiczne, krążeniowe i in. U osób z niepełnosprawnością intelektualną często współwystępują zaburzenia zdrowia psychicznego (prawdopodobieństwo zaburzeń klinicznych jest w tej grupie wyższe niż w populacji ogólnej). W praktyce zdarza się, iż widoczne symptomy zaburzeń psychicznych (np. depresji, schizofrenii, i in.), traktowane są jako konsekwencja samej niepełnosprawności intelektualnej. Problemem dużej wagi jest też stosowna ocena objawów somatycznych sygnalizowanych przez osoby. Błędne ich odczytanie lub nadinterpretacja może prowadzić do spowolnienia diagnozy i braku właściwej pomocy medycznej.

Kluczowymi problemami w ocenie sytuacji zdrowotnej osób z niepełnosprawnością intelektualną są:

1. wielochorobowość i wielolekowość,
2. niski poziom wiedzy osób z niepełnosprawnością w obszarze praw i obowiązków pacjentów z niepełnosprawnością intelektualną oraz procedur prawno-medycznych,
3. brak wiedzy profesji służby zdrowia w obszarze diagnostyki osób z niepełnosprawnością intelektualną (zebranie wywiadu, wpływ niepełnosprawności intelektualnej na inne schorzenia),
4. postawy wobec pacjentów bazujące na stereotypach, generalizacjach i uproszczeniach.

2. OPIEKUNOWIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Najaktualniejsza definicja niepełnosprawności intelektualnej opisana w XI edycji podręcznika terminologii, klasyfikacji i systemów wsparcia wydawanym przez Amerykańskie Stowarzyszenie ds. Niepełnosprawności Intelektualnych i Rozwojowych wskazuje, iż adresatem wsparcia usług społecznych powinna być nie tylko osoba z niepełnosprawnością intelektualną, ale także jej otoczenie społeczne⁷. Kluczowym czynnikiem rozwoju osób z niepełnosprawnością intelektualną są relacje z innymi ludźmi, zwłaszcza z opiekunami faktycznymi pełniącymi podstawową opiekę nad osobą z niepełnosprawnością intelektualną nawet po osiągnięciu przez nią pełnoletności.

Opiekę nad dorosłymi osobami z niepełnosprawnością intelektualną pełnią głównie rodzice (79% osób z niepełnosprawnością intelektualną pomimo osiągnięcia wieku dorosłego nadal zamieszkuje z rodzicami). Co dziesiąta osoba z niepełnosprawnością intelektualną mieszka z rodzeństwem (10,0%), zaś niemal co jedenasty opiekun faktyczny jest członkiem jej dalszej rodziny (dziadkowie, wujowie, kuzynostwo) (9,3%)⁸.

Szczególnie złożona jest sytuacja rodziców dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. 1/3 z nich samotnie wspiera swoje niepełnosprawne dziecko. Podstawową opiekę w rodzinach niepełnych sprawuje matka (77,8%). Trudną sytuację rodziców samotnie opiekujących się dorosłą osobą z niepełnosprawnością intelektualną pogłębia fakt, że aż 74% z nich jest bierna zawodowo (biernie zawodowo matki stanowią aż 85,7% wszystkich samotnie opiekujących się rodziców). Badania wskazują ponadto, że dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną silniej związane są z matką niż z ojcem. Matki, częściej niż ojcowie, towarzyszą osobom z niepełnosprawnością intelektualną w czasie wolnym, mają większy wpływ na zarządzanie środkami finansowymi należącymi do osoby

⁷ R. L. Schalock i in., *Intellectual Disability: Definition, Classification, and Systems of Supports (11th edition)*, Washington 2010.

⁸ Wyniki badań do pracy doktorskiej N. Marciniak-Madejska, *Mieszkalnictwo wspomagane osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ku integracji społecznej i normalizacji życia*, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

z niepełnosprawnością intelektualną i częściej podejmują decyzje dotyczące wyboru dalszej ścieżki edukacyjno-zawodowej osoby z niepełnosprawnością.

W chwili obecnej większość rodziców nie dąży do usamodzielnienia społecznego i mieszkaniowego swojego dziecka, uznając, że jest jeszcze za wcześnie, by o tym myśleć. W próbie 108 rodziców dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną biorących udział w badaniach jedynie 5% zadeklarowała, że jest gotowa, by ich dziecko na stałe wyprowadziło się z domu. 42% rodziców chciałoby, by ich dziecko wzięło udział w treningu mieszkaniowym rozumianym jako określona w czasie nauka wspomaganego zamieszkania poza rodziną generacyjną, jednak tylko co czwarty z nich zgodziłby się, by był to trening długookresowy trwający 3 miesiące (9%). Większość zdecydowałaby się jedynie na krótki, 2-3 tygodniowy trening.

Wśród korzyści, jakie rodzice dostrzegają w udziale swojego dziecka w treningu mieszkaniowym najczęściej pojawiały się takie, które wskazywały na rozwój osoby z niepełnosprawnością:

1. wzrost samodzielności,
2. wzrost poziomu samodzielności,
3. wzrost poczucia własnej wartości,
4. wzrost dojrzałości,
5. wzrost autonomii,
6. uczucie dumy,
7. szczęście.

Rzadziej rodzice wskazywali na korzyści, jakie z treningu mieszkaniowego odniósłby system rodzinny. Najważniejsze dla nich to odciążenie od obowiązków związanych z codzienną opieką nad dorosłą osobą z niepełnosprawnością. Obecnie rodzice sprawują niemal dwudziestoczterogodzinną opiekę, a nie niemal co trzeci z nich tworzy rodzinę małą i niepełną, co oznacza, że cały ciężar opiekuńczy spoczywa na jednej osobie.

Wśród pozostałych korzyści wymieniono:

1. możliwość kontroli, czy ich dziecko żyje w dobrych warunkach i czy jest szczęśliwe;
2. przekonanie się, czy zamieszkanie poza rodziną odpowiada ich dziecku jako cenne doświadczenie ułatwiające podjęcie decyzji o usamodzielnieniu mieszkaniowym dziecka w przyszłości;
3. usamodzielnienie dorosłego dziecka z niepełnosprawnością intelektualną „za życia” rodzica zdjęłaby z nich stres, jaki odczuwają w związku z brakiem perspektyw opieki nad dzieckiem po ich śmierci.
4. wzrost poczucia wartości rodziców, którzy będą mogli prowadzić normalne życie, jak inni po opuszczeniu gniazda przez dorosłe dzieci (samorozwój, odpoczynek, mniejsza odpowiedzialność).

Kluczowym problemem zgłaszanym przez opiekunów faktycznych dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną jest brak koordynacji usług przewidzianych dla nich i ich dzieci w systemie rehabilitacji, pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego. Problemy szczegółowe to:

1. Rozproszenie przepisów prawnych i wielość instytucji powołanych do świadczenia wsparcia powodujące brak pełnej orientacji/wiedzy o dostępnych usługach i świadczeniach.
2. Niski poziom wiedzy na temat zabezpieczenia prawnego osoby niepełnosprawnej, innej niż ubezwłasnowolnienie.
3. Niski poziom wiedzy na temat procedur i skutków ubezwłasnowolnienia częściowego i całkowitego.
4. Niski poziom wiedzy na temat form zabezpieczenia materialnego osoby niepełnosprawnej.
5. Brak alternatywnych źródeł dochodu.
6. Trudności finansowe uzależniające rodzica od dziecka (gospodarowanie majątkiem dziecka, uzupełnienie budżetu rodzinnego dochodami dziecka, utrzymywanie się z niezarobkowych źródeł przynależnych opiekunowi osoby niepełnosprawnej).
7. Brak zamrożonych środków finansowych celem zabezpieczenia przyszłości dziecka.
8. Brak zastępstwa w pełnieniu opieki nad osobą niepełnosprawną.
9. Brak profilaktyki stresu psychicznego i przemęczenia fizycznego związanego z pełnieniem długoterminowej opieki nad osobą niepełnosprawną.

Brak wiedzy i dostępnej informacji o różnych formach zabezpieczenia finansowego, prawnego, socjalnego i opiekuńczego powoduje lęk opiekunów przed przyszłością. Opiekunowie:

1. nie posiadają strategii zabezpieczenia swoich podopiecznych na wypadek własnej zaniemogi/śmierci,
2. nie potrafią wskazać, gdzie mogą szukać pomocy w tym zakresie,
3. nie chcą etykietować się jako klient pomocy społecznej.

Rozwiązaniem wskazywanym przez rodziców osób niepełnosprawnych jest stworzenie komórki na poziomie samorządu odpowiedzialnej za wsparcie osób niepełnosprawnych i ich rodzin w uzyskaniu informacji o dostępnych usługach społecznych i zdrowotnych oraz wspierających ich w podjęciu decyzji o formie zabezpieczenia prawnego i finansowego na wypadek własnej choroby lub śmierci.

3. UŻYTKOWNICY MODELU: LOKALNE INSTYTUCJE PUBLICZNE I SPOŁECZNOŚĆ LOKALNA

Użytkownikami modelu są osoby z otoczenia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną: lokalne instytucje publiczne i społeczność lokalna. Model zakłada koordynację działań różnych podmiotów działających na terenie Miasta Poznania na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną. Do najważniejszych z nich należą:

1. Instytucje pomocy i integracji społecznej:
  - a. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
  - b. Poznańskie Centrum Świadczeń,
  - c. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
  - d. Obserwatorium Integracji społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego.
2. Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej (tabela 1).
3. Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu
4. Jednostki aktywizacji społecznej i zawodowej:
  - a. Warsztaty terapii zajęciowej,
  - b. Środowiskowe domy samopomocy,
  - c. Dzielne ośrodki adaptacyjne/terapeutyczne,
  - d. Placówki świadczące usługi opieki całodobowej,
  - e. Agencja zatrudnienia wspomaganego,
  - f. Spółdzielnie socjalne.
5. Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze.
6. Profesje świadczące bezpośrednio usługi osobom z niepełnosprawnością intelektualną: pedagodzy specjaliści, psychologowie, terapeuci zajęciowi, asystenci.
7. Jednostki naukowe:
  - a. Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu,
  - b. Uniwersytet Medyczny w Poznaniu.
  - c. Koło naukowe studentów pedagogiki specjalnej Akademicka Grupa Inicjatyw,
  - d. Studenckie Koło Naukowe Całościowej Opieki nad Osobą z Niepełnosprawnością.
8. Nieformalna sieć wsparcia i aktywizacji społecznej:
  - a. Wspólnota Burego Misia,
  - b. Wspólnota „Wiara i Światło”,
  - c. Wolontariat Wielkopolski.

Kluczowym problemem zgłaszanym przez instytucje publiczne jest niski poziom wiedzy na temat potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością intelektualną, co przekłada się na jakość obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną. Kluczowym problemem zgłaszanym przez organizacje pozarządowe jest brak koordynacji działań oraz docieranie z informacją o własnych usługach do ograniczonej liczby rodzin osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Tabela 1. Organizacje pozarządowe działające na terenie Miasta Poznania na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną.

Nazwa organizacji pozarządowej	Prowadzone placówki
Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym Koło w Poznaniu	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztaty Terapii Zajęciowej ul. Św. Trójcy 22, Os. Lecha 40, Os. Cecha 93. 2. Hostel ul. Chmielna 6. 3. Ośrodek Wczesnej Interwencji ul. Św. Szczepana 7A. 4. Gabinet Stomatologiczny ul. Św. Szczepana 7A. 5. Środowiskowy Dom Samopomocy, ul. Pogodna 49/1.
Stowarzyszenie Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjny "BARTEK"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Przedszkole Specjalne "Bartek", Os. Piastowskie 42. 2. NZOZ Dzienny Ośrodek Rehabilitacyjny "Bartek", Os. Piastowskie 42.
Stowarzyszenie Ludzi z Epilepsją, Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół "KONICZYŃKA"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztat Terapii Zajęciowej, ul. Swoboda 22/24. 2. Dzienny Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny z Terapią Zajęciową, ul. Marcelińska 49. 3. Całodobowy Ośrodek Opiekuńczo-Rehabilitacyjny typu Hostel, ul. Marcelińska 49.
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej "Zawsze Razem"	<ol style="list-style-type: none"> 1. NZOZ Dzienny Ośrodek Leczniczko-Rehabilitacyjny, Os. Sobieskiego 109. 2. Niepubliczna Szkoła Podstawowa i Niepubliczne Gimnazjum "Zawsze Razem", Os. Sobieskiego 109.
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży z Mózgowym Porażeniem Dziecięcym	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dzienny Ośrodek Terapeutyczny "Żurawinka", ul. Żurawinowa 5/7.
Stowarzyszenie na rzecz Hipoterapii, Korekcji Wad Postawy i Ekologii "LAJKONIK"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stajnia Terapeutyczna "Lajkonik", ul. Mateckiego 10.
Stowarzyszenie Na Rzecz Młodzieży Sprawnej Inaczej "ŚMIAŁEK"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztat Terapii Zajęciowej "Śmiałek", Os. Marysieńki 25. 2. Środowiskowy Dom Samopomocy, Os. Marysieńki 25.
Stowarzyszenie na Rzecz Osób Niepełnosprawnych "ISKRA"	<ol style="list-style-type: none"> 1. Środowiskowy Dom Samopomocy Społecznej "Iskra", ul. Grunwaldzka 55. 2. Ośrodek Terapii Zajęciowej "Iskra", ul. Grunwaldzka 55. 3. Świetlica Terapii Zajęciowej "Iskra", ul. Grunwaldzka 55.
Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Autyzmem ProFUTURO	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ośrodek Diagnostyczno-Konsultacyjno-Szkoleniowy, ul. Szamarzewskiego 78/82. 2. Kuźnia Talentów ProFUTURO, ul. Kościuszki 80.
Fundacja na Rzecz Integracji Osób Niepełnosprawnych i Autystycznych „FIONA”	<ol style="list-style-type: none"> 1. Centrum Integracji i Aktywizacji.
Stowarzyszenie na Rzecz Rehabilitacji Niewidomych i Słabowidzących	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poradnia Rehabilitacji Niewidomych i Słabowidzących, os. Kosmonautów 110.
Wielkopolskie Stowarzyszenie Niewidomych	Brak
Stowarzyszenie Przyjaciół Niewidomych i Słabowidzących	<ol style="list-style-type: none"> 1. Warsztat Terapii Zajęciowej "Ognik" ul. Ognik 20B. 2. Środowiskowy Dom Samopomocy "Ognik" ul. Ognik 20B.

Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Ich Rodzin "Amikus"	1. Warsztat Terapii Zajęciowej "AMIKUS", Os. Rusa 7. 2. Klub Seniora "Spokojna Przystań", Os. Rusa 7.
Studenckie Stowarzyszenie Pomocy Niepełnosprawnym	Brak
Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych UAM "Ad Astra"	Brak
Wielkopolskie Stowarzyszenie Na Rzecz Rodziny i Osób Niepełnosprawnych "RODZINA - RODZINIE"	Brak
Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym "SOKOŁY"	1. Środowiskowy Dom Samopomocy "Sokoły", ul. Promienista 131.
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci z Zaburzeniami Genetycznymi GEN	Brak
Stowarzyszenie Wzajemnej Pomocy FLANDRIA	Brak
Stowarzyszenie Środowisko dla Niepełnosprawnych EKO SALUS	Brak
Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci ze Złożoną Niepełnosprawnością "Potrafię Więcej"	1. Świetlica terapeutyczna "Spotkajmy się razem"
Fundacja L'Arche - Wspólnota w Poznaniu	1. Domy Całodobowej Opieki przy ul. Polańskiej 13 oraz ul. Żytniej 34.
Fundacja Polskich Kawalerów Maltańskich POMOC MALTAŃSKA	1. Maltańskie Gabinety Specjalistyczne, ul. Świętojańska 1. 2. Ośrodek Geriatryczno-Gerontologiczny "PRO Seniores", ul. Świętojańska 1. 3. Świetlica Opiekuńczo-Wychowawcza "Oratorium Maltańskie", ul. Świętojańska 1. 4. Dom Pomocy Maltańskiej w Puszczykowie, ul. Dworcowa 16. 5. Warsztaty Terapii Zajęciowej w Poznaniu, ul. Miastkowska 128. 6. Ośrodek Pomocy Maltańskiej 1, ul. Słowackiego 42/1.
Fundacja "Niesiemy nadzieję"	Brak
Wielkopolska Rada Koordynacyjna - Związek Organizacji Pozarządowych	Organizacja parasolowa.
Wielkopolskie Forum Organizacji Osób Niepełnosprawnych	Organizacja parasolowa.

Źródło: opracowano na podstawie danych ze strony www.poznan.pl/mim/hc/organizacje-pozarzadowe,poi,4363/

ROZDZIAŁ II. ANALIZA USŁUG NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ W MIEŚCIE POZNAŃ.

Analiza usług na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną obejmuje rozwiązania z zakresu pomocy społecznej, które mogą być użyteczne dla zabezpieczenia opiekuńczego, socjalnego, prawnego i finansowego na wypadek utraty dotychczasowego opiekuna. W szczególności obejmują usługi pomocy społecznej – od opieki stacjonarnej świadczonej w domach pomocy społecznej po wsparcie doraźne w formie usług opiekuńczych.

1. DOMY POMOCY SPOŁECZNEJ

1.1. DEFINICJA

Domy pomocy społecznej są formą opieki długoterminowej silnie umocowaną prawnie. Opis, funkcjonowanie oraz obowiązujące standardy DPS określone zostały w trzech aktach prawnych:

1. ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593),
2. rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz.U. 2012 poz. 964)
3. ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 1994 nr 111 poz. 535).

DPS zgodnie z definicją zawartą w ustawie o pomocy społecznej to placówka całodobowego pobytu, świadcząca usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne na poziomie obowiązującego standardu, przeznaczona dla osób wymagających całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogących samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu.

DPS w odróżnieniu od wsparcia świadczonego w środowisku zamieszkania danej osoby, jest przykładem instytucjonalnej, całodobowej formy długoterminowego oparcia społecznego, będącego częścią systemu pomocy społecznej. W Polsce DPS jest ostatnim ogniwem wsparcia dla osób wymagających pomocy – w pierwszej kolejności opieka długoterminowa sprawowana jest w ramach nieformalnej sieci wsparcia: przez rodzinę, przyjaciół, sąsiadów. **Aktualnie sieci krewniacze są głównym świadczeniodawcą usług opiekuńczych dla osób niesamodzielnych**, potwierdzają to m.in. niewielka sieć DPS zarówno w skali kraju, jak i województwa oraz niewielki odsetek populacji korzystający z tego typu wsparcia. Osobom dorosłym z niepełnosprawnością intelektualną dedykowany jest DPS jako odrębny typ domu.

Sposób funkcjonowania DPS regulują standardy usług określone w Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej, które z punktu widzenia mieszkańca domu mają zapewniać bezpieczeństwo otrzymania usług na określonym poziomie. Standardem objęte są usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające, a w domach dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie również

potrzeby edukacyjne. Standard różni się w zależności od typu domu, obejmuje m.in. zatrudnienie odpowiedniej ilości pracowników socjalnych, zapewnienie kontaktu z psychologiem, a w domach dla osób przewlekle psychicznie chorych również z psychiatrą⁹. Standardy mają przeciwdziałać negatywnym zjawiskom społecznym i nadużyciom. W świetle standardów świadczonych usług i sposobu ich wdrożenia przez poszczególne placówki – **DPS powinien być środowiskiem sprzyjającym bezpieczeństwu, godności, intymności, wolności, podmiotowości oraz ekspresji osób będących mieszkańcami tej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej.**

W literaturze dotyczącej zagadnienia domów pomocy społecznej, podmioty te analizowane są jako jeden z przejawów instytucji totalnych¹⁰. Zapisy ustawy o pomocy społecznej zakładają, że wsparcie świadczone w DPS z założenia powinno być zindywidualizowane, szczególnie w przypadku osób chorujących psychicznie. **Pomimo tych zapisów, tryb funkcjonowania DPS, jako placówki o ustalonym harmonogramie, gdzie występuje reżim czasowy realizacji działań i odpoczynku, a mieszkańcy przebywają często w pokojach wieloosobowych, może mieć negatywny wpływ na realizację zasady indywidualizacji wsparcia.**

Diagnozę potrzeb mieszkańca prowadzi się na poziomie medycznym, społecznym oraz na poziomie zaspokojenia potrzeb podstawowych. Przygotowaniem diagnozy zajmuje się Zespół Terapeutyczno-Opiekuńczy. Istnienie Zespołu usankcjonowane jest zapisami rozporządzenia z dnia 8 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej mówiącymi, iż w celu określenia indywidualnych potrzeb mieszkańca domu oraz zakresu usług, dom powołuje zespoły terapeutyczno-opiekuńcze składające się w szczególności z pracowników domu, którzy bezpośrednio zajmują się wspieraniem mieszkańców. Do podstawowych zadań zespołów terapeutyczno-opiekuńczych należy opracowywanie oraz realizacja wspólnie z mieszkańcami indywidualnych planów wsparcia. Plany wsparcia podlegają regularnej weryfikacji w celu oceny postępów mieszkańca.

Prowadzenie DPS wymaga uzyskania zezwolenia wojewody właściwego ze względu na położenie Domu. Dom musi być także wpisany do rejestru, który corocznie ogłaszany jest w wojewódzkim dzienniku urzędowym. Aby uzyskać zezwolenie DPS musi spełniać standard usług, który został określony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. 2012, poz. 964.).

⁹ Raport „Opieka nad osobami niesamodzielnymi na przykładzie funkcjonowania Domów Pomocy Społecznej w województwie podlaskim”, OIS w Białymstoku, Białystok 2013/2014, s. 12

¹⁰ Pojęcie instytucji totalnej do nauk społecznych wprowadził E. Goffman w pracy pt. *Asylums*. Instytucjami totalnymi określił organizacje społeczne (zakłady, placówki) mające określone cele funkcjonowania, których osiągnięcie determinuje silne ograniczenie wolności swoich członków. Stwarzają one większe ograniczenia niż pozostałe, totalnie podporządkowując życie ich członków swoim celom. Wśród wymienionych przez niego kategorii instytucji totalnych dwie stanowią formę instytucji socjalnych.

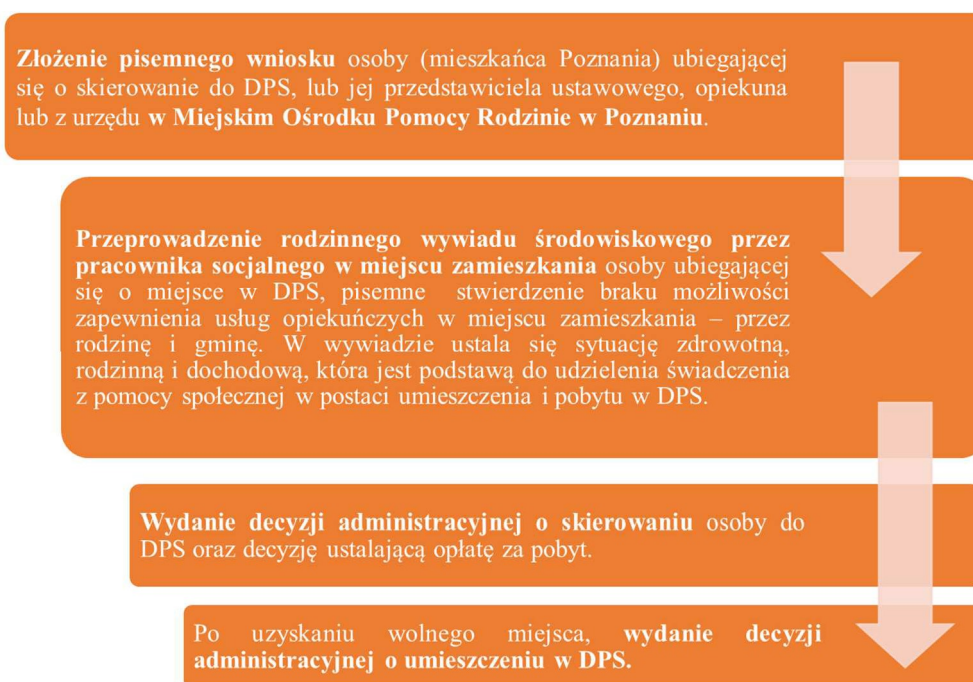
1.2. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

Prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej przysługuje osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania. Kierowana jest ona do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej jej miejsca zamieszkania¹¹.

Organ gminy odpowiedni do miejsca zamieszkania osoby kierowanej wydaje orzeczenie o skierowaniu do domu pomocy społecznej oraz wysokości opłat za pobyt w domu pomocy społecznej, zaś decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje jednostka gminna lub starosta powiatu, prowadząca dom pomocy społecznej.

W przypadku DPS-u finansowanego z dochodów własnych samorządu województwa decyzję o skierowaniu wydaje organ gminy, a decyzję o umieszczeniu i opłacie za pobyt wydaje, marszałek województwa.

Wykres 1. Ścieżka otrzymania usługi w DPS dla mieszkańców Poznania:

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu, <http://mopr.poznan.pl/domy-pomocy-spoecznej> (dostęp: 21.11.2016).

Do wniosku i wywiadu dołącza się m.in.:

1. decyzję organu emerytalno–rentowego ustalającego wysokość emerytury lub renty oraz pisemną zgodę na ponoszenie odpłatności za pobyt w DPS;

¹¹ Art. 54 ust. 1-2 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r.

2. oświadczenie o wysokości dochodu osoby ubiegającej się, małżonka, zstępnych przed wstępnymi – zobowiązanych do ponoszenia opłaty;
3. jeśli osoba ubiegająca się posiada uprawnienia kombatanckie – zaświadczenie o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego;
4. w przypadku kierowania do DPS osoby ubezwłasnowolnionej:
  - a) postanowienie sądu o ubezwłasnowolnieniu;
  - b) postanowienie sądu o ustanowieniu opiekuna prawnego lub kuratora;
  - c) postanowienie sądu zezwalające opiekunowi na umieszczenie osoby ubezwłasnowolnionej w DPS.

1.3. INFRASTRUKTURA PLACÓWEK W POZNANIU

W Poznaniu funkcjonuje 7 DPS¹² zapewniających 716 miejsc, 2 placówki dla osób w podeszłym wieku, 3 placówki dla osób przewlekle somatycznie chorych, 1 placówka dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie i 1 placówka dla osób w podeszłym wieku oraz osób niepełnosprawnych fizycznie – **aktualnie na terenie Miasta Poznania nie funkcjonuje DPS dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie**. Biorąc pod uwagę populację osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkującą Poznań, szacowaną na ok. 2500 osób, brak DPS sprofilowanego dla tej grupy jest poważnym deficytem wsparcia.

Analizując dostępność DPS należy wziąć pod uwagę dostępność takich placówek w całym województwie. Jeśli dany typ DPS nie występuje w najbliższej okolicy, osoba potrzebująca wsparcia może otrzymać wsparcie w innym powiecie (nawet innym województwie), jeśli w placówce są wolne miejsca. Duża odległość dzieląca mieszkańca DPS od miejsca zamieszkania rodziny (o ile osoba posiada rodzinę), może wpłynąć negatywnie na jej częstotliwość kontaktów z osobami bliskimi. W 2015 roku na 64 DPS funkcjonujące w województwie wielkopolskim, w których dostępnych było 6295 miejsc – 15 przeznaczonych było dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną z 1471 miejscami, które stanowiły 23,4% wszystkich miejsc w wielkopolskich DPS.

Najbliżej położone placówki dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie zamieszkujących Poznań, znajdują się w powiecie szamotulskim – 2 placówki z 145 miejscami, 65 dla mężczyzn i 80 dla kobiet. W obu placówkach wykorzystane było 100% miejsc, ze sprawozdania MPIPS-05 wynika, że na dzień 31 grudnia 2015 żadna osoba nie oczekiwała na miejsce w tego rodzaju DPS, a w 2015 roku w placówkach zostało umieszczonych 6 osób.

W skali województwa na pobyt w DPS dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie oczekiwało 26 osób, natomiast w skali roku w tych placówkach zostało umieszczonych 75

¹² Sprawozdawczość resortowa – sprawozdanie MPIPS-05 o placówkach zapewniających całodobową opiekę i wsparcie.

osób. W skali województwa istnieją zatem niezaspokojone potrzeby w zakresie wsparcia całodobowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.

1.4. SPOSÓB FINANSOWANIA

Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca:

1. w domu pomocy społecznej o zasięgu gminnym – ustala wójt (burmistrz, prezydent miasta) i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku;
2. w domu pomocy społecznej o zasięgu powiatowym – ustala starosta i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku;
3. w regionalnym domu pomocy społecznej – ustala marszałek województwa i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym, nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

W 2015 roku średni miesięczny koszt utrzymania w DPS w Poznaniu wynosił 3322,18 zł¹³, przy czym średni koszt utrzymania mieszkańca w poszczególnych DPS na terenie Poznania był zróżnicowany, a najwyższą wartość osiągnął w DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie – 3 744,56 zł. W Poznaniu różnica pomiędzy najniższą kwotą, a najwyższą w 2015 roku wyniosła 779,6 zł.

Analizując koszty DPS dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zlokalizowanych na terenie województwa wielkopolskiego średni miesięczny koszt utrzymania oscylował pomiędzy 2791,60 zł, a 3693,86 zł.

Zobowiązani do opłaty za pobyt osoby w DPS są w kolejności:

1. osoba – mieszkaniec DPS-u,
2. małżonek, zstępni (dorosłe dzieci) przed wstępnymi (rodzice),
3. gmina, z której osoba została skierowana do DPS-u,

Oplatę za pobyt w DPS wnoszą:

1. mieszkaniec DPS jednak nie więcej niż 70% swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70% tego dochodu;
2. małżonek, zstępni przed wstępnymi pod warunkiem, że:
  - a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli jej dochód jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% tego kryterium,
  - b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu

¹³ Komunikat Prezydenta Miasta Poznania z dnia 12 marca 2015 r. w sprawie ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania mieszkańca w domach pomocy społecznej znajdujących się na terenie miasta Poznania w 2015 roku.

pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300% kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,

- c) gmina, z której osoba została skierowana do DPS w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w DPS a opłatami wnoszonymi przez osoby zobowiązane. W przypadku niewywiązywania się zobligowanych do odpłatności osób, całość opłaty zastępczo wnosi gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej. Gminie przysługuje prawo dochodzenia zwrotu poniesionych na ten cel wydatków.
- d) dla osób przyjętych do DPS przed 1 stycznia 2004 r. oraz posiadających skierowania do DPS wydane przed 1 stycznia 2004 r., miesięczną opłatę za pobyt w DPS osoby pełnoletniej posiadającej dochód ustala się w wysokości 200% kwoty kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej; opłata ta nie może być jednak wyższa niż 70% dochodu osoby przebywającej w DPS. Różnicę pomiędzy średnim kosztem, a odpłatnością osoby umieszczonej w DPS ponosi budżet Państwa, jednak w praktyce samorządy gminne również partycypują w utrzymaniu takich osób.

Z perspektywy samorządu lokalnego, wsparcie w DPS jest jednym z bardziej kosztochłonnych wydatków związanych z zapewnieniem niesamodzielnym mieszkańcom usług opiekuńczych i bytowych. Miasto Poznań w 2015 roku ponosiło odpłatność za 809 osób w kwocie 17 872 500 zł.

Jak wynika ze sprawozdania resortowego MPIPS-05 w Poznaniu na 685 mieszkańców DPS – Poznań w przypadku 7 osób finansował ich pełną odpłatność, wszystkie te osoby były mieszkańcami DPS dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. Tylko 38 osób wносиło odpłatność bez udziału samorządu, natomiast tylko w przypadku 30 osób rodziny partycypowały w odpłatności. W Poznaniu nie odnotowano przypadku, gdzie 100% odpłatności ponosiłaby rodzina.

1.5. LUKI I BARIERY

1. Jedną z poważnych luk w systemie wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną jest **brak domu pomocy społecznej dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zlokalizowanego na terenie Miasta Poznania**. Biorąc pod uwagę wielkość populacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, szacowaną na 2500 osób, jest to istotny deficyt wsparcia. Jak wynika z badania „Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie”, rodziny osób z niepełnosprawnością intelektualną najczęściej składają się z rodzica/rodziców i jednego niepełnosprawnego dziecka (84,3%), co trzecia rodzina z dorosłą osobą niepełnosprawną jest niepełna, a rolę głównego opiekuna pełni tam zazwyczaj kobieta

(matka). Tylko 13% gospodarstw domowych składa się z rodzin wielopokoleniowych¹⁴. W przypadku rodzin małych i niepełnych „zaplecze opiekuńcze” osoby z niepełnosprawnością intelektualną jest niewielkie, składa się zazwyczaj z jednego rodzica, głównie kobiety. Istnieje zatem potrzeba rozwoju usług całodobowego wsparcia np. w postaci DPS.

2. Z punktu widzenia samorządu, DPS jest stosunkowo kosztochłonną formą wsparcia. Jednak z perspektywy potrzeb osób niesamodzielnych, dla których wsparcie w postaci usług opiekuńczych, czy usług w ośrodku dziennym jest niewystarczające, DPS jest najbardziej optymalną formą pomocy. **Z jednej strony zauważa się konieczność stworzenia placówki i zabezpieczenia potencjalnych osób wymagających całodobowego wsparcia, z drugiej strony należy rozważyć inne formy wsparcia, np. mieszkania wspomagane.**
3. Pomimo ustawowych założeń dotyczących indywidualizacji wsparcia oraz posiadania przez każdego mieszkańca indywidualnego planu wsparcia, **sposób organizacji i funkcjonowania DPS nie sprzyja działaniom indywidualizacji pomocy.** DPS to placówka o ustalonym harmonogramie działania i reżimie czasowym dotyczącym chociażby pory podawania posiłków, realizacji działań terapeutycznych oraz czasu wolnego. Mieszkaniec musi się odnaleźć w sztywnych ramach organizacyjnych placówki, dających z jednej strony poczucie bezpieczeństwa otrzymania wsparcia z drugiej strony ograniczających możliwości jego indywidualizacji.
4. W DPS prowadzony jest proces usamodzielniania mieszkańców, poprzez treningi samoobsługi, mobilizowanie do aktywności, treningi psychologiczne¹⁵. Jednak **sposób organizacji życia placówki i jej mieszkańców nie sprzyja usamodzielnieniu.** Zgodnie z koncepcją *woodwork effect*, raz udzielone wsparcie danej osobie, powoduje wzrost postawy roszczeniowej ze strony tej osoby i jej rodziny. Rodzina lub beneficjent wsparcia dążą do rozszerzenia usługi i zwiększenia jej wymiaru, w ten sposób osoba otrzymuje większą pomoc, niż jest jej w rzeczywistości niezbędna¹⁶. W myśl powyższej koncepcji, trudno jest usamodzielnić osoby zamieszkujące w DPS nawet wtedy, gdy w momencie przybycia do DPS, miały w sobie potencjał do przebywania w innych, bardziej samodzielnych formach wsparcia np. mieszkaniu wspomagany. Takie zachwianie w hierarchii podmiotów udzielających wsparcia, utrudnia proces usamodzielniania. Według danych ze sprawozdania MPIPS-05 w 2015 roku, 4 osoby opuściły DPS z powodu usamodzielniania.
5. DPS dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną funkcjonujące na terenie województwa wielkopolskiego są w większości dużymi placówkami, w których mieszka nawet kilkaset osób. **Nawet najmniejsze domy pomocy społecznej są dużymi placówkami, w których mieszka więcej niż 50 osób.** Aktualną tendencją jest dążenie do tworzenia małych placówek całodobowego pobytu.

¹⁴„Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie”, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014, s. 63.

¹⁵ Raport „Opieka nad osobami niesamodzielnymi na przykładzie funkcjonowania Domów Pomocy Społecznej w województwie podlaskim”, OIS w Białymstoku, Białystok 2013/2014, s. 48

¹⁶ Z. Szweđa-Lewandowska, „Modele opieki nad osobami niesamodzielnymi” [w:] W. Koczur, A. Rączaszek (red.), „Polityka społeczna wobec problemu bezpieczeństwa socjalnego w dobie przeobrażeń społeczno-gospodarczych”, „Zeszyty Naukowe Wydziałowe”, nr 179, Katowice 2014, s. 219.

2. MAŁE GRUPOWE FORMY MIESZKANIOWE

2.1. DEFINICJA

Małe grupowe formy mieszkaniowe dla osób z niepełnosprawnością funkcjonujące na terenie Poznania to domy przeznaczone dla nie więcej niż 30 osób, w których pełnione są funkcje z zakresu zabezpieczenia socjalnego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną. Ich rolą jest wypełnienie luki w świadczeniu całodobowego wsparcia, alternatywnych dla zinstytucjonalizowanych i oddalonych od dotychczasowego miejsca zamieszkania placówek.

Tworzenie i funkcjonowanie małych grupowych form mieszkaniowych w przeciwieństwie do działalności domów pomocy społecznej, nie jest tak szczegółowo usankcjonowane prawnie. O konieczności tworzenia ośrodków wsparcia przez samorządy lokalne mówią m.in. zapisy ustawy o pomocy społecznej, które wskazują te działania jako zadania własne gminy; art. 17 ust. 2 pkt. 3 prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki. Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt. 5 prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Placówki prowadzące działalność całodobową powinny zostać umieszczone w wykazie prowadzonym przez Urząd Wojewódzki – „Rejestr placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej”. Podstawą prawną do wydania zezwolenia są:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.),
2. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie w ramach działalności statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz.U. z 2005r., Nr 86, poz. 740),
3. Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz.U. z 2005r., Nr 86, poz. 739).

2.2. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

W przeciwieństwie do DPS, usług specjalistycznych i mieszkań chronionych, Miejski Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu nie pośredniczy w zdiagnozowaniu potrzeb i ubieganiu się zainteresowanej osoby o miejsce w małych formach mieszkaniowych. Osoba zainteresowana pobytem w placówce, jej rodzina lub opiekun, aby otrzymać informację o procedurze przyjęcia do placówki, muszą skontaktować się bezpośrednio z przedstawicielami placówki. Procedura uprawniająca do skorzystania z usług placówek działających na terenie Poznania, ustalana jest

przez organizację prowadzącą dany podmiot. **Ścieżka otrzymania usługi uzależniona jest od warunków określonych przez organizację prowadzącą placówkę oraz wymogów otwartego konkursu ofert, z którego finansowana jest działalność placówki.**

Przykład:

Z informacji umieszczonych na stronie internetowej Polskiego Stowarzyszenia na Rzecz Osób dot. Zastępczego Domu Rodzinnego "Nasz Dom" w następujący sposób określono profil mieszkańca: *Ze względu na specyfikę placówki kandydat do hostelu musi spełniać określone warunki. Pierwszeństwo mają osoby które utraciły z różnych przyczyn oparcie w rodzinie i sieroty. W hostelu nie mogą zamieszkać osoby agresywne, konfliktowe, wymagające opieki pielęgniarstwa czy też z dysfunkcjami ruchu lub wzroku. Ideą hostelu jest utrzymanie najdłużej jak to możliwe samodzielności i funkcjonowanie w oparciu o własne możliwości¹⁷.*

Podsumowując, nie ma ogólnych procedur przyjęcia do placówek nie będących domami pomocy społecznej. Każdy organizator małych form mieszkaniowych określa w sposób indywidualny wymogi przyjęcia mieszkańca.

2.3. INFRASTRUKTURA PLACÓWEK W POZNANIU

W Poznaniu funkcjonują 4 małe grupowe formy mieszkaniowe w których w 2015 roku wsparcie otrzymuje łącznie 30 osób¹⁸. Małe formy mieszkaniowe są zróżnicowane pod względem wielkości, najmniejsze placówki mają od 5 do 7 miejsc, natomiast największa placówka liczy 13 miejsc. Placówki te prowadzone są w formie:

- a) całodobowego ośrodka opiekuńczo-rehabilitacyjnego typu hostel (w którym możliwy jest również interwencyjny krótki pobyt),
- b) zastępczego domu rodzinnego,
- c) domów-wspólnot typu rodzinnego.

Placówka typu hostel w obszarze terapeutycznym stymuluje szeroko rozumiany rozwój (poprzez wspólną lub indywidualną pracę, rozwijanie zainteresowań, ćwiczenie czytania i pisanie, zorganizowane zajęcia ruchowe i relaksacyjne, dbałość o wspólną przestrzeń, dbałość o siebie). W obszarze opiekuńczym hostel oferuje całodobową opiekę wykwalifikowanej kadry terapeutycznej (pedagogów specjalnych, socjoterapeutę i trenera pracy)¹⁹.

Domy-wspólnoty typu rodzinnego („domy Arki” prowadzone przez fundację L’arche) wspierają osoby z niepełnosprawnością intelektualną, które współzamieszkują wraz z asystentami, czyli opiekunami-przyjaciółmi. Każdy mieszkaniec ma swoje zadania,

¹⁷ <http://psouupoznan.prv.pl/ho.html>

¹⁸ Sprawozdanie MPIPS-03 sprawozdanie roczne z udzielonych świadczeń pomocy społecznej - pieniężnych, w naturze i usługach za 2015 rok.

¹⁹ Stowarzyszenie Ludzi z Epilepsją, Niepełnosprawnych i Ich Przyjaciół „Koniczynka” <http://www.stowarzyszeniekoniczynka.pl/plac-wka-3/> (dostęp: 20.11.2016).

obowiązki domowe, razem tworzą jedną wspólnotę o charakterze rodzinnym. Praca z asystentem odbywa się na zasadzie: jeden na jednego - jeden opiekun, pracuje z jednym podopiecznym.

Zastępczy dom rodzinny to koedukacyjna placówka przeznaczona dla osób będących w różnym wieku. Placówka funkcjonuje na zasadzie domu rodzinnego, w którym mieszkańcy wszelkie prace domowe wykonują w miarę możliwości sami przy niewielkiej pomocy asystentek. Mieszkańcy placówki w ciągu dnia uczęszczają na zajęcia do Warsztatu Terapii Zajęciowej czy Środowiskowego Domu Samopomocy. Istotne w funkcjonowaniu wspólnoty domowej jest, aby każdy mieszkaniec miał swój wkład w życie rodziny i czuł się odpowiedzialny za swój dom. Ta forma mieszkaniowa nie ma ustalonego planu funkcjonowania, a tym samym jej mieszkańcy w indywidualny sposób strukturyzują swój czas wolny. Mieszkańcy posiadają własne, jednoosobowe pokoje, urządzone według swoich upodobań²⁰.

2.4. SPOSÓB FINANSOWANIA

W ramach otwartego konkursu ofert na wspieranie realizacji zadania publicznego „Działalność na rzecz osób niepełnosprawnych” w latach 2016 i 2017²¹. Placówki w 2016 roku zostały dofinansowane w kwocie 732 000,00 zł, w 2017 roku na ich działalność samorząd przeznaczy również 732 000,00 zł. Pozostałe koszty funkcjonowania instytucji, są pokrywane przez organizacje pozarządowe ze środków własnych lub w oparciu o montaż finansowy kilku dotacji (np. środki z dotacji + środki z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych).

2.5. LUKI I BARIERY

1. Ośrodki są finansowane przez Miasto Poznań w ramach dotacji udzielonej w trybie otwartego konkursu ofert. Organizacja pozarządowa prowadząca dany podmiot chcąc kontynuować realizację zadania, musi cyklicznie brać udział w otwartych konkursach ofert. Dodatkowo dotacja zapewnia część finansowania placówki. **Taki sposób funkcjonowania ośrodka całodobowego wsparcia w wieloletniej perspektywie, obarczone jest dużym ryzykiem.**
2. Niewystandaryzowana jest procedura przyjęcia do placówki oraz zasady odpłatności. Informacje o placówkach dostępne są najczęściej na stronie internetowej organizacji pozarządowej prowadzącej ośrodek. Jednak, aby znaleźć interesujące nas informacje trzeba posiadać wiedzę na temat nazwy organizacji prowadzącej daną placówkę. **Nie ma jednego miejsca gromadzącego informacje o wszystkich dostępnych w społeczności małych formach mieszkaniowych.**

²⁰ Opis stworzony na podstawie <http://psouupoznan.prv.pl/ho.html> (dostęp: 20.11.2016).

²¹ Zarządzenie nr 901/2015/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 24.12.2015 r.

3. **Brak informacji na stronie internetowej Miasta Poznania ds. osób niepełnosprawnych (<http://www.poznan.pl/mim/hc/>) na temat dostępności placówek wsparcia całodobowego (poza DPS) współfinansowanych przez Miasto Poznań.** Pod wskazanym adresem dostępne są natomiast informacje na temat organizacji pozarządowych działających w obszarze wsparcia na rzecz osób z niepełnosprawnością.
4. **Miasto Poznań opracowało „Informator dla rodziców dzieci z niepełnosprawnością”. Zauważa się potrzebę stworzenia podobnego opracowania dla dorosłych osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności, w której znajdują się informacje m.in. o zasobach pomocy i wsparcia funkcjonujących na rzecz dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną na terenie Miasta Poznania.**

3. MIESZKANIA CHRONIONE

3.1. DEFINICJA

Forma wsparcia w postaci mieszkania chronionego zdefiniowana jest w **ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 roku**, natomiast rodzaj i zakres wsparcia oraz warunki kierowania i pobytu w mieszkaniu chronionym określa **Rozporządzenie Ministra Pracy i polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych z dnia 14 marca 2012 roku**.

Art. 53. ust. 2 ustawy o pomocy społecznej definiuje usługę w mieszkaniu chronionym, jako formę pomocy społecznej przygotowującą osoby przebywające w nim, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną.

Art. 53. ust. 1 tej samej ustawy definiuje odbiorcę tej usługi – może nim być osoba, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Rodzaj i zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych są uzależnione od indywidualnych potrzeb i możliwości psychofizycznych osób korzystających ze wsparcia. Wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych obejmuje:

1. pracę socjalną,
2. poradnictwo specjalistyczne,
3. naukę lub utrzymywanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie:
  - a. samoobsługi,
  - b. samodzielności życiowej,
  - c. rozwijania kontaktów społecznych,
  - d. pełnienia ról społecznych,
4. pomoc w:
  - a. przemieszczaniu się,
  - b. wykonywaniu czynności niezbędnych w życiu codziennym,
  - c. realizacji kontaktów społecznych,
  - d. zagospodarowaniu czasu wolnego, w tym z wykorzystaniem usług dostępnych w środowisku lokalnym,
  - e. ubieganiu się o uzyskanie mieszkania.

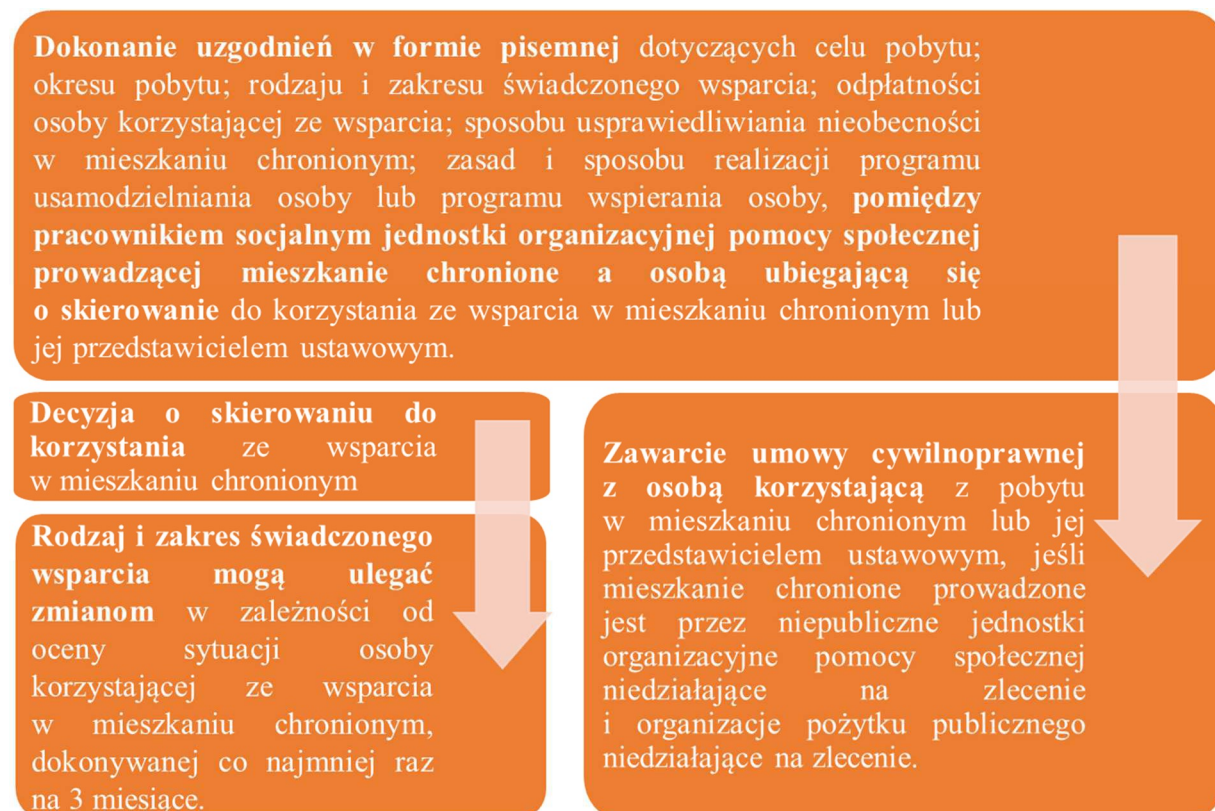
Mieszkanie chronione może być prowadzone przez każdą jednostkę organizacyjną pomocy społecznej lub organizację pożytku publicznego.

3.2. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

Decyzję o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym wydaje się osobom pełnoletnim na czas określony.

Osobom niezdolnym do pracy z tytułu wieku, osobom niepełnosprawnym, osobom z zaburzeniami psychicznymi w rozumieniu ustawy o ochronie zdrowia psychicznego oraz osobom chorym, w uzasadnionych przypadkach, może być wydana decyzja o skierowaniu do korzystania ze wsparcia w mieszkaniu chronionym na czas nieokreślony²².

Wykres 2. Ścieżka otrzymania usługi w mieszkaniu chronionym.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Rozporządzenie Ministra Pracy i polityki Społecznej w sprawie mieszkań chronionych z dnia 14 marca 2012 roku.

3.3. INFRASTRUKTURA PLACÓWEK W POZNANIU

Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie prowadzi 4 mieszkania chronione adresowane do usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. W 2015 roku w 4 mieszkaniach chronionych zamieszkiwało 21 pełnoletnich usamodzielniających się wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych²³.

W ramach otwartego konkursu ofert Miasto Poznań aktualnie dofinansowuje 4 mieszkania chronione, 3 mieszkania chronione dla osób i rodzin w trudnej sytuacji życiowej oraz 1 dedykowane osobom chorującym psychicznie²⁴, w zależności od potrzeb wsparciem może być objętych od 46 osób do 50 osób. Żadne mieszkanie chronione w Poznaniu nie obejmuje wsparciem dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.

3.4. SPOSÓB FINANSOWANIA

Zgodnie z art. 97 ust. 5 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, rada gminy w drodze uchwały ustala szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych. W Poznaniu kwestia ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym reguluje uchwała Nr XIX/164/V/2007 Rady Miasta Poznania z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniach chronionych prowadzonych przez jednostki organizacyjne Miasta Poznania lub działających na jego zlecenie.

Zgodnie z art. 90 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej, osoba usamodzielniana zamieszkująca w mieszkaniu chronionym jest obowiązana do ponoszenia częściowych kosztów utrzymania tego mieszkania proporcjonalnie do swoich dochodów. W uzasadnionych przypadkach może być zwolniona z ponoszenia opłat. Osoby nie ponoszą opłat, jeżeli dochód osoby samotnie gospodarującej lub dochód przypadający na osobę w rodzinie nie przekracza kwoty kryterium dochodowego. **Dofinansowanie 9 mieszkań chronionych przez Miasto Poznań to koszt ok. 500 000,00 zł.** W zależności od liczby osób wspartych w mieszkaniach chronionych, roczny koszt utrzymania jednej osoby w mieszkaniu mieści się w zakresie od 586,85 zł do 621,89 zł.

3.5. LUKI I BARIERY

1. **Mieszkania chronione posiadają instytucjonalne cechy ograniczające swobodę decyzji jednostki, narzucają stosunkowo sztywne ramy organizacyjne i wyraźnie zaznaczone standardy techniczne.** Ustawodawca nie przewidział między innymi możliwości samodzielnego zamieszkania w jednoosobowym gospodarstwie domowym, ani zamieszkania w parze (mieszkanie chronione przeznaczone jest dla nie mniej niż 3 osób). Ustawodawca założył również, że osoba z niepełnosprawnością musi mieć

²³ Sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2015 rok, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu, Poznań 2016 rok, s. 59.

²⁴ Zarządzenie nr 930/2016/P Prezydenta Miasta Poznania z dnia 27.12.2016 r.

codzienny bezpośredni kontakt z asystentem, a wsparcie świadczone w mieszkaniach chronionych musi być realizowane przez co najmniej 3 godziny dziennie przez 7 dni w tygodniu²⁵.

2. **Aktualnie nie jest prowadzone przez Miasto Poznań lub na jego zlecenie mieszkanie chronione dedykowane dorosłym osobom z niepełnosprawnością intelektualną.** Mieszkania prowadzone przez Miasto Poznań przeznaczone są dla osób zagrożonych ryzykiem socjalnym.
3. W dużej części **mieszkania chronione mają charakter tymczasowego miejsca pobytu**, w którym osoba przygotowuje się do samodzielnego życia, poszukuje pracy, uczestniczy w treningach usamodzielniających. Przykładem takich mieszkań chronionych są np. mieszkania dla usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej, czy mieszkania dla osób w kryzysie bezdomności. **W przypadku niektórych dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną mieszkanie chronione powinno być formą docelowego zamieszkania** będąc alternatywą dla pobytu w domu pomocy społecznej oraz miejscem docelowego zamieszkania.
4. Osobom kwalifikującym się do udzielenia wsparcia w postaci usługi bytowej, zgodnie z *woodwork effect*, powinno się zaoferować **usługi adekwatne do potencjału danej osoby**. Dużym wyzwaniem jest usamodzielnienie osoby, która zamieszkuje w DPS bez wcześniejszego doświadczenia wsparcia w postaci usług opiekuńczych, czy mieszkania chronionego. Doskonałym przykładem były doświadczenia osób zarządzających jednym z poznańskich DPS dla seniorów przy rekrutacji mieszkańców do mieszkania chronionego, powstałego w 2016 roku przy tej placówce. Mieszkańcy DPS nie byli zainteresowani ofertą mieszkania chronionego. **„Totalne wsparcie” w DPS działa demobilizująco na mieszkańców.**
5. **Dążeniem lokalnych samorządów powinno być świadczenie wsparcia zgodnie z koncepcją *ageing in place*** (starzenie się w środowisku/miejscu zamieszkania). Kluczowym założeniem tej koncepcji jest wspieranie jednostki w pozostawaniu w swoim środowisku zamieszkania poprzez programy wspomagające jej egzystencję²⁶. Realizacja tej zasady zdaje się być nieuchronna, zarówno z punktu widzenia logi ekonomicznej samorządu, jak i szeroko pojętego interesu społecznego.
6. **Działalność mieszkań chronionych w Poznaniu obarczona jest luką informacyjną** (brak informacji na temat aktualnie prowadzonych mieszkań chronionych przez Miasto lub na jego zlecenie, również na stronie internetowej Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie). Nigdzie nie została opisana ścieżka dostępu do tej usługi.
7. **Problemem rozwoju mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością w Poznaniu jest pozyskanie lokali spełniających standardy dostępności oraz wysokie koszty adaptacji lokali** będących w zasobach komunalnych.

²⁵ N.a Marciniak-Madejska, R. Stenka, K. Weiner, *Podręcznik dobrych praktyk w zakresie deinstytucjonalizacji. Rozwiązywanie problemu bezdomności i wykluczenia mieszkaniowego w oparciu o usługi świadczone w lokalnej społeczności*, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2015, s. 27

²⁶ Z. Szweđa-Lewandowska, *Modele opieki nad osobami niesamodzielnymi* [w:] W. Koczur, A. Rączaszek (red.), *Polityka społeczna wobec problemu bezpieczeństwa socjalnego w dobie przeobrażeń społeczno-gospodarczych*, „Zeszyty Naukowe Wydziałowe”, nr 179, Katowice 2014, s. 220.

4. USŁUGI ASYSTENCKIE

4.1. DEFINICJA

Usługi asystenckie to usługi społeczne świadczone osobiście przez wykwalifikowanego asystenta kompensujące ograniczenia wynikające z niepełnosprawności. Ich celem jest wsparcie niezależności i aktywności w codziennym funkcjonowaniu osób objętych wsparciem.

W większości jednostek samorządowych w Polsce, a w tym także w Poznaniu, **grupę odbiorców usług asystenckich stanowią osoby ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności**. Bardzo często też usługi te dedykowane są osobom o konkretnych schorzeniach, na przykład osobom niewidzącym, niesłyszącym, chorującym na stwardnienie rozsiane. Definicje ustawowe, które określają stopnie znaczny i umiarkowany, akcentują „konieczność stałej lub długotrwałej opieki i pomocy innych osób w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji” lub „czasową albo częściową pomoc innych osób w celu pełnienia ról społecznych”. Niezdolność do samodzielnej egzystencji oznacza bowiem naruszenie sprawności organizmu w stopniu uniemożliwiającym zaspokojenie bez pomocy innych osób podstawowych potrzeb życiowych, tj.: samoobsługi, poruszania się i komunikacji – co wprost wyznacza kierunki działań usług asystenckich.

Biorąc pod uwagę aktualne praktyki związane z asystenturą można wyróżnić katalog zadań asystenta osoby z niepełnosprawnością²⁷:

- a. pomoc w wyjściu, powrocie oraz dojazdach w wybrane przez klienta miejsce (np. dom, praca, szkoła, kościół, lekarz, urzędy, znajomi, rodzina, itp.),
- b. pomoc w wyjściu, powrocie oraz dojazdach na rehabilitację i zajęcia terapeutyczne,
- c. pomoc w wyjściu, powrocie oraz dojazdach na kursy i szkolenia zawodowe,
- d. pomoc w zakupach, jednocześnie warunkiem tej usługi jest czynne uczestnictwo klienta (asystent może pomóc przynieść zakupy o wadze jednorazowo do 5 kg),
- e. pomoc w załatwieniu spraw urzędowych (np. usługi tłumaczy języka migowego, o ile urząd ich nie zapewnia, dotarcie z klientem do urzędu i dyskretna pomoc w kontaktach z urzędem).
- f. pomoc i towarzyszenie w korzystaniu z dóbr kultury: muzeum, teatr, kino, koncert, itp., towarzyszenie w spotkaniach rodzinnych lub towarzyskich.
- g. czytanie prasy, książek lub korespondencji, osobom niezdolnym do samodzielnego czytania.
- h. pomoc w pisaniu pism, listów osobom niewidomym, bądź niezdolnym do samodzielnego pisania ręcznego, czy komputerowego.
- i. pomoc osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z zajęć sportowych i obiektów sportowych: basen, siłownia i inne sporty.

²⁷ Podręcznik organizacji centrum asystentury społecznej dla NGO i JST / Produkt finalny projektu „CENTRUM ASYSTENTURY SPOŁECZNEJ (CAS) - model wsparcia zadań OPS/PCPR w aktywizacji społecznej i zawodowej ON”

Usługi asystenckie świadczone są w sposób bezpośredni i osobisty przez asystenta osoby niepełnosprawnej. Jest to „osoba, która towarzyszy niepełnosprawnym klientom w pokonywaniu ich życiowych trudności i realizacji indywidualnych celów rozwojowych, wspierając klienta w wykonywaniu codziennych czynności, których nie jest w stanie zrealizować samodzielnie ze względu na ograniczenia, wynikające z niepełnosprawności, umożliwiając maksymalnie samodzielne funkcjonowanie klienta w jego środowisku”²⁸.

W Polsce funkcjonują dwie ścieżki nabycia kwalifikacji potrzebnych do wykonywania zawodu asystenta:

1. kształcenie w szkole policealnej, gdzie edukacja zakończona jest uzyskaniem dyplomu i tytułu asystenta osoby niepełnosprawnej. Cele i warunki kształcenia w zawodzie asystenta osoby niepełnosprawnej reguluje rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz.U. 2012 poz184; kod zawodu: 341201),
2. odbycie specjalistycznego szkolenia wewnątrz organizacji lub jednostki, która prowadzi usługi asystenckie.

4.2. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

W 2015 roku w Poznaniu usługi asystenckie realizowane były przez 3 podmioty w ramach realizowanych projektów i zadań zleczanych z jednostek samorządu terytorialnego. Usługi asystenckie świadczone były przez:

1. Poznańskie Centrum Wspierania Rozwoju Zawodowego Osób Niepełnosprawnych – asystent pracy; z programu skorzystały 62 osoby
2. Wielkopolski Oddział Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego – asystenci wspierający; z programu skorzystały 24 osoby
3. Stowarzyszenie Na Tak – asystenci osób głęboko wielorako niepełnosprawnych; z programu skorzystało 20 osób

Łącznie usługi asystenckie na terenie miasta Poznania świadczone były dla 106 osób.

Osoba, która chciała skorzystać z usług asystenckich w przypadku powyższych organizacji zgłaszała się bezpośrednio do jednej z nich. Następnie po rozpoznaniu potrzeb klienta przyznawana została odpowiednia usługa.

Od stycznia 2017 roku w Poznaniu za pośrednictwem Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie realizowany jest program „Usługi społeczne dla mieszkańców Poznania” współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. W ramach usług przewidziane są

²⁸ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsko-Białej, Teatr Grodzki, Fundacja Imago, Piotr Bartkowiak, Podręcznik organizacji centrum asystentury społecznej dla NGO i JST – model wsparcia zadań OPS/PCPR w aktywizacji społecznej i zawodowej ON”.

usługi asystenckie prowadzone przez dwa podmioty:

1. Fundację Aktywizacja – usługi trenerów aktywności,
2. Fundacja L'Arche – usługi asystenckie dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.

W celu uzyskania wsparcia w ramach projektu należy zgłosić chęć wzięcia udziału w projekcie osobiście lub telefonicznie na odpowiednią Filię Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu. Udział w projekcie jest bezpłatny, niemniej jednak, uczestnik projektu będzie mógł skorzystać z jednego wybranego obszaru wsparcia w projekcie. Liczba miejsc wsparcia w projekcie niestety jest ograniczona.

4.3. SPOSÓB FINANSOWANIA

Środki na realizację usług asystenckich w mieście Poznań przez wybrane jednostki pochodzą głównie ze środków Miasta Poznania przekazywanych organizacjom pozarządowym w drodze otwartych konkursów ofert i ze środków europejskich. Usługi asystenckie świadczone w Poznaniu są nieodpłatne. Każdorazowo organizator usług indywidualnie określa stawkę godzinową za usługi asystenckie.

4.4. LUKI I BARIERY

1. **Brak łatwo dostępnych, jasnych informacji dotyczących tego, gdzie i w jaki sposób można skorzystać z usług.** Nie istnieje jedno miejsce, w którym można uzyskać informacje w tym zakresie – organizacje i instytucje prowadzą usługi asystenckie niezależnie od siebie, aby dowiedzieć się o proponowanej ofercie należy zgłosić się do każdego z podmiotów z osobna. Najpierw jednak należy uzyskać informacje, które organizacje świadczą tego typu usługi.
2. Zgłaszając się do Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie uzyskamy informację o aktualnie prowadzonym programie, w którym przewidziane jest także świadczenie usług asystenckich (poza nimi również opiekuńczych, szkoleniowych, wsparcia osób zależnych itp.). Sam program jest kompleksowy i atrakcyjny, jednak jest on limitowany. **Uczestnik projektu może wybrać tylko jeden z spośród kilku proponowanych obszarów wsparcia.** Klienci zgłaszają trudność w podjęciu decyzji co do wyboru jednego obszaru wsparcia, w sytuacji, kiedy potrzebuje ona pomocy w szerszym zakresie. Liczba beneficjentów jest także ograniczona, stąd istnieje ryzyko, że usługa wyczerpie się zbyt szybko i część osób nie zostanie objęta wsparciem.
3. **Usługi asystenckie prowadzone na terenie miasta Poznania są zdecentralizowane i niewystarczające.** Na kilka tysięcy osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących miasto Poznań, zaledwie 106 miało szansę skorzystania z usług asystenckich. Obrazuje to niewielką skalę realizowanych usług asystenckich oraz potwierdza konieczność ich rozwoju.

5. SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

5.1. DEFINICJA

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Podstawą prawną realizacji usług jest:

1. ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593),
2. rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. 2005 nr 189 poz. 1598),
3. art. 8 i 9 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231, poz. 1375) w zakresie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze swoim zakresem obejmują usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Zakres specjalistycznych usług określony w § 2 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych obejmuje przede wszystkim:

1. uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, w tym zwłaszcza:
  - a) kształtowanie umiejętności zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych i umiejętności społecznego funkcjonowania;
  - b) interwencje i pomoc w życiu w rodzinie,
  - c) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
  - d) wspieranie i pomoc w uzyskaniu zatrudnienia,
  - e) pomoc w gospodarowaniu pieniędzmi.
2. pielęgnacja – jako wspieranie procesu leczenia,
3. rehabilitacja fizyczna i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu w zakresie nieobjętym przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2015, poz. 581 z późn. zm.),
4. pomoc mieszkaniową,
5. zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, o których mowa w art. 7 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 2011, Nr 231, poz. 1375 z późn. zm.)

Specjalistyczne usługi opiekuńcze kierowane do osób z zaburzeniami psychicznymi dotyczą osób dorosłych wykazujących zaburzenia wymienione w art. 3 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego: chora psychicznie (wykazująca zaburzenia psychiczne); upośledzona umysłowo; wykazująca inne poważne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga takiej formy pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym. W wyjątkowych przypadkach tymi usługami mogą być objęte dzieci i młodzież z zaburzeniami psychicznymi, pozbawione dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, jeśli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć świadczonych przez inne zobowiązane podmioty.

Tabela 2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze w Poznaniu.

Rodzaj usług	Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Podstawa prawna realizacji usług	Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593)	
	Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz.U. 2005 nr 189 poz. 1598)	
Rodzaj zadania dla gminy	Własne o charakterze obowiązkowym	Zlecone z zakresu administracji rządowej
	Bezpośrednim organizatorem zadania w gminie może być ośrodek pomocy społecznej lub zadanie to może zostać zlecone podmiotom zewnętrznym	
Podmiot realizujący specjalistyczne usługi opiekuńcze w Poznaniu w 2015 roku	Polski Komitet Pomocy Społecznej	
Standardy realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych	Na poziomie przepisów krajowych nie określono standardów realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych.	

Źródło: opracowanie własne na podstawie aktów prawnych.

5.2. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

W przypadku Miasta Poznania ścieżka otrzymania usługi wygląda następująco:

Złożenie wniosku w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

Wniosek osoby zainteresowanej (pisemny lub ustny), jej przedstawiciela ustawowego bądź innej osoby oraz dokumenty wskazane przez pracownika socjalnego podczas wywiadu środowiskowego - w szczególności dowód osobisty, dokument potwierdzający wysokość dochodu uzyskanego za miesiąc poprzedzający złożenie wniosku, wskazania lekarza w zakresie czynności pielęgnacyjnych.

Wywiad środowiskowy przeprowadzany jest w terminie 14 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o konieczności jego przeprowadzenia. W sprawach niecierpiących zwłoki, wymagających pilnej interwencji pracownika socjalnego nie później niż w terminie 2 dni roboczych od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej.

Wydanie decyzji administracyjnej, która określa okres, wymiar godzinowy przyznanej pomocy, zakres usług oraz miesięczną odpłatność za usługi i termin jej wnoszenia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu.

5.3. DOSTĘPNOŚĆ USŁUG W POZNANIU

W Poznaniu w 2015 roku ze specjalistycznych usług opiekuńczych skorzystało 69 osób, natomiast ze specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi skorzystało 87 osób²⁹. Poznań w tym obszarze świadczenia usług specjalistycznych wyróżnia się pozytywnie na tle innych gmin w województwie. Pomimo ustawowego obowiązku nałożonego na samorządy, oba typy usług były dostępne w niewielu wielkopolskich gminach. Analizując statystyki województwa w 2015 roku 89% gmin nie świadczyło specjalistycznych usług opiekuńczych, a 65% nie świadczyło usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi³⁰.

²⁹Sprawozdanie z działalności Ośrodka za 2015 rok, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Poznaniu, Poznań 2016 rok, s. 8, 9.

³⁰Ocena Zasobów Pomocy Społecznej Województwa Wielkopolskiego za rok 2015, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2016, s. 47, 51

5.4. SPOSÓB FINANSOWANIA

Specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być udzielane odpłatnie, nieodpłatnie lub częściowo odpłatne. Wysokość ponoszonych kosztów ustalana jest w zależności od:

1. dochodu osoby lub rodziny korzystającej z usług,
2. wysokości stawki godzinowej za usługi,
3. ilości godzin świadczonych usług.

Tabela 3. Finansowanie specjalistycznych usług opiekuńczych w Poznaniu.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze	Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi
Samorząd gminny gwarantuje środki na realizację specjalistycznych usług opiekuńczych. Uchwała Nr LVIII/608/IV/2004 Rady Miasta Poznania z dnia 7 grudnia 2004r. (z późn. zm.) w sprawie warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, oraz zasad częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania.	Wojewoda zapewnia środki na realizację zadania , a także zgodnie z art. 22 pkt. 1 i 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, ustala sposób realizacji zadania na terenie województwa oraz nadzoruje jego realizację. Wysokość kosztu 1 godziny usługi świadczonej klientowi oblicza się biorąc pod uwagę wysokość kosztów związanych ze świadczeniem tej formy pomocy m. in. uwzględniając zakres usług, koszty zatrudnienia, dojazd do miejsca świadczenia usług oraz niezbędne koszty obsługi stanowiska pracy. Ostatecznie to ośrodek pomocy społecznej, w oparciu o pełne rozeznanie sytuacji, ustala stawkę godzinową za realizowane specjalistyczne usługi opiekuńcze. Koszt usługi powinien być zatwierdzony przez kierownika ośrodka pomocy społecznej i jawny. W trakcie ewentualnych kontroli OPS jest zobowiązany do przedstawienia kontrolującym do wglądu kalkulacji ceny 1 godziny specjalistycznych usług opiekuńczych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie aktów prawnych.

W 2015 roku na realizację 17365 godzin specjalistycznych usług opiekuńczych Miasto Poznań wydatkowało 330 011 zł, natomiast na realizację 37146 specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 672 705 zł., zatem ponoszony przez gminę średni koszt 1 godziny specjalistycznej usługi opiekuńczej wyniósł w 2015 roku 19 zł, a 1 godziny usługi dla osób z zaburzeniami psychicznymi – 18 zł.

5.5. LUKI I BARIERY

1. Uzyskanie świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych wiąże się z koniecznością złożenia wniosku w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie. Jest to istotna bariera dla osób, dla których skorzystanie z usług ośrodka pomocy społecznej wiąże się ze społecznym napiętnowaniem lub uzyskaniem etykiety osoby korzystającej z pomocy społecznej. Choć ośrodki pomocy społecznej w ostatnim czasie funkcjonują jak lokalne centra usług społecznych, w których można uzyskać różnorodne wsparcie, niestety **w opinii publicznej nadal funkcjonują stereotypowo jako miejsce pomocy osobom z nizin społecznych i kojarzone są głównie z wypłacaniem świadczeń pieniężnych.**
2. **W województwie zdarzają się przypadki realizacji usług specjalistycznych o bardzo niskiej jakości** ponieważ określona przez gminę stawka godzinowa realizacji usługi, uniemożliwia pozyskanie wykwalifikowanej kadry. Jak wynika z badania „Diagnoza sektora usług społecznych w województwie wielkopolskim wraz z rekomendacjami”, różnice w szacowaniu stawek godzinowych wynikają pośrednio z braku standardu tych usług.
3. Problemатyczne jest nie tylko zapewnienie pomocy w formie usługi opiekuńczej, ale zagwarantowanie odpowiedniej intensywności opieki, przez co rozumiana jest adekwatna do potrzeb opiekuńczych beneficjenta liczba godzin usług w ciągu dnia.
4. Na stronie Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Poznaniu pod adresem http://bip.poznan.pl/bip/sprawa.html?co=opis&sp_id=1944 rozpisana jest procedura otrzymania usługi, natomiast nie został rozpisany w sposób szczegółowy zakres wsparcia oraz brakuje informacji dotyczącej ceny za 1h (brutto) specjalistycznej usługi opiekuńczej. Z punktu widzenia osób poszukujących informacji na temat możliwości uzyskania usługi, są to istotne luki informacyjne.

ROZDZIAŁ III. SYTUACJA PRAWNA OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ ORAZ SPOSOBY ZABEZPIECZENIA ICH SYTUACJI MAJĄTKOWEJ

1. UBEZWŁASNOWIENIE OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE

Sytuacja prawna dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną jest skomplikowana. Analizując sytuację prawną osoby niepełnosprawnej trzeba rozważać ją w kontekście zapisów kodeksu cywilnego oraz kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Każde dziecko do osiemnastego roku życia pozostaje zgodnie z prawem pod władzą rodzicielską. Rodzice sprawują nad nim opiekę i występują w jego imieniu. Po osiągnięciu pełnoletności człowiek zyskuje zgodnie z polskim prawem cywilnym zdolność do samodzielnego kierowania swoim losem. Rodzice tracą wtedy możliwość reprezentowania swoich dzieci przed sądami, organami administracji, urzędami i w stosunkach z innymi osobami.

Niektóre pełnoletnie osoby niepełnosprawne mają trudności w pełnym zrozumieniu i poprowadzeniu swoich spraw, albo trudności w jednoznacznym zakomunikowaniu swojej woli. Dotyczy to zwłaszcza osób z niepełnosprawnością intelektualną. Wówczas ich sytuacja staje się utrudniona – **same nie mogą prowadzić swoich spraw, a rodzice nie mogą ich reprezentować.**

Ochronie interesów osób, które mimo ukończenia 18 lat nie są w stanie kierować swoim postępowaniem i prowadzić swoich spraw służy konstrukcja prawna określana nazwą: ubezwłasnowolnienie częściowe lub całkowite.

Według polskiego prawa człowiek może :

- mieć pełną zdolność do czynności prawnych
- mieć ograniczoną zdolność do czynności prawnych
- nie mieć zdolności do czynności prawnych.

Pełną zdolność do czynności prawnych mają osoby pełnoletnie. Mogą one samodzielnie zawierać umowy, występować przed sądami i organami administracji, podejmować wszelkie decyzje z zakresu prawa rodzinnego a zarazem ponosić pełną odpowiedzialność za skutki swojego działania.

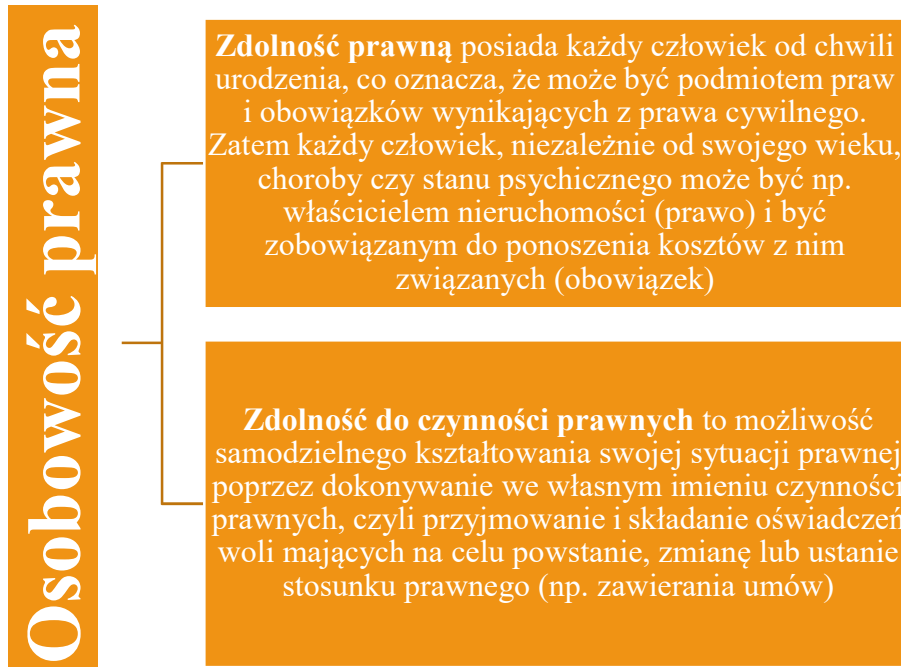
Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli trzynaście lat i osoby ubezwłasnowolnione częściowo (art.15 KC).

Nie mają zdolności do czynności prawnych małoletni, którzy nie ukończyli trzynastu lat oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie (art. 12 KC).

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną wraz z osiągnięciem pełnoletności uzyskują pełną zdolność do czynności prawnych.

Wykres 3. Osobowość prawna – zakres definicyjny.

Osobowość prawna każdego człowieka składa się z dwóch elementów: zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych. Zdolność prawna jest atrybutem przysługującym każdemu człowiekowi. Nie można się jej zrzec ani też jej ograniczyć lub przenieść na inną osobę w drodze czynności prawnej.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.batumi.jawnet.pl>

1.1. UBEZWŁASNOWIENIE CAŁKOWITE

Zgodnie z kodeksem cywilnym:

Osoba, która ukończyła lat trzynaście, może być ubezwłasnowolniona całkowicie, jeżeli wskutek choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, nie jest w stanie kierować swym postępowaniem (art. 13 KC).

Ubezwłasnowolnienie całkowite może być ustanowione wobec osoby, która:

1. ukończyła 13 lat;
2. jest niepełnosprawna intelektualnie, ma stwierdzoną chorobę psychiczną albo inny rodzaj zaburzeń (narkomania, alkoholizm);
3. nie jest w stanie kierować swym postępowaniem.

Podstawą ubezwłasnowolnienia może być tylko dobro osoby, która ma zostać ubezwłasnowolniona, a przyczyną jego orzeczenia nie może być potrzeba urzędników, sytuacja ekonomiczna czy nieumiejętność porozumienia się z daną osobą.

Sąd orzekając o ubezwłasnowolnieniu całkowitym musi wziąć pod uwagę, iż ubezwłasnowolnienie:

1. **jest instytucją powołaną dla dobra i w wyłącznym interesie osoby niepełnosprawnej;**
2. **nie służy dobru wnoszącego o nie**, rodziny ubezwłasnowolnionego czy instytucji publicznych i prywatnych;
3. **nie musi być ustanawiane, jeśli sytuacja życiowa osoby niepełnosprawnej jest ustabilizowana**, ma ona zapewnioną dostateczną opiekę faktyczną i prawną, a orzeczenie ubezwłasnowolnienia mogłoby prowadzić do zakłócenia sytuacji faktycznej, wbrew jej interesom.

Głównym skutkiem orzeczenia ubezwłasnowolnienia całkowitego jest utrata zdolności do czynności prawnych. Oznacza to, że czynności prawnych w imieniu osoby ubezwłasnowolnionej może dokonać wyłącznie jej opiekun (art. 13 KC). Do uzyskania pełnoletności osoby ubezwłasnowolnionej jej opiekunami z mocy prawa są rodzice.

Kompetencje opiekuna jako przedstawiciela ustawowego podopiecznego są zbieżne z uprawnieniami przysługującymi rodzicom sprawującym władzę rodzicielską. Według art. 156 Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego **opiekun powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszystkich ważniejszych sprawach, które dotyczą majątku lub osoby podopiecznego**. Do spraw tych zaliczane są zazwyczaj sprawy mające decydujące znaczenie dla prawidłowego rozwoju psychicznego i fizycznego takiej osoby, przygotowania jej do odpowiedniego funkcjonowania w życiu społecznym przy wykorzystaniu indywidualnych możliwości.

Opiekunem może być osoba mająca pełną zdolność do czynności prawnych i posiadająca pełnię praw publicznych, nie być pozbawiona praw rodzicielskich lub praw opiekuńczych.

Głównym kryterium wyboru opiekuna jest dobro pozostającego pod opieką. Objęcie opieki następuje przez złożenie przyrzeczenia przed sądem opiekuńczym. Opiekun sprawuje opiekę bezpłatnie. Opiekunem ubezwłasnowolnionego całkowicie powinien być ustanowiony przede wszystkim ktoś z bliskiej rodziny: matka lub ojciec.

Należy pamiętać, iż osoba ubezwłasnowolniona całkowicie³¹:

1. nie może zawrzeć małżeństwa.
2. Mężczyzna ubezwłasnowolniony całkowicie nie może uznać dziecka.
3. Kobieta ubezwłasnowolniona całkowicie nie może wytoczyć powództwa o zaprzeczenie ojcostwa.
4. nie może przysposobić dziecka, nie może być opiekunem, kuratorem,
5. traci władzę rodzicielską nad swoimi dziećmi,

³¹ Punkty 1 – 13: M. Zima, *Ubezwłasnowolnienie osoby z niepełnosprawnością intelektualną* [w:] „Sprawni w prawie” Zeszyt nr 19/20, Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym, Warszawa 2007.

6. nie ma prawa głosowania w wyborach i referendum oraz nie może być wybierana na najwyższe stanowiska państwowe,
7. nie może podpisać projektu obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej,
8. nie może sama podjąć decyzji o leczeniu, także leczeniu psychiatrycznym. To opiekun wyraża zgodę na badania, inne świadczenia lekarskie, operację, czy taką metodę leczenia, która stwarza podwyższone ryzyko dla pacjenta. Istotne jest, że w sytuacji, gdy osoba ubezwłasnowolniona nie zgodzi się na sposób leczenia, lekarz musi uzyskać zgodę sądu opiekuńczego. Jeśli zarówno osoba ubezwłasnowolniona, jak i jej opiekun nie wyrażają zgody na leczenie osoby ubezwłasnowolnionej, lekarz może dokonać jakiegoś zabiegu dopiero wówczas, gdy uzyska na to zgodę sądu opiekuńczego,
9. nie może podpisywać żadnych umów, nie może sprzedać czy kupić mieszkania, samochodu,
10. nie może nawiązać stosunku pracy,
11. nie może wziąć kredytu, pożyczki z banku, lub żadnej instytucji, nie może składać wniosków o pomoc socjalną,
12. nie może odbierać renty socjalnej lub innych świadczeń, na przykład alimentów,
13. nie może założyć stowarzyszenia oraz nie może być jego członkiem. Osoba ubezwłasnowolniona, a nawet taka, co do której istnieją przesłanki ubezwłasnowolnienia, przyjmuje spadek zawsze z dobrodziejstwem inwentarza – odpowiada swoim majątkiem za długi spadkodawcy tylko do wysokości otrzymanego spadku.

Opiekun jest odpowiedzialny prawnie za szkodę wyrządzoną przez swoje niewłaściwe wykonywanie opieki nad ubezwłasnowolnionym i jego majątkiem. Ponadto opiekun odpowiada także wobec osób trzecich za szkody wyrządzone im przez ubezwłasnowolnionego. Taka sytuacja ma miejsce jedynie wtedy, gdy można udowodnić opiekunowi tzw. winę w nadzorze, czyli, że zaniedbał swoje obowiązki.

Opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie ustaje z mocy prawa w razie uchylenia ubezwłasnowolnienia lub zmiany ubezwłasnowolnienia całkowitego na częściowe.

1.2. UBEZWŁASNOWOLNIENIE CZĘŚCIOWE

Kodeks cywilny określa:

Osoba pełnoletnia może być ubezwłasnowolniona częściowo z powodu choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego rodzaju zaburzeń psychicznych, w szczególności pijaństwa lub narkomanii, jeżeli stan tej osoby nie uzasadnia ubezwłasnowolnienia całkowitego, lecz potrzebna jest pomoc do prowadzenia jej spraw (art. 16 KC).

Skutki ubezwłasnowolnienia częściowego nie są tak daleko idące jak w przypadku ubezwłasnowolnienia całkowitego, jednakże również ograniczają prawa osoby ubezwłasnowolnionej.

Osoba ubezwłasnowolniona częściowo posiada ograniczoną zdolność do czynności prawnych, co oznacza, że we wskazanych przez przepisy przypadkach nie może dokonywać pewnych czynności prawnych (np. sporządzać ani odwołać testamentu).

Dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo ustanawia się kuratelę.

Osoba ubezwłasnowolniona częściowo nie potrzebuje zgody kuratora do:

1. zawierania umów w drobnych, bieżących sprawach życia (zakupy spożywcze, przejazd z ważnym biletem środkami transportu publicznego itp.);
2. rozporządzania swoim zarobkiem;
3. rozporządzania przedmiotami majątkowymi, które przedstawiciel ustawowy przekazał im do swobodnego użytku;
4. podpisania umowy o pracę;
5. może rozporządzać swoim zarobkiem, czyli wynagrodzeniem za pracę, stypendium;
6. może samodzielnie dokonywać czynności prawnych dotyczących przedmiotów oddanych jej przez przedstawiciela ustawowego do swobodnego użytku. Nie dotyczy to bardzo wartościowych przedmiotów, na przykład może podarować innej osobie prezent, który dostała od swojego kuratora, pod warunkiem jednak, że nie jest to mieszkanie, samochód, działka;
7. może zawrzeć związek małżeński, jeśli uzyska zgodę sądu opiekuńczego;
8. traci władzę rodzicielską nad swoimi dziećmi;
9. nie ma prawa głosowania w wyborach i referendum oraz nie może być wybierana na najwyższe stanowiska państwowe;
10. nie może podpisać projektu obywatelskiej inicjatywy ustawodawczej;
11. nie może przysposobić dziecka, nie może być opiekunem, kuratorem;
12. mężczyzna ubezwłasnowolniony częściowo może uznać dziecko tylko za zgodą kuratora³².

Kurator osoby ubezwłasnowolnionej częściowo jest powołany do jej reprezentowania i do zarządu jej majątkiem tylko wtedy, gdy sąd opiekuńczy tak postanowi.

W razie uchylenia ubezwłasnowolnienia kuratela ustaje z mocy prawa.

³² (7 – 12)Sprawni w prawie. Zeszyt nr 19/20 Ubezwłasnowolnienie osoby z niepełnosprawnością intelektualną. Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym

1.3. POSTĘPOWANIE O UBEZWŁASNOWOLNIENIE

Decyzja o ubezwłasnowolnieniu swojego dziecka lub rezygnacji z ubezwłasnowolnienia jest trudna dla wielu rodziców. Większość sytuacji, w których niezbędna jest możliwość reprezentowania pełnoletniej osoby niepełnosprawnej przez jej bliskich występuje niespodziewanie. Postępowanie w sprawach o ubezwłasnowolnienie i ustanowienie opieki trwa zaś około kilku miesięcy lub dłużej, a brak właściwej reprezentacji osoby niepełnosprawnej może ją narazić na poważne problemy.

Postępowanie prowadzone jest przez Sąd Okręgowy właściwy do miejsca zamieszkania osoby, której dotyczy lub przy braku miejsca zamieszkania przez sąd miejsca pobytu, z udziałem trzech sędziów zawodowych. Jest to postępowanie nieprocesowe na złożony wniosek o ubezwłasnowolnienie. Sąd przy rozstrzygnięciu danej sprawy powinien przede wszystkim mieć na względzie interes osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie może zgłosić:

1. rodzice osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie
2. rodzina;
3. przedstawiciel ustawowy.

Krewni osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, nie mogą zgłaszać tego wniosku, jeżeli osoba ta ma przedstawiciela ustawowego.

Wniosek o ubezwłasnowolnienie częściowe można zgłosić już na rok przed dojściem do pełnoletności osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.

Koszty: opłata od wniosku 600 zł (możliwość zwolnienia) oraz zaliczka na biegłych.

Podstawowe dane na temat procedowania sprawy o ubezwłasnowolnienie³³

1. Uczestnikami postępowania o ubezwłasnowolnienie są z mocy samego prawa prócz wnioskodawcy:

1. osobą której dotyczy wniosek;
2. przedstawicielem ustawowy;
3. małżonek osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.

2. Postępowanie toczy się z udziałem prokuratora. Organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona praw osób niepełnosprawnych, udzielanie pomocy takim osobom lub ochrona praw człowieka, mogą wstąpić do postępowania w każdym jego stadium.

4. Osobę, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania. Wysłuchanie powinno odbyć się w obecności biegłego psychologa oraz - w zależności od stanu zdrowia osoby, która ma być wysłuchana - biegłego lekarza psychiatry lub neurologa.

W celu wysłuchania osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, sąd może zarządzić przymusowe sprowadzenie tej osoby na rozprawę albo wysłuchać ją przez sędziego wyznaczonego. Niemożność porozumienia się z osobą, której dotyczy wniosek

³³ (1-14) opracowanie na potrzeby projektu Anna Urbańska - Łukaszewicz

o ubezwłasnowolnienie, stwierdza się w protokole po wysłuchaniu biegłego lekarza i psychologa uczestniczących w posiedzeniu.

5. Jeżeli wniosek o ubezwłasnowolnienie dotyczy osoby pełnoletniej, sąd może na wniosek uczestnika postępowania lub z urzędu, ustanowić dla niej doradcę tymczasowego, gdy uzna to za konieczne dla ochrony jej osoby lub mienia.

Doradcą tymczasowym ustanawia najczęściej małżonka, krewnego lub inną osobę bliską, jeżeli nie stoi temu na przeszkodzie względ na dobro osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie.

Sąd może zwrócić się do organizacji pozarządowej o wskazanie osoby, która mogłaby być ustanowiona doradcą tymczasowym.

6. Osoba, dla której ustanowiono doradcę tymczasowego, ma ograniczoną zdolność do czynności prawnych na równi z osobą ubezwłasnowolnioną częściowo.

7. Osoba, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, musi być zbadana przez biegłego lekarza psychiatrę lub neurologa, a także psychologa.

Opinia biegłego oprócz oceny stanu zdrowia psychicznego lub zaburzeń psychicznych albo rozwoju umysłowego osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, powinna zawierać umotywowaną ocenę zakresu jej zdolności do samodzielnego kierowania swoim postępowaniem i prowadzenia swoich spraw, uwzględniającą postępowanie i zachowanie się tej osoby.

8. Sąd może, jeżeli na podstawie opinii dwóch biegłych lekarzy uzna to za niezbędne, zarządzić oddanie osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, pod obserwację w zakładzie leczniczym na czas nie dłuższy niż sześć tygodni. W wyjątkowych wypadkach sąd może termin ten przedłużyć do trzech miesięcy.

9. Postępowanie dowodowe powinno ustalić przede wszystkim stan zdrowia, sytuację osobistą, zawodową i majątkową osoby, której dotyczy wniosek o ubezwłasnowolnienie, rodzaj spraw wymagających prowadzenia przez tę osobę oraz sposób zaspokajania jej potrzeb życiowych.

10. Orzeczenie w przedmiocie ubezwłasnowolnienia może zapaść tylko po przeprowadzeniu rozprawy.

11. W postanowieniu o ubezwłasnowolnieniu sąd orzeka, czy ubezwłasnowolnienie jest całkowite, czy też częściowe i z jakiego powodu zostaje orzeczone.

12. Sąd, który orzekł ubezwłasnowolnienie, zarządza z urzędu przesłanie sądowi opiekuńczemu odpisu prawomocnego postanowienia, którym orzekł ubezwłasnowolnienie.

13. W razie oddalenia wniosku o ubezwłasnowolnienie sąd zawiadamia sąd opiekuńczy o potrzebie ustanowienia kuratora dla osoby niepełnosprawnej

14. Sąd może w razie poprawy stanu psychicznego ubezwłasnowolnionego zmienić ubezwłasnowolnienie całkowite na częściowe, a w razie pogorszenia się tego stanu – zmienić ubezwłasnowolnienie częściowe na całkowite. Z wnioskiem o uchylenie albo zmianę ubezwłasnowolnienia może wystąpić także ubezwłasnowolniony.

2. ZABEZPIECZENIE FINANSOWE DOROSŁYCH OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

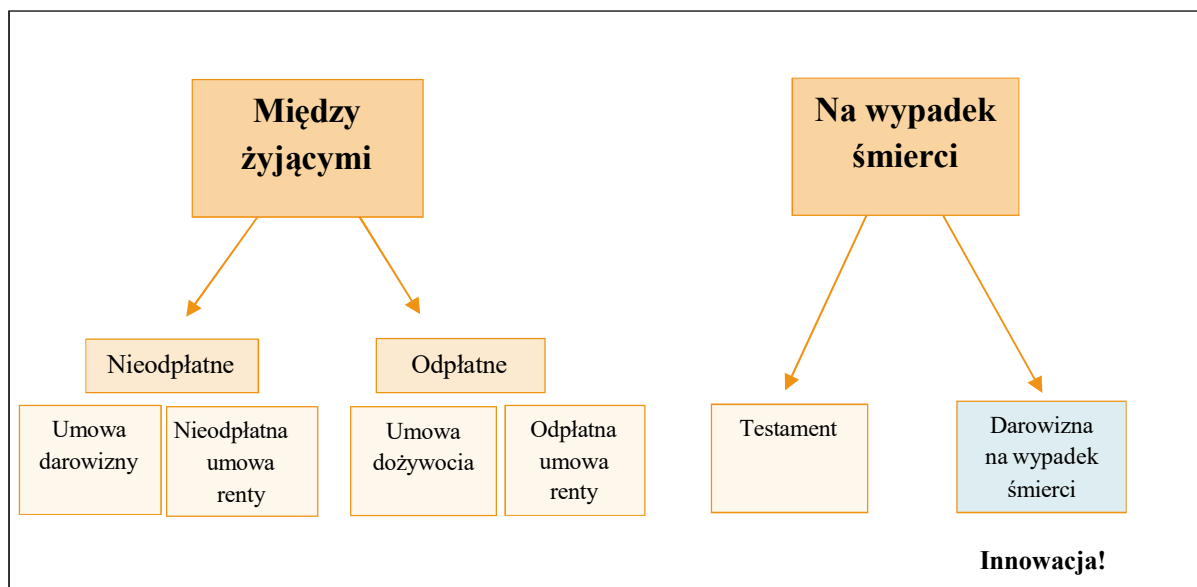
Wsparcie materialne dorastających dzieci przez ich rodziców jest powszechną praktyką mającą na celu ułatwienie im startu w dorosłość. O ile jednak młode osoby w normie intelektualnej są w stanie samodzielnie dysponować środkami finansowymi, osoby z niepełnosprawnością intelektualną często nie posiadają wystarczających kompetencji, by samodzielnie zarządzać pieniędzmi. Dodatkowo, troską rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną jest przede wszystkim zapewnienie godnego życia po śmierci opiekunów, co oznacza zapewnienie im wysokiej jakości usług świadczonych w formach zdeinstytucjonalizowanych na poziomie lokalnej społeczności. **Model zabezpieczenia finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną powinien zatem uwzględniać wykorzystanie majątku gromadzonego przez rodziny w celu zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego.**

Mechanizmy zabezpieczające finansowo potrzeby dorosłych osób z niepełnosprawnością obejmują czynności prawne przysparzające, dzielone:

- 1) ze względu na to, czy przysporzenie następuje po obu stronach czynności prawnej, czy tylko po jednej (podział ten dotyczy wyłącznie czynności prawnych dwustronnych): czynności **odpłatne** i **nieodpłatne**,
- 2) ze względu na status stron: czynności prawne **między żyjącymi** i czynności prawne **na wypadek śmierci** – czynność jest skuteczna dopiero po śmierci osoby, która jej dokonała, jest to m.in. testament

Do czynności przysparzających, nieodpłatnych, dokonywanych pomiędzy żyjącymi należy **umowa darowizny** i **nieodpłatna umowa renty**, a do czynności przysparzających odpłatnych należą **umowa dożywocia** i **odpłatna umowa renty**. Wszystkie powyższe czynności to czynności między żyjącymi, a do czynności na wypadek śmierci należy **testament**.

Wykres 4. Czynności prawne przysparzające.

Źródło: opracowanie własne.

2.1. UMOWA DAROWIZNY

Umowa darowizny to umowa, w ramach której następuje nieodpłatne świadczenie na rzecz oznaczonej osoby. Przedmiotem świadczenia może być przeniesienie rzeczy np. własności nieruchomości, użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu, ale także innego prawa np. udziałów w spółce z o.o., akcji, papierów wartościowych itd.

W samej konstrukcji umowy darowizny darczyńca może zastrzec tytułem polecenia np. ustanowienie prawa bądź otoczenie opieką samego darczyńcy lub osoby trzeciej, zatem istnieje tu możliwość:

1. zobowiązania nabywcy tytułem polecenia, iż będzie się on dożywotnio opiekował osobą darczyńcy lub osobą trzecią,
2. zobowiązania nabywcy do ustanowienia służebności osobistej na rzecz darczyńcy lub osoby trzeciej,
3. zobowiązania nabywcy do czynienia innych świadczeń na rzecz osoby darczyńcy lub osoby trzeciej,

jednak polecenia takie nie stanowią tak silnej ochrony jak świadczenia zawarte w umowie dożywocia.

Zalety:

1. niższe niż przy umowie dożywocia koszty zawarcia umowy (same koszty notarialne i opłaty sądowe),
2. nabywcą może być zarówno osoba fizyczna, jak i prawna (np. fundacja, spółka itd.),
3. w skrajnym przypadku rażącej niewdzięczności nabywcy, istnieje możliwość odwołania darowizny i żądania zwrotu przedmiotu darowizny.

Wady:

1. ze względu na przepisy podatkowe bardzo istotne jest pokrewieństwo pomiędzy nabywcą nieruchomości a jej zbywcą,
2. potencjalna możliwość nabycia nieruchomości przez osobę obcą,
3. brak ścisłego, ustawowego związku pomiędzy darowizną a ewentualnymi świadczeniami na rzecz zbywcy i jego osób bliskich ze strony nabywcy.

2.2. UMOWA DOŻYWCIA

Umowa dożywocia to umowa, w ramach której w zamian za przeniesienie własności nieruchomości (uwaga – tylko własność lub użytkowanie wieczyste nieruchomości – nie można w ten sposób przenieść ruchomości, np. samochodu lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu) nabywca zobowiązuje się zapewnić dożywnikowi (wyłącznie osobie fizycznej) dożywnie utrzymanie, przez co rozumie się, iż zakres świadczeń na rzecz dożywnika powinien być taki, aby jego potrzeby życiowe były zaspokojone w stopniu wykluczającym konieczność zdobywania przez niego środków do życia z innych źródeł.

Można zatem zastrzec, że przenoszona nieruchomość obciążona będzie dożywniem również na rzecz osoby bliskiej zbywcy nieruchomości, a nie tylko samego zbywcy.

Kodeksowo nabywca powinien przyjąć zbywcę i/lub jego osobę bliską jako domownika, dostarczać mu wyżywienia, ubrania, mieszkania, światła i opału, zapewnić mu odpowiednią pomoc i pielęgnowanie w chorobie oraz sprawić mu własnym kosztem pogrzeb odpowiadający zwyczajom miejscowym.

Można w ramach tej umowy obciążyć zbywaną nieruchomość prawem użytkowania, służebnością mieszkania lub inną służebnością osobistą na rzecz dożywnika, a także zapewnić mu okresowe wypłacanie świadczeń pieniężnych lub okresowe przekazywanie innych rzeczy ściśle oznaczonych.

Zalety:

1. nie jest istotne pokrewieństwo pomiędzy nabywcą nieruchomości a dożywnikiem,
2. zastrzeżone świadczenia są dożywnie i są niezależne od tego, kto będzie właścicielem nieruchomości zbywanej (np. spadkobiercy nabywcy również są zobowiązani do wykonywania świadczeń tak jak nabywca),
3. ustanowienie dożywocia może dotyczyć nie tylko osoby przenoszącej nieruchomość, lecz również jej osoby bliskiej (np. małżonka, dziecka, rodzeństwa itd.),
4. nabywcą może być zarówno osoba fizyczna, jak i prawna (np. fundacja, spółka itd.),
5. w skrajnym przypadku konfliktu pomiędzy dożywnikiem a nabywcą nieruchomości, istnieje możliwość zamiany przez sąd na żądanie jednej ze stron wszystkich lub niektórych uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywnią rentę odpowiadającą wartości tych uprawnień,
6. może przewidywać obowiązek regularnego, w ustalonych odstępach czasowych, przenoszenia na rzecz dożywnika środków pieniężnych lub rzeczy oznaczonych co do gatunku, np. leków, środków czystości, materiałów opatrunkowych itp.,
7. szczególna ochrona w przypadku zbycia nieruchomości obciążonej dożywniem – ochrona tzw. rękami wiary publicznej ksiąg wieczystych działa nawet w przypadku braku ujawnienia prawa dożywocia w księdze wieczystej, a nabywca nieruchomości jest zobowiązany nadal świadczenia wykonywać.

Wady:

1. wyższe niż przy darowiźnie koszty zawarcia umowy (koszty notarialne, opłaty sądowe oraz 2% podatku od czynności cywilnoprawnych),
2. potencjalna możliwość nabycia nieruchomości przez osobę nie mogącą spełniać świadczeń na rzecz uprawnionego (np. obciążoną alimentami, małoletnią lub niewypłacalną),
3. nie może dotyczyć spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu lub domu,
4. osoba, względem której ciąży na dożywotniku ustawowy obowiązek alimentacyjny, może żądać uznania umowy o dożywocie za bezskuteczną w stosunku do niej, jeżeli wskutek tej umowy dożywotnik stał się niewypłacalny – nie ma znaczenia czas od zawarcia umowy (chyba, że minie już 5 lat od jej zawarcia) oraz czy dożywotnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli,
5. dożywocie ma charakter ściśle osobisty, tzn. wygasa w skutek śmierci osoby uprawnionej (tzw. umowa losowa), niezależnie od czasu trwania.

2.3. NIEODPŁATNA I ODPŁATNA UMOWA RENTY

Umowa renty to umowa, na mocy której jedna ze stron zobowiązuje się do okresowego świadczenia na rzecz drugiej umówionej kwoty pieniędzy lub ilości rzeczy oznaczonych co do gatunku (np. węgla, zboża, środków czystości, środków higienicznych, leków itp.). Może mieć charakter nieodpłatny, tzn. brak jest świadczenia „w zamian za rentę”, lub odpłatny – w zamian np. za przeniesienie własności lub innych praw.

Ponieważ dla jej zawarcia wymagana jest jedynie forma pisemna, bez osoby urzędowej, w praktyce jest to umowa niesformalizowana i z reguły, wbrew normom Kodeksu cywilnego, zawierana jest ustnie, a nie pisemnie.

Wskazane jest jednakże, szczególnie przy rencie nieodpłatnej, ze wzgl. na odwołanie do przepisów Kodeksu cywilnego o darowiźnie, zachowanie formy aktu notarialnego przynajmniej dla oświadczenia osoby zobowiązanej do świadczeń.

Jeśli w zamian za rentę przenoszona jest własność nieruchomości – forma aktu jest obowiązkowa.

Umowa taka powinna zawierać szczegółowo opisane świadczenie jednej (nieodpłatna) lub obu (odpłatna) stron, a także termin ich wykonania, ewentualne klauzule waloryzacyjne oraz termin zakończenia (może być określony jako dożywotni).

Renta, podobnie jak dożywocie, ma charakter ściśle osobisty, tzn. wygasa w skutek śmierci osoby uprawnionej (tzw. umowa losowa).

2.4. TESTAMENT

Poprzez testament możliwe jest określenie porządku dziedziczenia innego niż przyjętego w kodeksie cywilnym.

Testament zawierać może cały wachlarz różnych postanowień, wskazówek, poleceń, zapisów i in. (określanych łącznie jako tzw. rozrządzenia testamentowe), w tym:

1. postanowienia dotyczące dziedziczenia – powołać do spadku można w całości lub w ułamku, nigdy co do konkretnej rzeczy lub grupy rzeczy. Można też postanowić, iż część spadku podlegać będzie dziedziczeniu ustawowemu, a tylko część testamentowemu. W sytuacji śmierci jednej z powołanych do dziedziczenia osób przed śmiercią spadkodawcy, występuje tzw. przyrost, a więc pozostali powołani do dziedziczenia spadkobiercy testamentowi otrzymują wszystko proporcjonalnie do swoich udziałów w spadku (przyrost można wyłączyć i wtedy część niedoszedłego spadkobiercy dziedziczona jest ustawowo). Powołanie do dziedziczenia jest bezwarunkowe (!).

Możliwe jest także „piętrowe” powołanie spadkobierców poprzez tzw. podstawienie. W takim przypadku śmierć lub odrzucenie spadku przez spadkobiercę testamentowego nie powoduje żadnej komplikacji, gdyż w jego miejsce wchodzi już z góry przewidziane przez spadkodawcę osoby.

Dziedziczyć może każda osoba fizyczna i prawna (w tym, fundacja) lub mająca zdolność prawą osoba nie będą osobą prawną, przy czym w przypadku fundacji uczyniono szczególny ukłon, gdyż fundacja ustanowiona w testamencie przez spadkodawcę może być spadkobiercą, jeżeli zostanie wpisana do rejestru w ciągu dwóch lat od ogłoszenia testamentu.

2. ustanowienie zapisów, w tym zapisów windykacyjnych – to świadczenia na rzecz konkretnych osób (które mogą być też powołane do dziedziczenia, lecz nie muszą), które winny być wykonane przez spadkobierców lub wykonawcę testamentu, jeśli został powołany, w określonych w testamencie terminach i na określonych tam warunkach. Zapis windykacyjny nie wymaga już czynności „przeniesienia”, gdyż zapisobierca nabywa przedmiot zapisu z chwilą śmierci spadkodawcy. Można też zapisobierców obciążyć tzw. zapisami dalszymi.
3. polecenia dla spadkobierców zawierające podjęcie określonych działań (np. ustanowienia dla danej osoby służebności osobistej lub prawa użytkowania, otoczenie danej osoby dożywotnią opieką), ale również nakazujące zdobycie wykształcenia czy podjęcieokreślonej działalności charytatywnej;
4. ustanowienie wykonawcy testamentu, a więc osoby, które rolą jest wykonanie woli spadkodawcy, a także ewentualne sprawowanie zarządu spadkiem, jego zorganizowaną częścią lub oznaczonym składnikiem. Jest możliwe zastrzeżenie, że wykonawca będzie zarządzał majątkiem do określonego momentu (np. ukończenia 30. roku życia przez spadkobiercę) i dopiero wtedy mu ten majątek wyda.
5. postanowienie dotyczące pozbawienia zachowku, do którego w normalnych okolicznościach uprawnieni są zstępni, małżonek oraz rodzice spadkodawcy, którzy byliby powołani do spadku z ustawy (tzn. np. nie małżonek w separacji).

Pozbawić zachowku można jedynie w wyjątkowych, przewidzianych w kodeksie

cywilnym sytuacjach, gdy osoba taka:

- wbrew woli spadkodawcy postępuje uporczywie w sposób sprzeczny z zasadami współżycia społecznego;
  - dopuściła się względem spadkodawcy albo jednej z najbliższych mu osób umyślnego przestępstwa przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności albo rażącej obrazy czci;
  - uporczywie nie dopełnia względem spadkodawcy obowiązków rodzinnych.
6. można również zastrzec, że przedmioty przypadające dziecku z tytułu dziedziczenia nie będą objęte zarządem sprawowanym przez rodziców. W wypadku takim, gdy spadkodawca nie wyznaczył zarządcy, sprawuje zarząd kurator ustanowiony przez sąd opiekuńczy.

Możliwe jest również wpisanie do testamentu w ramach woli spadkodawcy, wielu nieskodyfikowanych poleceń i ustaleń, np. dotyczących sposobu kontaktu pomiędzy członkami rodziny czy sposobu przeprowadzenia uroczystości pochówku bądź innych ważnych dla sporządzającego testament okoliczności.

Ze względu na formę, testamety dzieli się zwykłe i szczególne.

Do zwykłych zalicza się testament pisemny (holograficzny), **testament notarialny** oraz **testament allograficzny**, tzn. złożony ustnie w obecności dwóch świadków wobec wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starosty, marszałka województwa, sekretarza powiatu albo gminy lub kierownika urzędu stanu cywilnego.

Do szczególnych zalicza się testament ustny (tj. sporządzany w stanie obawy rychłej śmierci spadkodawcy albo w przypadku, gdy wskutek szczególnych okoliczności zachowanie zwykłej formy testamentu jest niemożliwe lub bardzo utrudnione) – spadkodawca oświadcza ostatnią wolę ustnie przy jednoczesnej obecności co najmniej trzech świadków.

Drugim szczególnym testamentem jest testament podróżny, tj. sporządzony podczas podróży na polskim statku morskim lub powietrznym, przed dowódcą statku lub jego zastępcą w ten sposób, że spadkodawca oświadcza swą wolę dowódcy statku lub jego zastępcy w obecności dwóch świadków; dowódca statku lub jego zastępca spisuje wolę spadkodawcy, podając datę jej spisania, i pismo to w obecności świadków odczytuje spadkodawcy, po czym pismo podpisują spadkodawca, świadkowie oraz dowódca statku lub jego zastępca. Jeżeli spadkodawca nie może podpisać pisma, należy w piśmie podać przyczynę braku podpisu spadkodawcy. Jeżeli zachowanie tej formy nie jest możliwe, można też sporządzić testament ustny.

Zdecydowanie, ze względu na skomplikowaną budowę przepisów prawa spadkowego i pozostałych przepisów Kodeksu cywilnego, zalecane jest sporządzenie testamentu w formie notarialnej, która posiada następujące elementy, istotne dla późniejszego postępowania spadkowego:

1. nie ma wątpliwości co do tożsamości osoby sporządzającej testament,
2. nie ma wątpliwości co do daty i miejsca sporządzenia testamentu,
3. wszystkie możliwe do dokonania rozrządzenia testamentowe są w tej formie dopuszczalne (w odróżnieniu od innych form, w których np. zapis windykacyjny

- nie może być sporządzony),
4. sporządzony jest przez prawnika, przy poprawnym zastosowaniu pojęć z języka prawnego i prawniczego oraz przy zachowaniu dbałości o zgodność z aktualnymi przepisami prawa,
  5. istnieje możliwość bezpłatnego zarejestrowania testamentu w Notarialnym Rejestrze Testamentów, w zw. z czym nawet po jego zagubieniu lub po śmierci spadkodawcy istnieje łatwa możliwość odnalezienia tego testamentu.

2.5. OFERTA

Zgodnie z art. 66. Kodeksu cywilnego, jednym ze sposobów zawarcia umowy jest złożenie przez jedną ze stron (oferenta) drugiej stronie oferty zawarcia tej umowy, która powinna określać co najmniej istotne postanowienia tej umowy. Zawarcie umowy następuje co do zasady z chwilą otrzymania przez składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu przez oblata, a jeżeli dojdzie do składającego ofertę oświadczenia o jej przyjęciu nie jest wymagane – w chwili przystąpienia przez oblata do jej wykonania.

Pojęcie „istotne postanowienia umowy” jest pojęciem z języka prawnego i prawniczego i oznacza te elementy umowy, które odróżniają ją od innych umów. W przypadku np. umowy dożywocia będą to: dane nieruchomości i rodzaj prawa do tej nieruchomości, dane identyfikujące obie strony czynności, opis świadczeń nabywcy nieruchomości, ewentualne dalsze postanowienia.

Dodatkowo oferta powinna zawierać:

- a) termin do jej przyjęcia: „Pan X oświadcza, że niniejszą ofertą wiąże siebie i swoich spadkobierców do dnia 31.12.20.. (trzydziestego pierwszego grudnia dwa tysiące .....) roku”,
- b) ewentualne zwolnienie oblata z obowiązku zawiadomienia oferenta o złożeniu tego oświadczenia,
- c) ewentualne zastrzeżenie, że oferta jest nieodwołalna i nie gasnąca wskutek śmierci oferenta,
- d) można zastrzec, iż oferta ta może zostać przyjęta jedynie bez zastrzeżeń.

3. DZIEDZICZENIE OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego, z chwilą śmierci spadkodawcy jego prawa i obowiązki majątkowe przechodzą na inne osoby, które są powołane do spadku na podstawie ustawy albo sporządzonego przez zmarłego testamentu.

W wypadku tzw. dziedziczenia ustawowego nie ma żadnych preferencji ze względu na niepełnosprawność. Wszystkie dzieci dziedziczą równo. Czyli te w pełni zdrowe tak samo jak niepełnosprawne.

Zgodnie z polskim prawem, spadkobiercą może być:

1. osoba fizyczna, która żyła w chwili śmierci spadkodawcy;
2. osoba prawna, która istnieje w chwili śmierci spadkodawcy;
3. dziecko poczęte, pod warunkiem, że urodziło się żywe.

Osoba z niepełnosprawnością intelektualną może być zarówno spadkobiercą ustawowym i testamentowym. W polskim prawie nie istnieje zakaz czynienia osób z niepełnosprawnością intelektualną spadkobiercami.

Niepełnosprawność może mieć natomiast znaczenie w wypadku zachowku, a więc wówczas, gdy spadkodawca pominie w testamencie osobę najbliższą, np. syna, i jemu zamiast spadku należy się zachówek.

Zachówek jest instytucją prawa spadkowego, która została wprowadzona w celu ochrony interesów najbliższej rodziny, tj. zstępnych, małżonka oraz rodziców spadkodawcy, o ile byliby powołani do spadku z ustawy, jeśli zostali oni pominięci przy dziedziczeniu (art. 991 §1 KC). O zachówek można się ubiegać także w sytuacji, gdy spadkodawca nie przygotował testamentu i majątek przekazał za życia w formie darowizn. W takiej sytuacji przysługuje zachówek od obdarowanego.

Instytucja zachowku została uregulowana jako wierzytelność, tj. roszczenie o zapłatę określonej sumy pieniężnej. Spadkobierca uprawniony do zachowku jest wierzycielem spadkobiercy. Wierzytelność z tytułu zachowku jest dziedziczna (art. 1011 KC) i zbywalna, może być przeniesiona w drodze przelewu na inną osobę.

Zgodnie z prawem zachówek wynosi połowę tego, co by przypadło ustawowemu spadkobiercy w przypadku gdyby nie było testamentu. W przypadku jeżeli beneficjent zachowku jest „trwale niezdolny do pracy” - osoba niepełnosprawna – należy mu się dwie trzecie wartości spadku (art. 991 KC).

Przyjęcie spadku wymaga złożenia w sądzie lub przed notariuszem oświadczenia o przyjęciu spadku. Osoba z niepełnosprawnością intelektualną może złożyć takie oświadczenie, jeśli ma świadomość jego znaczenia.

Osoba niepełnosprawna ubezwłasnowolniona całkowicie lub częściowo jest tak samo uwzględniona w prawie jak każda inna mająca prawo do spadku. Oznacza to, że można zapisać jej w testamencie spadek lub, w razie braku testamentu, może dziedziczyć na podstawie ustawy. Jednak wszystkie czynności związane z przejęciem spadku i rozporządzaniem nim, będzie za

nią wykonywał jej opiekun prawny: to również on złoży oświadczenie o przyjęciu spadku za osobę ubezwłasnowolnioną.

Zgodnie z prawem opiekun prawny nie jest spadkobiercą, a tylko prowadzi sprawy osoby ubezwłasnowolnionej, która nie ma zdolności do czynności prawnych. Należy pamiętać, że na większość działań związanych z majątkiem ubezwłasnowolnionego, opiekun prawny musi uzyskać zgodę sądu rodzinnego i opiekuńczego.

4. SYSTEM ŚWIADCZEŃ DLA DOROSŁYCH OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I ICH OPIEKUNÓW

W kontekście niezależnego życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną istotna jest analiza systemu świadczeń pieniężnych mających na celu pomoc w zaspokojeniu codziennych potrzeb. Pomoc ze strony państwa ma szczególne znaczenie dla zabezpieczenia finansowego osób, które nie utrzymują się z zarobkowych źródeł, a więc nie pracują zawodowo.

W Poznaniu instytucjami realizującymi świadczenia na rzecz mieszkańców, w tym mieszkańców z niepełnosprawnością intelektualną są:

1. Poznańskie Centrum Świadczeń,
2. Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie,
3. Biuro Spraw Lokalowych.

4.1. POMOC ŚWIADCZONA PRZEZ POZNAŃSKIE CENTRUM ŚWIADCZEŃ.

Poznańskie Centrum Świadczeń jest jednostką organizacyjną Miasta Poznania, nieposiadającą osobowości prawnej. Na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną Centrum realizuje zadania w zakresie:

1. **świadczeń rodzinnych** określonych w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jedn. Dz. U. z 2015 r. poz. 114, ze zmianami);
2. **świadczeń wychowawczych** określonych w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2016 r. poz. 195);
3. **zasiłków dla opiekunów** określonych w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (Dz. U. z 2016 r. poz. 162);
4. **dotatków mieszkaniowych** określonych w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (tekst jedn. Dz. U. z 2013 r. poz. 966, ze zmianami);
5. **zryczałtowanego dodatku energetycznego** określonego w ustawie z dnia 10 kwietnia 1997 r. - Prawo energetyczne (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r. poz. 1059, ze zmianami);
6. **obniżania czynszu** określonego w ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn. Dz. U. z 2014 r. poz. 150, ze zmianami) oraz przepisach prawa miejscowego.

Tabela 4. Świadczenia związane z niepełnosprawnością:

Rodzaj świadczenia	Wysokość świadczenia
Renta socjalna	1250,88 zł
Zasilek pielęgnacyjny	215,84 zł
Dodatek pielęgnacyjny	239,66 zł
Świadczenie pielęgnacyjne dla rodzica	1583 zł
Specjalny zasilek opiekuńczy	764 zł
Zasilek dla opiekunów Opiekunowie dorosłych osób z niepełnosprawnością, którzy z dniem 1 lipca 2013 r. stracili świadczenie pielęgnacyjne	620 zł

Źródło: opracowanie własne.

Zakres świadczeń służących dorosłym osobom z niepełnosprawnością intelektualną w finansowaniu kosztów życia

A. Renta socjalna

Renta socjalna przysługuje wyłącznie osobie, która osiągnęła pełnoletność i która jest całkowicie niezdolna do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18. roku życia w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej – przed ukończeniem 25. roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Podstawę do przyznania renty socjalnej, stanowi także:

- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności,
- orzeczenie komisji lekarskiej do spraw inwalidztwa i zatrudnienia o zaliczeniu do I lub II grupy inwalidów,
- orzeczenie lekarza orzecznika, wydane przed dniem 1 października 2003 r., uprawniające do renty socjalnej na podstawie ustawy o pomocy społecznej.

Renta socjalna może być okresowa lub stała. Wynosi ona 84% kwoty najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy określonej w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Od marca 2021 r. jest to 1250,88 brutto zł.

B. Świadczenie pielęgnacyjne

Świadczenie pielęgnacyjne jest świadczeniem, o które ubiegać może się matka, ojciec, opiekun faktyczny dziecka, osoba będąca rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (dziadkowie, rodzeństwo) lub inna osoba,

na której zgodnie z kodeksem rodzinnym i opiekuńczym ciąży obowiązek alimentacyjny z wyjątkiem osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności, jeżeli nie podejmują lub rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się:

- orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego;
- współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Świadczenie wypłacane jest miesięcznie w kwocie: 1583,00 zł.

C. Specjalny zasiłek opiekuńczy

Opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych mogą starać się o **specjalny zasiłek opiekuńczy**. Od 1 stycznia 2015 roku o to świadczenie mogą ubiegać się nie tylko osoby, które zrezygnowały z pracy, aby sprawować stałą opiekę nad osobą niepełnosprawną, ale także opiekunowie, którzy w ogóle nie podjęli zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

O przyznaniu prawa do zasiłku decyduje kryterium dochodowe - łączny dochód rodziny osoby sprawującej opiekę oraz rodziny osoby wymagającej opieki w przeliczeniu na osobę nie może przekroczyć kwoty 764 zł. Jeżeli próg ten zostanie przekroczony, zasiłek przysługuje, jeżeli uprawniony dostawał go w poprzednim okresie zasiłkowym.

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje w wysokości 520 zł miesięcznie.

D. Zasiłek dla opiekuna

Zasiłek przysługuje opiekunom dorosłych osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, którzy wskutek nowelizacji Ustawy o świadczeniach rodzinnych utraciły 1 lipca 2013 r. prawo do świadczenia pielęgnacyjnego i jednocześnie nie spełniły kryterium dochodowego do otrzymania specjalnego zasiłku opiekuńczego.

Tak jak specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna wynosi 764 zł miesięcznie, niezależnie od wysokości dochodów w rodzinie.

E. Zasiłek pielęgnacyjny

Zasiłek pielęgnacyjny jest świadczeniem przyznawanym w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji. Zasiłek wypłacany jest w cyklu miesięcznym w kwocie 215,84 zł na każdą uprawnioną osobę.

Zasiłek przysługuje niezależnie od wysokości osiąganego dochodu.

F. Pomoc mieszkaniowa

Pomoc mieszkaniowa rozpatrywana jest na wniosek mieszkańców indywidualnie zależnie od wysokości osiąganego dochodu. Można ubiegać się o:

1. **dodatek mieszkaniowy** – jest formą pomocy przeznaczoną dla osób posiadających tytuł prawny do lokalu, spełniających kryterium dochodowe i zamieszkujących lokale mieszkalne spełniające kryterium metrażowe.
2. **obniżka czynszu** – jest formą pomocy przeznaczoną dla lokatorów zamieszkujących lokale komunalne wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Poznania. Udzielana jest na okres 12 miesięcy. Wysokość przyznanej obniżki czynszu uzależniona jest od wysokości osiągniętego dochodu.
3. **zryczałtowany dodatek energetyczny** – od 1 stycznia 2014 r. przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej, czyli osobie pobierającej dodatek mieszkaniowy. Zryczałtowany dodatek energetyczny jest formą pomocy przeznaczoną dla osób otrzymujących dodatek mieszkaniowy mającą na celu częściową rekompensatę kosztów zakupu energii elektrycznej.

4.2. POMOC ŚWIADCZONA PRZEZ MIEJSKI OŚRODEK POMOCY RODZINIE

1. **Zasiłki celowe** – indywidualnie rozpatrywane
  - a. Zasiłek celowy specjalny
  - b. Zasiłki pod warunkiem zwrotu
  - c. Zwykły zasiłek celowy przyznawany poniżej kryterium dochodowego

świadczenia celowe i celowe specjalne – dotyczą w szczególności pokrycia części lub całości kosztów leków i leczenia, remontu mieszkania, opału, odzieży, a także kosztów pogrzebu.
2. **Zasiłki okresowe** (poniżej kryterium dochodowego na dany rok) – przysługują w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego;
3. **Zasiłki stałe** (osoby, które nie wypracowały rent, emerytur w wieku przedemerytalnym) – może go otrzymać osoba dorosła niezdolna do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, albo rodzina, której dochód jest niższy od ustalonego kryterium dochodowego.

Kryterium dochodowe (Art. 8.1 ustawy o pomocy społecznej)

na osobę samotnie gospodarującą 776 zł.

na osobę w rodzinie 600 zł.

Ponadto osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą wnioskować o **pomoc w naturze** obejmującą: żywność, posiłki w barach mlecznych, posiłki z dowozem do domu, opał w naturze, pomoc usługową (w formie usług opiekuńczych).

Osoby z niepełnosprawnością intelektualną mogą również korzystać ze świadczeń finansowanych ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych będących w dyspozycji Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie z zakresu:

1. likwidacji barier w komunikowaniu się i technicznych,
2. zakupu sprzętu rehabilitacyjnego,
3. likwidacji barier architektonicznych,
4. zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze
5. pobytu na turnusie rehabilitacyjnym.

Oprócz wymienionych wyżej świadczeń MOPR udziela także pomocy finansowej w sytuacjach losowych na opłacenie składek ubezpieczenia zdrowotnego lub społecznego, pomoc w ekonomicznym usamodzielnieniu, zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkańców, w tym osób bezdomnych (schronienie, gorący posiłek, ubrania, pogrzeb, zdarzenia losowe).

4.3. POMOC ŚWIADCZONA PRZEZ BIURO SPRAW LOKALOWYCH

Biuro współpracuje z organizacjami pozarządowymi, dysponentami środków pozabudżetowych i innymi podmiotami w celu pozyskania środków i dotacji na walkę z bezdomnością i wykluczeniem społecznym oraz rozwiązywanie problemów mieszkaniowych. Biuro załatwia sprawy dotyczące udzielania pomocy mieszkaniowej osobom i rodzinom o niskich dochodach i opracowuje listę osób uprawnionych do jej uzyskania.

Od 2017 roku Biuro Spraw Lokalowych koordynuje program Prezydenta Miasta Poznania: Program lokali socjalnych ze wsparciem treningowym wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Miasta Poznania. Celem wprowadzenia Programu jest:

1. zapewnienie odpowiednich warunków mieszkaniowych osobom najbardziej potrzebującym, posiadającym uprawnienia do otrzymania pomocy mieszkaniowej od Miasta Poznania, poprzez wskazanie lokalu socjalnego;
2. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu z powodów mieszkaniowych poprzez zwiększenie oferty wsparcia poprzez realizację usług społecznych, w szczególności w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi i umiejętności społecznych.

Program adresowany jest do osób uprawnionych do zawarcia umowy najmu lokalu socjalnego z zasobu Miasta Poznania, w tym do osób z niepełnosprawnością, o ile nie wymaga stałej, całodobowej, specjalistycznej opieki innych osób.

Oferta wsparcia treningowego w Programie obejmuje w szczególności pomoc w:

1. uzyskaniu porad służących rozwiązaniu problemów życiowych, w tym z zakresu poradnictwa zawodowego;
2. korzystaniu z przysługujących uprawnień, w tym dotyczących świadczeń finansowych;
3. w zakresie uzyskania poprawy funkcjonowania w codziennym życiu poprzez np. trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi, trening kulinarny i inne formy zaproponowane przez Operatora Mieszkania;
4. zwiększeniu poziomu umiejętności interpersonalnych w zakresie kształtowania pozytywnych relacji Uczestnika Programu z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami np. w instytucjach, urzędach;
5. zwiększeniu motywacji do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz do poszukiwania, podejmowania i utrzymania pracy zarobkowej.

Założeniem Programu jest wzrost samodzielności w codziennym funkcjonowaniu i integracja społeczna poprzez zamieszkanie na czas określony w mieszkaniu socjalnym z wsparciem treningowym stosownie do swoich indywidualnych możliwości i potrzeb.

ROZDZIAŁ IV. BARIERY ROZWOJU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG

1. BARIERY WEWNĘTRZNE

Osoba z niepełnosprawnością intelektualną

- Ograniczenia w pozyskiwaniu i przetwarzaniu informacji.
- Niski poziom samodzielności w wykonywaniu zadań.
- Niski poziom umiejętności samoobsługowych.
- Niski poziom umiejętności komunikacyjnych.
- Niski poziom samodzielności ekonomicznej.
- Niski poziom dochodów.
- Niski poziom orientacji w czasie i przestrzeni.
- Wielochorobowość i wielolekowość.
- Niski poziom wiedzy na temat profilaktyki zdrowotnej.
- Niski poziom decyzyjności i autonomii.
- Ograniczona zdolność podejmowania czynności prawnych.
- Ograniczona zdolność świadomego wyrażania własnej woli.
- Silna więź emocjonalna z rodziną.
- Brak doświadczeń w zamieszkaniu poza rodziną.
- Ograniczone kontakty społeczne.
- Lęk przed samotnością.
- Wyuczona bezradność.
- Bierność.

Opiekunowie faktyczni

- Niski poziom wiedzy na temat możliwości i skutków zabezpieczenia finansowego i prawnego dorosłej osoby niepełnosprawnej intelektualnie.
- Niski poziom orientacji w usługach i świadczeniach przysługujących osobom niepełnosprawnym i ich opiekunom.
- Zależność finansowa od osoby niepełnosprawnej.
- Niski poziom dochodów.
- Obciążenie fizyczne i czasowe związane z pełnieniem opieki ograniczające możliwość aktywności własnej.
- Wyczerpanie psychofizyczne.
- Ograniczony zakres pełnionych ról społecznych (w tym częsty brak pełnienia ról zawodowych).
- Poczucie presji środowiskowej, by dożywotnią opiekę nad dzieckiem niepełnosprawnym pełnił rodzic.
- Syndrom nieopuszczonego gniazda.
- Przewlekły stres.
- Silny związek emocjonalny z dzieckiem.
- Lęk przed przyszłością.
- Lęk przed rozłąką z dzieckiem.

2. BARIERY ZEWNĘTRZNE

Bariery tkwiące w otoczeniu społeczno-institutionalnym

- Rozproszenie przepisów prawnych.
- Rozproszenie usług.
- Brak koordynacji usług.
- Brak usług opiekuńczych, mieszkań chronionych i domu pomocy społecznej dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w każdym powiecie.
- Brak usług z zakresu przerwy regeneracyjnej.
- Brak alternatywnych, środowiskowych usług zabezpieczających byt osób niepełnosprawnych intelektualnie (mieszkań wspomaganych).
- Wysokie koszty usług dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Ograniczone środki finansowe na usługi dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Niestabilność finansowa innowacyjnych form wsparcia osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Trudność w dostępie do odbiorców wsparcia.
- Niski poziom wiedzy na temat środowiskowych potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Brak wiedzy dotyczącej rozmiarów zjawiska niepełnosprawności intelektualnej i cech społeczno-demograficznych osób, których dotyczy ten problem.
- Niski poziom wiedzy dotyczącej obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
- Brak doświadczeń w kontaktach z osoba niepełnosprawnymi intelektualnie.
- Stereotypy społeczne dotyczące przedstawicieli instytucji publicznych.
- Konkurencja między organizacjami pozarządowymi - brak współpracy.
- Wysoki poziom skomplikowania procedur.
- Trydny język stosowany w dokumentach.

ROZDZIAŁ V. OPIS MODELU I JEGO ELEMENTY SKŁADOWE

Model jest odpowiedzią na potrzeby zdiagnozowane na etapie analizy dostępności usług społecznych i zdrowotnych. Podstawowym założeniem jest zwiększenie dostępności i powszechności usług społecznych i zdrowotnych kierowanych do osób z niepełnosprawnością intelektualną i koordynacja usług wspomagających zamieszkanie w środowisku w wypadku utraty opiekuna. Model przewiduje rozwój innowacyjnych form pomocy zapewniających wsparcie osobom z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunom (Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie, mieszkalnictwo wspomagane, usługi przerwy regeneracyjnej). Model zawiera działania informacyjne i koordynacyjne, by zakładane podejście multidyscyplinarne, angażujące specjalistów i specjalistki z różnych dziedzin, było możliwe do zrealizowania oraz by zapewnić ciągłość wsparcia w czasie i przestrzeni. Model zapewnia platformę współpracy dla zróżnicowanych jednostek z sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego świadczących usługi społeczne i zdrowotne. Model przewiduje wsparcie psychologiczne, doradztwo w zakresie prawa i rzecznictwo (brak informacji o dostępnych usługach i bariery emocjonalne są jedną z przyczyn pozostawiania osób z niepełnosprawnością intelektualną pod opieką rodziny do późnej dorosłości).

Opracowywany model bazuje na:

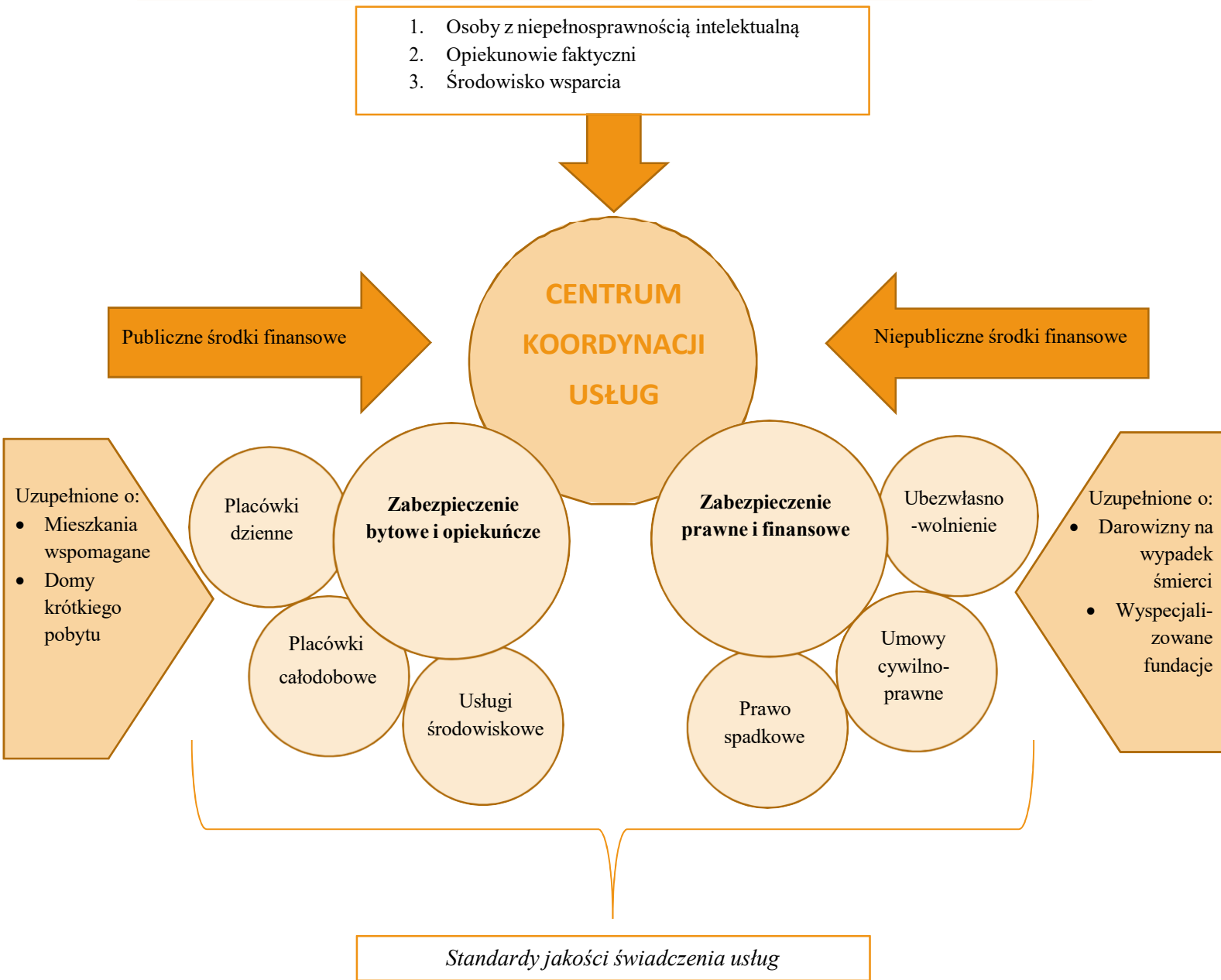
1. koordynacji usług istniejących w systemie prawno-instytucjonalnym w Polsce omówionych w rozdziałach II-III niniejszego opracowania, oraz
2. rozwoju innowacyjnych form wsparcia zabezpieczających dorosłe osoby z niepełnosprawnością intelektualną na wypadek utraty dotychczasowej opieki przedstawionych w rozdziale V.

Model składa się z następujących elementów stanowiących rozdzielnie i łącznie innowację społeczną:

1. Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie – jednostki wyspecjalizowanej we wspieraniu osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów na szczeblu gminnym,
2. usług przerwy regeneracyjnej,
3. mieszkań wspomaganych,
4. fundacji zabezpieczającej prawnie i finansowo,
5. standardów jakości świadczenia usług społecznych.

Końcowym założeniem modelu jest jego trwałość poprzez nawiązanie partnerstwa z jednostką samorządu terytorialnego oraz montaż środków – dzięki temu projekt może być początkiem rozwiązania systemowego, co trwale przyczyni się do wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną w społeczności lokalnej.

1. SCHEMAT MODELU DEINSTYTUCJONALIZACJI USŁUG

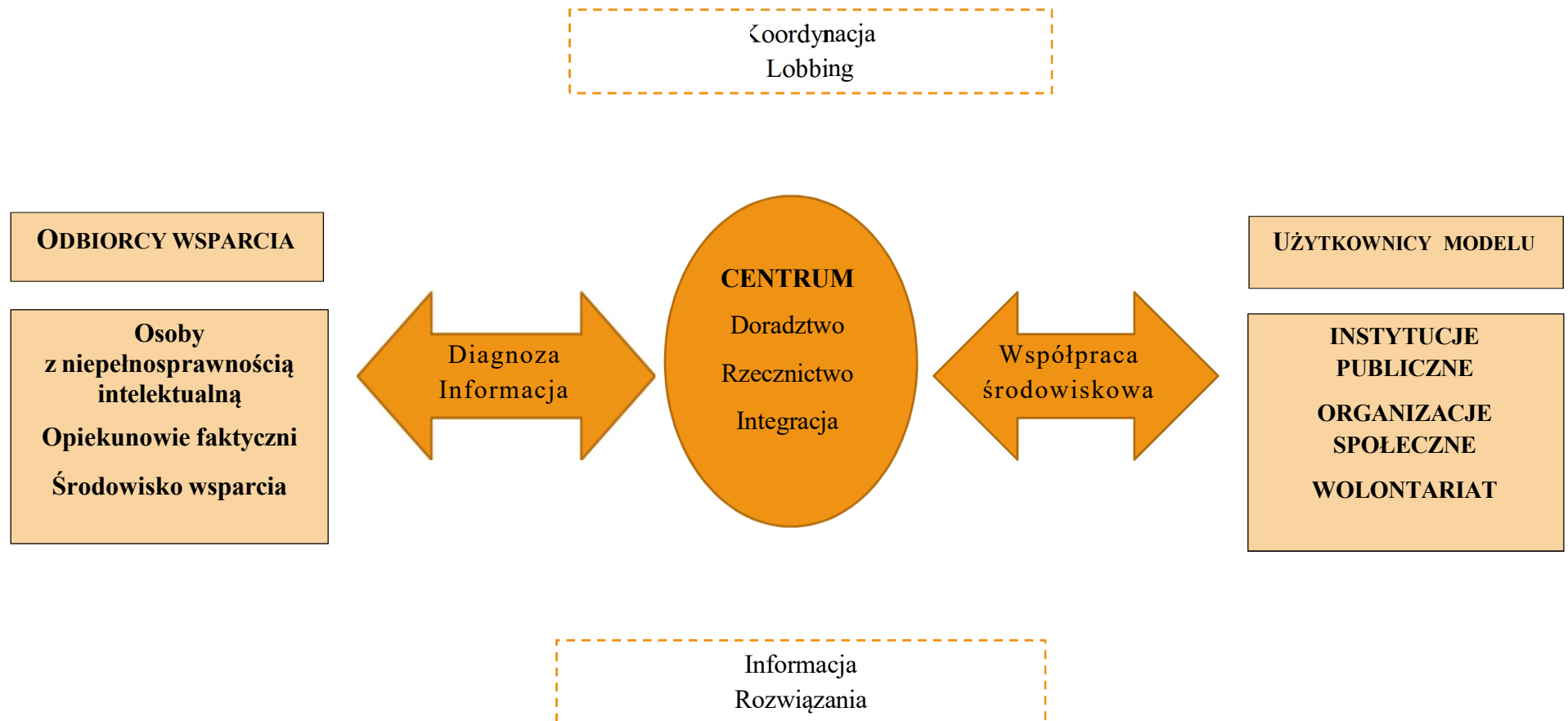

2. CENTRUM KOORDYNACJI USŁUG DLA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH INTELEKTUALNIE

Przyjęte założenia:

1. Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelaktualnie jest jednostką wspierającą i integrującą osoby z niepełnosprawnością intelektualną, opiekunów faktycznych oraz otoczenie społeczne i instytucjonalne. Centrum działa na rzecz osoby indywidualnej i na rzecz środowiska.
2. Centrum odpowiada na oczekiwania klientów ze szczególnymi potrzebami, jest jednostką wyspecjalizowaną w świadczeniu kompleksowego wsparcia ściśle określonej kategorii społecznej – osobom z niepełnosprawnością intelektualną.
3. Centrum Koordynacji Usług dla Osób z Niepełnosprawnością Intelaktualną jest centralnym elementem systemu środowiskowego wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Jest miejscem, do którego osoby z niepełnosprawnością intelektualną i jej opiekunowie faktyczni trafiają w chwili, gdy potrzebują wsparcia. Centrum wspiera w uzyskaniu usług i świadczeń z zakresu zabezpieczenia socjalnego, opiekuńczego, prawnego i finansowego.
4. Centrum funkcjonuje w siatce instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, z którymi ściśle współpracuje w zakresie wspierania klientów z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Podstawowy zakres współpracy środowiskowej obejmuje wymianę informacji, zasobów, wzajemnego poparcia i możliwości, prowadzoną dzięki korzystnej sieci wzajemnych kontaktów.
5. Pracownicy Centrum posiadają konieczną wiedzę na temat oferty i zasad współpracy partnerów.
6. Ulokowanie Centrum poza instytucjami pomocy społecznej przełamuje bariery wstydu i etykietyzacji.

ZDROWIE | MIESZKANIE | PRACA | OPIEKA | INTEGRACJA

2.1. FUNKCJA DIAGNOSTYCZNA

CELE:

1. Diagnoza potrzeb jednostki i jej rodziny celem rozwiązania jej indywidualnych problemów.
2. Rozpoznanie potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną celem kształtowania lokalnej polityki społecznej.
3. Określenie liczbowe i przestrzenne występowania problemów celem efektywnej dystrybucji zasobów instytucji publicznych i organizacji społecznych.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

1. Diagnoza potrzeb osoby z niepełnosprawnością z wykorzystaniem narzędzia: skala SelfFind (załącznik).
2. Diagnoza potrzeb opiekunów faktycznych – wstępny wywiad swobodny dot. podstawowych problemów, potrzeb, oczekiwań, preferencji.
3. Diagnoza potrzeb otoczenia osób z niepełnosprawnością intelektualną na podstawie odrębnych wyników badań.

II. Poziom środowiskowy:

1. Diagnoza potrzeb środowiska:
  - a. gromadzenie i statystyczne opracowanie danych w obrębie potrzeb, z którymi klienci najczęściej zgłaszają się do Centrum,
  - b. działalność analityczna prowadząca badania na reprezentatywnych próbach.
2. Diagnoza potrzeb lokalnych instytucji działających w obszarze niepełnosprawności.
3. Identyfikowanie interesów środowiska.
4. Jakościowe i ilościowe określenie zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne.
5. Monitorowanie i opiniowanie zmian w lokalnym i krajowym ustawodawstwie.

III. Poziom wewnętrzny:

Cykliczna ewaluacja działań Centrum i weryfikacja oferty kierowanej do poszczególnych grup docelowych.

ZASOBY:

1. Personel wykwalifikowany w kierunku obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną – przygotowanie pod kątem komunikacyjnym, znajomości potrzeb, znajomości usług i oferty lokalnych instytucji.
2. Bezpośredni dostęp do osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich otoczenia.
3. Wypracowane kontakty z instytucjami publicznymi (w tym: administracja samorządowa, jednostki naukowe) i niepublicznymi (w tym: organizacje pozarządowe, biznes), lokalnymi i regionalnymi.

2.2. FUNKCJA INFORMACYJNA

CELE:

1. Zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich otoczenia do informacji nt. usług i świadczeń służących zabezpieczeniu prawnemu, finansowemu, bytowemu i opiekuńczemu.
2. Wskazanie możliwych ścieżek rozwiązania problemów osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia.
3. Monitorowanie oferty środowiskowej dedykowanej osobom z niepełnosprawnością intelektualną (w tym z zakresu innowacji społecznych).
4. Zarządzanie „bankiem wiedzy” na temat potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną i oferty instytucji/organizacji działających w danej społeczności lokalnej.
5. Informowanie władz lokalnych o potrzebach środowiska.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

1. Przekazanie rzetelnej informacji osobom z niepełnosprawnością i jej otoczeniu o świadczeniach i usługach dostępnych w danej społeczności (w instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych) w zakresie:
  - a. zabezpieczenia opiekuńczego,
  - b. zabezpieczenia mieszkaniowego,
  - c. zabezpieczenia prawnego,
  - d. zabezpieczenia finansowego.– w zakresie problemu, z jakim przyszła oraz pozostałej oferty dostępnej w środowisku.
2. Pozyskiwanie informacji z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych o ofercie dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
3. Przekazywanie środowisku osób z niepełnosprawnością intelektualną informacji o ofercie jednostek publicznych i niepublicznych (osobiście, poprzez broszury informacyjne, stronę internetową, newsletter, podmioty społeczne i publiczne), w tym do osób niezrzeszonych w organizacjach pozarządowych.
4. Tworzenie/przetwarzanie informacji o ofercie środowiskowej w tekście łatwym do czytania.

II. Poziom środowiskowy:

1. Dostarczanie informacji do instytucji publicznych i organizacji pozarządowych o problemach środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Prowadzenie baz placówek edukacyjnych, jednostek aktywizacji społecznej i zawodowej, podmiotów zapewniających wsparcie medyczne i socjalne oraz rozwój osobisty, w tym usług opiekuńczych i asystenckich, usług przerwy regeneracyjnej, mieszkań wspomaganych.
3. Prowadzenie platformy informacyjnej poprzez wykorzystanie strony internetowej (załącznik).

ZASOBY:

1. Personel wykwalifikowany w obsłudze klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Znajomość potrzeb środowiska.
3. Znajomość oferty środowiskowego wsparcia („mapa drogowa” – kto co robi).
4. Znajomość ścieżek uzyskania wsparcia u różnych podmiotów społecznych i instytucjonalnych.
5. Strona internetowa dostępna dla osób z niepełnosprawnościami.
6. Potencjał partnerów.

2.3. FUNKCJA DORADCZA

CELE:

1. Wsparcie osoby z niepełnosprawnością w szybkim i skutecznym uzyskaniu pomocy.
2. Wsparcie klienta w podjęciu decyzji o formie zabezpieczenia opiekuńczego, mieszkaniowego, prawnego i finansowego poprzez wskazanie różnych perspektyw możliwych rozwiązań.
3. Wsparcie jednostek samorządu terytorialnego w kreowaniu polityki społecznej odpowiadającej na potrzeby środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

– w zakresie zabezpieczenia socjalnego i opiekuńczego:

1. Pomoc w poprawnym wypełnieniu ankiet rekrutacyjnych, wniosków i innych dokumentów wskazanych w różnych instytucjach jako podstawa ubiegania się o świadczenia i usługi wraz ze wszelkimi niezbędnymi załącznikami.
2. Wyjaśnienie procedur uzyskania świadczeń.

– w zakresie zabezpieczenia prawnego i finansowego:

1. Doradztwo w zakresie ubezwłasnowolnienia wraz z informacją o konsekwencjach i procedurach przed i po procesie ubezwłasnowolnienia.
2. Wsparcie w sporządzaniu pism prawnych, umów zabezpieczających prawnie i finansowo.
3. Pomoc prawna w zakresie specyficznych uregulowań dotyczących zabezpieczenia prawnego i finansowego osób z niepełnosprawnością intelektualną.

– w zakresie pomocy psychologicznej:

1. Organizacja indywidualnych porad psychologicznych w zakresie radzenia sobie kryzysami emocjonalnymi.
2. Tworzenie grup samopomocowych i grup wsparcia.
3. Organizacja prelekcji, seminariów dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.

II. Poziom środowiskowy:

1. Doradztwo instytucjom publicznym w zakresie rozwiązania problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym w zakresie kreowania standardów usług i ścieżek komunikacyjnych dla klientów z niepełnosprawnością intelektualną
2. Rekomendowanie zapisów w strategicznych dokumentach miejskich.
3. Standaryzacja usług dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

ZASOBY:

1. Potencjał partnerów.
2. Wysokie kompetencje zawodowe i osobiste kadry.
3. Kadra posiadająca odpowiednią wiedzę i umiejętności w szczególności z zakresu pomocy społecznej, zabezpieczenia społecznego, prawa i psychologii.
4. Znajomość rozwiązań prawnych dotyczących zabezpieczenia opiekuńczego, mieszkaniowego, prawnego i finansowego.

2.4. FUNKCJA KOORDYNACYJNA

CELE:

1. Ułatwienie procedur uzyskania wsparcia w lokalnych instytucjach.
2. Koordynacja współpracy między instytucjami działającymi w obszarze niepełnosprawności intelektualnej.
3. Wykorzystywanie i łączenie zasobów tkwiących w środowisku celem rozwiązywania problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną.
4. Organizowanie sieci społecznych (*networker*) poprzez tworzenie sieci współpracy, budowanie lokalnych partnerstw, kojarzenie różnych lokalnych zasobów, pełniąc funkcje mediacyjne i pośredniczące.
5. Integracja środowiska rodziców dorosłych ONI i podmiotów działających w ich obrębie
6. Nawiązywanie i utrzymywanie dobrej współpracy między podmiotami społecznymi i instytucjonalnymi funkcjonującymi w danej społeczności.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

1. Kierowanie klienta do przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przeszkolonych do obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Pośredniczenie w przekazywaniu wniosków o uzyskanie wsparcia do poszczególnych instytucji z upoważnienia klienta.
3. Wypracowywanie w partnerstwie z lokalnymi podmiotami społecznymi i instytucjonalnymi specjalnych ścieżek (ułatwionych procedur) przekazania wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

II. Poziom środowiskowy:

1. Wsparcie lokalnych instytucji w promocji działań na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Wsparcie lokalnych instytucji w przekazywaniu informacji o swojej ofercie klientowi z niepełnosprawnością intelektualną.
3. Tworzenie i zarządzanie siatką kontaktów ze specjalistami z różnych dziedzin w różnych jednostkach miejskich i pozarządowych.
4. Stymulowanie środowiska do podejmowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
5. Inicjowanie działań służących rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną.
6. Koordynacja działań podmiotów działających w środowisku celem opracowania ścieżki/modelu rozwiązania problemu.
7. Integracja jednostek z sektora publicznego, z biznesu i organizacji pozarządowych w zakresie kreowania rozwiązań dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.

ZASOBY:

1. Sieć współpracy z instytucjami administracji publicznej.
2. Sieć współpracy z otoczeniem społecznym, instytucjonalnym i biznesowym.
3. Współpraca przy realizacji zadań publicznych.
4. Osadzenie w strategii polityki społecznej i programu współpracy z organizacjami pozarządowymi.

2.5. FUNKCJA RZECZNICZA

CELE:

1. Umożliwienie osobom z niepełnosprawnością samodzielnego załatwiania swoich spraw.
2. Zapewnienie bezpieczeństwa i zrozumienia dla osoby z niepełnosprawnością w kontaktach z instytucjami publicznymi.
3. Pełnienie roli lokalnego planisty – aktywnego uczestnika procesu tworzenia i wdrażania lokalnej polityki społecznej obejmującej zaspokajanie potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

1. Świadczenie usług asystenckich w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością w załatwianiu spraw urzędowych.
2. Monitoring procedur urzędniczych wszczętych w celu załatwienia sprawy danej osoby.
3. Przyjmowanie zgłoszeń dot. zapotrzebowania środowiska w zakresie dot. funkcjonowania lokalnych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz regulacji prawnych.

II. Poziom środowiskowy:

1. Wywieranie wpływu na organy decyzyjne na szczeblu lokalnym i krajowym w zakresie kreowania polityki społecznej służącej osobom z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Dbanie o interesy środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną w otoczeniu instytucjonalnym.
3. Promowanie potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
4. Lobbng na rzecz wyszczególnienia osób z niepełnosprawnością intelektualną w statystyce publicznej – wypracowanie rozwiązań w zakresie pozyskiwania danych statystycznych dot. liczby ONI w poszczególnych sektorach.

ZASOBY:

1. Kadra asystencka.
2. Sieć współpracy z jednostkami pomocy osobom niepełnosprawnym.
3. Wypracowane ułatwione ścieżki dostępu do jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.
4. Znajomość potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
5. Strona internetowa dostępna dla osób z niepełnosprawnościami.

2.6. FUNKCJA INTEGRACYJNA

CELE:

1. Integracja społeczna osób z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Tworzenie platformy integracji i współpracy osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich opiekunów, wolontariuszy, organizacji pozarządowych, instytucji publicznych i biznesowych.
3. Tworzenie sieci kontaktów między poszczególnymi elementami systemu.
4. Organizowanie społeczności lokalnej osób z niepełnosprawnością w oparciu o model OSL:
  - a. animacja sił społecznych i wzmacnianie społeczności jako takiej (kapitału społecznego spajającego – *bonding social capital*),
  - b. tworzenie sieci (*networking*) kontaktów i współpracy pomiędzy różnymi środowiskami współtworzącymi społeczność i funkcjonującymi na jej terenie organizacjami i instytucjami (budowanie kapitału społecznego pomostowego – *bridging social capital*),
  - c. rozwijanie przyjaznej ludzkiej infrastruktury sfery społecznej (*social planing*)
5. Wykorzystywanie i łączenie zasobów tkwiących w środowisku celem integracji społecznej osób z niepełnosprawnością intelektualną.

ZADANIA:

I. Poziom jednostkowy:

1. Miejsce lokalnej animacji – mobilizuje do działania ludzi, grupy; inicjuje i wspiera oddolne inicjatywy w celu tworzenia struktur niezbędnych do rozwiązywania istniejących problemów i zaspokajania potrzeb.
2. Przekazywanie informacji ze środowiska do osób z niepełnosprawnością intelektualną o inicjatywach i wydarzeniach rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych itp.
3. Integrowanie środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez inicjowanie i/lub organizowanie działań na ich rzecz.

II. Poziom środowiskowy:

1. Promocja działań organizacji pozarządowych i instytucji publicznych na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
2. Budowa sieci współpracy różnych instytucji i organizacji zajmujących się niepełnosprawnością intelektualną.
3. Kreowanie rozwiązań służących całemu środowisku, a nie tylko podopiecznych jednego stowarzyszenia.
4. Łączenie interesów różnych stron.
5. Integrowanie środowiska w celach związanych z wywieraniem wpływu na organy decyzyjne na szczeblu krajowym i lokalnym.

III. Poziom wewnętrzny:

1. Bieżąca aktualizacja wiedzy nt. zmian w przepisach poprzez ścisły kontakt z instytucjami publicznymi.
2. Odbywanie cyklicznych szkoleń przez pracowników Centrum prowadzonych przez przedstawicieli instytucji publicznych dot. obecnych świadczeń, wymogów, procedur.

ZASOBY:

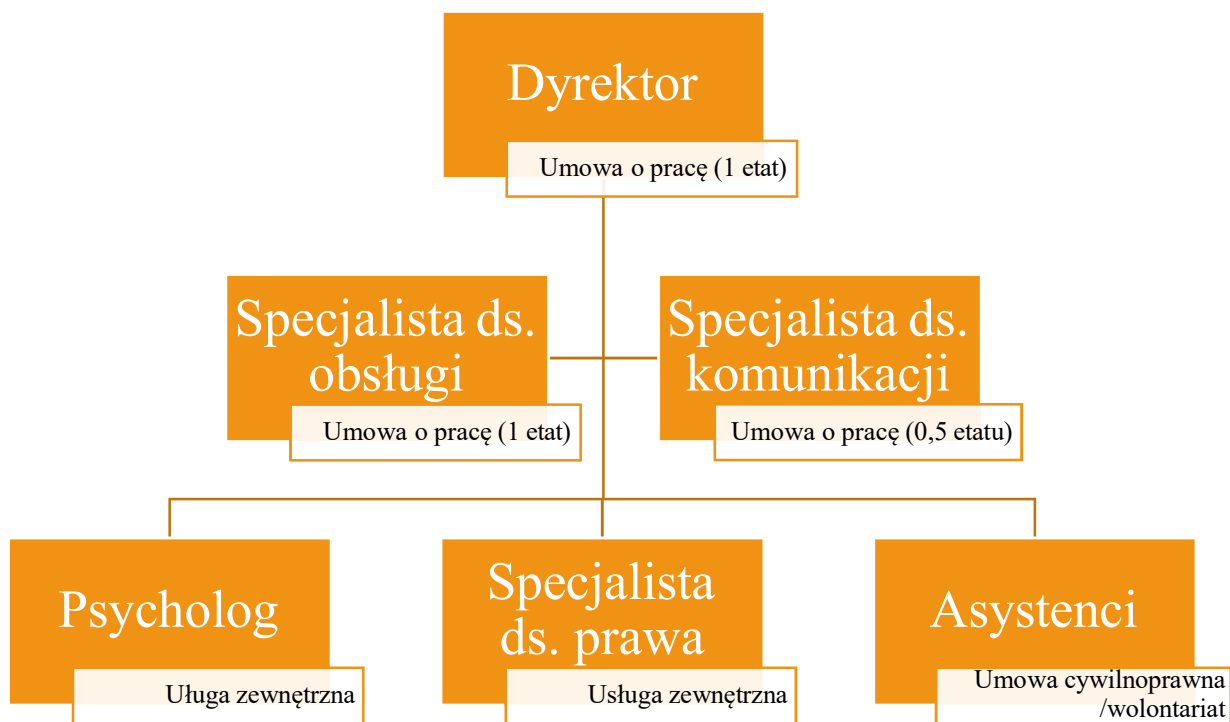
1. Sieć współpracy z instytucjami administracji publicznej.
2. Sieć współpracy z otoczeniem społecznym, instytucjonalnym i biznesowym.
3. Posiadanie „wspólnego pola uwagi” z otoczeniem zewnętrznym – bycie partnerem dla organizacji pozarządowych i instytucji publicznych w zakresie wspierania osób z niepełnosprawnością intelektualną.

2.7. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie funkcjonować będzie w dni robocze w zróżnicowanym zakresie czasowym:

- Poniedziałki, środy, piątki – 10.00-16.00
- Wtorki, czwartki – 12.00-18.00

Podstawowa kadra Centrum składa się z dyrektora (osoby zarządzającej) i pracowników bezpośrednio obsługujących klienta (w podziale na obsługę merytoryczną i administracyjną). Dodatkowo w Centrum dyżury pełni psycholog oraz specjaliści ds. prawa specjalizujących się w kwestiach związanych z ubezwłasnowolnieniem, prawem spadkowym i umowami cywilnoprawnymi.

Dyrektor

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Dyrektor Centrum Koordynacji Usług dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Prezes organizacji pozarządowej	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Stanowisko ds. komunikacji społecznej	Stanowisko ds. obsługi komunikacji społecznej	
Stanowisko ds. obsługi merytorycznej klienta	Stanowisko ds. obsługi merytorycznej klienta	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Zarządzanie i rozwój działalności Centrum Koordynacji Usług dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Specjalista ds. obsługi administracyjnej Specjalista ds. obsługi merytorycznej Psycholog Specjalista ds. prawa	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Poznańskie Centrum Świadczeń Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Jednostki aktywizacji społecznej i zawodowej Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej Nieformalna sieć wsparcia	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Obserwatorium Integracji społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze Jednostki naukowe

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Nauki społeczne Nauki ekonomiczne Prawo i administracja	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z zarządzaniem jednostką organizacyjną doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją lub wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	wiedza z zakresu zarządzania wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office w stopniu dobrym umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność	wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o dostępie do informacji publicznej Ustawa o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach Ustawa o ochronie danych osobowych <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych i dziennych pomocy społecznej. <p>Akty wewnętrzne</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Centrum

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Zarządzanie bieżącą pracą Centrum, w tym procesami kadrowymi, merytorycznymi, administracyjnymi i finansowymi.
- Nadzorowanie pracy podległych pracowników.
- Reprezentacja Centrum na zewnątrz.
- Współpraca z innymi jednostkami publicznymi i niepublicznymi działającymi na terenie gminy/regionu/kraju w zakresie tworzenia i realizacji polityki społecznej.
- Diagnoza potrzeb środowiska osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Diagnoza potrzeb lokalnych instytucji działających w obszarze niepełnosprawności.
- Promowanie potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Inicjowanie działań służących rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Kreowanie i wdrażanie standardów usług dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Jakościowe i ilościowe określenie zapotrzebowania na usługi społeczne i zdrowotne na terenie gminy.
- Monitorowanie i opiniowanie zmian w lokalnym i krajowym ustawodawstwie oraz rekomendowanie zapisów w strategicznych dokumentach gminnych.
- Identyfikowanie interesów środowiska i stymulowanie środowiska do podejmowania działań na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Dostarczanie informacji do instytucji publicznych i organizacji pozarządowych o problemach i potrzebach środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Doradztwo instytucjom publicznym w zakresie rozwiązania problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną, w tym w zakresie kreowania standardów usług i ścieżek komunikacyjnych dla klientów z niepełnosprawnością intelektualną
- Wypracowywanie w partnerstwie z lokalnymi podmiotami społecznymi i instytucjonalnymi specjalnych ścieżek (ułatwionych procedur) przekazania wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Integracja jednostek z sektora publicznego, z biznesu i organizacji pozarządowych w zakresie kreowania rozwiązań dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Dbanie o interesy środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną w otoczeniu instytucjonalnym poprzez wywieranie wpływu na organy decyzyjne na szczeblu lokalnym i krajowym w zakresie kreowania polityki społecznej służącej osobom z niepełnosprawnością intelektualną.
- Integrowanie środowiska w celach związanych z wywieraniem wpływu na organy decyzyjne na szczeblu krajowym i lokalnym.
- Integracja jednostek z sektora publicznego, z biznesu i organizacji pozarządowych w zakresie kreowania rozwiązań dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Cykliczna ewaluacja działań Centrum i weryfikacja oferty kierowanej do poszczególnych grup docelowych.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do zatrudnienia i zwalniania kadry Centrum
- podpisywania wszelkiej dokumentacji Centrum
- udzielania pełnomocnictw, nadawania uprawnień, delegowania zadań pracownikom Centrum
- uprawnienia do dysponowania środkami finansowymi Centrum
- uprawnienia do pracy w dowolnym miejscu i czasie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Specjalista ds. komunikacji społecznej

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Specjalista ds. komunikacji społecznej	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Dyrektor Centrum	1. Stanowisko ds. obsługi merytorycznej	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	1. Stanowisko ds. obsługi merytorycznej	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Świadczenie usług z zakresu informacji, doradztwa, rzecznictwa i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, ich rodziców i otoczenia społecznego.		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Dyrektor Specjalista ds. obsługi merytorycznej Psycholog Specjalista ds. prawa	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Poznańskie Centrum Świadczeń Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Jednostki aktywizacji społecznej i zawodowej Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej Nieformalna sieć wsparcia	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Obserwatorium Integracji społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze Jednostki naukowe

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Pedagogika Psychologia Socjologia Praca socjalna Administracja Ekonomia	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej Komunikacja alternatywna i wspomagająca

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy na stanowisku administracyjnym doświadczenie w pracy związanej z obsługą klienta 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej</p> <p>znajomość procedur organizacji pomocy społecznej</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office, Internetu w stopniu dobrym</p> <p>umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych</p> <p>umiejętność pracy w zespole</p> <p>umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność</p>	<p>wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną</p> <p>wiedza z zakresu komunikacji z osobami z niepełnosprawnością intelektualną</p> <p>umiejętność obsługi paneli administracyjnych stron internetowych</p>

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o dostępie do informacji publicznej Ustawa o ochronie danych osobowych <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych i dziennych pomocy społecznej. <p>Akty wewnętrzne</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Centrum

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Wstępny diagnostyczny wywiad z klientem.
- Pomoc klientom w poprawnym wypełnieniu ankiet rekrutacyjnych, wniosków i innych dokumentów wskazanych w różnych instytucjach jako podstawa ubiegania się o świadczenia i usługi wraz ze wszelkimi potrzebnymi załącznikami.
- Objaśnianie, wdrażanie i monitorowanie procedur uzyskania świadczeń i usług dla klientów.
- Pośredniczenie w przekazywaniu wniosków o uzyskanie wsparcia do poszczególnych instytucji z upoważnienia klienta.
- Bieżące kontakty z przedstawicielami instytucji publicznych i organizacji pozarządowych.
- Kierowanie klienta do przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przeszkolonych do obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
- Systematyczne pozyskiwanie informacji z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych o ofercie dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Prowadzenie baz placówek edukacyjnych, jednostek aktywizacji społecznej i zawodowej, podmiotów zapewniających wsparcie medyczne i socjalne oraz rozwój osobisty, w tym usług opiekuńczych i asystenckich, usług przerwy regeneracyjnej, mieszkań wspomaganych.
- Opracowywanie broszur informacyjnych o ofercie jednostek publicznych i niepublicznych.
- Redagowanie i publikowanie informacji na stronie internetowej i w newsletterze.
- Tworzenie/przetwarzanie informacji o ofercie środowiskowej w tekście łatwym do czytania.
- Wsparcie lokalnych instytucji w promocji działań na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Wsparcie lokalnych instytucji w dostarczaniu informacji o ofercie adresatowi końcowemu.
- Wykonywanie oraz koordynowanie czynności administracyjnych związanych z prawidłowym funkcjonowaniem Centrum.
- Wykonywanie czynności administracyjno-technicznych.
- Wypełnianie zadań związanych z archiwizacją dokumentów zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Wypełnianie zadań związanych z przetwarzaniem danych osobowych zgodnie z obowiązującymi przepisami.
- Wykonywanie innych poleceń przełożonych związanych z działalnością Centrum.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań,
- uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzecznika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- uprawnienia do przetwarzania danych osobowych,
- uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw

Specjalista ds. obsługi merytorycznej

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Specjalista ds. obsługi merytorycznej	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Dyrektor Centrum	Stanowisko ds. komunikacji społecznej	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Stanowisko ds. komunikacji społecznej	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Świadczenie usług z zakresu informacji, doradztwa, rzecznictwa i integracji społecznej osób niepełnosprawnych, ich rodziców i otoczenia społecznego.		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Dyrektor Specjalista ds. komunikacji społecznej Psycholog Specjalista ds. prawa	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Poznańskie Centrum Świadczeń Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Jednostki aktywizacji społecznej i zawodowej Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej Nieformalna sieć wsparcia	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Obserwatorium Integracji społecznej przy Urzędzie Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze Jednostki naukowe

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	średnie kierunkowe	wyższe
Kierunek, specjalność		Studium pracowników służb społecznych Studium medyczne Pedagogika Psychologia Socjologia Praca socjalna
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej Komunikacja alternatywna i wspomagająca

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	Nie dotyczy	Nie dotyczy
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją lub wykluczeniem społecznym doświadczenie w pracy związanej z obsługą klienta 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office i Internetu w stopniu dobrym</p> <p>umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych</p> <p>umiejętność pracy w zespole</p> <p>umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność</p>	<p>wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej</p> <p>wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną</p> <p>wiedza z zakresu komunikacji z osobami z niepełnosprawnością intelektualną</p>

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o dostępie do informacji publicznej Ustawa o ochronie danych osobowych <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych i dziennych pomocy społecznej. <p>Akty wewnętrzne</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Centrum

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Wstępny diagnostyczny wywiad z klientem.
- Przekazanie rzetelnej informacji klientom o świadczeniach i usługach w zakresie zabezpieczenia opiekuńczego, mieszkaniowego, prawnego, finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Koordynacja działań podmiotów działających w środowisku celem opracowania ścieżki/modelu rozwiązania problemu.
- Tworzenie i zarządzanie siatką kontaktów ze specjalistami z różnych dziedzin w różnych jednostkach miejskich i pozarządowych.
- Bieżące kontakty z przedstawicielami instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przeszkolonych do obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
- Kierowanie klienta do przedstawicieli instytucji publicznych i organizacji pozarządowych przeszkolonych do obsługi klienta z niepełnosprawnością intelektualną.
- Wypracowywanie w partnerstwie z lokalnymi podmiotami społecznymi i instytucjonalnymi specjalnych ścieżek (ułatwionych procedur) przekazania wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- Świadczenie usług asystenckich w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnością w załatwianiu spraw urzędowych.
- Przyjmowanie zgłoszeń dot. zapotrzebowania środowiska w zakresie dot. funkcjonowania lokalnych instytucji publicznych i organizacji pozarządowych oraz regulacji prawnych.
- Przekazywanie informacji ze środowiska do osób z niepełnosprawnością intelektualną o inicjatywach i wydarzeniach rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych itp.
- Integrowanie środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną poprzez inicjowanie i/lub organizowanie działań na ich rzecz.
- Kontynuacja i rozwijanie współpracy różnych instytucji i organizacji zajmujących się niepełnosprawnością intelektualną – łączenie interesów różnych stron.
- Wykonywanie innych poleceń przełożonych związanych z działalnością Centrum.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań,
- uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzecznika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- uprawnienia do przetwarzania danych osobowych,
- uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw

Specjalista ds. prawa

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Prawnik	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Forma współpracy	
Dyrektor Centrum	Usługa zewnętrzna	
2. Zadania:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Doradztwo w zakresie ubezwłasnowolnienia wraz z informacją o konsekwencjach i procedurach przed i po procesie ubezwłasnowolnienia. 2. Pomoc prawna w zakresie specyficznych uregulowań dotyczących zabezpieczenia prawnego i finansowego osób z niepełnosprawnością intelektualną. 3. Wsparcie w sporządzaniu pism prawnych, umów zabezpieczających prawnie i finansowo.		

Psycholog

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Psycholog	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Forma współpracy	
Dyrektor Centrum	Usługa zewnętrzna	
2. Zadania:		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja indywidualnych porad psychologicznych. 2. Tworzenie grup samopomocowych i grup wsparcia. 3. Organizacja szkoleń, prelekcji, seminariów dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną.		

2.8. KOSZTY WDROŻENIA I UTRZYMANIA

KOSZTY WDROŻENIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Dyrektor (1 etat)	6400,00	2	miesiąc	12800,00
2	Spec. ds. obsługi administracyjnej (0,5 etatu)	2400,00	2	miesiąc	4800,00
Przygotowanie pomieszczeń					
1	Kaucja na najem biura	9000,00	1	kaucja	9000,00
2	Remont pomieszczeń biurowych	20000,00	1	usługa	20000,00
3	Remont i dostosowanie łazienki	10000,00	1	usługa	10000,00
Komunikacja zewnętrzna					
1	Przygotowanie strony internetowej	5000,00	1	usługa	5000,00
2	Opracowanie identyfikacji wizualnej	5000,00	1	usługa	5000,00
3	Wydruk materiałów brandingowych (tablice informacyjne, naklejki okienne, szyldy, bannery)	3000,00	1	rok	3000,00
4	Informatory, ulotki i inne materiały promocyjne (przygotowanie, wydruk i dystrybucja)	10000,00	1	usługa	10000,00
Wyposażenie					
1	Meble biurowe wraz z salką konferencyjną	12000,00	1	zestaw	12000,00
2	Aneks kuchenny (meble i wyposażenie kuchni)	10000,00	1	zestaw	10000,00
3	Komputery	3200,00	3	sztuka	9600,00
4	Oprogramowanie (w tym antywirusowe)	1500,00	3	sztuka	4500,00
5	Ekran projekcyjny	500,00	1	sztuka	500,00
6	Rzutnik multimedialny	3000,00	1	sztuka	3000,00
7	Flip chart	400,00	1	sztuka	400,00
8	Drobne wyposażenie biura	1100,00	1	zestaw	1100,00
9	Dyski zewnętrzne	300,00	3	sztuka	900,00
10	Programy graficzne	2000,00	2	sztuka	4000,00
	Razem				125600,00

KOSZTY UTRZYMANIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Dyrektor (1 etat)	6400,00	12	miesiąc	76800,00
2	Spec. ds. obsługi (1 etat)	4800,00	12	miesiąc	57600,00
3	Spec. ds. komunikacji (0,5 etatu)	2400,00	12	miesiąc	28800,00
4	Psycholog (80 godz.)	6400,00	12	miesiąc	76800,00
5	Specjalista ds. prawa (40 godz.)	4000,00	12	miesiąc	48000,00
6	Asystent osoby niepełnosprawnej (20 godz.)	800,00	12	miesiąc	9600,00
7	Obsługa księgowo-kadrowa	800,00	12	miesiąc	9600,00
8	Premie roczne	6000,00	1	rok	6000,00
Pozostałe koszty osobowe					
1	Transport lokalny	200,00	12	miesiąc	2400,00
2	Szkolenia	3000,00	1	rok	3000,00
3	Medycyna pracy, BHP	300,00	3	osoba	900,00
Koszty działalności					
1	Czynsz (dla 100 m2)	3000,00	12	miesiąc	36000,00
2	Media (woda, gaz, energia, śmieci itp..)	1000,00	12	miesiąc	12000,00
3	Opłaty telefoniczne i Internet	100,00	12	miesiąc	1200,00
4	Materiały biurowe	300,00	12	miesiąc	3600,00
5	Opłaty bankowe	10,00	12	miesiąc	120,00
6	Opłaty pocztowe	500,00	12	miesiąc	6000,00
7	Usługi sprzątanania	400,00	12	miesiąc	4800,00
8	Artykuły gospodarcze (narzędzia, wyposażenie apteczki, etc.)	50,00	12	miesiąc	600,00
9	Artykuły spożywcze	200,00	12	miesiąc	2400,00
10	Przygotowanie i wydruk materiałów informacyjnych i promocyjnych	12000,00	1	rok	12000,00
11	Serwer, hosting, obsługa www, oprogramowanie	300,00	1	rok	300,00
12	Informatyk	150,00	12	miesiąc	1800,00
13	Grafik	1265,00	4	kwartał	5060,00
14	Ochrona obiektu	50,00	12	miesiąc	600,00
15	Konserwacje, przeglądy, naprawy, drobne remonty	50,00	12	miesiąc	600,00
16	Pozostałe usługi	200,00	12	miesiąc	2400,00
17	Ubezpieczenie pracowników	40,00	3	osoba	120,00
18	Ubezpieczenie OC pracodawcy	500,00	1	rok	500,00
19	Ubezpieczenie mienia	1400,00	1	rok	1400,00
	Razem				411000,00

2.9. MONTAŻ ŚRODKÓW

Etap 1. Wdrożenie i testowanie modelu przez 12 miesięcy.

Finansowanie w ramach konkursu II etapu *Modelu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia „Dorośli – niezależni”*, wypracowanego w ramach konkursu I etapu realizowanego w ramach IV Osi Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Działanie 4.1., współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego

Etap 2. Prowadzenie Centrum Koordynacji Usług po zakończeniu projektu POWER.

Centrum może być prowadzone z korzystaniem środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Dysponent środków	Źródło finansowania
Środki europejskie	Regionalne Programy Operacyjne: - ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój usług społecznych
	Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój
Środki rządowe	Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – środki w ramach konkursu „Aktywność i wiedza”
Samorząd powiatowy/gminny	Środki własne gminy i powiatu na realizację zadań publicznych
Organizacje pozarządowe	Dotacje, granty, subwencje
	Środki pochodzące z odpisów 1% podatku
	Darowizny osób prawnych i osób prywatnych
	Działalność odpłatna
Środki prywatne	Zyski z działalności gospodarczej
	Wsparcie sektora biznesu

Rekomendowaną formą finansowania Centrum Koordynacji Usług jest zlecenie jej, jako zadania publicznego, do prowadzenia przez organizację pozarządową.

**Centrum Koordynacji Usług jako zadanie publiczne zlecone
do realizacji organizacji pozarządowej.**

Na mocy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 239 ze zm.) organy administracji publicznej odpowiedzialne za realizację zadań publicznych mogą współpracować z organizacjami pozarządowymi w przedmiocie określonym w art. 4.

Forma współpracy: powierzenie realizacji zadania.

Obszar zadania publicznego: działalność na rzecz osób niepełnosprawnych.

Nazwa zadania publicznego: Centrum Koordynacji Usług dla Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną.

W otwartym konkursie ofert mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe, osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych Kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jak również pozostałe podmioty uwzględnione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, które łącznie spełniają następujące warunki:

- a) prowadzą działalność statutową w obszarze niepełnosprawności,
- b) zamierzają realizować zadanie na rzecz mieszkańców JST, z której środków zadanie jest finansowane,
- c) dysponują odpowiednią bazą lokalową, w której zadanie może być realizowane,
- d) dysponują odpowiednio wykwalifikowaną kadrą, legitymującą się udokumentowanymi kwalifikacjami, zdolną do realizacji zadania,
- e) posiadają doświadczenie niezbędne do realizacji zadania będącego przedmiotem konkursu.

Z uwagi na przewidywany koszt i rodzaj zadania pt. Centrum Koordynacji Usług Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie najbardziej właściwym trybem uzyskania dotacji jest otwarty konkurs ofert lub konkurs ogłaszany na podstawie oferty złożonej z inicjatywy własnej organizacji.

1. Otwarty konkurs ofert

Otwarty konkurs ofert to określony ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 13) sposób na wybranie organizacji, które otrzymają od władz publicznych dotacje na realizację zadań.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w art. 11-19 określa jego ramy prawne.

Do konkursów stosuje się zasady z Rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 17 sierpnia 2016 r. w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań (Dz.U. 2016 poz. 1300)

Czas ogłaszania otwartych konkursów ofert, rodzaj zadań, wysokość środków określa samorząd, po konsultacjach z organizacjami. W przypadku samorządów informacje te zawarte są w programach współpracy danego samorządu z organizacjami pozarządowymi.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert może nastąpić już na podstawie projektu uchwały budżetowej przekazanej organowi stanowiącemu jednostki samorządu terytorialnego na zasadach określonych w przepisach ustawy o finansach publicznych. Pozwala to zapewnić ciągłość finansowania zadania.

Ogłoszenie otwartego konkursu ofert zawiera informacje o:

1. rodzaju zadania;
2. wysokości środków publicznych przeznaczonych na realizację tego zadania;
3. zasadach przyznawania dotacji (np. powierzenie lub wsparcie);
4. terminach i warunkach realizacji zadania;
5. terminie składania ofert;
6. trybie i kryteriach stosowanych przy wyborze ofert oraz terminie dokonania wyboru ofert;
7. zrealizowanych przez organ administracji publicznej w roku ogłoszenia otwartego konkursu ofert i w roku poprzednim zadaniach publicznych tego samego rodzaju i związanych z nimi kosztami, ze szczególnym uwzględnieniem wysokości dotacji przekazanych organizacjom pozarządowym i podmiotom, o których mowa w art. 3 ust. 3.

Otwarty konkurs ofert musi być ogłoszony:

1. w Biuletynie Informacji Publicznej;
2. w siedzibie organu administracji publicznej w miejscu przeznaczonym na zamieszczanie ogłoszeń;
3. na stronie internetowej organu administracji publicznej.

Termin do składania ofert nie może być krótszy niż 21 dni od dnia ukazania się ogłoszenia.

Oferta, którą składają organizacje w odpowiedzi na ogłoszenie o konkursie musi zawierać w szczególności:

1. szczegółowy opis zadania publicznego proponowanego do realizacji;
2. termin i miejsce realizacji zadania publicznego;
3. kalkulację przewidywanych kosztów realizacji zadania publicznego;
4. informację o wcześniejszej działalności organizacji pozarządowej, składającej ofertę,
5. informację o posiadanych przez organizację zasobach rzeczowych i kadrowych (czyli jakim sprzętem dysponuje, ilu ma pracowników, współpracowników lub wolontariuszy, którzy będą zaangażowani w realizację zadania), zapewniających wykonanie zadania publicznego oraz o planowanej wysokości środków finansowych na realizację danego zadania pochodzących z innych źródeł;
6. deklarację o zamiarze odpłatnego lub nieodpłatnego wykonania zadania publicznego.

Przy rozpatrywaniu ofert ocenia się m.in.:

1. możliwość realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3;
2. przedstawioną kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego, w tym w odniesieniu do zakresu rzeczowego zadania;
3. proponowaną jakość wykonania zadania i kwalifikacje osób, przy udziale których organizacja pozarządowa lub podmioty określone w art. 3 ust. 3 będą realizować zadanie publiczne;
4. w przypadku wsparcia wykonania zadania publicznego uwzględnia planowany przez organizację pozarządową lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 udział środków finansowych własnych lub środków pochodzących z innych źródeł na realizację zadania publicznego.

Ponadto uwzględnia się planowany przez organizację pozarządową wkład rzeczowy i osobowy, w tym świadczenia wolontariuszy i pracę społeczną członków.

Analizuje się także i ocenia realizację zadań publicznych zleconych organizacji w latach poprzednich (jeśli taka sytuacja zachodzi), biorąc pod uwagę rzetelność i terminowość oraz sposób rozliczenia otrzymanych pieniędzy.

Dwie lub więcej organizacji pozarządowych mogą złożyć ofertę wspólną. Oferta wspólna musi wskazywać, jakie działania podczas realizacji zadania publicznego będą wykonywać poszczególne organizacje oraz opisywać sposób reprezentacji organizacji składających ofertę wobec organu administracji publicznej.

Jeśli oferta złożona przez dwie lub więcej organizacji uzyska dofinansowanie, organizacje muszą zawrzeć ze sobą umowę, w której określone zostaną zadania i obowiązki każdej z nich podczas realizacji zadania publicznego. Umowę tę załącza się do umowy o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.

Organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 składające ofertę wspólną ponoszą odpowiedzialność solidarną za zobowiązania zapisane w umowie o wsparcie realizacji zadania publicznego lub o powierzenie realizacji zadania publicznego.

2. Konkursy ogłaszane na podstawie oferty złożonej z inicjatywy własnej organizacji

Ten tryb reguluje art. 12 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Inicjatorką otwartego konkursu ofert jest organizacja pozarządowa lub inny podmiot określony w art. 3 ust. 3 ustawy. Może być to też konkurs w zakresie, który był realizowany dotychczas w inny sposób a który mieści się w zadaniach publicznych wymienionych w art. 4 ustawy.

Wniosek musi zawierać w szczególności:

1. Opis zadania publicznego przeznaczonego do realizacji;
2. Szacunkową kalkulację kosztów realizacji zadania publicznego.

Organ administracji publicznej rozpatruje celowość realizacji zadania publicznego przez organizacje pozarządowe biorąc pod uwagę:

1. stopień, w jakim wniosek odpowiada priorytetowym zadaniom publicznym, określonym w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi
2. zapewnienie wysokiej jakości wykonania danego zadania,
3. środki dostępne na realizację zadań publicznych,
4. korzyści wynikające z realizacji zadania publicznego przez organizację pozarządową. .

3. Program współpracy z organizacjami pozarządowymi

Należy pamiętać, że jeśli tryb finansowania Centrum Koordynacji Usług miałby obejmować zlecenie realizacji zadania publicznego organizacji pozarządowej, musi być on wpisany w Program współpracy z organizacjami pozarządowymi. Program współpracy to dokument programowy, określający zasady polityki realizowanej przez organ administracji publicznej wobec sektora pozarządowego.

Przyjmowanie rocznych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi jest, zgodnie z przepisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, obowiązkiem każdej jednostki samorządu terytorialnego (art. 5a ust 1). Samorzady mogą przyjmować (nieobligatoryjnie) programy wieloletnie.

Program zawiera zakres zadań, których realizacja ma być zlecana organizacjom w formie wsparcia lub powierzenia, a także wysokość środków planowanych na realizację programu oraz informacje o trybie powoływania i działania komisji konkursowych, które będą oceniać wnioski napływające od organizacji.

Wnioski z testowania Centrum Usług i Doradztwa

Stowarzyszenie Na Tak realizując Model wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia „Dorośli – niezależni” opierało się na własnych założeniach wynikających z doświadczenia pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną oraz ich opiekunów. Założenia te bazowały na potrzebach odbiorców Centrum oraz wykorzystywały zasoby własne Stowarzyszenia.

Zaplanowany do realizacji Model uwzględniał też otoczenie prawno- finansowe jak i organizacyjne instytucji i organizacji pozarządowych działających na rzecz osób z niepełnosprawnością. W zakresie realizacji potrzeb odbiorców **Centrum Usług i Doradztwa** (CUD) oferowało pełną ofertę wsparcia uczestnikom z terenu miasta Poznania oraz powiatu poznańskiego – przy czym jeśli chodzi o zasięg terytorialny to dał się zauważyć problem z uczestnictwem we wsparciu osób z terenu powiatu. Kłopotliwa była jednak odległość do siedziby Centrum. Częściej ze wsparcia korzystali mieszkańcy Poznania niż powiatu - m. in. ze względu na wiek i ograniczenia związane z mobilnością i podróżowaniem opiekunów i osób z niepełnosprawnością.

CUD nazywane zamiennie Centrum Usług i Koordynacji funkcjonowało jako jednostka wspierająca i integrująca osoby z niepełnosprawnością intelektualną, opiekunów faktycznych oraz otoczenie społeczne i instytucjonalne. Centrum działało na rzecz osoby indywidualnej

i na rzecz środowiska. Bardzo pomocne było tu partnerstwo Miasta Poznań – umożliwiające szybki i celowany dostęp do usług oraz informacji nt. usług dla odbiorców.

CUD współpracował z podmiotami udzielającymi wsparcia spoza sektora publicznego – pozwalało to na pełny ogład dostępnych usług oraz celowane wsparcie zgodne z potrzebami.

Centrum Koordynacji Usług dla Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną stanowiło centralny element systemu środowiskowego wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Centrum wspierało uczestników w uzyskaniu usług i świadczeń z zakresu zabezpieczenia socjalnego, opiekuńczego, prawnego i finansowego.

Centrum pozwoliło na zwiększenie dostępu osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich otoczenia do informacji nt. usług i świadczeń przy czym ze względu na umiejscowienie w dużej aglomeracji niektóre typy usług jak – prawne i psychologiczne nie cieszyły się spodziewanym zainteresowaniem. W przypadku usług prawnych problemem okazała się duża „konkurencja” tego typu usług na rynku – bezpłatne poradnictwo świadczą zarówno placówki edukacyjne jak Uniwersytet Adama Mickiewicza jak i samo miasto w ramach pomocy prawnej dla obywateli. W przypadku usług psychologicznych niskie zainteresowanie leżało gdzie indziej: rodzice aby skorzystać z usługi chcieliby aby w tym czasie zaoferować im opiekę nad zależną osobą z niepełnosprawnością. Drugim czynnikiem niskiego zainteresowania wsparciem psychologa było oczekiwanie „zaopiekowania” pełnoletnim dzieckiem a nie dbanie o siebie.

Stąd największą popularnością wśród uczestników cieszyło się wsparcie opiekuńcze i asystenckie. Wobec niewystarczającej oferty tego typu usług na rynku oraz problemami ze znalezieniem odpowiedniej wykwalifikowanej kadry to właśnie te usługi były najbardziej oczekiwane.

CUD w ramach działalności doradczej wskazywał możliwe ścieżki rozwiązania problemów osób z niepełnosprawnością i ich otoczenia, a dzięki stałemu monitorowaniu oferty środowiskowej dedykowanej osobom z niepełnosprawnością intelektualną (w tym z zakresu innowacji społecznych) zapewniał stałe wsparcie. Jednocześnie agregowanie wiedzy wynikającej z doświadczenia Stowarzyszenia skutecznie zarządzano „bankiem wiedzy” na temat potrzeb środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną i oferty instytucji/organizacji działających w danej społeczności lokalnej a przez partnerstwo z miastem i powiatami informowano władze lokalnych o potrzebach środowiska.

Model spełnił oczekiwania w zakresie:

- przekazywania rzetelnej informacji osobom z niepełnosprawnością i jej otoczeniu o świadczeniach i usługach dostępnych w danej społeczności (w instytucjach publicznych i organizacjach pozarządowych) w obszarach: zabezpieczenia opiekuńczego, zabezpieczenia mieszkaniowego, zabezpieczenia finansowego;
- pozyskiwania informacji z instytucji publicznych i organizacji pozarządowych o ofercie dla środowiska osób z niepełnosprawnością intelektualną;
- przekazywania środowisku osób z niepełnosprawnością intelektualną informacji o ofercie jednostek publicznych i niepublicznych (osobiście, poprzez broszury informacyjne, stronę internetową, newsletter, podmioty społeczne i publiczne), w tym do osób niezrzeszonych w organizacjach pozarządowych.
- tworzenie/przetwarzanie informacji o ofercie środowiskowej w łatwy do czytania sposób.

Na poziomie współpracy z innymi podmiotami **Model pozwolił na:**

- promowanie działań organizacji pozarządowych i instytucji publicznych na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.
- budowanie sieci współpracy różnych instytucji i organizacji zajmujących się niepełnosprawnością intelektualną.
- kreowanie rozwiązań służących całemu środowisku, a nie tylko podopiecznych jednego stowarzyszenia.
- łączył interesy różnych stron.
- integrował środowiska w celach związanych z wywieraniem wpływu na organy decyzyjne na szczeblu krajowym i lokalnym.

Model przyniósł też korzyści dla Stowarzyszenia takie jak:

- bieżąca aktualizacja wiedzy nt. zmian w przepisach poprzez ścisły kontakt z instytucjami publicznymi.
- odbywanie cyklicznych szkoleń przez pracowników Centrum prowadzonych przez przedstawicieli instytucji publicznych dot. obecnych świadczeń, wymogów, procedur.

Powstałe w ramach modelu Centrum funkcjonowało w siatce instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, z którymi ściśle współpracowało w zakresie wspierania

klientów z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Podstawowy zakres współpracy środowiskowej obejmuje wymianę informacji, zasobów, wzajemnego poparcia i możliwości, prowadzoną dzięki korzystnej sieci wzajemnych kontaktów. Pracownicy Centrum posiadli konieczną wiedzę na temat oferty i zasad współpracy partnerów i jednocześnie ulokowanie Centrum poza instytucjami pomocy społecznej przełamywało bariery wstydu.

3. USŁUGI PRZERWY REGENERACYJNEJ

3.1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE DOMU KRÓTKIEGO POBYTU

W świetle obowiązującej i ratyfikowanej przez Polskę Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych świadczenie usług krótkiej przerwy zdaje się być obowiązkiem, a możliwość korzystania z tych usług podstawowym prawem osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin.

Usługi przerwy regeneracyjnej świadczone są na rzecz rodzin z niepełnosprawnymi osobami zależnymi. Ich podstawową formą są usługi stacjonarne świadczone w ośrodkach krótkiej przerwy. Głównym celem usług przerwy regeneracyjnej jest zapewnienie odpoczynku poszczególnym członkom rodziny, zajmującym się na co dzień osobą z niepełnosprawnością. Odciążenie rodziny w opiece nad ich niepełnosprawnym intelektualnie członkiem rodziny, daje im możliwość na zregenerowanie sił oraz spełniania się w innych rolach (np. żony, męża, pracownika, turysty), które bardzo często są zaniedbywane kosztem opieki nad osobą z niepełnosprawnością. Korzystając z usług krótkiej przerwy, rodzina może zdystansować się od codziennej roli opiekuna, a tym samym zyskuje czas dla siebie. Osoby z niepełnosprawnością z kolei mają szansę na zaistnienie w innym kontekście społecznym – spędzając czas w gronie innych osób z niepełnosprawnością (a w tym ich rówieśników), a przy tym korzystając z rekreacyjnej oferty placówek. To dla nich moment nabywania nowych doświadczeń, zwiększania własnej niezależności oraz zyskanie czasu dla siebie.

Dom krótkiego pobytu to stacjonarna forma świadczenia usługi przerwy regeneracyjnej. Dom to placówka zapewniająca całodobową, krótkoterminową opiekę dorosłym osobom niepełnosprawnym w sytuacji, kiedy opiekun prawny lub faktyczny nie może tej opieki zapewnić. Powody niemożności zapewnienia opieki nie są kryterium do przyznania usługi lub/i kolejności jej przyznania – o ile nie zachodzi konieczność nagłej interwencji w przypadku kiedy np. opiekun nagle trafia do szpitala.

Polskie prawodawstwo dotyczące świadczenia usług całodobowych dla osób niepełnosprawnych zawiera się w:

- a. ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r. poz. 163 ze zm.), rozdz. 3, art. 67-69,
- b. rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie w ramach działalności statutowej placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz.U. z 2005r., Nr 86, poz. 740),
- c. rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 28 kwietnia 2005 r. w sprawie wydawania i cofania zezwoleń na prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę (Dz.U. z 2005r., Nr 86, poz. 739).

W związku z powyższym oraz z uwagi na brak innych, dedykowanych przerwie regeneracyjnej regulacji, dotychczas utworzony ośrodek krótkiej przerwy został zakwalifikowany jako placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym. W modelowym rozwiązaniu proponuje się utworzenie tego typu placówek w obowiązujących normach prawnych. Ustawa o pomocy społecznej przewiduje utworzenie placówki całodobowej bez konieczności określania, czy pobyt w niej będzie pobytem stałym czy czasowym. Placówki tego typu mogą być przeznaczone jedynie dla osób pełnoletnich.

W celu zarejestrowania placówki konieczne jest złożenie wniosku o zezwolenie na prowadzenie działalności gospodarczej lub statutowej w zakresie prowadzenia placówki zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku. Wniosek należy złożyć do właściwego dla rejonu urzędu wojewódzkiego. Do wniosku należy dołączyć wskazane załączniki. Po uzyskaniu zezwolenia od wojewody placówka zostaje umieszczona w rejestrze placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku.

Dom krótkiego pobytu jako placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym zobowiązana jest spełniać standardy usług ściśle określone przez Wojewodę Wielkopolskiego: „Standard usług w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym, lub w podeszłym wieku, prowadzonych w ramach działalności gospodarczej lub statutowej” dostępne na stronie internetowej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Jednostki prowadzące

Domy krótkiego pobytu mogą być prowadzone przez:

1. organy administracji rządowej i samorządowej,
2. jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
3. organizacje pozarządowe,
4. podmioty ekonomii społecznej,
5. kościoły i związki wyznaniowe,
6. przedsiębiorców.

3.2. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Pobyt w Domu zorganizowany jest w taki sposób, aby stwarzał poczucie bezpieczeństwa oraz pozwalał na stopniową adaptację do nowych, przejściowych warunków. W Domu znajdują się cztery pokoje wyposażone w łóżka (rehabilitacyjne lub rozkładaną kanapę), szafy, elementy dekoracyjne, system podnośników sufitowych, łazienkę. Każdy z nowych mieszkańców może zaaranżować własny pokój według upodobania – zabierając ze sobą ulubione przedmioty.

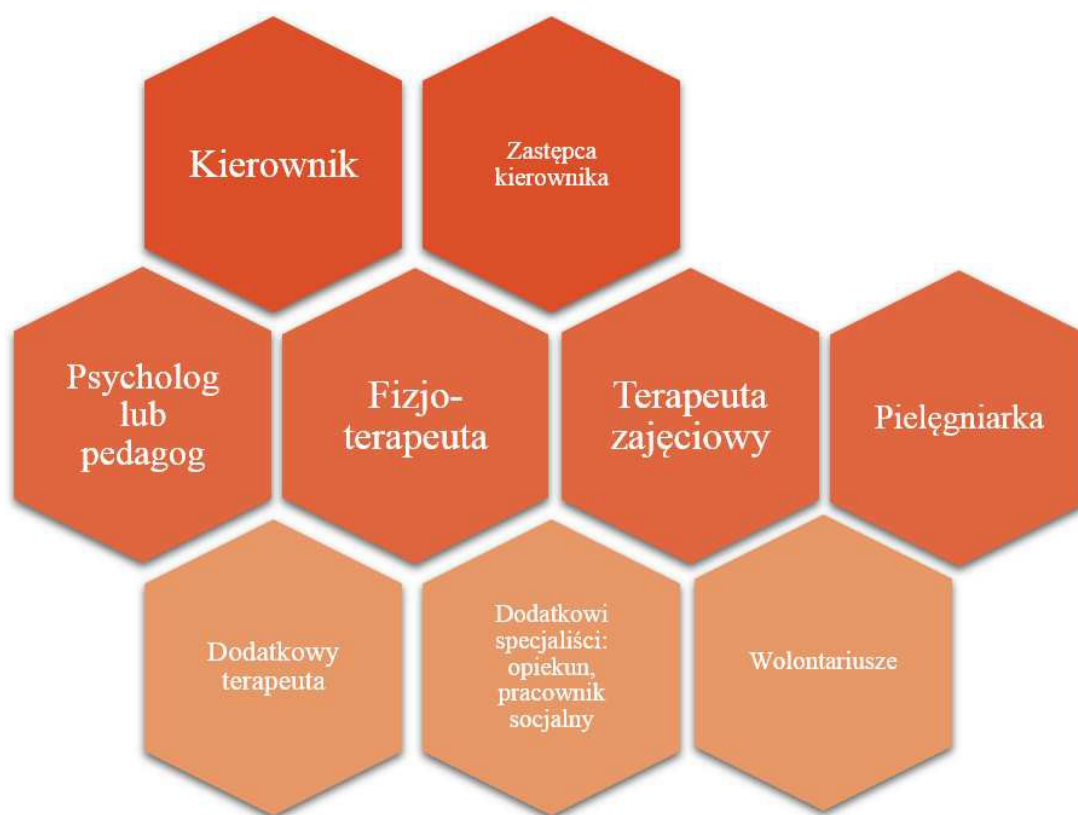
Wspólnym pomieszczeniem w Domu jest jadalnia połączona z salonem i kuchnią. Dodatkowo znajdują się tam również pomieszczenia gospodarcze oraz biuro pracowników.

W celu skorzystania z usługi tak zwanej krótkiej przerwy należy dokonać telefonicznego bądź osobistego zgłoszenia do placówki. Osoba odpowiedzialna za zapisy oraz przyjęcie do Domu (kierownik lub zastępca kierownika) informuje osobę zainteresowaną o dostępności miejsc oraz umawia na wywiad poprzedzający przyjęcie.

Całością prac ośrodka kieruje kierownik. Jest osobą odpowiedzialną za zapewnienie ciągłości finansowania placówki, dbałości o jakość pracy i przestrzegania standardów świadczenia usług, nadzorowanie i wspieranie pracy zespołu. Kierownik odpowiada głównie za kwestie związane z administracją i finansami, ale także przy konsultacji z koordynatorem merytorycznym dba o jakość pracy oraz komfort pobytu podopiecznych w placówce.

Kierownik domu posiada zastępcę – osobę zajmującą się sprawami administracyjnymi placówki. Zastępca zastępuje kierownika w zakresie przez niego wskazanym (na przykład w sytuacji nieobecności kierownika, urlopów itp.) i współkieruje placówką zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami prawnymi. Prowadzi także dokumentację kadrową oraz odpowiada za organizację i realizację planu finansowego

Wykres 5. Elementy struktury organizacyjnej ośrodka krótkiej przerwy.

Koordynator merytoryczny (psycholog lub pedagog specjalny) – osoba posiadająca wykształcenie pedagogiczne bądź psychologiczne, a także przynajmniej dwuletnie doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Koordynatorem może być jeden z pedagogów lub psychologów pracujących w placówce. Koordynator merytoryczny odpowiada za pracę całego zespołu merytorycznego zatrudnionego w ośrodku, a w tym za jakość wypracowanych i oferowanych usług, nadzoruje przestrzeganie standardów, odpowiedzialny jest za proces rekrutacji osoby do placówki, przyjęcie oraz dokumentację. Koordynator merytoryczny w porozumieniu z pracownikami placówki opracowuje plan pobytu podopiecznego w placówce, a jeśli zachodzi taka potrzeba – wyznacza kierunek oddziaływań terapeutycznych.

W skład zespołu merytorycznego wchodzi także:

1. terapeuta zajęciowy
2. fizjoterapeuta
3. psycholog/pedagog
4. dodatkowy wyspecjalizowany terapeuta

Zespół merytoryczny tworzony jest przez pracowników zatrudnionych na etat w oparciu o umowę o pracę. Jest to stała grupa pracowników, która zapewnia ciągłość i rzetelność realizacji standardów i usług podopiecznym domu. Na każdej ze zmian powinien pracować przynajmniej jeden pracownik ze stałego zespołu. Jest to istotne z punktu widzenia znajomości specyfiki funkcjonowania placówki oraz podopiecznych. Uzupełnienie składu na każdej ze zmian mogą stanowić osoby zatrudnione w oparciu o umowę cywilnoprawną.

Ilość osób pracujących na jednej zmianie powinna być dostosowana do liczby oraz poziomu funkcjonowania i potrzeb podopiecznych przebywających aktualnie w placówce. Koordynator merytoryczny ocenia zapotrzebowanie na kadrę i planuje grafik w taki sposób, aby zapewnić maksymalne bezpieczeństwo i komfort pobytu mieszkańcom. Na grupę 5 osób z niepełnosprawnością intelektualną (w tym z niepełnosprawnością sprzężoną) powinno przypadać przynajmniej dwóch pracowników (w konfiguracji np. pedagog + opiekun). W celu stworzenia odpowiednich, bezpiecznych warunków, na każdej zmianie powinno przebywać przynajmniej dwóch pracowników (np. przypadku nagłego zdarzenia jeden z pracowników może udzielać pomocy, drugi zabezpiecza pozostałych podopiecznych).

W placówce całodobowej personel może pracować w systemie dwu lub trzy zmianowym. Z uwagi na dotychczasową praktykę w modelu proponuje się przyjęcie trzyzmianowego systemu w godzinach:

- 06:00-14:00
- 14:00-22:00
- 22:00-06:00

Przy organizacji czasu pracy w placówce całodobowej należy pamiętać o przestrzeganiu regulacji zawartych w kodeksie pracy:

1. Zmianowa organizacja czasu pracy wymaga określenia rozkładu czasu pracy pracowników w niej zatrudnionych w harmonogramach sporządzanych na dany okres rozliczeniowy. Grafiki powinny wskazywać konkretne dni i godziny świadczenia pracy, a także dni wolne od pracy ze wskazaniem ich rodzaju. Rodzaj dnia wolnego (tzn. czy jest to dzień wolny wynikający z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, czy też wolny w zamian za pracę w niedzielę lub święto) jest istotny dla prawidłowej rekompensaty za ewentualną pracę wyznaczoną w takim dniu.
2. Planowanie pracy w systemie zmianowym odbywa się na podstawie ustalonego dla danego okresu rozliczeniowego wymiaru czasu pracy. Ustala się go zgodnie z art. 130 Kodeksu pracy (z wyjątkiem pracy w ruchu ciągłym). Obowiązujący pracownika wymiar czasu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym oblicza się:
  - a. mnożąc 40 godzin przez liczbę tygodni przypadających w okresie rozliczeniowym, a następnie
  - b. dodając do otrzymanej liczby godzin iloczyn 8 godzin i liczby dni pozostałych do końca okresu rozliczeniowego, przypadających od poniedziałku do piątku,
  - c. obniżając wymiar czasu pracy o 8 godzin za każde święto występujące w okresie rozliczeniowym i przypadające w innym dniu niż niedziela.
3. Praca zmianowa może być stosowana w każdym systemie czasu pracy w tym w podstawowym, równoważnym czy w ruchu ciągłym. Także przy pracy na zmiany należy stosować zasadę przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. Oznacza to, że praca w jednym tygodniu może być wykonywana przez 6, a nawet przez 7 dni (w razie dopuszczalnej pracy w niedzielę), ale należy ją zrekompensować mniejszą liczbą dni pracy w innym tygodniu w danym okresie rozliczeniowym.
4. W każdym systemie czasu pracy, jeżeli przewiduje on rozkład czasu pracy obejmujący pracę w niedziele i święta, pracownikom zapewnia się określoną liczbę dni wolnych od pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. Musi ona odpowiadać co najmniej liczbie niedziel, świąt oraz dni wolnych od pracy w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy przypadających w tym okresie (art. 147 K.p.). Ustalając rozkład czasu pracy przy pracy zmianowej, pracodawca związany jest więc liczbą godzin i dni, jakie wynikają z prawidłowo obliczonego wymiaru czasu pracy.
5. Pracodawca wprowadzając pracę zmianową obowiązany jest także do zapewnienia pracownikom:
  - a. w każdej dobie co najmniej 11-godzinny nieprzerwanego odpoczynku (art. 132 § 1 K.p.),
  - b. w każdym tygodniu co najmniej 35 godzin nieprzerwanego odpoczynku, obejmującego co najmniej 11 godzin nieprzerwanego odpoczynku dobowego przypadającego w niedzielę (art. 133 § 1 i 3 K.p.); jeżeli w zakładzie dozwolona jest praca w niedzielę, odpoczynek tygodniowy można wyznaczyć w innym dniu tygodnia niż niedziela.
6. Jeśli chodzi o pracę zmianową, to odpoczynek tygodniowy pracowników zatrudnionych przy takiej pracy może trwać krócej niż 35 godzin. Dotyczy to sytuacji, gdy następuje zmiana pory wykonywania pracy przez pracownika w związku z jego przejściem na inną zmianę, zgodnie z ustalonym rozkładem czasu pracy. W takim przypadku

tygodniowy nieprzerwany odpoczynek może obejmować mniejszą liczbę godzin, nie może być jednak krótszy niż 24 godziny (art. 133 § 2 K.p.).

7. Pracownikowi wykonującemu dozwoloną pracę w niedzielę i święta pracodawca jest obowiązany zapewnić inny dzień wolny od pracy:
  - a. w zamian za pracę w niedzielę – w okresie 6 dni kalendarzowych poprzedzających lub następujących po takiej niedzielę,
  - b. w zamian za pracę w święto – w ciągu okresu rozliczeniowego
8. Pracę w święto przypadające w niedzielę należy traktować tak jak pracę w niedzielę i stosować przepisy dotyczące pracy w niedzielę (art. 151 § 4 K.p.).

Kierownik

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Dyrektor organizacji pozarządowej	Zastępcę kierownika	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Zastępca kierownika, pedagog specjalny, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta, psycholog,	Nie dotyczy	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Zarządzanie i rozwój działalności Domu Krótkiego Pobytu		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	zastępca kierownika, pedagog specjalny, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta, psycholog Księgowość	Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Urząd Miasta, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej Nieformalna sieć wsparcia	Wielkopolski Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej Poznańskie Centrum Wspierania Organizacji Pozarządowych i Wolontariatu Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze Jednostki naukowe

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Nauki społeczne Nauki ekonomiczne Prawo i administracja	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z zarządzaniem jednostką organizacyjną doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją lub wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	wiedza z zakresu zarządzania wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office w stopniu dobrym umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność	wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o ochronie danych osobowych Ustawa o prawie zamówień publicznych Ustawa o finansach publicznych Ustawa o rachunkowości <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych pomocy społecznej. <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu Regulamin Opłat Statut

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Kierowanie działalnością DKP i ponoszenie odpowiedzialności za planowanie, organizację i finansowanie działalności merytorycznej DKP ☐ Kieruje placówką zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami prawnymi ☐ Odpowiadanie za realizację projektów i umów będących podstawą działalności DKP, a w tym: <ul style="list-style-type: none"> - zarządzanie planowanymi działaniami projektowymi i sprawowanie całościowego nadzoru nad realizacją projektów –zarówno merytorycznego jak i finansowego

<ul style="list-style-type: none">
- nadzór nad wydatkowaniem środków – ich terminowością oraz przeznaczeniem
- kontrola sprawozdania finansowego z wykonywanych umów
- sporządzanie merytorycznego sprawozdania z wykonywanych umów
☐ Kierowanie zespołem pracowników merytorycznych i administracyjnych DKP:<ul style="list-style-type: none">
- nadzór merytoryczny nad jakością prowadzonych działań
- organizacja pracy zespołu i dokonywanie systematycznej kontroli efektów pracy kadry
- wyznaczanie i kontrola standardów pracy w DKP
- organizowanie i nadzorowanie przebiegu zebrań zespołu
☐ Odpowiadanie za kompletowanie oraz jakość prowadzonej dokumentacji dot. działalności organizacyjnej, merytorycznej oraz dotyczącej uczestników zajęć w DKP zgodnie z przepisami o ochronie danych osobowych
☐ Zapewnienie właściwych warunków pracy, przestrzeganie przepisów prawa pracy i bhp oraz rekrutowanie pracowników
☐ Zatrudnianie oraz zwalnianie pracowników oraz wolontariuszy wraz z przygotowaniem odpowiednich dokumentów (a w tym umów)
☐ Przeprowadzanie instruktażu stanowiskowego dla nowych pracowników oraz wolontariuszy, zapoznanie ich z działalnością placówki oraz z przebywającymi w niej uczestnikami
☐ Udzielanie pracownikom urlopów
☐ Sporządzanie rocznego planu urlopowego oraz kontrola jego wykonywania
☐ Przeprowadzanie wywiadów z rodzicami/opiekunami przed przyjęciem osób do DKP
☐ Udział w spotkaniach z rodzicami/opiekunami w związku z uczęszczaniem ich dziecka do DKP (a w tym: informowanie o ważnych wydarzeniach, spotkania podsumowujące)
☐ Porządkowanie wszelkiej dokumentacji znajdującej się w posiadaniu DKP
☐ Pozyskiwanie środków na działalność merytoryczną oraz organizacyjną DKP z różnych, dostępnych źródeł (a w tym: pisanie projektów, zdobywanie darowizn, organizowanie akcji charytatywnych)
☐ Reprezentowanie DKP na zewnątrz
☐ Doskonalenie kwalifikacji zawodowych

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do zatrudnienia i zwalniania kadry Domu
- podpisywania wszelkiej dokumentacji Domu
- udzielania pełnomocnictw, nadawania uprawnień, delegowania zadań pracownikom Domu
- uprawnienia do dysponowania środkami finansowymi Domu
- uprawnienia do podpisywania umów z opiekunami
- uprawnienia do nadzorowania pracy zespołu merytorycznego
- uprawnienia do pracy w dowolnym miejscu i czasie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Zastępca kierownika

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Zastępca kierownika Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Psycholog, pedagog specjalny, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta	Nie dotyczy	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: współkierowanie placówką oraz zastępowanie kierownika		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Kierownik, Pedagog specjalny Psycholog Fizjoterapeuta Terapeuta zajęciowy Księgowość	Specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Urząd Miasta, Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną, w szczególności prowadzące placówki aktywizacji społecznej i zawodowej	Wielkopolski Urząd Wojewódzki, Wydział Polityki Społecznej Profesje prawne: prawnicy, notariusze,

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Nauki ekonomiczne Prawo i administracja Rachunkowość	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	Rok	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy na stanowisku administracyjnym 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>wiedza z zakresu rachunkowości, administracji</p> <p>wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office w stopniu dobrym</p> <p>umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych</p> <p>umiejętność pracy w zespole</p> <p>umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność</p>	<p>wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej</p> <p>wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną</p>

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o ochronie danych osobowych Ustawa o prawie zamówień publicznych Ustawa o finansach publicznych Ustawa o rachunkowości <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu Regulamin Opłat Statut Regulamin Pracy

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Zastępowanie kierownika w zakresie przez niego wskazanym i współkieruje placówką zgodnie z obowiązującymi przepisami i normami prawnymi, w szczególności: ustawą o pomocy społecznej, ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, ustawą o ochronie zdrowia psychicznego, ustawą o ochronie danych osobowych, prawem pracy, przepisami dotyczącymi prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz placówek całodobowych, a także statutem stowarzyszenia, regulaminem organizacyjnym DKP, regulaminem pracy DKP i wewnętrznymi regulaminami stowarzyszenia.
- Prowadzenie dokumentację kadrową, w tym teczek osobowych, kontrolowanie dokumentów dotyczących zdolności do pracy, BHP, karty urlopowe, karty czasu pracy.
- Odpowiada za organizację i realizację planu finansowego Domu, właściwe i terminowe wydatkowanie środków (w tym zlecenie wynagrodzeń, bieżące zakupy środków trwałych i eksploatacyjnych, inwestycje), sprawozdawczość w zakresie obowiązujących umów i przepisów prawnych, terminowe sporządzanie dokumentów finansowych i współpracę z działem księgowym w zakresie rzetelnego i terminowego rozliczania powierzonych środków finansowych.
- Odpowiada za realizację projektów i umów będących podstawą działalności Domu, w tym za:
  - organizację, koordynowanie i monitoring zadań wynikających z wniosków o dofinansowanie i harmonogramów oraz nadzór nad prawidłowym przebiegiem projektów;
  - zarządzanie budżetem, sprawowanie nadzoru na przepływie środków finansowych, dbałość o racjonalne i terminowe wydatkowanie środków, sporządzanie sprawozdań finansowych;
  - prowadzenie sprawozdawczości projektów, zgodnie z terminami składania sprawozdań (kontrola terminów ich składania) w oparciu o obowiązujące umowy.
- Wykonywanie bieżących prac biurowych i administracyjnych wynikających z funkcjonowania Domu
- Zapewnienie ubezpieczenia NNW i OC uczestników, pracowników, wolontariuszy, placówki i jej mienia.
- Odpowiedzialność za utrzymanie porządku w pomieszczeniach biura oraz za stan techniczny znajdujących się urządzeń i sprzętów w Domu, a także sporządza i aktualizuje spis z natury (przynajmniej raz na kwartał).
- Doskonalenie kwalifikacji zawodowych

4.2. UPRAWNIENIA

- Uprawnienia do rozliczania i sprawozdawania dotacji
- Podpisywania i opisywania dokumentów księgowych, kwalifikowania kosztów, zlecenia przelewów
- delegowania zadań pracownikom Domu
- uprawnienia do podpisywania umów z opiekunami
- uprawnienia do dysponowania środkami finansowymi Domu

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Pedagog specjalny

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Pedagog w Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	Psychologa	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Psychologa, terapeutę zajęciowego	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: prowadzenie terapii oraz sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Psycholog Terapeuta zajęciowy Fizjoterapeuta Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Rodzice/opiekunowie podopiecznych	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Pedagogika specjalna, specjalność edukacja i rehabilitacja osób z niepełnosprawnością intelektualną Pedagogika specjalna, specjalność logopedia - profilaktyka i terapia Pedagogika specjalna, specjalność pedagogika wspierająca uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	6 – 12 miesięcy	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w bezpośrednim kontakcie 	Nie dotyczy

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>wiedza dotycząca rozwoju i nauczania osób niepełnosprawnych</p> <p>umiejętność sporządzenia i opracowania diagnozy osoby na podstawie arkusza oraz wywiadu pogłębionego</p> <p>umiejętności wychowawczo-dydaktyczne</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych</p> <p>umiejętność pracy w zespole</p> <p>umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność</p> <p>umiejętność podejmowania decyzji w nagłych sytuacjach</p> <p>systematyczność w pracy</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office</p>	wiedza z zakresu dodatkowych metod wspierających terapię i oddziaływanie pedagogiczne

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o ochronie danych osobowych Ustawa o rehabilitacji zawodowej <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu Regulamin Opłat Statut Regulamin Pracy

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Sprawowanie kompleksowej terapii oraz opieki nad osobami przebywającymi w Domu według wewnętrznych zasad
- Udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, sprawowanie opieki higienicznej
- Przeprowadzanie wywiadów z opiekunami osoby niepełnosprawnej ubiegających się o przyjęcie do ośrodka oraz opracowywanie na ich podstawie arkuszy i kart informacyjnych
- Przygotowywanie i opracowywanie indywidualnego planu pobytu dla osoby, uwzględniającego stan zdrowia, poziom sprawności fizycznej i intelektualnej, indywidualne potrzeby i zainteresowania
- Przygotowywanie i opracowywanie wraz z zespołem merytorycznym struktury i standardów zajęć grupowych prowadzonych w placówce
- Prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć
- Tworzenie odpowiedniego warsztatu pracy z uwzględnieniem specyficznych potrzeb podopiecznych
- Stosowanie odpowiednich metod i form pracy, indywidualnie dobranych do potrzeb wynikających z możliwości i ograniczeń osoby
- Organizowanie czasu wolnego dla osób przebywających w placówce
- Wypełnianie dokumentacji dot. prowadzenia zajęć
- Zapewnienie podopiecznym przyjaznej atmosfery oraz bezpieczeństwa
- Stała współpraca z opiekunami osoby oraz zespołem merytorycznym
- Przestrzeganie zasad pracy, procedur postępowania oraz regulaminów obowiązujących w Domu
- Udział w superwizji indywidualnej oraz grupowej
- Udział w zebraniach zespołu pracującego w placówce
- Udział w szkoleniach i warsztatach poszerzających zakres umiejętności

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do diagnozowania, opiniowania podopiecznych Domu
- opiniowanie za lub przeciw przyjęciem osoby do placówki
- prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych
- sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu
- tworzenie planów pracy, planów pobytu dla podopiecznych
- kontakt z opiekunami osoby
- tworzenia merytorycznych i organizacyjnych standardów jakości pracy placówki

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za bezpieczeństwo oraz komfort pobytu podopiecznych placówki
- rzetelne prowadzenie zajęć terapeutycznych
- systematyczne i rzetelne uzupełnianie dokumentacji
- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej, a w szczególności tajemnicy dot. informacji powierzonych o osobie
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień

Psycholog

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Psycholog w Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	Pedagoga	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Pedagoga, terapeutę zajęciowego	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: diagnozowanie, prowadzenie terapii oraz sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Pedagog Terapeuta zajęciowy Fizjoterapeuta Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Rodzice/opiekunowie podopiecznych	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Psychologia	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Ukończona szkoła psychoterapii Szkolenie z zakresu terapii skoncentrowana na rozwiązaniach

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	6 – 12 miesięcy	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> • doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną 	Prowadzenie własnej praktyki psychologicznej – praca z klientem

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>posiadanie podstawowej wiedzy teoretycznej i empirycznej z zakresu psychologii ogólnej (procesy poznawcze, emocje, motywacja, osobowość, różnice indywidualne), psychologii społecznej, psychologii rozwoju człowieka i psychopatologii</p> <p>umiejętność konstruowania diagnostycznych narzędzi psychologicznych oraz analizowania wyników badań z zachowaniem rygorów metodologicznych</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych, świadomości etycznej oraz wrażliwości na problemy drugiego człowieka</p> <p>umiejętność koncentracji i podzielności uwagi</p> <p>umiejętność pracy w zespole umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność umiejętność podejmowania decyzji w nagłych sytuacjach systematyczność w pracy</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office</p>	wiedza z zakresu dodatkowych metod wspierających terapię i oddziaływanie psychologiczne

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa o pomocy społecznej • Ustawa o ochronie danych osobowych • Ustawa o rehabilitacji zawodowej • Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu • Regulamin Opłat • Statut • Regulamin Pracy

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Sprawowanie kompleksowej terapii psychologicznej oraz opieki nad osobami przebywającymi w Domu według wewnętrznych zasad
- Udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, sprawowanie opieki higienicznej
- Przeprowadzanie wywiadów z opiekunami osoby niepełnosprawnej ubiegających się o przyjęcie do ośrodka oraz opracowywanie na ich podstawie arkuszy i kart informacyjnych
- Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb;
- Sporządzenie całościowej diagnozy podopiecznego, jeśli wymaga tego przygotowanie się do jego pobytu
- Minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy
- Przygotowywanie i opracowywanie indywidualnego planu pobytu dla osoby, uwzględniającego stan zdrowia, poziom sprawności fizycznej i intelektualnej, indywidualne potrzeby i zainteresowania
- Przygotowywanie i opracowywanie wraz z zespołem merytorycznym struktury i standardów zajęć grupowych prowadzonych w placówce
- Prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć
- Wspieranie samodzielności poprzez wdrażanie treningów samodzielności
- Wspieranie rozwoju kompetencji społecznych i interpersonalnych
- Organizowanie czasu wolnego dla osób przebywających w placówce
- Wypełnianie dokumentacji dot. prowadzenia zajęć
- Zapewnienie podopiecznym przyjaznej atmosfery oraz bezpieczeństwa – a w szczególności: dbanie o ich dobrostan emocjonalny
- Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych
- Stała współpraca z opiekunami osoby oraz zespołem merytorycznym
- Przestrzeganie zasad pracy, procedur postępowania oraz regulaminów obowiązujących w Domu
- Udział w superwizji indywidualnej oraz grupowej
- Udział w zebraniach zespołu pracującego w placówce
- Udział w szkoleniach i warsztatach poszerzających zakres umiejętności

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do sporządzenia całościowej diagnozy, opiniowania podopiecznych Domu
- opiniowanie za lub przeciw przyjęciem osoby do placówki
- prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych
- sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu
- tworzenie planów pracy, planów pobytu dla podopiecznych
- kontakt z opiekunami osoby
- tworzenia merytorycznych i organizacyjnych standardów jakości pracy placówki

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za bezpieczeństwo oraz komfort pobytu podopiecznych placówki
- rzetelne prowadzenie zajęć terapeutycznych
- systematyczne i rzetelne uzupełnianie dokumentacji
- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej, a w szczególności tajemnicy dot. informacji powierzonych o osobie
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień

Terapeuta zajęciowy

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Terapeuta zajęciowy w Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	Pedagoga	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Pedagoga	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: prowadzenie terapii oraz sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Psycholog Pedagog Fizjoterapeuta Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Rodzice/opiekunowie podopiecznych	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wykształcenie średnie medyczne w zawodzie terapeuta zajęciowy lub policealne	Wyższe – nauki społeczne, pedagogiczne, artystyczne
Kierunek, specjalność	Terapia zajęciowa	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	6 – 12 miesięcy	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w bezpośrednim kontakcie 	Doświadczenie w pracy na stanowisku terapeuty zajęciowego z osobami starszymi, wykluczonymi

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<p>wiedza dotycząca rozwoju i funkcjonowania osób niepełnosprawnych</p> <p>umiejętność planowania indywidualnego oraz grupowego programu działań terapeutycznych</p> <p>umiejętność oceny zdrowotnej i społecznej sytuacji osób niepełnosprawnych</p> <p>umiejętności plastyczne i techniczne</p> <p>sumienność i samodzielność w działaniu</p> <p>wysoki poziom umiejętności interpersonalnych</p> <p>umiejętność pracy w zespole</p> <p>umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność</p> <p>umiejętność podejmowania decyzji w nagłych sytuacjach</p> <p>systematyczność w pracy</p> <p>umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office</p>	wiedza z zakresu dodatkowych metod wspierających terapię / poszczególnych rodzajów terapii zajęciowej

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o ochronie danych osobowych Ustawa o rehabilitacji zawodowej <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu Regulamin Opłat Statut Regulamin Pracy

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- Sprawowanie opieki nad osobami przebywającymi w Domu według wewnętrznych zasad
- Udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, sprawowanie opieki higienicznej
- Planowanie grupowego i indywidualnego planu działań terapeutycznych w oparciu o diagnozę, zainteresowania, potrzeby i możliwości osoby
- Organizowanie w ramach terapii zajęć, których celem jest poprawia stanu fizycznego, psychicznego i społecznego funkcjonowania podopiecznego oraz pomoc w jego integracji w środowisku
- Nawiązywanie kontaktu z podopiecznym i motywowanie go do udziału w określonych formach terapii zajęciowej
- Opracowywanie projektu alternatywnych działań terapeutycznych w indywidualnych przypadkach
- Przygotowywanie i opracowywanie wraz z zespołem merytorycznym struktury i standardów zajęć grupowych prowadzonych w placówce
- Prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć terapeutycznych
- Tworzenie odpowiedniego warsztatu pracy z uwzględnieniem specyficznych potrzeb podopiecznych
- Stosowanie odpowiednich metod i form pracy, indywidualnie dobranych do potrzeb wynikających z możliwości i ograniczeń osoby
- Organizowanie czasu wolnego dla osób przebywających w placówce
- Wypełnianie dokumentacji dot. prowadzenia zajęć
- Zapewnienie podopiecznym przyjaznej atmosfery oraz bezpieczeństwa
- Stała współpraca z opiekunami osoby oraz zespołem merytorycznym
- Przestrzeganie zasad pracy, procedur postępowania oraz regulaminów obowiązujących w Domu
- Udział w superwizji indywidualnej oraz grupowej
- Udział w zebraniach zespołu pracującego w placówce
- Udział w szkoleniach i warsztatach poszerzających zakres umiejętności

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do opiniowania podopiecznych Domu
- opiniowanie za lub przeciw przyjęciem osoby do placówki
- prowadzenie zajęć terapeutycznych indywidualnych i grupowych
- sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu
- tworzenie planów pracy w pracowni terapii zajęciowej
- kontakt z opiekunami osoby
- tworzenia merytorycznych i organizacyjnych standardów jakości pracy placówki

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za bezpieczeństwo oraz komfort pobytu podopiecznych placówki
- rzetelne prowadzenie zajęć terapeutycznych
- systematyczne i rzetelne uzupełnianie dokumentacji
- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej, a w szczególności tajemnicy dot. informacji powierzonych o osobie
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień

Fizjoterapeuta

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Fizjoterapeuta w Domu Krótkiego Pobytu	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik Domu Krótkiego Pobytu	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Nie dotyczy	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: prowadzenie rehabilitacji oraz sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Psycholog Terapeuta zajęciowy Pedagog Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie	Nie dotyczy
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Rodzice/opiekunowie podopiecznych	Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną i sprzężoną

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Fizjoterapia	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Kursy i szkolenia z zakresu specyficznych metod pracy, terapii

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	6 – 12 miesięcy	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w bezpośrednim kontakcie 	Doświadczenie w pracy na stanowisku: fizjoterapeuta

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	wiedza dotycząca rozwoju psychofizycznego osób niepełnosprawnych umiejętność sporządzenia i opracowania diagnozy poziomu funkcjonowania fizycznego osoby umiejętność sporządzenia i wdrożenia planu rehabilitacji dla osoby umiejętność przeprowadzenia zabiegów fizjoterapeutycznych: kinezyterapia, fizykoterapia, terapia manualna, metody fizjoterapeutyczne, masaż znajomość anatomii ludzkiego ciała wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność umiejętność podejmowania decyzji w nagłych sytuacjach systematyczność w pracy umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office	wiedza z zakresu dodatkowych metod wspierających

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa o pomocy społecznej • Ustawa o ochronie danych osobowych • Ustawa o rehabilitacji zawodowej <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenia szczegółowe dot. organizacji placówek całodobowych <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulamin organizacyjny Domu Krótkiego Pobytu • Regulamin Opłat • Statut • Regulamin Pracy

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIEŃ I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Sprawowanie kompleksowej opieki nad osobami przebywającymi w Domu według wewnętrznych zasad ☐ Udzielanie pomocy w podstawowych czynnościach życiowych, sprawowanie opieki higienicznej ☐ Przeprowadzanie badania fizjoterapeutycznego w celu ustalenia diagnozy czynnościowej i funkcjonalnej osoby ☐ Zlecanie zabiegów fizjoterapeutycznych i metod fizjoterapeutycznych w oparciu o diagnozę badania lekarskiego i badania fizjoterapeutycznego ☐ Wykonywanie lub nadzorowanie wykonania zabiegów fizjoterapeutycznych i metod fizjoterapeutycznych

- Konsultowanie osób pod kątem konieczności prowadzenia systematycznej rehabilitacji – przygotowywanie wskazówek dla opiekunów
- Prowadzenie rehabilitacji mającej na celu: optymalizacji niewłaściwego napięcia mięśniowego, zwiększenia sprawności ruchowej, poprawę ogólnej kondycji, zmniejszenie bólu fizycznego, usprawnianie motoryki dużej i małej, zwiększanie świadomości własnego ciała
- Przygotowywanie i opracowywanie wraz z zespołem merytorycznym struktury i standardów zajęć grupowych prowadzonych w placówce
- Prowadzenie indywidualnych i grupowych zajęć rehabilitacyjnych
- Organizowanie czasu wolnego dla osób przebywających w placówce
- Wypełnianie dokumentacji dot. prowadzenia zajęć
- Zapewnienie podopiecznym przyjaznej atmosfery oraz bezpieczeństwa
- Stała współpraca z opiekunami osoby oraz zespołem merytorycznym
- Przestrzeganie zasad pracy, procedur postępowania oraz regulaminów obowiązujących w Domu
- Udział w superwizji indywidualnej oraz grupowej
- Udział w zebraniach zespołu pracującego w placówce
- Udział w szkoleniach i warsztatach poszerzających zakres umiejętności

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do diagnozowania, opiniowania podopiecznych Domu
- opiniowanie za lub przeciw przyjęciem osoby do placówki
- prowadzenie zajęć rehabilitacyjnych indywidualnych i grupowych
- wskazywanie zaleceń do dalszych postępowań rehabilitacyjnych
- sprawowanie opieki nad podopiecznymi Domu
- tworzenie planów rehabilitacji
- kontakt z opiekunami osoby
- tworzenia merytorycznych i organizacyjnych standardów jakości pracy placówki

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za bezpieczeństwo oraz komfort pobytu podopiecznych placówki
- rzetelne prowadzenie zajęć terapeutycznych
- systematyczne i rzetelne uzupełnianie dokumentacji
- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej, a w szczególności tajemnicy dot. informacji powierzonych o osobie
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień

Pielęgniarka

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Pielęgniarka	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Kierownik placówki	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Nie dotyczy	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: zapewnienie kompleksowej, ciągłej opieki pielęgniarskiej zgodnie z aktualną wiedzą i kwalifikacjami		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	zastępca kierownika, pedagog specjalny, terapeuta zajęciowy, fizjoterapeuta, psycholog	Dodatkowi specjaliści zatrudniani na umowę zlecenie
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Podmioty niepubliczne świadczące usługi zdrowotne	Profesje medyczne: lekarze, pielęgniarki

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	Średnie medyczne	wyższe
Kierunek, specjalność	średnie wykształcenie medyczne w zawodzie pielęgniarka	licencjat pielęgniarstwa i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej, lub organizacji i zarządzania lub licencjat pielęgniarstwa i kurs kwalifikacyjny
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Dodatkowe kursy kwalifikacyjne (np. higiena i epidemiologia, pielęgniarstwo ratunkowe)

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	Rok	
Rodzaj doświadczenia	Roczny staż pracy na stanowisku pielęgniarki	Doświadczenie w pracy z osobami zależnymi (niepełnosprawnymi, starszymi)

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	<ul style="list-style-type: none"> umiejętność nawiązywania kontaktu z drugą osobą empatia spozstrzegawczość umiejętności analityczne umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole 	wiedza z zakresu rozwoju i funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

Ustawy

- Ustawa z dnia 15.07.2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej
- Ustawa z dnia 01.07.2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych
- Ustawa o ochronie danych osobowych

Rozporządzenia

- Rozporządzenie MZ i OS z dnia 07.listopada.2007r. w sprawie zakresu i rodzaju świadczeń zapobiegawczych, leczniczych i diagnostycznych, wykonywanych przez pielęgniarkę samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, oraz zakresu i rodzaju takich świadczeń wykonywanych przez położną samodzielnie

Inne

- Kodeks Etyki Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej

Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania

- Regulamin Organizacyjny placówki
- Statut

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIEN I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej stosownie do stanu zdrowia osoby oraz zgodnie z obowiązującymi standardami postępowania (indywidualizacja opieki)
- wykonywanie czynności diagnostycznych w tym dokonywanie pomiarów podstawowych parametrów życiowych
- wykonywanie zleceń lekarskich, jeśli takowe wystąpią
- pobieranie materiałów do badań diagnostycznych
- przygotowywanie osoby do badań specjalistycznych
- dokumentowanie wszystkich czynności wykonywanych przy osobie oraz rozpoznanych problemów pielęgnacyjnych
- uczestnictwo w raportach pielęgniarskich
- edukowanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin (opiekunów)
- przestrzeganie praw pacjenta i zasad etyki zawodowej
- dbałość o czystość i estetykę stanowiska pracy oraz aparaturę i sprzęt medyczny
- przestrzeganie standardów postępowania w zakresie profilaktyki zakażeń
- współpraca z pozostałymi członkami zespołu terapeutycznego

4.2. UPRAWNIENIA

- realizowanie świadczeń pielęgnacyjnych zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz standardami praktyki zawodowej i regulaminami
- przygotowywanie osób do zabiegów diagnostycznych i leczniczych zgodnie ze standardami i procedurami przyjętymi w placówce oraz udzielania wskazówek odnośnie zachowań w czasie i po zabiegu.
- samodzielne udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłego pogorszenia się stanu zdrowia osoby

- podawanie doraźnie słabo działających leków przeciwbólowych i innych odpowiednio do posiadanych kompetencji
- korzystanie z dokumentacji lekarskiej w zakresie niezbędnym do ustalenia diagnozy pielęgniarskiej i planu opieki
- doradztwo i proponowanie zmian dotyczących usprawniania opieki pielęgniarskiej
- korzystanie z konsultacji lub pomocy osób kompetentnych w sytuacjach kiedy zadania przekraczają wiedzę i umiejętności zawodowe
- koordynowanie i nadzorowanie pracy personelu pomocniczego w czasie dyżuru
- dobieranie właściwych metod i techniki pracy zgodnie z posiadaną wiedzą i kwalifikacjami oraz przyjętymi normami postępowania
- doskonalenie zawodowe poprzez udział w różnych formach szkoleń organizowanych na terenie zakładu i poza zakładem

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za poziom świadczonych usług pielęgniarskich
- współpracę z rodziną i zespołem terapeutycznym
- powierzone środki, sprzęt i aparaturę
- właściwy poziom sanitarno-epidemiologiczny
- prowadzenie dokumentacji pielęgniarskiej

3.3. ZAKRES USŁUG

Dom krótkiego pobytu świadczy przez całą dobę następujące usługi:

1. Usługi opiekuńcze:
  - a. wsparcie w zaspokajaniu podstawowych czynności życiowych,
  - b. pielęgnacja i opieka higieniczna,
  - c. zapewnienie dostępu do usług zdrowotnych, w tym do lekarza pierwszego kontaktu lub lekarza rodzinnego w razie choroby,
  - d. pomoc w załatwianiu spraw osobistych: wsparcie podczas wizyt w urzędzie, umówionych wcześniej wizyt u lekarzy oraz w pozostałych instytucjach, w sytuacjach kiedy wizyta nie może zostać przełożona na późniejszy termin, a jej odbycie jest konieczne z punktu sytuacji życiowej podopiecznego,
  - e. pomoc w zakupie odzieży i obuwia.
2. Usługi bytowe zapewniające:
  - a. miejsce pobytu: w placówce oferowane są pokoje jedno lub dwuosobowe. Każdy z mieszkańców ma możliwość przyniesienia ze sobą ulubionych przedmiotów i zaaranżowania pokoju, po uzgodnieniu z koordynatorem merytorycznym, w wybrany przez siebie sposób.
  - b. wyżywienie: placówka zapewnia co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym posiłki dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza. Posiłki są zamawiane i dostarczane przez firmę cateringową lub samodzielnie sporządzane przez mieszkańców. Podopieczni mają stały dostęp do napojów ciepłych i zimnych. Napoje oraz przekąski mogą znajdować się w oznaczonych dostępnych miejscach na przykład szafce kuchennej oraz lodówce. Własne przekąski podopieczni mogą trzymać we własnych pokojach. Godziny posiłków są indywidualnie ustalane z mieszkańcem. Osoby wymagające wsparcia przy spożywaniu posiłków, otrzymują je w zależności od potrzeb.
  - c. utrzymanie czystości: pomieszczenia w placówce są sprzątane przynajmniej raz dziennie przez wyznaczonego pracownika. Dezynfekcja powierzchni takich jak toaleta, materace i przyrządy do rehabilitacji odbywa się każdorazowo po użyciu.
3. Integracja społeczna:
  - a. umożliwienie stałego kontaktu z rodziną i otoczeniem, w tym poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych,
  - b. umożliwienie kontynuowania nauki, pracy lub rehabilitacji w placówkach wsparcia dziennego,
  - c. organizacja czasu wolnego – zapewnienie podopiecznym możliwości różnorodnego spędzania czasu wolnego zgodnie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami.
  - d. wsparcie udziału w wydarzeniach zewnętrznych organizowanych w społeczności lokalnej (np. pikniki, festyny, koncerty, kiermasze itp.),

Sposób świadczenia usług powinien uwzględniać stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości osoby przebywającej w placówce, a także prawa człowieka, w tym w szczególności prawo do godności, wolności, intymności i poczucia bezpieczeństwa.

W sytuacji wystąpienia choroby u mieszkańca:

1. dyżurujący terapeuta po uprzednim skontaktowaniu się z rodziną mieszkańca oraz w porozumieniu z kierownikiem placówki kontaktuje się z lekarzem pierwszego kontaktu;
2. transport mieszkańca do przychodni odbywa się taksówką,
3. w ramach usług krótkiej przerwy nie finansuje się badań laboratoryjnych, badań specjalistycznych takich jak: USG, RTG, tomografia komputerowa itp., konsultacji lekarzy specjalistów, leków.

3.4. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

Procedury przyjęcia do domu krótkiego pobytu określa organizator usług.

Pierwszorazowe przyjęcie obejmuje:

1. wywiad z opiekunem prawnym bądź opiekunem faktycznym osoby niepełnosprawnej, a także, jeżeli istnieje taka możliwość – spotkanie z osobą niepełnosprawną, która ma być mieszkańcem Domu,
2. zaakceptowanie regulaminu domu przez osobę niepełnosprawną i jej opiekuna prawnego,
3. zawarcie umowy na pobyt
4. uregulowanie odpłatności,
5. porządzenie indywidualnego planu działań dla mieszkańca.

Powtórne przyjęcie obejmuje:

1. zawarcie umowy na pobyt,
2. aktualizację dokumentacji.

3.5. STANDARD OBIEKTU

1. Budynek i jego otoczenie pozbawione jest barier architektonicznych.
2. W budynkach wielokondygnacyjnych bez wind – pokoje mieszkalne usytuowane na parterze.
3. Pokoje mieszkalne przeznaczone są dla nie więcej niż dwóch osób, przy czym:
  - a. pokój jednoosobowy – nie mniejszy niż 9 m²,
  - b. pokój dwuosobowy – o powierzchni nie mniejszej niż po 6 m² na osobę,
  - c. pokoje mieszkalne wyposażone są w łóżko lub tapczan, szafę, stół, krzesła i szafkę nocną dla każdej osoby.

4. Dom krótkiego pobytu posiada:
  - a. pokój dzienny pełniący funkcję jadalni,
  - b. pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia,
  - c. jedną łazienkę dla nie więcej niż trzech osób i jedną toaletę dla nie więcej niż trzech osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające osobom mniej sprawnym korzystanie z tych pomieszczeń, przy czym przynajmniej jedna łazienka umożliwi wykorzystanie łóżka prysznicowego.
5. Obiekt budowlany, w którym znajduje się placówka posiada XI kategorię budowlaną.

3.6. KOSZTY UTRZYMANIA

Koszty wdrożenia obejmują utworzenie domu krótkiego pobytu złożonego z:

1. trzech jednoosobowych pokoi,
2. jednego dwuosobowego pokoju,
3. pokoju dziennego z jadalnią,
4. trzech łazienek,
5. biur,
6. pomieszczenia do prania i suszenia,
7. dwóch pomieszczeń magazynowych.

Kalkulacja przewiduje uruchomienie placówki w lokalu będącym własnością jednostki prowadzącej o pow. 200 mkw.

Koszty utrzymania Domu obejmują wszystkie koszty niezbędne, by zapewnić krótkotrwałe, kompleksowe, profesjonalne usługi społeczne i zdrowotne.

Budżet obejmuje koszty osobowe (zatrudnienie pracowników na podstawie umowy o pracę i umów cywilnoprawnych), koszty prowadzenia placówki i koszty administracyjne.

Wszystkie koszty skalkulowane w budżecie uwzględniają stawki obowiązujące u beneficjenta w momencie opracowywania modelu.

KOSZTY WDROŻENIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Dyrektor (1 etat)	6400	3	miesiąc	19200,00
2	Spec. ds. obsługi administracyjnej (0,5 etatu)	2400	3	miesiąc	7200,00
Przygotowanie pomieszczeń					
2	Adaptacja pomieszczeń	80000	1	usługa	80000,00
3	Położenie podłóg (materiał + usługa)	70	200	mkw	14000,00
4	Malowanie ścian i sufitów	2000	15	mkw	30000,00
5	Wyposażenie łazienek	5000	3	łazienka	15000,00
6	Meble pokojowe	4000	4	pokój	16000,00
7	Meble kuchenne	7000	1	kuchnia	7000,00
8	Wyposażenie biura	10000	1	biuro	10000,00
9	Sprzęt RTV-AGD i TIK	7000	1	zestaw	7000,00
10	Tekstylia	4000	4	pokój	16000,00
11	Pozostałe wyposażenie	11600	1	komplet	11600,00
Komunikacja zewnętrzna					
1	Przygotowanie strony internetowej	5000	1	usługa	5000,00
2	Opracowanie identyfikacji wizualnej	5000	1	usługa	5000,00
3	Informatory, ulotki i inne materiały promocyjne (przygotowanie, wydruk i dystrybucja)	7000	1	usługa	7000,00
	Razem				250000,00

KOSZTY UTRZYMANIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Wynagrodzenie kierownika - 1 etat	6000,00	12	miesiąc	72 000,00
2	Wynagrodzenie koordynatora merytorycznego	500,00	12	miesiąc	6 000,00
3	Wynagrodzenie rehabilitanta - 1 etat	4800,00	12	miesiąc	57 600,00
4	Wynagrodzenie terapeuty - 2 etaty	9600,00	12	miesiąc	115 200,00
5	Wynagrodzenie wyspecjalizowanych opiekunów	15,00	2000	godz.	30 000,00
6	Obsługa księgowo-kadrowa (usługa)	2000	12	miesiąc	24 000,00
Koszty prowadzenia Domu					
1	Koszty eksploatacji lokalu	1200,00	12	miesiąc	14 400,00
2	Wyżywienie	2000,00	12	miesiąc	24 000,00
3	Pralnia oraz środki czystości, środki higieniczne	500,00	12	miesiąc	6 000,00
4	Usługi lekarskie i inne specjalistyczne	300,00	12	miesiąc	3 600,00
5	Koszty realizacji zajęć	500,00	12	miesiąc	6 000,00
6	Usługi zewnętrzne	300,00	12	miesiąc	3 600,00
Koszty administracyjne					
1	Materiały biurowe	200,00	12	miesiąc	2400,00
2	Opłaty bankowe	10,00	12	miesiąc	120,00
3	Opłaty pocztowe	200,00	12	miesiąc	2400,00
4	Artykuły gospodarcze (narzędzia, wyposażenie apteczki, etc.)	50,00	12	miesiąc	600,00
5	Przygotowanie i wydruk materiałów informacyjnych i promocyjnych	3340,00	1	rok	3340,00
6	Serwer, hosting, obsługa www, oprogramowanie	300,00	1	rok	300,00
7	Informatyk	200,00	12	miesiąc	2400,00
8	Konserwacje, przeglądy, naprawy, drobne remonty	450,00	12	miesiąc	5400,00
9	Pozostałe usługi	200,00	12	miesiąc	2400,00
10	Ubezpieczenie pracowników	40,00	6	osoba	240,00
11	Ubezpieczenie OC pracodawcy	500,00	1	rok	500,00
12	Ubezpieczenie mienia	2500,00	1	rok	2500,00
					385 000,00

3.7. MONTAŻ ŚRODKÓW

Etap 1. Wdrożenie i testowanie modelu przez 12 miesięcy.

Finansowanie w ramach konkursu II etapu *Modelu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia „Dorośli – niezależni”*, wypracowanego w ramach konkursu I etapu realizowanego w ramach IV Osi Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Działanie 4.1., współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego

- uzupełnione środkami jednostki samorządu terytorialnego i opłatami uczestników zadania.

Etap 2. Prowadzenie domu krótkiego pobytu po zakończeniu projektu POWER.

Dom krótkiego pobytu może być prowadzony z korzystaniem środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Dysponent środków	Źródło finansowania
Środki europejskie	Regionalne Programy Operacyjne: - ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój usług społecznych - ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na rozwój infrastruktury społecznej
	Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój
Środki rządowe	Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”
	Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
	Środki rządu na specjalistyczne usługi opiekuńcze na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – środki w ramach konkursu „Kurs na samodzielność”

Samorząd powiatowy/gminny	Środki gminy i powiatu na usługi opiekuńcze na mocy o ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
	Środki własne gminy i powiatu na realizację zadań publicznych w obszarze: działalność na rzecz osób niepełnosprawnych
	Środki będące w dyspozycji ośrodków pomocy społecznej: - zasiłki celowe
Organizacje pozarządowe	Dotacje, granty, subwencje
	Środki pochodzące z odpisów 1% podatku
	Darowizny osób prawnych i osób prywatnych
	Działalność odpłatna
	Zyski z działalności gospodarczej
Środki prywatne	Opłaty mieszkańców

Wnioski z testowania usługi przerwy regeneracyjnej

Obok CUD w ramach modelu wypracowano wsparcie w ramach **Dom krótkiego pobytu (DKP)** realizującego wsparcie w postaci usługi przerwy regeneracyjnej dla opiekunów.

Usługi przerwy regeneracyjnej świadczone były na rzecz rodzin z niepełnosprawnymi osobami zależnymi. Ich podstawową formą w ramach modelu był DKP świadczący usługi stacjonarne świadczone w ośrodkach krótkiej przerwy.

Wdrożenie usług przerwy regeneracyjnej pozwoliło na zapewnienie odpoczynku poszczególnym członkom rodziny, zajmującym się na co dzień osobą z niepełnosprawnością. Odciążenie rodziny w opiece nad ich niepełnosprawnym intelektualnie członkiem rodziny, dało im możliwość na zregenerowanie sił oraz spełniania się w innych rolach (np. żony, męża, pracownika, turysty), które bardzo często są zaniedbywane kosztem opieki nad osobą z niepełnosprawnością. Korzystając z usług krótkiej przerwy, rodzina może zdystansować się od codziennej roli opiekuna, a tym samym zyskuje czas dla siebie.

Osoby z niepełnosprawnością z kolei miały dzięki przerwie szansę na zaistnienie w innym kontekście społecznym – spędzając czas w gronie innych osób z niepełnosprawnością (a w tym ich rówieśników), a przy tym korzystając z rekreacyjnej oferty placówki. To dla nich był moment nabywania nowych doświadczeń, zwiększania własnej niezależności oraz zyskanie czasu dla siebie.

Dom krótkiego pobytu to stacjonarna forma świadczenia usługi przerwy regeneracyjnej

zapewniająca całodobową, krótkoterminową opiekę dorosłym osobom niepełnosprawnym w sytuacji, kiedy opiekun prawny lub faktyczny nie mógł tej opieki zapewnić. Powody niemożności zapewnienia opieki nie były kryterium do przyznania usługi lub/i kolejności jej przyznania – o ile nie zachodziła konieczność nagłej interwencji w przypadku kiedy np. opiekun nagle trafia do szpitala.

W modelowym rozwiązaniu usługa przerwy zakładała czasowy pobyt uczestnika ale stopień zainteresowania usługą przerósł możliwości Stowarzyszenia - brak odpowiednika tego typu placówki spowodował zapisy na pobyt i kolejkę na realizację usługi. Model pokazał jak bardzo tego typu wsparcie jest konieczne.

Dom krótkiego pobytu jako placówka zapewniająca całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym spełniał standardy usług ściśle określone przez Wojewodę Wielkopolskiego: „**Standard usług w placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym, lub w podeszłym wieku, prowadzonych w ramach działalności gospodarczej lub statutowej**” dostępne na stronie internetowej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego.

Dom krótkiego pobytu świadczył przez całą dobę następujące usługi:

- Usługi opiekuńcze w postaci wsparcia w zaspokajaniu podstawowych czynności życiowych,

pielęgnacja i opieka higieniczna, zapewnienia dostępu do usług zdrowotnych, w tym do lekarza pierwszego kontaktu lub lekarza rodzinnego w razie choroby, pomocy w załatwianiu spraw osobistych: wsparcie podczas wizyt w urzędzie, umówionych wcześniej wizyt u lekarzy oraz w pozostałych instytucjach, w sytuacjach kiedy wizyta nie mogła zostać przełożona na późniejszy termin, a jej odbycie jest konieczne z punktu sytuacji życiowej podopiecznego,

placówka zapewniała też pomoc w zakupie odzieży i obuwia.

- Usługi bytowe zapewniające: miejsce pobytu: placówka oferowała pokoje jedno lub dwuosobowe. Każdy z mieszkańców miał możliwość przyniesienia ze sobą ulubionych przedmiotów i zaaranżowania pokoju, po uzgodnieniu z koordynatorem merytorycznym, w wybrany przez siebie sposób; wyżywienie: placówka zapewniała co najmniej 3 posiłki dziennie, w tym posiłki dietetyczne, zgodnie ze wskazaniem lekarza. Posiłki są zamawiane i dostarczane przez firmę cateringową lub samodzielnie sporządzane przez mieszkańców. Podopieczni mieli stały dostęp do napojów ciepłych i zimnych. Osoby wymagające wsparcia przy spożywaniu posiłków, otrzymywały je w zależności od potrzeb. utrzymanie czystości: pomieszczenia w placówce są sprzątane przynajmniej raz dziennie przez wyznaczonego pracownika. Dezynfekcja powierzchni takich jak toaleta, materace i przyrządy do rehabilitacji odbywa się każdorazowo po użyciu.

- usługi integracji społecznej: umożliwienie stałego kontaktu z rodziną i otoczeniem, w tym poprzez wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych, umożliwienie kontynuowania nauki, pracy lub rehabilitacji w placówkach wsparcia dziennego, organizacja czasu wolnego – zapewnienie podopiecznym możliwości różnorodnego spędzania czasu wolnego zgodnie z własnymi potrzebami i zainteresowaniami. wsparcie udziału w wydarzeniach zewnętrznych organizowanych w społeczności lokalnej (np. pikniki, festyny,

koncerty, kiermasze itp.) Sposób świadczenia usług uwzględniał stan zdrowia, sprawność fizyczną i intelektualną oraz indywidualne potrzeby i możliwości osoby przebywającej w placówce, a także prawa człowieka, w tym w szczególności prawo do godności, wolności, intymności i poczucia bezpieczeństwa. W ramach usług krótkiej przerwy nie finansuje się badań laboratoryjnych, badań specjalistycznych takich jak: USG, RTG, tomografia komputerowa itp., konsultacji lekarzy specjalistów, leków.

Model uwzględniał fakt, że **budynek DKP i jego otoczenie pozbawione jest barier architektonicznych.**

Pokoje mieszkalne przeznaczone były dla nie więcej niż dwóch osób, Dom krótkiego pobytu posiadał także pokój dzienny pełniący funkcję jadalni, pomieszczenie pomocnicze do prania i suszenia, jedną łazienkę dla nie więcej niż trzech osób i jedną toaletę dla nie więcej niż trzech osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające osobom mniej sprawnym korzystanie z tych pomieszczeń, przy czym przynajmniej jedna łazienka umożliwia wykorzystanie łóżka prysznicowego. Obiekt budowlany, w którym znajduje się placówka posiada XI kategorię budowlaną. Tego typu wymogi sprawdziły się przy realizacji złożenia placówki ale po stronie wykonawcy usługi wymagają dużej sprawności organizacyjnej a przede wszystkim sporych nakładów finansowych. Pozbawione tych elementów organizacje pozarządowe nie podołają realizacji założeń Modelu.

Rekomendacje dla organizatora przerwy regeneracyjnej:

- odpowiednia infrastruktura (budynek, otoczenie)
- zatrudnienie specjalistycznej kadry (zgodnie ze standardami) w tym gotowość kadry do zatrudnienia w trybie pracy
- gotowość opiekunów do ponoszenia części kosztów pobytu uczestnika
- ubezpieczenie od ryzyka zniszczenia mienia
- brak wpływu na dobór uczestników wg stopnia niepełnosprawności (zróżnicowana grupa uczestników).

4. MIESZKALNICTWO WSPOMAGANE

4.1. ZAŁOŻENIA OGÓLNE MIESZKALNICTWA WSPOMAGANEGO

Mieszkalnictwo wspomagane to całodobowa lub czasowa usługa społeczna świadczona w lokalnej społeczności uzupełniona usługami zdrowotnymi, łącząca usługi bytowe, asystenckie i zdrowotne, które są kierowane do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w lokalu mieszkalnym ulokowanym na poziomie lokalnej społeczności. Pakiet usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym służy integracji społecznej jego mieszkańców, jest zindywidualizowany, ukierunkowany na rozwijanie i wzmacnianie kompetencji osobistych i społecznych oraz wzrost aktywności społecznej jednostki.

Celem mieszkalnictwa wspomaganego jest wsparcie w prowadzeniu niezależnej egzystencji³⁴ poprzez umożliwienie zamieszkania poza rodziną i poza tradycyjną wieloosobową placówką opieki całodobowej oddaloną od miejsca dotychczasowego zamieszkania, przy odpowiednim profesjonalnym wsparciu. Mieszkalnictwo wspomagane zapobiega lub odracza pobyt w placówce całodobowej opieki, dzięki czemu osoba z niepełnosprawnością intelektualną przebywa w dotychczasowym środowisku zamieszkania tak długo, jak to możliwe, kontynuując swoją aktywność edukacyjną, zawodową, społeczną, rehabilitacyjną.

Mieszkanie wspomagane może mieć charakter:

1. długotrwały, docelowy – zastępując zamieszkanie z rodziną lub pobyt w domu pomocy społecznej,
2. krótkotrwały, prewencyjny – doprowadzając do życiowego usamodzielnienia.

Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, które nie posiadają doświadczeń w zamieszaniu poza systemem rodzinnym, rekomenduje się dwuetapowy model mieszkalnictwa wspomaganego, rozpoczynający się treningiem mieszkaniowym. Jego funkcją jest nie tylko weryfikacja potrzeb i ustalenie dalszej ścieżki rozwoju niezależności mieszkaniowej użytkownika, ale też nabranie przekonania, że jest to model pożądany i bezpieczny zarówno dla osoby z niepełnosprawnością, jak i jej faktycznego opiekuna.

Istotne jest, by przy organizacji systemu mieszkalnictwa wspomaganego dla tej kategorii odbiorców, uwzględnić ich specyficzne potrzeby. Na szczególną uwagę zasługują potrzeby osób z niepełnosprawnością związane z bezpieczeństwem i wolnością od lęku. Badania nad dobrostanem emocjonalnym osób z niepełnosprawnością wskazują, że najbardziej obawiają się one samotności, nieznanymi ludźmi, nieznanymi miejscami oraz gdy zostają sami w domu³⁵. Z tego względu najbardziej preferowanym modelem mieszkalnictwa osób z niepełnosprawnością, zwłaszcza intelektualną, wydają się być mieszkania grupowe, w których współzamieszkuje

³⁴ Niezależna egzystencja rozumiana jest jako możliwość dokonywania wyborów i podejmowania decyzji co do miejsca zamieszkania, współmieszkańców oraz sposobu organizacji życia codziennego (Ogólnoeuropejskie wytyczne dotyczące przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności, Europejska Grupa Ekspertów ds. Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do Opieki świadczonej na poziomie Lokalnych Społeczności, Bruksela 2012, s. 30).

³⁵ Ł. Cofta, Poczucie bezpieczeństwa osób z niepełnosprawnością intelektualną [w:] Raport z badań: Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie. Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014, s. 133.

kilkoro znanych sobie ludzi. Trafnymi są propozycje „mieszanych grup sprawnościowych”, tzn. tworzenia składu mieszkańców uwzględniającego jak największą różnorodność w poziomie ich sprawności – takie rozwiązanie umożliwi wzajemne uzupełnianie się potencjałów mieszkańców, którzy wspierają się w wykonywaniu codziennych zadań.

4.2. TRENING MIESZKANIOWY

Dla kategorii osób z niepełnosprawnością intelektualną rekomenduje się, by pierwszym etapem mieszkalnictwa wspomaganego był trening mieszkaniowy, mający charakter pobytu próbnego, trwający nie dłużej niż 6 miesięcy – jest to zatem krótkookresowa forma mieszkalnictwa wspomaganego. Trening mieszkaniowy to sposób przygotowania osoby z niepełnosprawnością intelektualną do wspomaganego zamieszkania, w ramach którego podejmowane są działania diagnostyczno-terapeutyczne. Trening mieszkaniowy jest nieobowiązkową częścią procesu zamieszkania wspomaganego.

Trening mieszkaniowy ma na celu ustalenie i wzmocnienie zakresu samodzielności związanej z samoobsługą, komunikacją, kompetencjami cyfrowymi, społecznymi i interpersonalnymi.

Efektem treningu mieszkaniowego jest:

1. dostarczenie informacji o poziomie samodzielności w miejscu zamieszkania,
2. określenie zakresu niezbędnego wsparcia w docelowej formie zamieszkania,
3. zdefiniowanie celów dla dalszych etapów wspomaganego zamieszkania.

Tabela 5. Zasady treningu mieszkaniowego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Co?	Jak?
Czasookres wsparcia i opieki	Całodobowo
Minimalny czas trwania treningu	3 tygodnie
Maksymalny czas trwania treningu	6 miesięcy
Zakres treningu	Według potrzeb
Tryb treningu	Zindywidualizowany
Stopień niepełnosprawności	Bez znaczenia
Stan psychofizyczny	Nie wymaga hospitalizacji
Zatrudnienie	Trener mieszkaniowy, pielęgniarka
Wskaźnik zatrudnienia	Min. 1 pracownik/5 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne.

Cele diagnostyczne osiągnane są w oparciu o narzędzia dostarczające dane na temat zakresu zadań, których odbiorca wsparcia nie może wykonać samodzielnie. Rekomendowanym narzędziem jest Skala Samodzielności Życiowej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie SelfFind.

Skala Samodzielności Życiowej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie SelfFind wypracowana została przez konsorcjum 3 jednostek (Stowarzyszenie Na Tak, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz Poznańskie Centrum Superkomputerowo-Sieciowe) w ramach projektu dofinansowanego ze środków Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. Jest to narzędzie odnoszące się do konkretnych, obserwowalnych zachowań i czynności informujących o poziomie samodzielności ich wykonania, Codzienne zachowania i czynności ze względu na ich obserwowalny i jednowymiarowy charakter, występują zwykle w postaci jednej z charakterystycznych i znanych w praktyce kategorii oraz mają zwykle określone jednostki miary. Skala uwzględnia kategorie zachowań (zadania, czynności), którym przypisane są odpowiednie wartości liczbowe w zależności od stopnia nasilenia lub częstości występowania określonej czynności – pozycje skali porządkowano według stopnia trudności wymagającego odpowiedniego wysiłku i/lub stopnia sprawności niezbędnego do ich wykonania: odnotowywano wykonywanie „bez trudności”; „z trudnością” lub „niezdolność samodzielnego wykonania”.

Opracowane narzędzie mierzy poziom samodzielności życiowej osoby z niepełnosprawnością intelektualną za pośrednictwem 91 *itemów* odnoszących się do codziennych zachowań rejestrowanych w 9 obszarach funkcjonowania:

1. orientacja w otoczeniu,
2. orientacja w czasie,
3. samodzielność w wykonywaniu zadań,
4. samodzielność w komunikowaniu się,
5. samodzielność samoobsługowa,
6. samodzielność w domu,
7. samodzielność w dbaniu o higienę osobistą i zdrowie,
8. samodzielność ekonomiczna,
9. samodzielność gospodarcza.

Diagnozę Skalą Selffind prowadzi się dwutorowo, uwzględniając jej charakter podmiotowy:

1. Przed przystąpieniem do treningu Skalę wypełnia osoba z niepełnosprawnością intelektualną i rodzic (2 arkusze porównawcze)
– cel: określenie obszarów wymagających wsparcia.
2. Po zakończeniu treningu Skalę wypełnia osoba z niepełnosprawnością i trener mieszkaniowy (2 arkusze porównawcze)
– cel: potwierdzenie obszarów wymagających wsparcia.

4.3. MIESZKANIE WSPOMAGANE

Zamieszkanie wspomagane oznacza zamieszkanie użytkownika w lokalu mieszkalnym (mieszkaniu lub domu) samodzielnie, w parze lub w grupie zgodnie z jego indywidualnymi potrzebami, preferencjami i aspiracjami (perspektywa jednostki) oraz zasobami ludzkimi, materialnymi, technicznymi i organizacyjnymi (perspektywa organizatora wsparcia). W mieszkaniu wspomaganym świadczone są usługi społeczne i zdrowotne. Usługi te ukierunkowane są na zwiększenie jakości życia, wzrost samodzielności i zaradności życiowej, integrację społeczną.

Mieszkania wspomagane to miejsce życia osób z niepełnosprawnością intelektualną wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To taka forma mieszkalnictwa, która umożliwia im niezależne życie w środowisku, z którego pochodzą dzięki organizacji systemu dostępnych mieszkań i dostosowanych usług (głównie wsparcie opiekuna, asystenta). Osoba z niepełnosprawnością intelektualną wyprowadza się z domu, ale nie rozstaje się z nim – to znaczy, że jej kontakt z rodziną jest stały; osoba z niepełnosprawnością uczestniczy w życiu swojej rodziny, a rodzina uczestniczy w jej życiu w takim wymiarze, na jaki wspólnie się umówią – tak jak jest to w każdej rodzinie, w której dorosłe dziecko opuszcza rodzinne gniazdo.

Koncepcja mieszkań wspomaganych musi uwzględniać potrzeby zróżnicowanej grupy odbiorców ze względu na:

1. Wiek – osoby z niepełnosprawnością intelektualną w okresach: wczesnej, średniej i późnej dorosłości.
2. Stopień niepełnosprawności intelektualnej – osoby z lekką, umiarkowaną, znaczną i głęboką niepełnosprawnością intelektualną.
3. Złożoność niepełnosprawności – osoby bez dodatkowych zaburzeń oraz z współwystępującymi dysfunkcjami psychicznymi, fizycznymi, sensorycznymi, metabolicznymi, neurologicznymi.

Mieszkania wspierane mogą przybierać różne formy w zależności od liczby osób wspólnie gospodarujących, zakresu wsparcia i ulokowania mieszkania.

Ze względu na liczbę osób wspólnie gospodarujących wyróżnia się:

1. mieszkanie samodzielne – osoba mieszka samotnie lub w związku/rodzinie;
2. mieszkanie grupowe – od trzech osób zamieszkających wspólne gospodarstwo domowe.

Ze względu na zakres wsparcia wyróżnia się:

1. mieszkanie ze wsparciem czasowym – usługi społeczne i zdrowotne świadczone są w niepełnym wymiarze godzin, od kilkunastu godzin dziennie do kilku godzin miesięcznie;
2. mieszkanie ze wsparciem całodobowym – usługi asystenckie świadczone są całodobowo.

Ze względu na ulokowanie mieszkania:

1. mieszkanie rozproszone – mieszkanie będące częścią większej liczby mieszkań umieszczonych w różnych częściach gminy, a ilość mieszkań wspomaganych w obiekcie wielolokalowym nie przekracza 20% ogólnej liczby mieszkań.
2. mieszkania zespolone – obiekt wielolokalowy, którego przynajmniej 80% lokali mieszkalnych stanowią mieszkania wspomagane.

Mieszkalnictwo wspomagane stanowi rozmaite formy zamieszkania na poziomie społeczności lokalnej z dostępnymi zindywidualizowanymi usługami wspierającymi niezależne funkcjonowanie. Obejmuje:

1. zamieszkanie krótkookresowe i długoterminowe,
2. zamieszkanie w pojedynkę, w diadzie lub w grupie,
3. zamieszkanie we własnym lub najętym lokalu,
4. zamieszkanie w pojedynczym mieszkaniu w ogólnodostępnym obiekcie mieszkalnym, w grupie mieszkań wydzielonych na cele mieszkalnictwa wspomagane w ogólnodostępnym obiekcie mieszkalnym lub w specjalnie na ten cel wybudowanym domu.

Mieszkanie pojedyncze

Mieszkanie przeznaczone dla jednej lub kilku osób, które zamieszkują w jedno- lub kilkusobowych pokojach i mogą współdzielić pomieszczenia kuchenne i toaletowe, a także mają wspólny salon. Mieszkanie ulokowane jest w tradycyjnej dla danej okolicy zabudowie wielorodzinnej.

Grupa mieszkań

Wspólnota przeznaczona dla kilku, kilkunastu lub kilkudziesięciu osób (do 30), które zamieszkują indywidualne, jedno lub kilkusobowe mieszkania z własną łazienką i aneksem kuchennym. Kilka mieszkań ulokowanych jest w wydzielonej na ten cel części budynku wielorodzinnego (np. bloku, kamienicy).

Dom

Dom wspomagany to wydzielony na cele mieszkalnictwa wspomagane budynek, który w całości zamieszkiwany jest przez osoby z niepełnosprawnością. Dom posiada wspólną jadalnię i salon. Każda osoba zamieszkuje indywidualny pokój z pojedynczymi lub współdzielonymi łazienkami. Położenie domu w maksymalnym stopniu odzwierciedla warunki charakterystyczne dla danej okolicy.

Mieszkania wspomagane powinny być ulokowane na poziomie społeczności lokalnej, w dobrze skomunikowanym miejscu, w sąsiedztwie osób pełnosprawnych. To zarówno pojedyncze mieszkania w budynkach wielomieszkaniowych, jak i grupa mieszkań w jednym budynku, a nawet odrębny obiekt przeznaczony na cele wspomaganego zamieszkania. Mieszkania wspomagane mogą być prowadzone w formie mieszkań chronionych, całodobowych ośrodków wsparcia, placówek opieki całodobowej oraz domów pomocy społecznej. Każda forma pomocy społecznej z zakwaterowaniem może być dobra dla mieszkań wspomaganych, pod warunkiem, że tworzona jest w sposób odpowiadający zasadom deinstytucjonalizacji i normalizacji. Oznacza to, że realizacji zadań mieszkalnictwa wspomaganego służyć mogą rozmaite formy pomocy społecznej, które w sposób elastyczny mogą wesprzeć pełnienie funkcji wspomagającej w mieszkaniu – ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej przewiduje aż siedem usług, które można włączyć organizacyjnie i finansowo w rozwój systemu mieszkalnictwa wspomaganego:

1. Usługi opiekuńcze świadczone w miejscu zamieszkania, obejmujące pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz zapewnienie kontaktów z otoczeniem – dla osób niewymagających całodobowej opieki.
2. Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmujące działania terapeutyczne w środowisku, które mają doprowadzić do zminimalizowania skutków niepełnosprawności w sferze zdrowia psychicznego, poprawienia jakości życia oraz nabycia umiejętności społecznego funkcjonowania w środowisku rodzinno-społecznym.– dla osób niewymagających całodobowej opieki.
3. Mieszkania chronione przygotowujące osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępujące pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę – dla osób niewymagających całodobowej opieki.
4. Ośrodek wsparcia prowadzący okresowe miejsca całodobowego pobytu – jako forma treningu mieszkaniowego
5. Placówka zapewniająca całodobową opiekę świadcząca usługi opiekuńcze (pomoc w podstawowych czynnościach życiowych, pielęgnacja, opieka higieniczna, pomoc w załatwianiu spraw osobistych, kontakty z otoczeniem) i usługi bytowe (pobyt, wyżywienie, utrzymanie czystości) – dla osób wymagających całodobowej opieki.
6. Rodzinny dom pomocy będący formą usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub organizację pożytku publicznego dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób – dla osób wymagających całodobowej opieki.
7. Dom pomocy społecznej świadczący usługi bytowe, opiekuńcze, wspomagające i edukacyjne w zakresie i formach wynikających z indywidualnych potrzeb osób w nim przebywających – dla osób wymagających całodobowej opieki.

Usługi świadczone w ramach pomocy społecznej umożliwiają prowadzenie niezależnego życia poprzez zamieszkanie na poziomie społeczności lokalnej w integracji społecznej jeśli spełniają one warunki deinstytucjonalizacji usług:

1. maksymalna liczba osób w placówce to 30,
2. mieszkańcy mają swobodny dostęp do wszystkich pomieszczeń,
3. mieszkańcy mają zagwarantowaną prywatność i intymność w swoim miejscu zamieszkania,
4. mieszkańcy nie są zmuszeni do współdzielenia lokalu mieszkalnego z innymi osobami,
5. świadczone usługi są elastyczne, profesjonalne, zindywidualizowane i spełniają standardy świadczenia usług określone w niniejszym modelu.

Usługi świadczone w ramach pomocy społecznej nie wyczerpują, ale wspomagają organizację mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Okres korzystania z usług mieszkalnictwa wspomaganego

Okres zamieszkania w mieszkaniu wspomaganym w zależności od indywidualnych celów może być nieokreślony (docelowa forma zamieszkania) lub określony w czasie (krótkookresowy do 6 miesięcy i długookresowy powyżej 6 miesięcy).

Miejsce świadczenia usług mieszkalnictwa wspomaganego

Mieszkalnictwo wspomagane może być świadczone w miejscu zamieszkania odbiorcy wsparcia (usługi asystenckie) lub w zasobach lokalowych włączonych do programu mieszkalnictwa wspomaganego (usługi bytowe i asystenckie).

Modelowym rozwiązaniem jest włączenie zasobów będących w dyspozycji towarzystw budownictwa społecznego będących podmiotami działającymi w oparciu o ustawę z dnia 26 października 1995 roku o niektórych formach popierania budownictwa, będących spółką nie nastawioną na zysk (dochody towarzystwa nie mogą być przeznaczane do podziału między wspólników lub członków, przeznaczając je w całości na działalność statutową towarzystwa).

Włączenie budowania mieszkań i domów wspomaganych do przedmiotu działania towarzystwa jest szansą na efektywny ekonomicznie i społecznie rozwój system mieszkalnictwa wspomaganego. Towarzystwa budownictwa społecznego tworzą lokale mieszkalne na poziomie społeczności lokalnej, a wydzielenie w wielolokalowych budynkach lokali na potrzeby mieszkalnictwa wspomaganego sprzyja deinstytucjonalizacji usług (osoby z niepełnosprawnością zamieszkują w otoczeniu osób bez niepełnosprawności). Korzyści wynikające ze współpracy z towarzystwami budownictwa społecznego:

1. niskie koszty inwestycyjne (umowa w sprawie partycypacji w kosztach budowy nie przekraczająca 30% kosztów budowy tego lokalu, korzystne warunki kredytowe z BGK dla TBS, koszty inwestycyjne rozłożone na lata),
2. wysokie standardy budowlane (w tym: zapewniające dostępność osobom z niepełnosprawnościami),
3. stabilność stawek czynszowych,

4. współpraca od projektu do najmu – organizator mieszkalnictwa wspomagane go współdziała z TBS przy projektowaniu nowych inwestycji w zakresie wydzielonych przestrzeni do zagospodarowania na cele mieszkalnictwa wspomagane go),
5. swoboda przeniesienia praw i obowiązków wynikających z umowy z TBS na rzecz wskazanych przez siebie najemców,
6. przeniesienie ciężaru administrowania i konserwacji budynku na właściciela,
7. długofalowe zajęcie lokalu, w tym możliwość najmu z dojściem do własności,
8. zwrot kwoty partycypacji po opuszczeniu lokalu.

Biorąc pod uwagę warunki materialne i prawne osób z niepełnosprawnością intelektualną, współpraca z towarzystwami budownictwa społecznego wypełnia warunki dostępności ekonomicznej, technicznej i społecznej.

Uwarunkowania prawne

Mieszkalnictwo wspomagane jest innowacją społeczną. Nie funkcjonuje w przepisach polskiego systemu prawno-instancjonalnego. Nie ma uregulowanego statusu prawnego. Jego działalność powinna być oparta z uwzględnieniem przepisów prawnych:

1. ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej 2004 r.,
2. ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
3. ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
4. ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego,
5. rozporządzeń dotyczących poszczególnych form pomocy społecznej służących mieszkalnictwu wspomagane mu (w szczególności: usług opiekuńczych, mieszkań chronionych, domów pomocy społecznej, rodzinnych domów pomocy).

Jednostki prowadzące

Mieszkania wspomagane mogą być prowadzone przez:

1. organy administracji rządowej i samorządowej,
2. jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
3. organizacje pozarządowe,
4. podmioty ekonomii społecznej,
5. kościoły i związki wyznaniowe,
6. przedsiębiorców.

4.4. USŁUGI ŚWIADCZONE W MIESZKANIACH WSPOMAGANYCH

Usługi w mieszkaniach wspomaganych świadczone są w sposób profesjonalny na wysokim poziomie przez profesje teoretycznie i metodycznie przygotowane do podejmowania działań edukacyjnych, kompensacyjnych i wspomagających.

Usługi świadczone w mieszkaniach wspomaganych dotyczą różnorodnych obszarów życia, tak jak różnorodne są role pełnione przez mieszkańca w społeczności lokalnej. Usługi powinny być heterogeniczne, wykorzystywać różne metody i narzędzia pracy i indywidualizowane w zależności od specyficznych potrzeb mieszkańców.

Katalog podstawowych usług świadczonych w mieszkaniach wspomaganych obejmuje usługi społeczne i zdrowotne, w szczególności:

1. wsparcie w realizacji czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w szczególności dotyczące prac domowych i gospodarczych (np. sprzątanie, gotowanie, pranie, dbanie o przestrzeń wspólną);
2. wsparcie w wykonywaniu czynności samoobsługowych (np. dbanie o higienę, ubieranie się, dbanie o estetykę wyglądu zewnętrznego);
3. koordynacja realizacji złożonych zadań wymagających orientacji w czasie, przestrzeni, finansach i kontaktach społecznych;
4. wsparcie w realizacji zadań związanych z podjęciem lub utrzymaniem aktywności społecznej i zawodowej – pomoc ta obejmuje w szczególności wypełnianie dokumentacji aplikacyjnej do placówek wsparcia, rehabilitacji społecznej i zawodowej (np. warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy) oraz do miejsc pracy, trening komunikacyjny na trasie mieszkanie-miejsce pracy/ośrodek, wsparcie w podejmowaniu decyzji ważnych z punktu widzenia podejmowanej aktywności, doradztwo;
5. wspomaganie w podtrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z otoczeniem, w tym niwelowanie barier technicznych i komunikacyjnych utrudniających aktywny udział w życiu społeczności;
6. pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;
7. poradnictwo specjalistyczne, w szczególności w zakresie psychologii, prawa, administracji i ekonomii;
8. opiekę pielęgnacyjną i medyczną jeśli stan zdrowia mieszkańca tego wymaga;
9. wsparcie w korzystaniu z usług medycznych i rehabilitacyjnych realizowanych na zewnątrz;
10. rzecznictwo i dbanie o interesy osoby niepełnosprawnej w obszarach, w których nie jest w stanie tego robić samodzielnie;
11. wsparcie w podejmowaniu codziennych decyzji;
12. kształtowanie lub utrwalanie innych umiejętności niezbędnych do prowadzenia niezależnego życia i wzmacniającego samodzielne funkcjonowanie w środowisku zamieszkania i jego otoczeniu.

4.5. STRUKTURA ORGANIZACYJNA

Za organizację pracy, zarządzanie finansami i administracją mieszkań wspomaganych odpowiada:

1. wydzielony przez jednostkę prowadzącą do tego celów pracownik w wymiarze 0,5 etatu,
2. lub dyrektor ds. mieszkalnictwa wspomaganego w wymiarze 1 etatu – jeśli dany podmiot prowadzi więcej niż jedno mieszkanie wspomagane, z założeniem, że nie podlega mu więcej niż 5 mieszkań.

Dyrektor odpowiada za procesy administracyjne, organizacyjne i finansowe dotyczące mieszkań mu podległych. Jego podstawowe zadania dotyczą:

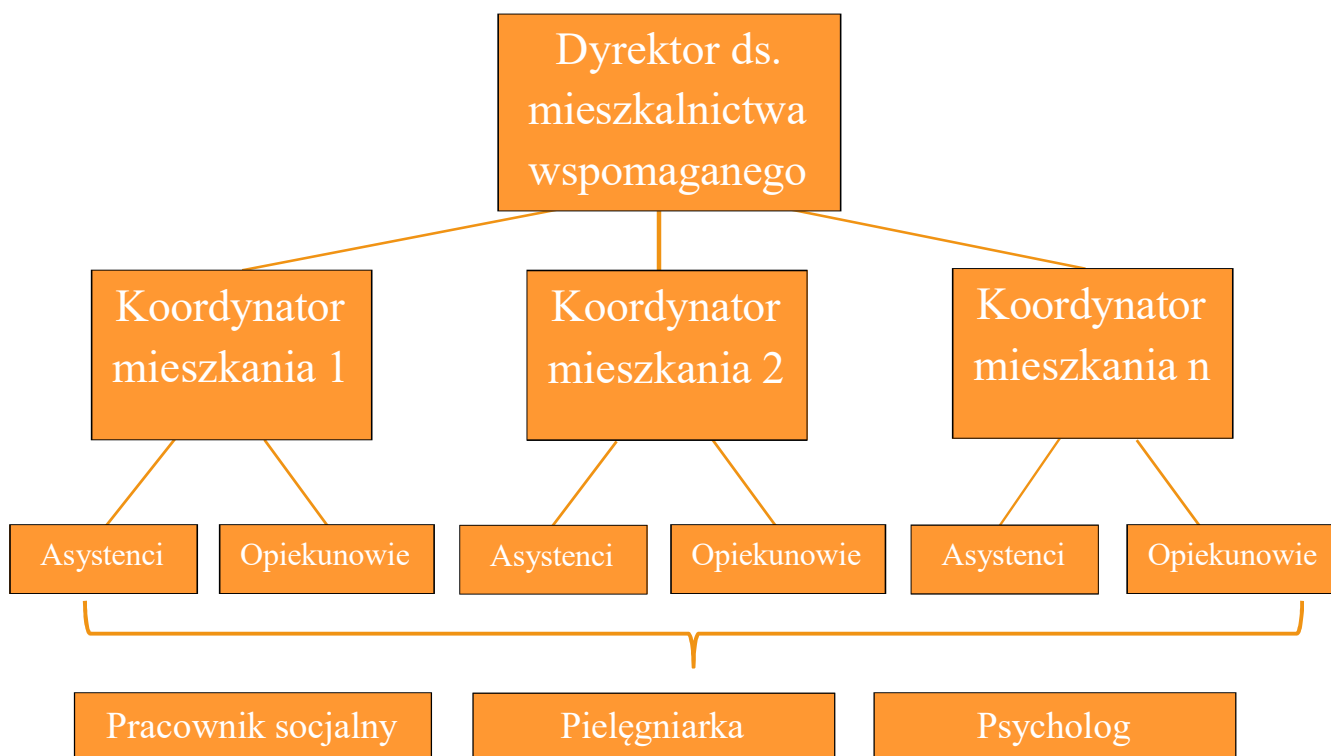
1. zarządzanie podległymi pracownikami,
2. organizacja usług społecznych i zdrowotnych,
3. realizacja obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów, w tym:
  - a. wynikające z ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
  - b. wynikające z ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy,
  - c. wynikające z ustawy z dnia 14 marca 2014 r. o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych,
  - d. wynikające z ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych,
  - e. wynikające z ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach,
4. zarządzanie budżetem i zapewnienie ciągłości finansowania działalności,
5. prowadzenie dokumentacji administracyjnej, w szczególności niezbędnej do rozliczenia powierzonych środków finansowych,
6. reprezentowanie jednostki prowadzącej na zewnątrz w obszarze mieszkalnictwa wspomaganego.

Każde mieszkanie wspomagane zarządzane jest przez koordynatora merytorycznego podlegającego bezpośrednio dyrektorowi ds. mieszkalnictwa wspomaganego. Celem jego pracy jest koordynacja procesu wsparcia w mieszkaniach wspomaganych, nadzorowanie i wspieranie pracy zespołu, dbałość o jakość pracy i przestrzeganie standardów świadczenia usług. Koordynator odpowiada za przyjęcie osoby z niepełnosprawnością intelektualną do mieszkania, kompletuje niezbędną dokumentację rekrutacyjną oraz medyczną. We współpracy z poszczególnymi pracownikami zespołu przeprowadza proces diagnostyczny i bierze udział w opracowaniu planu wsparcia.

Zespół merytoryczny tworzony jest przez pracowników zatrudnionych na etat w oparciu o umowę o pracę. Jest to stała grupa pracowników, która zapewnia ciągłość i rzetelność realizacji standardów i usług. W sytuacji zapewnienia bardziej intensywnego wsparcia mieszkańcom podstawowa kadra uzupełniana jest personelem zatrudnionym w oparciu o umowę zlecenie. W skład zespołu merytorycznego wchodzi:

1. asystent – funkcja wspomagająca,
2. opiekun – funkcja opiekuńcza,

3. pielęgniarka – funkcja medyczna,
4. pracownik socjalny – funkcja diagnostyczna i integracyjna,
5. psycholog – funkcja doradcza.

Organizacja czasu pracy:

Ilość osób pracujących na jednej zmianie powinna być dostosowana do liczby oraz poziomu funkcjonowania i potrzeb podopiecznych zajmujących dany lokal. Proporcja zatrudnienia powinna uwzględniać założenie, iż na 5 osób z niepełnosprawnością przypada minimalnie 1 asystent lub opiekun. Psycholog i pracownik socjalny stanowią kadrę dodatkową, pracującą z mieszkańcami i ich otoczeniem w trybie indywidualnym. Na 1 psychologa i 1 pracownika socjalnego przypada max. 20 osób z niepełnosprawnością intelektualną.

Przy organizacji czasu pracy w mieszkaniu ze wsparciem całodobowym należy uwzględnić regulacje zawarte w kodeksie pracy. Zmianowa organizacja czasu pracy wymaga określenia rozkładu czasu pracy pracowników w niej zatrudnionych w harmonogramach sporządzanych na dany okres rozliczeniowy. Grafiki powinny wskazywać konkretne dni i godziny świadczenia pracy, a także dni wolne od pracy ze wskazaniem ich rodzaju. Rodzaj dnia wolnego (tzn. czy jest to dzień wolny wynikający z przeciętnie pięciodniowego tygodnia pracy, czy też wolny w zamian za pracę w niedzielę lub święto) jest istotny dla prawidłowej rekompensaty za ewentualną pracę wyznaczoną w takim dniu.

Planowanie pracy w systemie zmianowym odbywa się na podstawie ustalonego dla danego okresu rozliczeniowego wymiaru czasu pracy. Zapisy określone w rozdziale V.3.4 stosuje się odpowiednio.

Dyrektor ds. mieszkalnictwa wspomaganego

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Dyrektor ds. mieszkalnictwa wspomaganego	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Zwierzchnik jednostki prowadzącej mieszkanie	Koordynatora merytorycznego 1	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Koordinatorzy merytoryczni mieszkań Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Nie dotyczy	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Zarządzanie i rozwój mieszkalnictwa wspomaganego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinatorzy merytoryczni mieszkań	Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Jednostki organizacyjne JST Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze	Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	Nauki społeczne Nauki ekonomiczne Prawo i administracja	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Organizacja pomocy społecznej i pracy socjalnej

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	

Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z zarządzaniem jednostką organizacyjną doświadczenie w pracy z osobami zagrożonymi marginalizacją lub wykluczeniem społecznym 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy związanej z osobami niepełnosprawnymi doświadczenie w pracy w jednostkach administracji publicznej
-----------------------------	--	---

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	wiedza z zakresu zarządzania wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek samorządu terytorialnego/organizacji pozarządowych wiedza z zakresu wsparcia osób niepełnosprawnych intelektualnie umiejętność obsługi komputera, w szczególności Internetu i pakietu MS Office w stopniu bardzo dobrym umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność	wiedza z zakresu funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> Kodeks pracy, Ustawa o pomocy społecznej Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie Ustawa o zasadach prowadzenia zbiorów publicznych Ustawa o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach Ustawa o ochronie danych osobowych <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> Rozporządzenie w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych Rozporządzenie w sprawie mieszkań chronionych Rozporządzenie w sprawie domów pomocy społecznej <p>Akty wewnętrzne</p> <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIEN I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- organizacja usług społecznych i zdrowotnych,
- zarządzanie procesami kadrowymi, merytorycznymi, administracyjnymi i finansowymi podległych mieszkań,
- zarządzanie podległymi pracownikami,
- zapewnienie terminowego, zgodnego z prawem i standardami jakości pracy podległych pracowników,
- dokonywanie okresowych ocen bezpośrednio podległych pracowników,
- zarządzanie budżetem i zapewnienie ciągłości finansowania działalności,
- prowadzenie dokumentacji administracyjnej, w szczególności niezbędnej do rozliczenia powierzonych środków finansowych,
- projektowanie oraz wdrażanie zmian organizacyjnych systemu mieszkań wspomaganych,
- projektowanie długookresowych celów i zadań dla systemu mieszkań wspomaganych,
- zapewnienie sprawnego przepływu informacji między mieszkańcami dotyczących realizacji zadań oraz organizacji pracy,
- udzielanie klientom informacji na temat usług i procedur ich pozyskiwania w zakresie realizowanych zadań,
- podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia warunków organizacyjnych i technicznych umożliwiających sprawną realizację zadań,
- dokonywanie stałej oceny ryzyka i podejmowanie działań doskonalących, zapobiegających lub ograniczających skutki występujących zagrożeń,
- zapewnienie należytego gospodarowania powierzonym mieniem przez podległych pracowników,
- realizacja obowiązków wynikających z przepisów określonych w p. 3.4,
- reprezentowanie jednostki prowadzącej w postępowaniach przed sądami i organami administracji publicznej oraz wobec instytucji i osób trzecich w obszarze mieszkalnictwa wspomagane w zakresie udzielonych upoważnień i pełnomocnictw.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do zatrudnienia i zwalniania kadry mieszkań
- podpisywania dokumentacji finansowej, administracyjnej i merytorycznej
- udzielania pełnomocnictw, nadawania uprawnień, delegowania zadań pracownikom
- dysponowania środkami finansowymi
- uprawnienia do pracy w dowolnym miejscu i czasie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepożądanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Koordynator merytoryczny

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Koordynator merytoryczny mieszkania 1
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez
Dyrektor ds. mieszkalnictwa wspomaganego	Koordynatora merytorycznego mieszkania 2
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje
Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Koordynator merytoryczny mieszkania 2
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Bieżące zarządzanie mieszkaniem wspomaganym 1 w zakresie procesu pracy merytorycznej oraz organizacyjnej.	

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Koordynatorzy merytoryczni mieszkań podległych tej samej jednostce
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne	Profesje medyczne i prawne: prawnicy, notariusze, lekarze Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	średnie	wyższe
Kierunek, specjalność	ogólne	Pedagogika, praca socjalna, psychologia i inne pokrewne
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia	Ukończenie kierunkowej szkoły policealnej	

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w świadczeniu usług w placówkach całodobowych

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office i Internetu w stopniu dobrym wysoki poziom umiejętności interpersonalnych wysoka kultura osobista umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność	wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wiedza z zakresu komunikacji z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
Akty wewnętrzne <ul style="list-style-type: none">
Regulamin organizacyjny
Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
<ul style="list-style-type: none">
☐ realizacja obowiązków wynikających z przepisów określonych w p. 3.4,
☐ bieżące zarządzanie podległym mieszkaniem,
☐ koordynacja pracy merytorycznej w podległym mieszkaniu,
☐ organizacja dokumentacji merytorycznej wynikającej z odrębnych regulacji,
☐ inicjowanie udoskonaleń w programie merytorycznym,
☐ wspieranie członków zespołu w prawidłowym (zgodnym ze standardami) realizowaniu obowiązków zawodowych,
☐ kontrola podległych pracowników związana z aktualizacją indywidualnych dokumentów, strategii i procedur,
☐ organizacja czasu pracy podległych pracowników,
☐ koordynowanie zastępstw pracowników;
☐ zgłaszanie dyrektorowi potrzeb kadry związanych z rozwojem własnym, atmosferą w pracy, kontaktem z rodzinami lub instytucjami zewnętrznymi.

4.2. UPRAWNIENIA
<ul style="list-style-type: none">
podpisywania dokumentacji merytorycznej i administracyjnej
dysponowania środkami finansowymi zgodnie z budżetem mieszkania
organizacji czasu pracy podległych pracowników
organizacji zakresu pracy podległych pracowników

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ
<ul style="list-style-type: none">
odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepożądanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Asystent

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Asystent 1
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez
Koordinator merytoryczny mieszkania	Asystent 2
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje
Nie dotyczy	Asystent 2
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Wspieranie niezależnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością intelektualną.	

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinator merytoryczny mieszkań Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Dyrektor Kadra merytoryczna pozostałych mieszkań
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne	Profesje medyczne i prawne Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	średnie	wyższe
Kierunek, specjalność	ogólne	Pedagogika, praca socjalna, psychologia i inne pokrewne
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia	Ukończenie kierunkowej szkoły policealnej	

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w świadczeniu usług w placówkach całodobowych

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	umiejętność obsługi komputera, w szczególności pakietu MS Office i Internetu w stopniu dobrym wysoki poziom umiejętności interpersonalnych wysoka kultura osobista umiejętność rozwiązywania konfliktów, asertywność	wiedza z zakresu funkcjonowania systemu wsparcia dla osób z niepełnosprawnością intelektualną wiedza z zakresu komunikacji z osobami z niepełnosprawnością intelektualną

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
Akty wewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> • Regulamin organizacyjny • Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIEN I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
<ul style="list-style-type: none"> ☐ wsparcie w realizacji czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w szczególności dotyczące prac domowych i gospodarczych (np. sprzątanie, gotowanie, pranie, dbanie o przestrzeń wspólną); ☐ wsparcie w wykonywaniu czynności samoobsługowych (np. dbanie o higienę, ubieranie się, dbanie o estetykę wyglądu zewnętrznego); ☐ koordynacja realizacji złożonych zadań wymagających orientacji w czasie, przestrzeni, finansach i kontaktach społecznych; ☐ wsparcie w realizacji zadań związanych z podjęciem lub utrzymaniem aktywności społecznej i zawodowej – pomoc ta obejmuje w szczególności wypełnianie dokumentacji aplikacyjnej do placówek wsparcia, rehabilitacji społecznej i zawodowej (np. warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy) oraz do miejsc pracy, trening komunikacyjny na trasie mieszkanie-miejsce pracy/ośrodek, wsparcie w podejmowaniu decyzji ważnych z punktu widzenia podejmowanej aktywności, doradztwo; ☐ wspomaganie w podtrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z otoczeniem, w tym niwelowanie barier technicznych i komunikacyjnych utrudniających aktywny udział w życiu społeczności; ☐ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych; ☐ poradnictwo specjalistyczne, w szczególności w zakresie psychologii, prawa, administracji i ekonomii; ☐ opieka pielęgnacyjna; ☐ wsparcie w korzystaniu z usług medycznych i rehabilitacyjnych; ☐ rzecznictwo i dbanie o interesy osoby niepełnosprawnej w obszarach, w których nie jest w stanie tego robić samodzielnie; ☐ wsparcie w podejmowaniu codziennych decyzji; ☐ kształtowanie lub utrwalanie innych umiejętności niezbędnych do prowadzenia niezależnego życia i wzmacniającego samodzielne funkcjonowanie w środowisku zamieszkania i jego otoczeniu; ☐ prowadzenie i aktualizacja niezbędnej dokumentacji pracy terapeutycznej; ☐ współpraca merytoryczna z zespołem; ☐ współpraca z opiekunami faktycznymi; ☐ przygotowanie materiałów i pomocy terapeutycznych; ☐ składanie koordynatorowi zapotrzebowania na środki i materiały niezbędne do wykonywania pracy; ☐ dbałość o czystość na własnym stanowisku pracy; ☐ doskonalenie kwalifikacji zawodowych; ☐ realizowanie innych zadań zleconych przez koordynatora.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań,
- uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzecznika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- uprawnienia do przetwarzania danych osobowych,
- uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Opiekun

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Opiekun 1
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez
Koordinator merytoryczny mieszkania	Opiekun 2
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje
Nie dotyczy	Opiekun 2
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Wspieranie niezależnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością intelektualną.	

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinator merytoryczny mieszkań Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Dyrektor Kadra merytoryczna pozostałych mieszkań
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne	Profesje medyczne i prawne Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	średnie	Średnie kierunkowe
Kierunek, specjalność	ogólne	Opiekun, opiekun medyczny,

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	1 rok	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy na stanowisku opiekuna 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w świadczeniu usług dla osób niepełnosprawnych intelektualnie

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI

	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	umiejętności pielęgnacyjne wysoki poziom umiejętności interpersonalnych wysoka kultura osobista	

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

Akty wewnętrzne

- Regulamin organizacyjny
- Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI

- pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych,
- opieka higieniczna,
- opieka pielęgnacyjna,
- wsparcie w korzystaniu z usług medycznych i rehabilitacyjnych,
- wsparcie w podejmowaniu codziennych decyzji;
- kształtowanie lub utrwalanie umiejętności niezbędnych do prowadzenia niezależnego życia i wzmacniającego samodzielne funkcjonowanie w środowisku zamieszkania i jego otoczeniu.
- prowadzenie i aktualizacja niezbędnej dokumentacji,
- współpraca merytoryczna z zespołem,
- współpraca z opiekunami faktycznymi,
- przygotowanie materiałów i pomocy terapeutycznych,
- składanie koordynatorowi zapotrzebowania na środki i materiały niezbędne do wykonywania pracy,
- dbałość o czystość na własnym stanowisku pracy,
- doskonalenie kwalifikacji zawodowych,
- realizowanie innych zadań zleconych przez koordynatora.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań,
- uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzecznika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- uprawnienia do przetwarzania danych osobowych,
- uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Pielęgniarka

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Pielęgniarka
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez
Koordinator merytoryczny mieszkania	Nie dotyczy
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje
Nie dotyczy	Nie dotyczy
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez
Główny cel istnienia stanowiska pracy: zapewnienie kompleksowej, ciągłej opieki pielęgniarskiej zgodnie z aktualną wiedzą i kwalifikacjami	

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinator merytoryczny mieszkań Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny Psycholog	Dyrektor Kadra merytoryczna pozostałych mieszkań
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne	Profesje medyczne i prawne Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	Średnie medyczne	wyższe
Kierunek, specjalność	średnie wykształcenie medyczne w zawodzie pielęgniarka	licencjat pielęgniarstwa i tytuł specjalisty w dziedzinie pielęgniarstwa lub promocji zdrowia i edukacji zdrowotnej, lub organizacji i zarządzania lub licencjat pielęgniarstwa i kurs kwalifikacyjny
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Dodatkowe kursy kwalifikacyjne (np. higiena i epidemiologia, pielęgniarstwo ratunkowe)

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE		
	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	Rok	
Rodzaj doświadczenia	Roczny staż pracy na stanowisku pielęgniarki	Doświadczenie w pracy z osobami zależnymi (niepełnosprawnymi, starszymi)

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	umiejętność nawiązywania kontaktu z drugą osobą empatia spostrzegawczość umiejętności analityczne umiejętność efektywnej pracy w warunkach stresu wysoki poziom umiejętności interpersonalnych umiejętność pracy w zespole	wiedza z zakresu rozwoju i funkcjonowania osób z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
<p>Ustawy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ustawa z dnia 15.07.2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej • Ustawa z dnia 01.07.2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych • Ustawa o ochronie danych osobowych <p>Rozporządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozporządzenie MZ i OS z dnia 07.listopada.2007r. w sprawie zakresu i rodzaju świadczeń zapobiegawczych, leczniczych i diagnostycznych, wykonywanych przez pielęgniarkę samodzielnie, bez zlecenia lekarskiego, oraz zakresu i rodzaju takich świadczeń wykonywanych przez położną samodzielnie <p>Inne</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kodeks Etyki Pielęgniarki i Położnej Rzeczypospolitej Polskiej <p>Akty wewnętrzne regulujące organizację i funkcjonowanie Urzędu Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regulamin Organizacyjny placówki • Statut

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
☐ planowanie i realizowanie opieki pielęgniarskiej stosownie do stanu zdrowia osoby oraz zgodnie z obowiązującymi standardami postępowania (indywidualizacja opieki) ☐ wykonywanie czynności diagnostycznych w tym dokonywanie pomiarów podstawowych parametrów życiowych ☐ wykonywanie zleceń lekarskich, jeśli takowe wystąpią ☐ pobieranie materiałów do badań diagnostycznych ☐ przygotowywanie osoby do badań specjalistycznych ☐ dokumentowanie wszystkich czynności wykonywanych przy osobie oraz rozpoznanych problemów pielęgnacyjnych ☐ uczestnictwo w raportach pielęgniarskich ☐ edukowanie osób niepełnosprawnych i ich rodzin (opiekunów) ☐ przestrzeganie praw pacjenta i zasad etyki zawodowej ☐ dbałość o czystość i estetykę stanowiska pracy oraz aparaturę i sprzęt medyczny ☐ przestrzeganie standardów postępowania w zakresie profilaktyki zakażeń ☐ współpraca z pozostałymi członkami zespołu terapeutycznego

4.2. UPRAWNIENIA

- realizowanie świadczeń pielęgnacyjnych zgodnie z obowiązującymi aktami prawnymi oraz standardami praktyki zawodowej i regulaminami
- przygotowywanie osób do zabiegów diagnostycznych i leczniczych zgodnie ze standardami i procedurami przyjętymi w placówce oraz udzielania wskazówek odnośnie zachowań w czasie i po zabiegu.
- samodzielne udzielanie pierwszej pomocy w stanach nagłego pogorszenia się stanu zdrowia osoby
- podawanie doraźnie słabo działających leków przeciwbólowych i innych odpowiednio do posiadanych kompetencji
- korzystanie z dokumentacji lekarskiej w zakresie niezbędnym do ustalenia diagnozy pielęgniarstwa i planu opieki
- doradztwo i proponowanie zmian dotyczących usprawniania opieki pielęgniarstwa
- korzystanie z konsultacji lub pomocy osób kompetentnych w sytuacjach kiedy zadania przekraczają wiedzę i umiejętności zawodowe
- koordynowanie i nadzorowanie pracy personelu pomocniczego w czasie dyżuru
- dobieranie właściwych metod i techniki pracy zgodnie z posiadaną wiedzą i kwalifikacjami oraz przyjętymi normami postępowania
- doskonalenie zawodowe poprzez udział w różnych formach szkoleń organizowanych na terenie zakładu i poza zakładem

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność za poziom świadczonych usług pielęgniarstwa
- współpracę z rodziną i zespołem terapeutycznym
- powierzone środki, sprzęt i aparaturę
- właściwy poziom sanitarno-epidemiologiczny
- prowadzenie dokumentacji pielęgniarstwa

Psycholog

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Psycholog	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Koordinator merytoryczny mieszkania	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Asystent	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Wspieranie niezależnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością intelektualną.		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinator merytoryczny mieszkań Asystenci Opiekunowie Pracownik socjalny	Dyrektor Kadra merytoryczna pozostałych mieszkań
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne	Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia Wolontariusze

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	psychologia	
Inne: studia podyplomowe, kursy, egzaminy, uprawnienia		Kursy/szkolenia w modelach skoncentrowanych na rozwiązaniach

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy na stanowisku psychologa 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie

3.3. WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI		
	Niezbędne	Dodatkowe
Kluczowa wiedza i umiejętności	umiejętność obsługi komputera, wysoki poziom umiejętności interpersonalnych wysoka kultura osobista psychologiczne	terapeutyczne, ukierunkowane na zaburzenia psychiczne

3.4. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH
Akty wewnętrzne <ul style="list-style-type: none"> Regulamin organizacyjny Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOŚCI
<ul style="list-style-type: none"> ☐ Wsparcie psychologiczne mieszkańców w sytuacjach codziennych; ☐ Interwencyjne wsparcie psychologiczne mieszkańców w sytuacjach kryzysowych; ☐ Wzmacnianie kompetencji emocjonalnych niezbędnych do niezależnego życia; ☐ Sporządzenie wstępnej oceny psychologicznej zawierającej informacje na temat sposobu funkcjonowania: poznawczego, emocjonalnego i społecznego, a także na temat umiejętności życia codziennego mieszkańca; ☐ Prowadzenie szczegółowej dokumentacji dotyczącej stanu psychicznego uczestników; ☐ Prowadzenie i aktualizacja niezbędnej dokumentacji pracy terapeutycznej; ☐ Współpraca merytoryczna z zespołem; ☐ Współpraca z opiekunami faktycznymi; ☐ Przygotowanie materiałów i pomocy terapeutycznych; ☐ Składanie koordynatorowi zapotrzebowania na środki i materiały niezbędne do wykonywania pracy; ☐ Dbłość o czystość na własnym stanowisku pracy; ☐ Doskonalenie kwalifikacji zawodowych; ☐ Realizowanie innych zadań zleconych przez koordynatora.

4.2. UPRAWNIENIA
<ul style="list-style-type: none"> uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań, uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzecznika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną, uprawnienia do przetwarzania danych osobowych, uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ
<ul style="list-style-type: none"> odpowiedzialność materialna za powierzone mienie za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1 za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

Pracownik socjalny

1. MIEJSCE STANOWISKA W STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ

Nazwa stanowiska	Pracownik socjalny	
Stanowisko bezpośredniego przełożonego	Stanowisko jest zastępowane przez	
Koordinator merytoryczny mieszkania	Nie dotyczy	
Stanowiska pracy, które podlegają służbowo	Stanowisko zastępuje	
Nie dotyczy	Asystent	
Główny cel istnienia stanowiska pracy: Wspieranie niezależnego zamieszkania osób z niepełnosprawnością intelektualną.		

2. KONTAKTY Z INNYMI STANOWISKAMI/JEDNOSTKAMI ORGANIZACYJNYMI

	Bieżąco	Okresowo
2.1. KONTAKTY WEWNĘTRZNE	Koordinator merytoryczny mieszkań Asystenci Opiekunowie Psycholog	Dyrektor Kadra merytoryczna pozostałych mieszkań
2.2. KONTAKTY ZEWNĘTRZNE	Placówki wsparcia dziennego, do których uczęszczają mieszkańcy Podmioty publiczne i niepubliczne świadczące usługi społeczne i zdrowotne na danym terenie Placówki pomocy społecznej Opiekunowie prawni/faktyczni Nieformalna sieć wsparcia	

3. WYMAGANIA STANOWISKA PRACY

3.1. WYKSZTAŁCENIE I WYMAGANIA KWALIFIKACYJNE

	Niezbędne	Dodatkowe
Poziom wykształcenia	wyższe	
Kierunek, specjalność	praca socjalna	

3.2. DOŚWIADCZENIE ZAWODOWE

	Niezbędne	Dodatkowe
Staż pracy	2 lata	
Rodzaj doświadczenia	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy na stanowisku pracownika socjalnego 	<ul style="list-style-type: none"> doświadczenie w pracy w bezpośrednim kontakcie z osobami niepełnosprawnymi intelektualnie

3.3. ZNAJOMOŚĆ AKTUALNYCH PRZEPISÓW PRAWNYCH

Akty wewnętrzne

- Regulamin organizacyjny
- Regulacje wewnętrzne jednostki prowadzącej

4. ZAKRES ZADAŃ, UPRAWNIENI I ODPOWIEDZIALNOŚCI

4.1. ZAKRES ZADAŃ/ DZIAŁAŃ/ CZYNNOSCI

- ustalenie potrzeb mieszkańców oraz analizowanie stopnia ich zaspokajania,
- praca socjalna,
- wsparcie w uzyskaniu właściwych form wsparcia środowiskowego,
- współdziałanie z mieszkańcami i pracownikami pomocy społecznej w zakresie przyznawania świadczeń, przygotowania wniosków wraz z dokumentacją przewidzianą obowiązującymi przepisami dla danego świadczenia, opanowanie indywidualnych planów pomocy,
- współdziałanie z placówkami zdrowia ze szczególnym uwzględnieniem współpracy z lekarzami rejonowymi i pielęgniarkami środowiskowymi,
- integrowanie działań różnych podmiotów świadczących wsparcie na rzecz mieszkańców,
- organizowanie i prowadzenie działalności zmierzającej do zapobiegania stanom powodującym konieczności udzielania świadczeń,
- współdziałanie z instytucjami publicznymi i społecznymi prowadzącymi działalność socjalną,
- podejmowanie wszelkich działań i inicjatyw prowadzących do poprawy funkcjonowania w środowisku mieszkańców.

4.2. UPRAWNIENIA

- uprawnienia do podpisywania protokołów z przeprowadzonych spotkań,
- uprawnienia do reprezentowania instytucji na zewnątrz,
- uprawnienia do pełnienia roli asystenta, rzeczownika i pełnomocnika osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
- uprawnienia do przetwarzania danych osobowych,
- uprawnienia do pracy w terenie.

4.3. ODPOWIEDZIALNOŚĆ

- odpowiedzialność materialna za powierzone mienie
- za rzetelne wykonywanie zadań wymienionych w pkt. 4.1
- za dochowanie tajemnicy ustawowo chronionej
- za ochronę przetwarzanych danych osobowych przed niepowołanym dostępem, nieuzasadnionymi modyfikacjami, zniszczeniem, nielegalnym ujawnieniem lub pozyskaniem
- wynikająca z zakresu uprawnień i pełnomocnictw.

4.6. ŚCIEŻKA OTRZYMANIA USŁUGI

Procedury przyjęcia do mieszkania wspomaganego szczegółowo określa regulamin.

Niniejsza procedura prezentuje ścieżkę przyjęcia do mieszkania wspomaganego będącego w zasobach towarzystwa budownictwa społecznego, którego partycypantem jest organizacja pozarządowa podnajmująca lokal osobom z niepełnosprawnością intelektualną.

Ścieżka otrzymania usługi obejmuje następujące kroki:

1. wypełnienie wniosku o usługi z najmem lokalu (jeśli usługi mają być świadczone w lokalach będących w dyspozycji jednostki prowadzącej),
2. wywiad wstępny z kandydatem lub jego opiekunem prawnym,
3. diagnoza potrzeb w oparciu o Skalę Samodzielności Życiowej *SelFind*
4. akceptacja regulaminu domu przez kandydata lub jej opiekuna prawnego,
5. zawarcie umowy najmu,
6. wpłata zwrotnej partycypacji,
7. sporządzenie indywidualnego planu wsparcia dla mieszkańca.

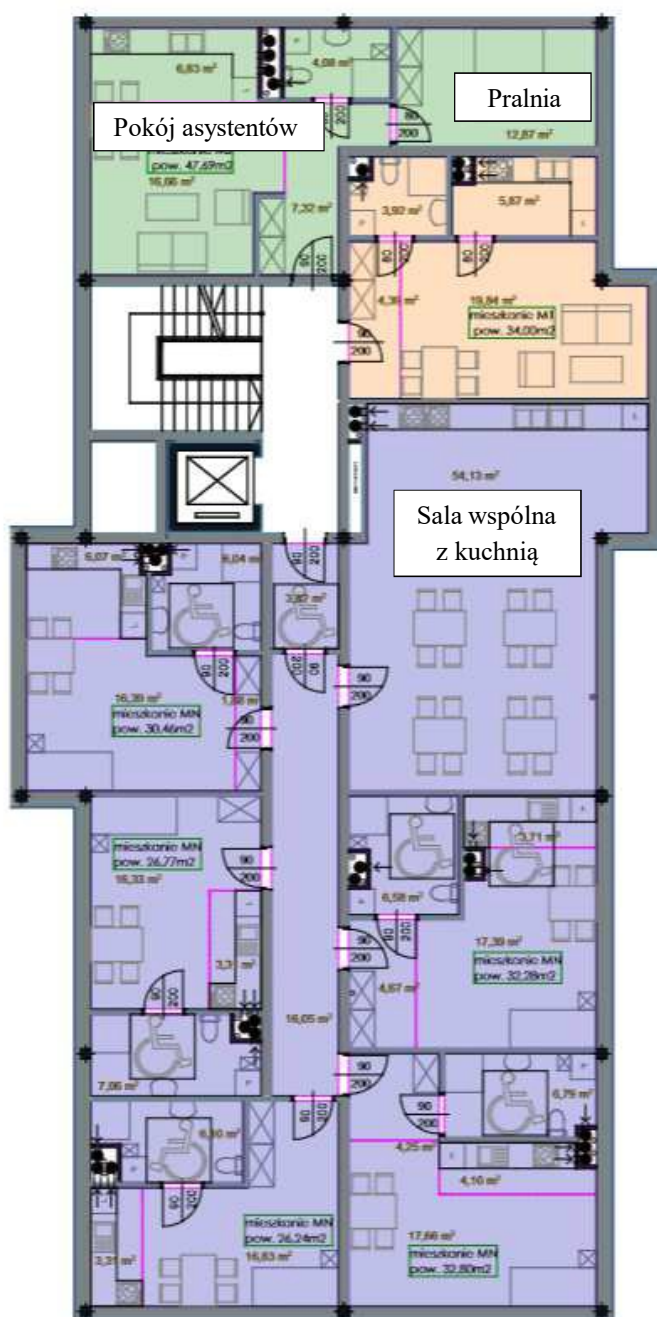
4.7. STANDARD OBIEKTU

1. Budynek i jego otoczenie pozbawione jest barier architektonicznych.
2. Budynek ulokowany jest na poziomie lokalnej społeczności.
3. Budynek spełnia standard charakterystyczny dla danej okolicy.
4. Budynek nie zawiera elementów charakterystycznych dla instytucji (np. nie umieszcza się w dostępnym dla przechodniów miejscu tablic informujących o przeznaczeniu budynku, szyldów informujących o środkach publicznych przeznaczonych na prowadzenie mieszkań itp.).
5. Pokoje mieszkalne przeznaczone są dla nie więcej niż dwóch osób, przy czym:
  - a. pokój jednoosobowy – nie mniejszy niż 9 m²,
  - b. pokój dwuosobowy – o powierzchni nie mniejszej niż po 6 m² na osobę,
6. Mieszkanie posiada:
  - a. pokój dzienny pełniący funkcję jadalni,
  - b. jedną łazienkę dla nie więcej niż trzech osób i jedną toaletę dla nie więcej niż trzech osób, wyposażone w uchwyty ułatwiające osobom mniej sprawnym korzystanie z tych pomieszczeń.

4.8. KOSZTY WDROŻENIA I UTRZYMANIA

Koszty wdrożenia obejmują utworzenie 6 jedno- lub dwuosobowych mieszkań wspomaganych na jednej kondygnacji budynku wielorodzinnego będącego w zasobach towarzystwa budownictwa społecznego. Każde mieszkanie składa się z jednego pokoju mieszkalnego z aneksem kuchennym i łazienką. Łączna powierzchnia jednego mieszkania to ok. 30 mkw. Ponadto kalkulowany jest koszt powierzchni wspólnej (sala kuchenna z jadalnią, hol, magazyn, pralnia). Mieszkania spełniają standardy dostępności. Na tej samej kondygnacji ulokowany będzie także pokój asystentów.

Rzut pomieszczeń

KOSZTY WDROŻENIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Dyrektor (1 etat)	6400,00	3	miesiąc	19200,00
2	Spec. ds. obsługi administracyjnej (0,5 etatu)	2400,00	3	miesiąc	7200,00
Przygotowanie pomieszczeń					
1	Koszty partycypacji	1300,00	223	mkw	289900,00
2	Adaptacja pomieszczeń	80000,00	1	usługa	80000,00
3	Położenie podłóg (materiał + usługa)	70,00	223	mkw	15610,00
4	Malowanie ścian i sufitów	2000,00	15	mkw	30000,00
5	Wyposażenie łazienek	5000,00	7	łazienka	35000,00
6	Meble pokojowe	5000,00	6	mieszkanie	30000,00
7	Meble kuchenne	4000,00	7	kuchnia	28000,00
8	Wyposażenie pokoju asystentów	10000,00	6	mieszkanie	60000,00
9	Sprzęt RTV-AGD i TIK	7000,00	7	zestaw	49000,00
10	Tekstylia	4000,00	6	mieszkanie	24000,00
11	Pozostałe wyposażenie	15000,00	1	komplet	15000,00
Komunikacja zewnętrzna					
1	Przygotowanie strony internetowej	5000,00	1	usługa	5000,00
2	Opracowanie identyfikacji wizualnej	5000,00	1	usługa	5000,00
3	Informatory, ulotki i inne materiały promocyjne (przygotowanie, wydruk i dystrybucja)	7090,00	1	usługa	7090,00
	Razem				700000,00

KOSZTY UTRZYMANIA					
L.p.	Rodzaj kosztów	Kwota jednostkowa	Ilość jednostek	Jednostka miary	Koszt
Koszty osobowe					
1	Dyrektor (0,5 etatu)	3000,00	12	miesiąc	36000,00
2	Koordynator merytoryczny (1 etat)	6000,00	12	miesiąc	72000,00
3	Asystent (3 etaty)	14400,00	12	miesiąc	172800,00
4	Psycholog (0,5 etatu)	2500,00	12	miesiąc	30000,00
5	Pracownik socjalny (0,5 etatu)	2700,00	12	miesiąc	32400,00
7	Obsługa księgowo-kadrowa (usługa)	2000,00	12	miesiąc	24000,00
8	Premie roczne	30000,00	1	rok	30000,00
Pozostałe koszty osobowe					
2	Szkolenia	3000,00	1	rok	3000,00
3	Medycyna pracy, BHP	300,00	3	osoba	900,00
Koszty prowadzenia mieszkań					
1	Czynsz	3200,00	12	miesiąc	38400,00
2	Media (woda, gaz, energia, śmieci itp..)	3000,00	12	miesiąc	36000,00
3	Oplaty telefoniczne i Internet	100,00	12	miesiąc	1200,00
4	Wyżywienie	2000,00	12	miesiąc	24000,00
5	Środki czystości, art. higieniczne	700,00	12	miesiąc	8400,00
6	Transport mieszkańców	2000,00	12	miesiąc	24000,00
7	Opieka medyczna	500,00	12	miesiąc	6000,00
8	Poradnictwo specjalistyczne	6000,00	1	rok	6000,00
9	Ubezpieczenie NNW	30,00	6	osoba	180,00
10	Pozostałe koszty życiowe	5000,00	1	rok	5000,00
Koszty administracyjne					
4	Materiały biurowe	200,00	12	miesiąc	2400,00
5	Oplaty bankowe	10,00	12	miesiąc	120,00
6	Oplaty pocztowe	200,00	12	miesiąc	2400,00
8	Artykuły gospodarcze (narzędzia, wyposażenie apteczki, etc.)	50,00	12	miesiąc	600,00
10	Przygotowanie i wydruk materiałów informacyjnych i promocyjnych	3000,00	1	rok	3000,00
11	Serwer, hosting, obsługa www, oprogramowanie	300,00	1	rok	300,00
12	Informatyk	200,00	12	miesiąc	2400,00
13	Grafik	1200,00	4	kwartał	4800,00
14	Ochrona obiektu	50,00	12	miesiąc	600,00
15	Pozostałe usługi	200,00	12	miesiąc	2400,00
16	Ubezpieczenie pracowników	40,00	6	osoba	240,00
17	Ubezpieczenie OC pracodawcy	960,00	1	rok	960,00
18	Ubezpieczenie mienia	2500,00	1	rok	2500,00
	Razem				573000,00

4.9. MONTAŻ ŚRODKÓW

Etap 1. Wdrożenie i testowanie modelu przez 12 miesięcy.

Finansowanie w ramach konkursu II etapu *Modelu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia „Dorośli – niezależni”*, wypracowanego w ramach konkursu I etapu realizowanego w ramach IV Osi Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, Działanie 4.1., współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego

Etap 2. Prowadzenie mieszkań wspomaganych po zakończeniu projektu POWER.

Mieszkania wspomagane mogą być prowadzone z korzystaniem środków finansowych pochodzących z różnych źródeł.

Dysponent środków	Źródło finansowania
Środki europejskie	Regionalne Programy Operacyjne: - ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na rozwój usług społecznych - ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na rozwój infrastruktury społecznej
	Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój
Środki rządowe	Program „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”
	Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”, Priorytet IV. Wsparcie mieszkaniowe
	Program „Mieszkanie +”
	Fundusz Inicjatyw Obywatelskich
	Środki rządu na specjalistyczne usługi opiekuńcze, środowiskowe domy samopomocy z miejscami całodobowego pobytu na mocy o ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
Bank Gospodarstwa Krajowego	Wsparcie budownictwa socjalnego z Funduszu Dopłat

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	Zadania zlecane z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych – środki w ramach konkursu „Kurs na samodzielność”
Samorząd powiatowy/gminny	Środki gminy i powiatu na usługi opiekuńcze, mieszkania chronione, rodzinne domy pomocy, domy pomocy społeczne na mocy o ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
	Środki będące w dyspozycji ośrodków pomocy społecznej: - dodatki mieszkaniowe - zryczałtowane obniżki czynszów - obniżki czynszów - zasiłki celowe
	Towarzystwa Budownictwa Społecznego Lokale komunalne
Organizacje pozarządowe	Dotacje, granty, subwencje
	Środki pochodzące z odpisów 1% podatku
	Darowizny osób prawnych i osób prywatnych
	Działalność odpłatna
Środki prywatne	Zyski z działalności gospodarczej
	Środki finansowe i nieruchomości będące w posiadaniu rodziny z wykorzystaniem modelu umowy darowizny i umowy dożywotniej.

Wnioski z testowania mieszkalnictwa wspomaganego

Mieszkalnictwo wspomagane w założeniu oferowało całodobową, czasową usługę społeczną świadczoną w lokalnej społeczności uzupełnioną usługami zdrowotnymi, łączącą usługi bytowe, asystenckie i zdrowotne, które były kierowane do osób wymagających wsparcia

w codziennym funkcjonowaniu w lokalu mieszkalnym ulokowanym na poziomie lokalnej społeczności. Pakiet usług świadczonych w mieszkaniu wspomaganym służył integracji społecznej jego mieszkańców, jest zindywidualizowany, ukierunkowany na rozwijanie i wzmacnianie kompetencji osobistych i społecznych oraz wzrost aktywności społecznej.

Celem mieszkalnictwa wspomaganego było wsparcie w prowadzeniu niezależnej egzystencji poprzez umożliwienie zamieszkania poza rodziną i poza tradycyjną wieloosobową placówką

opieki całodobowej oddaloną od miejsca dotychczasowego zamieszkania, przy odpowiednim profesjonalnym wsparciu. Mieszkalnictwo wspomagane zapobiegało lub odradzało pobyt w placówce całodobowej opieki, dzięki czemu osoba z niepełnosprawnością intelektualną przebywa w dotychczasowym środowisku zamieszkania tak długo, jak to możliwe, kontynuując swoją aktywność edukacyjną, zawodową, społeczną, rehabilitacyjną.

Mieszkanie wspomagane realizowane w ramach Modelu miało charakter krótkotrwały (pobyty trwały 3 miesiące) doprowadzający do życiowego usamodzielnienia.

Projekt w ramach którego Model był testowany założył że osoby usamodzielniane, mają już za sobą trening mieszkaniowy - jego funkcją była nie tylko weryfikacja potrzeb i ustalenie dalszej ścieżki rozwoju niezależności mieszkaniowej użytkownika, ale też nabranie przekonania, że jest to model pożądany i bezpieczny zarówno dla osoby z niepełnosprawnością, jak i jej faktycznego opiekuna. W przypadku wdrażania Modelu słuszne byłoby uwzględnianie takiej ścieżki wsparcia – co w przypadku organizacji która nie realizowała dotychczas tego typu wsparcia może być problematyczne. Trening mieszkaniowy taki jest zalecany ale stanowi nieobowiązkową częścią procesu zamieszkania wspomagane. Trening mieszkaniowy pozwolił uczestnikom wzmocnić zakres samodzielności związanej z samoobsługą, komunikacją, kompetencjami cyfrowymi, społecznymi i interpersonalnymi.

Efektom treningu mieszkaniowego w ramach Modelu było: dostarczenie informacji o poziomie samodzielności w miejscu zamieszkania, określenie zakresu niezbędnego wsparcia w docelowej formie zamieszkania, zdefiniowanie celów dla dalszych etapów wspomagane zamieszkania.

Zamieszkanie wspomagane oznaczało zamieszkanie użytkownika w lokalu mieszkalnym (mieszkanie) samodzielnie, zgodnie z jego indywidualnymi potrzebami, preferencjami i aspiracjami (perspektywa jednostki) oraz zasobami ludzkimi, materialnymi, technicznymi i organizacyjnymi (perspektywa organizatora wsparcia).

W mieszkaniu wspomagane świadczone były usługi społeczne i zdrowotne. Usługi te ukierunkowane są na zwiększenie jakości życia, wzrost samodzielności i zaradności życiowej, integrację społeczną.

Mieszkania wspomagane w Modelu to miejsce życia osób z niepełnosprawnością intelektualną wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. To taka forma mieszkalnictwa, która umożliwiła im niezależne życie w środowisku, z którego pochodzą dzięki organizacji systemu dostępnych mieszkań i dostosowanych usług (głównie wsparcie opiekuna, asystenta).

Osoba z niepełnosprawnością intelektualną wyprowadzając się z domu nie rozstawała się z nim – to znaczy, że jej kontakt z rodziną jest stały; osoba z niepełnosprawnością uczestniczyła w życiu swojej rodziny.

W Modelu testowano mieszkanie ze wsparciem całodobowym – usługi asystenckie świadczone są całodobowo.

Uczestnicy mieszkali w pojedynczym mieszkaniu w ogólnodostępnym obiekcie mieszkalnym, w grupie mieszkań wydzielonych na cele mieszkalnictwa wspomagane.

Usługi w mieszkaniach wspomaganych świadczone były w sposób profesjonalny na wysokim poziomie przez profesje teoretycznie i metodycznie przygotowane do podejmowania działań

edukacyjnych, kompensacyjnych i wspomagających. Test modelu pokazał jak ważna jest kadra posiadająca doświadczenie w pracy z osobami z niepełnosprawnością intelektualną w systemie zmianowym (3 zmiany).

W ramach Modelu usługi świadczone w mieszkaniach wspomaganych dotyczyły różnorodnych obszarów życia, tak jak różnorodne są role pełnione przez mieszkańca w społeczności lokalnej. Usługi były heterogeniczne - wykorzystywano różne metody i narzędzia pracy i indywidualizowane w zależności od specyficznych potrzeb mieszkańców. Katalog podstawowych usług świadczonych w mieszkaniach wspomaganych obejmował usługi społeczne i zdrowotne, w szczególności:

wsparcie w realizacji czynności związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, w szczególności dotyczące prac domowych i gospodarczych (np. sprzątanie, gotowanie, pranie, dbanie o przestrzeń wspólną);

wsparcie w wykonywaniu czynności samoobsługowych (np. dbanie o higienę, ubieranie się, dbanie o estetykę wyglądu zewnętrznego);

koordynacja realizacji złożonych zadań wymagających orientacji w czasie, przestrzeni, finansach i kontaktach społecznych;

wsparcie w realizacji zadań związanych z podjęciem lub utrzymaniem aktywności społecznej i zawodowej – pomoc ta obejmuje w szczególności wypełnianie dokumentacji aplikacyjnej do placówek wsparcia, rehabilitacji społecznej i zawodowej (np. warsztaty terapii zajęciowej, środowiskowe domy samopomocy) oraz do miejsc pracy, trening komunikacyjny na trasie mieszkanie-miejsce pracy/ośrodek, wsparcie w podejmowaniu decyzji ważnych z punktu widzenia podejmowanej aktywności, doradztwo;

wspomaganie w podtrzymywaniu i rozwijaniu kontaktów z otoczeniem, w tym niwelowanie barier technicznych i komunikacyjnych utrudniających aktywny udział w życiu społeczności; pomoc w załatwianiu spraw urzędowych;

poradnictwo specjalistyczne, w szczególności w zakresie psychologii, prawa, administracji i ekonomii; opiekę pielęgnacyjną i medyczną jeśli stan zdrowia mieszkańca tego wymaga;

wsparcie w korzystaniu z usług medycznych i rehabilitacyjnych realizowanych na zewnątrz;

rzecznictwo i dbanie o interesy osoby niepełnosprawnej w obszarach, w których nie jest w stanie tego robić samodzielnie; wsparcie w podejmowaniu codziennych decyzji; kształtowanie lub utrwalanie innych umiejętności niezbędnych do prowadzenia niezależnego życia i wzmacniającego samodzielne funkcjonowanie w środowisku zamieszkania i jego otoczeniu.

W Modelu za organizację pracy, zarządzanie finansami i administracją mieszkań wspomaganych odpowiadał wydzielony przez jednostkę prowadzącą do tego celów pracownik. Odpowiadał on za procesy administracyjne, organizacyjne i finansowe dotyczące mieszkań mu podległych. Jego podstawowe zadania dotyczyły:

zarządzania podległymi pracownikami, organizacja usług społecznych i zdrowotnych, realizacji obowiązków wynikających z obowiązujących przepisów, prowadzenia dokumentacji administracyjnej, w szczególności niezbędnej do rozliczenia powierzonych środków finansowych, reprezentowania jednostki prowadzącej na zewnątrz w obszarze mieszkalnictwa wspomagane.

Rekomendacje dla organizatora mieszkalnictwa wspomaganego:

- odpowiednia infrastruktura (budynek, otoczenie)
- zatrudnienie specjalistycznej kadry (zgodnie ze standardami) w tym gotowość kadry do zatrudnienia w trzymianowym trybie pracy
- gotowość opiekunów do ponoszenia części kosztów pobytu uczestnika
- ubezpieczenie od ryzyka zniszczenia mienia

5. MODEL FUNDACJI JAKO FORMA ZABEZPIECZENIA PRAWNO-FINANSOWEGO

Zabezpieczenie prawno-finansowane dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną realizowane może być przez jednostki zaufania publicznego, w szczególności Fundacje powołane do tego celu. Zabezpieczenie funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością intelektualną na wypadek utraty dotychczasowego opiekuna obejmuje w szczególności zamieszkanie tej osoby w systemie mieszkalnictwa wspomaganego przy jednoczesnym zabezpieczeniu jej majątku i/lub włączeniu go w montaż środków gwarantujący środki finansowe potrzebne osobie do życia.

Rekomenduje się powoływanie **Fundacji Mieszkalnictwa Wspomaganego**, jako organizacji skupiających się na promowaniu, wdrażaniu i prowadzeniu mieszkań wspomaganych. Fundacje są organizacjami pożytku publicznego nie nastawionymi na zysk.

5.1. ZAŁOŻENIA FUNDACJI

Podopiecznymi Fundacji będą przede wszystkim dorosłe osoby niepełnosprawne intelektualnie oraz rodziny tych osób. Działalność Fundacji koncentrować się będzie na zabezpieczeniu socjalnym, prawnym i finansowym dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w oparciu o majątek własny budowany w oparciu o działalność statutową i gospodarczą. Pozyskiwane środki finansowe przeznaczone będą na realizację zadań statutowych z położeniem największego nacisku na tworzenie, rozwój i utrzymywanie mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Fundacja, jako oddzielna komórka organizacyjna, będzie miała możliwość pozyskiwania środków na działalność statutową poprzez udział w konkursach grantowych i projektach dofinansowywanych z różnych źródeł. Fundacja w przyszłości jako organizacja pożytku publicznego będzie mogła starać się o pozyskiwanie 1% na działalność statutową.

Fundacja będzie prowadziła ścisłą współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i podlegać będzie kontrolom ustawowym oraz obowiązkowemu audytowi.

5.2. ZADANIA FUNDACJI

Działalność Fundacji skupi się na rozwoju kilku obszarów:

1. Mieszkania wspomagane i chronione.

- 1.1 Pozyskiwanie lokali mieszkalnych z przeznaczeniem na mieszkania wspomagane dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- 1.2 Prowadzenie ścisłej współpracy z jednostką samorządu terytorialnego i jej jednostkami organizacyjnymi w ramach pozyskiwania i prowadzenia mieszkań

- 1.3 Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie:
  - a. w opracowaniu i upowszechnianiu standardów współpracy z różnymi grupami osób niepełnosprawnych;
  - b. w opracowaniu i upowszechnianiu standardów pracy w mieszkaniach wspomaganych – opracowanie tzw.: „Dobrych praktyk”.
- 1.4 Współpraca z instytucjami i organizacjami społecznymi w celu pozyskiwania miejsc w mieszkaniach wspomaganych dla swoich podopiecznych.

2. Prowadzenie subkont dla dorosłych osób niepełnosprawnych

Jedną z form zabezpieczenia finansowego dorosłych osób niepełnosprawnych będzie założenie i prowadzenie subkont dla Podopiecznych Fundacji.

Subkonto umożliwi przekazanie wpłat (darowizn i 1% podatku w ramach corocznego zeznania podatkowego od osób fizycznych i firm) dla wybranej osoby, z grona podopiecznych fundacji.

Środki zbierane na kontach podopiecznych będą wykorzystywane, za zgodą podopiecznych, na opłacanie pobytu w mieszkaniach chronionych, ale i również na leczenie, transport i inne potrzeby właścicieli subkont.

Zakłada się, iż taka forma zabezpieczenia pozwoli utrzymywać wyższy standard świadczonych usług w mieszkaniach chronionych.

3. Pośredniczenie w przyjmowaniu roli Opiekuna Prawnego dla osób ubezwłasnowolnionych.

Dodatковым zadaniem Fundacji będzie rekrutacja osób na opiekunów prawnych dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie na wypadek śmierci rodziców i w sytuacji braku kandydatów z najbliższego otoczenia.

Kodeks Rodzinny I Opiekuńczy przewiduje, iż w przypadku braku osób z rodziny sąd opiekuńczy zwraca się o wskazanie osoby, której opieka mogłaby być powierzona, do właściwej jednostki organizacyjnej pomocy społecznej albo do organizacji społecznej.

Fundacja prowadzona będzie przez osoby bardzo dobrze orientujące się w sytuacji środowiska osób niepełnosprawnych, w ich prawach i obowiązkach.

Fundacja będzie prowadzić bazę osób chętnych i spełniających kryteria opiekuna prawnego. Zanim osoba zostanie zakwalifikowana na opiekuna prawnego osoby niepełnosprawnej będzie musiała przejść przez proces rekrutacyjny, tak aby Fundacja polecając kandydata na opiekuna prawnego, była pewna, iż spełnia on wszystkie wymagania i ma predyspozycje do pełnienia tej roli. Kandydat przejdzie szkolenie, dzięki któremu zostanie szczegółowo zapoznany z obowiązkami wynikającymi z roli opiekuna prawnego oraz zapozna się z prawami osoby niepełnosprawnej ubezwłasnowolnionej. W komisji rekrutacyjnej jednym z członków będzie rodzic pełniący rolę opiekuna.

4. Zarządzanie nieruchomościami.

Fundacja będzie pozyskiwać i zarządzać nieruchomościami pozyskanymi w drodze darowizn lub umów dożywocia, a także nieruchomościami, które są własnością podopiecznych Fundacji.

Podopieczni Fundacji decydując się na zamieszkanie w mieszkaniach wspomaganych są zobowiązani do współfinansowania swojego pobytu. Jedną ze ścieżek pozyskiwania dochodów mogą być posiadane majątki osób niepełnosprawnych w formie nieruchomości. Fundacja prowadząc działalność gospodarczą może wynajmować na wolnym rynku mieszkania, a korzyści przeznaczać na utrzymanie podopiecznych. W uzasadnionych sytuacjach, może zbywać nieruchomości w celu zabezpieczenia bytu swoim podopiecznym.

Rodziny osób niepełnosprawnych szukając opieki dla swoich niepełnosprawnych krewnych decydują się na oddanie majątku osoby niepełnosprawnej w zamian za zapewnienie dożywotniej opieki dla swoich bliskich.

Fundacja prowadząc mieszkania chronione zapewnia opiekę, a gwarantem zapewnienia środków na utrzymanie może być zawarcie umowy dożywocia lub umowy darowizny z osobami niepełnosprawnymi lub z opiekunami prawnymi zarządzającymi ich majątkiem.

Umowa darowizny	Umowa dożywocia
To umowa, w ramach której następuje nieodpłatne świadczenie na rzecz oznaczonej osoby. Przedmiotem świadczenia może być przeniesienie rzeczy (np. własności nieruchomości, użytkowania wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu).	To umowa, w ramach której w zamian za przeniesienie własności nieruchomości (uwaga – tylko własność lub użytkowanie wieczyste nieruchomości – nie można w ten sposób przenieść ruchomości, np. samochodu lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu) nabywca zobowiązuje się zapewnić dożywnikowi (wyłącznie osobie fizycznej) dożywnie utrzymanie, przez co rozumie się, iż zakres świadczeń na rzecz dożywnika powinien być taki, aby jego potrzeby życiowe były zaspokojone w stopniu wykluczającym konieczność zdobywania przez niego środków do życia z innych źródeł.

5. Prowadzenie usług asystenckich dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Fundacja będzie otaczać wsparciem osoby pozostające w domach rodzinnych świadcząc usługi asystenckie i tym samym odciążając najbliższą rodzinę w sprawowaniu opieki.

Fundacja przeprowadzi rekrutację asystentów i szkolenia przygotowujące do wejścia w środowisko rodzinne zgodnie z wartościami: podmiotowość, autonomia, niezależność,

samodzielność, niedyskryminacja, różnorodność, równość szans, dostępność, zrównoważony rozwój. Asystenci w pracy kierować się będą standardami opracowanymi zgodnie z Konwencją OZN o prawach osób niepełnosprawnych.

6. Wsparcie dla rodzin dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Nieodzownym zadaniem gwarantującym rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i chronionego jest nawiązanie współpracy z rodzinami dorosłych osób niepełnosprawnych – rodzicami, rodzeństwem oraz opiekunami.

Rodziny często przez dziesiątki lat nie zakładały, że ich niepełnosprawne dorosłe dziecko, brat czy siostra mogłyby żyć bez najbliższych. Potrzebują wsparcia w procesie podejmowania decyzji i akceptacji zachodzącej zmiany.

Z pewnością jest to bardzo trudny proces, dlatego koniecznym etapem dla osoby niepełnosprawnej jest przejście przez okres adaptacyjny w mieszkaniu treningowym. Przede wszystkim będzie to czas, kiedy dorosła osoba niepełnosprawna przekona się o swoich możliwościach i doświadczy oddzielenia od najbliższych, a także będzie to czas dla najbliższej rodziny na oswojenie się z nową sytuacją i przekonanie się o możliwościach własnego dziecka i gotowości do samodzielności.

Rodzice opiekując się niepełnosprawnym dzieckiem do późnej jego dorosłości są często finansowo zależni od świadczeń, które pobierają za opiekę nad swoim niepełnosprawnym dzieckiem. Podejmując decyzje o usamodzielnieniu się ich dziecka mogą narazić się na krytyczną sytuację finansową.

Fundacja zakłada wsparcie dla rodzin osób niepełnosprawnych:

- posiadając i przekazując informacje o istniejących możliwościach i formach pomocy społecznej dla rodziców, którzy mogą być w starszym wieku;
- prowadząc grupy wsparcia lub proponując indywidualne spotkania z innymi rodzicami lub psychologiem.

Z pewnością taki rodzaj wsparcia wspomogą proces rozstania i zachodzącą zmianę w życiu całej rodziny osoby z niepełnosprawnością.

Wnioski z testowania fundacji mieszkalnictwa wspomaganego

Wypracowany model miał pozwolić na ustalenie czy uzasadnione jest powstanie **Modelu fundacji jako formy zabezpieczenia prawno-finansowego.**

Zabezpieczenie dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną realizowane może być przez jednostki zaufania publicznego, w szczególności Fundacje powołane do tego celu. Zabezpieczenie funkcjonowania osoby z niepełnosprawnością intelektualną na wypadek utraty dotychczasowego opiekuna obejmuje w szczególności zamieszkanie tej osoby w systemie mieszkalnictwa wspomaganego przy jednoczesnym zabezpieczeniu jej majątku i/lub włączeniu go w montaż środków gwarantujący środki finansowe potrzebne osobie do życia.

Rekomendacją jest powoływanie Fundacji Mieszkalnictwa Wspomaganego, jako organizacji skupiających się na promowaniu, wdrażaniu i prowadzeniu mieszkań wspomaganych.

Założeniem w Modelu było to że podopiecznymi Fundacji będą przede wszystkim dorosłe osoby niepełnosprawne intelektualnie oraz rodziny tych osób. Działalność Fundacji koncentrować się będzie na zabezpieczeniu socjalnym, prawnym i finansowym dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w oparciu o majątek własny budowany w oparciu o działalność statutową i gospodarczą. Pozyskiwane środki finansowe przeznaczone będą na realizację zadań statutowych z położeniem największego nacisku na tworzenie, rozwój

i utrzymywanie mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Fundacja, jako oddzielna komórka organizacyjna, będzie miała możliwość pozyskiwania środków na działalność statutową poprzez udział w konkursach grantowych i projektach dofinansowywanych z różnych źródeł. Fundacja w przyszłości jako organizacja pożytku publicznego będzie mogła starać się o pozyskiwanie 1% na działalność statutową.

Fundacja będzie prowadziła ścisłą współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego i podlegać będzie kontrolom ustawowym oraz obowiązkowemu audytowi.

Działalność Fundacji skupiać się miała na rozwoju kilku obszarów:

- Mieszkania wspomagane i chronione.
- Pozyskiwanie lokali mieszkalnych z przeznaczeniem na mieszkania wspomagane dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie.
- Prowadzenie ścisłej współpracy z jednostką samorządu terytorialnego i jej jednostkami organizacyjnymi w ramach pozyskiwania i prowadzenia mieszkań wspomaganych dla osób niepełnosprawnych.

- Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie: -w opracowaniu i upowszechnianiu standardów współpracy z różnymi grupami osób niepełnosprawnych; w opracowaniu i upowszechnianiu standardów pracy w mieszkaniach wspomaganych – opracowanie tzw.: „Dobrych

praktyk”.

Jedną z form zabezpieczenia finansowego dorosłych osób niepełnosprawnych było zakładanie i prowadzenie subkont dla Podopiecznych Fundacji.

Subkonto umożliwia przekazanie wpłat (darowizn i 1% podatku w ramach corocznego zeznania podatkowego od osób fizycznych i firm) dla wybranej osoby, z grona podopiecznych fundacji.

Środki zbierane na kontach podopiecznych będą wykorzystywane, za zgodą podopiecznych, na opłacanie pobytu w mieszkaniach chronionych, ale i również na leczenie, transport i inne potrzeby właścicieli subkont.

Model zakładał, iż taka forma zabezpieczenia pozwoli utrzymywać wyższy standard świadczonych usług w mieszkaniach chronionych.

Dodatkowym zadaniem Fundacji było założenie że zajmie się on rekrutacją osób na opiekunów prawnych dla dorosłych osób niepełnosprawnych intelektualnie na wypadek śmierci rodziców i w sytuacji braku kandydatów z najbliższego otoczenia.

Fundacja miała pozyskiwać i zarządzać nieruchomościami pozyskanymi w drodze darowizn lub umów dożywocia, a także nieruchomościami, które są własnością podopiecznych Fundacji.

Podopieczni Fundacji decydując się na zamieszkanie w mieszkaniach wspomaganych są zobowiązani do współfinansowania swojego pobytu. Jedną ze ścieżek pozyskiwania dochodów mogą być posiadane majątki osób niepełnosprawnych w formie nieruchomości. Fundacja prowadząc działalność gospodarczą miała wynajmować na wolnym rynku mieszkania, a korzyści przeznaczać na utrzymanie podopiecznych. W uzasadnionych sytuacjach, może zbywać nieruchomości w celu zabezpieczenia bytu swoim podopiecznym.

Fundacja ma w założeniu otaczać wsparciem osoby pozostające w domach rodzinnych świadcząc usługi asystenckie i tym samym odciążając najbliższą rodzinę w sprawowaniu opieki.

W ramach Modelu powstała fundacja „Nasz Dom” która miała przejąć ww. zadania. W trakcie trwania testującego projektu z zajęła się ona jedynie administrowaniem lokalami, oraz współdziałała w budowaniu systemowego wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami. Ze względu na ograniczone zasoby ludzkie i organizacyjne nie udało się zabezpieczyć jej pozostałych wskazanych w Modelu założeń.

Rekomendacje dla fundacji mieszkalnictwa wspomagane:

- nawiązywanie i utrzymywanie relacji z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi podmiotami dzięki którym możliwe byłoby pozyskiwanie lokali mieszkalnych
- współpraca z rodzicami /członkami stowarzyszenia w zakresie pozyskiwania lokali np. w formie darowizn
- bieżące ustalanie kosztów pobytu uwzględniających uwarunkowania zewnętrzne np. wzrost kosztów ogrzewania, energii etc.
- pozyskiwanie dodatkowych środków na utrzymanie lokali

6. STANDARDY JAKOŚCI USŁUG W SYSTEMIE MIESZKALNICTWA WSPOMAGANEGO

Głównym wyznacznikiem dla powstania „Standardów jakości usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną” jest Konwencja ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 13 grudnia 2006 roku, podpisana przez rząd Polski 20 marca 2007 r. i ratyfikowana przez Polskę dnia 6 września 2012 r. Celem Konwencji bowiem „jest ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez osoby z niepełnosprawnościami na równi ze wszystkimi innymi obywatelami. Polska zobowiązana jest do wprowadzenia w życie zawartych w Konwencji standardów postępowania w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami realizacji ich praw (...) oraz popierania poszanowania ich przyrodzonej godności”³⁶.

Osoby z niepełnosprawnością to osoby, które, ze względu na długotrwale ograniczoną sprawność intelektualną, fizyczną, psychiczną, czy w zakresie zmysłów, w zetknięciu z różnorodnymi barierami, mogą doświadczać utrudnienia lub niemożności pełnego, skutecznego, a tym samym – satysfakcjonującego uczestnictwa w życiu społecznym (także jeśli chodzi o transport, edukację, zatrudnienie) na zasadach równości z innymi ludźmi. I - mimo istniejących współcześnie rozwiązań – ich udział w życiu jako równoprawnych, przecież, członków społeczeństwa utrudniony pozostaje – we wszystkich częściach świata³⁷; także ze względu na to, że „są silniej (niż osoby w populacji ogólnej) narażeni na ryzyko wyzyskiwania oraz nadużyć fizycznych i seksualnych³⁸”.

Wobec takiego naruszania praw człowieka, przywołać należy zasady proklamowane w Karcie Narodów Zjednoczonych, traktujące przyrodzoną godność i wartość oraz równe i niezbywalne prawa wszystkich przedstawicieli gatunku ludzkiego za podstawę autonomii, pokoju i sprawiedliwości na całym świecie. Należy także pamiętać, że niepełnosprawność jest pojęciem stale zmieniającym swój wymiar; współcześnie polega przecież głównie na interakcji między ludźmi z dysfunkcjami a barierami środowiskowymi, także tymi wynikającymi z postaw społecznych, nie posiadającymi żadnych racjonalnych uzasadnień. Cenny wkład osób z niepełnosprawnościami (zarówno ten aktualny, jak i ten potencjalny) w ogólny dobrostan i różnorodność społeczeństw, w których żyją jest bowiem nie do przecenienia. Korzystanie przez nie z praw człowieka i z podstawowych wolności oraz ich społeczne włączenie wzmacnia poczucie ogólnej jedności i niechybnie przyczynia się do rozwoju zasobów ludzkich oraz postępu społecznego, gospodarczego, czy niwelowania ubóstwa³⁹. Zauważono, że poprawa jakości życia (także w wyniku zamieszkiwania w niezinstytucjonalizowanych formach mieszkalnictwa – np. mieszkania chronione) osób z niepełnosprawnością intelektualną ma pozytywny wpływ na ich kompetencje związane ze współżyciem z innymi, co korzystnie

³⁶ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

³⁷ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.

³⁸ *Klasyfikacja zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania w ICD-10. Opisy kliniczne i wskazówki diagnostyczne.* (2000, s. 189); redaktorzy przekładu: S. Pużyński, J. Wciórka; Kraków – Warszawa: UWM „Vesalius”

³⁹ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

oddziałuje tak na psychospołeczny, jak i ekonomiczny aspekt usamodzielnienia. Podobne efekty przynosi traktowanie osób z niepełnosprawnością intelektualną jako podmioty wolności i praw, wyposażone także w umiejętności i zasoby⁴⁰.

Jakość życia osób z niepełnosprawnością, w definicji R. Cumminsa, siedmioosiowy konstrukt, na który składają się ujmowane obiektywnie i subiektywnie: byt materialny, zdrowie, produktywność, zażyłość z bliskimi, bezpieczeństwo, przynależność społeczna, dobrostan emocjonalny; oraz jakość świadczonych tym osobom usług, wsparcia przekłada się więc wprost na kondycję społeczeństw⁴¹. Wobec tego faktu istotne jest uznawanie wagi współpracy międzynarodowej na rzecz poprawy warunków życia osób z niepełnosprawnościami w każdym kraju, ze szczególnym uwzględnieniem krajów rozwijających się. W każdym państwie winny obowiązywać standardy jakości usług wsparcia świadczonych osobom z opisywanej grupy w celu umożliwienia im uzyskania i utrzymania możliwie jak największej autonomii, możliwości psychofizycznych, społecznych i zawodowych oraz pełnego udziału we wszystkich płaszczyznach życia społeczeństwa; głównie społecznej, obywatelskiej, politycznej, gospodarczej czy kulturalno-rekreacyjnej⁴². Istotne jest, aby osoby dorosłe mogły rozwijać i wzbogacać się osobowo pełniąc role społeczne właściwe dla ich wieku metrykalnego; w tym: pracownika, partnera, współmałżonka, rodzica⁴³. Te prawa dotyczą także osób z niepełnosprawnością.

By opisane wyżej warunki mogły zaistnieć z wysokim prawdopodobieństwem istotnym jest, by w każdym z miejsc świadczenia usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego uwzględniać nie tylko możliwość wspierania mieszkańców przez wykwalifikowany, szkolony, poddający się procesowi superwizji personel, czy rodzinę, przyjaciół mieszkańców, ale także wsparcie wzajemnie udzielane sobie przez osoby z niepełnosprawnością.

Inkluzja w wieloaspektowo rozumiane życie społeczne, możliwie blisko społeczności, w których osoby z niepełnosprawnością intelektualną żyją na co dzień winna uwzględniać możliwość korzystania z zaprojektowanych dla nich urządzeń i technologii wspomagających. Ważne też, by usługi mieszkalnictwa wspomaganego były dobrowolne, dostępne od możliwie najwcześniejszego etapu życia i oparte na multidyscyplinarnej ocenie indywidualnych możliwości oraz potrzeb osób z niepełnosprawnością⁴⁴.

Standardy utworzone zostały na podstawie:

1. Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych [przypis 1],
2. Raportu z badań: Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie.

---

⁴⁰ A. Wołowicz-Ruszkowska (2015). *Niepełnosprawność intelektualna – wielowymiarowość zjawiska* [w:] M. Zima-Parjaszewska (red.). *Osoba z niepełnosprawnością intelektualną w postępowaniach sądowych i przed innymi organami. Poradnik praktyczny*. Warszawa: DG-GRAF

⁴¹ Raport z badań: Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie. Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014

⁴² Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

⁴³ E. Gurba (2000). *Wczesna dorosłość*. W: B. Harwas-Napierała i J. Trempała (red.). *Psychologia rozwoju człowieka. Charakterystyka okresów życia człowieka*. Warszawa: PWN SA

⁴⁴ Konwencja ONZ o prawach osób niepełnosprawnych

- Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014 [przypis 2],
3. Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche [przypis 3],
  4. Stanowiska Ministerstwa Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w szkole i w przedszkolu [przypis 4],
  5. Ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 roku [przypis 5],
  6. Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego [przypis 6],,
  7. „Standardów pracy terapeutów „Zakątka” - szkoły specjalnej prowadzonej w ramach Stowarzyszenia Na Tak w Poznaniu [przypis 7]

przy współudziale dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, studentów Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego oraz Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

Integralną częścią treści standardów jest *Karta samooceny i oceny asystenta mieszkaniowego* do wypełnienia zarówno przez asystenta mieszkaniowego, jak i superwizora, by stworzyć możliwość obiektywnej weryfikacji stopnia spełniania standardów jakości świadczonych usług, a co za tym idzie – podwyższania poziomu tej jakości (w karcie jest również miejsce na wpisanie propozycji zmian).

Wyrażenia, które rozpoczynają najczęściej treści poszczególnych standardów: umożliwianie/ zapewnianie/ uznawanie/ poszanowanie dla praw/ dbałość o ... itp oznaczają stwarzanie przestrzeni do samodzielności i/lub udzielania wsparcia w wymienionych zakresach, adekwatnie do indywidualnych możliwości i potrzeb, wynikających także z rodzaju, stopnia niepełnosprawności oraz płci i wieku osób z niepełnosprawnością. Dotyczy to standardów jakości usług związanych z bezpośrednim kontaktem z mieszkańcami różnorodnych miejsc świadczenia usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego. Zbiór standardów dotyczy różnych usług świadczonych w ramach całego systemu mieszkalnictwa wspomaganego – mogą być one później łączone w odpowiednie podgrupy w treści regulaminów organizacyjnych mieszkań/ domów/ innych usług.

Treść standardów winna być udostępniona w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością oraz systematycznie, okresowo aktualizowana.

Tabela 6. Zestawienie podstawowych elementów standardów działań jakości usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną

Lp.	Nazwa działu standardów	Podstawowe elementy standardów działu
I.	AUTONOMIA, PODMIOTOWOŚĆ	Umożliwianie dokonywania wyborów; poszanowanie dla niezależności, prywatności i spraw osobistych mieszkańców; uczciwość; jawność zasad; udzielanie niezbędnego wsparcia; zawieranie umów; konsultowanie; stwarzanie możliwości wypowiedzania się, zgłaszania skarg, formułowania sugestii i rozpatrywanie ich, zaznajamianie mieszkańców z treścią standardów i umożliwianie dostępu do nich.
II.	DOSTĘPNOŚĆ	Osiągalność w zakresach: nowych technologii, mobilności w przestrzeni publicznej i mieszkaniowej, informacji (np. poprzez oznakowanie w alfabecie Braille'a oraz w formach łatwych do czytania i zrozumienia); dostęp do: korzystania ze zdolności prawnej i systemu sprawiedliwości; do systemu edukacji; środków zindywidualizowanego wsparcia w środowisku (np. komunikacja alternatywna); programów poradnictwa specjalistycznego i zawodowego; efektywnego uczestnictwa w życiu politycznym i publicznym; dóbr kultury; możliwości rozwoju i wykorzystywania potencjału twórczego, artystycznego i intelektualnego; udziału, w możliwie najszerszym zakresie, w powszechnej oraz uwzględniającej niepełnosprawność działalności sportowej, rekreacyjnej czy wypoczynkowej.
III.	BEZPIECZEŃSTWO OSOBISTE	Zapewnienie informacji/edukacji na temat unikania, rozpoznawania i zgłaszania przypadków wykorzystywania, przemocy i nadużyć; identyfikowanie, zgłaszanie organom ścigania aktów przemocy i nadużyć; podejmowanie odpowiednich środków w celu wspierania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego osób po doświadczeniu przemocy; stosowanie ustalonych w miejscu świadczenia usług procedur dotyczących reagowania na zachowania „trudne”; udzielanie niezbędnych informacji i wsparcia w zakresie bezpieczeństwa w mieszkaniu i poza nim; stosowanie opracowanych procedur dotyczących bezpieczeństwa w sytuacjach wysokiego ryzyka.
IV.	ZDROWIE	Dostęp do systemu opieki zdrowotnej; świadczenie usług mających na celu ograniczenie i zapobieganie dalszej niepełnosprawności; udzielanie rzetelnych informacji nt. zdrowego stylu życia i zapobiegania chorobom oraz niezbędnego wsparcia w dbaniu o stan zdrowia z uwzględnieniem zaleceń lekarzy prowadzących; wspieranie mieszkańców w braniu odpowiedzialności za własne zdrowie/leczenie w zależności od ich możliwości intelektualnych; udzielanie niezbędnego wsparcia w sytuacjach ratowania zdrowia/życia; umożliwianie samodzielnego zażywania leków lub podawanie ich za zgodą rodzica/opiekuna wyrażoną na piśmie; w sytuacji, gdy stan zdrowia mieszkańca wymaga podania leku przez asystenta mieszkaniowego lub wykonania innych czynności wykonywanie ich po przeszkoleniu w opisywanym zakresie i uzyskaniu zgody osób przyjmujących zadanie.
V.	WARUNKI BYTOWE, FINANSE	Realizacja prawa osób z niepełnosprawnością do odpowiednich warunków życia ich samych i ich rodzin; umożliwianie korzystania z prawa do posiadania i dziedziczenia własności, oraz z prawa do dostępu do pożyczek bankowych, hipotecznych i innych form kredytów; umożliwianie kontrolowania wysokości własnego budżetu i gospodarowania nim oraz własnością, dostępu do kalkulacji kosztów utrzymania miejsca świadczenia usług, dostępu do kalkulacji kosztów pobytu w miejscu świadczenia usług umożliwianie korzystania ze specjalnych miejsc do przechowywania pieniędzy i przedmiotów wartościowych.
VI.	PRZYNALEŻNOŚĆ SPOŁECZNA I ZAŻYŁOŚĆ Z BLISKIMI	Promowanie postaw antydyskryminacyjnych; zapobieganie izolacji i segregacji społecznej; umożliwianie mieszkańcom pełnienia ról społecznych pełnionych przed przyjęciem usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego; uznawanie prawa osób

		z niepełnosprawnością do posiadania partnera, życia uczuciowego i seksualnego; zawarcia małżeństwa i założenia rodziny; do zachowania zdolności rozrodczych, podejmowania swobodnych i odpowiedzialnych decyzji o liczbie i czasie urodzenia dzieci; we wszystkich działaniach dotyczących dzieci osób z niepełnosprawnością kierowanie się przede wszystkim najlepszym interesem dziecka; umożliwianie pełnego korzystania - przez dzieci osób z niepełnosprawnością, ze wszystkich praw człowieka; zapewnianie dzieciom prawa do swobodnego wyrażania poglądów we wszystkich sprawach ich dotyczących; nieodłączanie dziecka od rodziców bez ich zgody, w przypadku, gdy osoby z niepełnosprawnością nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem, zgłoszenie do odpowiednich służb, by podjęły wszelkie wysiłki, aby zapewnić alternatywną opiekę przez dalszą rodzinę, a jeżeli okaże się to niemożliwe - w ramach społeczności w warunkach rodzinnych.
VII.	POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA I DOBROSTAN EMOCJONALNY	Umożliwianie swobodnego wyrażania własnych emocji; zapewnienie dostępu do informacji (ew. psychoedukacji) nt. konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami; udzielanie niezbędnego wsparcia w sytuacjach nowych, trudnych, nieprzewidywanych, udzielanie niezbędnego wsparcia w tworzeniu warunków ciszy nocnej, wsparcia w formułowaniu i realizacji różnorodnych planów życiowych.
VIII.	DANE OSOBOWE	Zawieranie w dokumentacji istotnych informacji o osobie; udzielanie odpowiednich informacji w sytuacjach zbierania danych osobowych; dokładanie szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą; przetwarzanie danych w celu innym niż ten, dla którego zostały zebrane, tylko, jeżeli nie narusza to praw i wolności osoby; umożliwienie korzystania z prawa do kontroli przetwarzania danych; w przypadku wniesienia żądania zaprzestania przetwarzania danych osoby ze względu na jej szczególną sytuację, zaprzestanie przetwarzania kwestionowanych danych osobowych albo bez zbędnej zwłoki; na wniosek osoby, której dane dotyczą, poinformowanie w terminie 30 dni, o przysługujących jej prawach oraz udzielenie informacji w kwestii ochrony jej danych osobowych; prawo do odmowy osobie, której dane dotyczą, udzielenia informacji o ochronie danych osobowych jeśli spowodowałoby to szczególne trudne/niebezpieczne sytuacje; na wniosek osoby: uzupełnienie, uaktualnienie, sprostowanie danych, czasowe albo stałe wstrzymanie przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcie ze zbioru, informowanie bez zbędnej zwłoki innych administratorów, którym udostępniono zbiór danych, o dokonanych uaktualnieniach lub sprostowaniu danych.
IX.	KADRA	Posiadanie odpowiedniej wiedzy, kompetencji zawodowych, motywacji do pracy i postawy; otwartość na współpracę, w tym: interdyscyplinarną oraz międzynarodową, międzynarodowe programy rozwoju; odbywanie szkoleń dla specjalistów i personelu pracującego z osobami z niepełnosprawnością; odbywanie regularnych superwizji i stosowanie się do uwag oraz ogólnych zaleceń.
X.	ORGANIZACJA PRACY	Stosowanie się do regulaminu domowego; przestrzeganie czasu zajęć i informowanie o spóźnieniach oraz nieobecnościach; informowanie mieszkańców o dyżurach personelu oraz ewentualnych zmianach; planowość; gotowość do brania zastępstw; dbałość o porządek na stanowisku pracy; rzetelne prowadzenie dokumentacji.

Źródło: opracowano na podstawie dokumentów i danych wymienionych w podrozdziale X.1. (a-h)

**Standardy jakości usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego
dla osób z niepełnosprawnością intelektualną***

I. AUTONOMIA, PODMIOTOWOŚĆ

Standardy działu I utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach), na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche oraz na podstawie opracowania własnego.

1. **Umożliwianie dokonania wyboru miejsca świadczenia usług mieszkalnictwa wspomaganego i podjęcia decyzji, gdzie i z kim osoby będą mieszkać (art. 19) – zarówno w odniesieniu do kandydatów, jak i stałych mieszkańców** (także w kwestii samodzielnego zamieszkiwania lub współzamieszkiwania jednego pokoju, po udzieleniu w przystępny sposób informacji w rozmowie o: świadczonych w systemie mieszkalnictwa wspomaganego usługach, zasadach funkcjonowania miejsca świadczenia usług, zakwaterowaniu, prawach mieszkańców, kadrze oraz możliwości odbycia stażu/okresu próbnego w mieszkaniu przed podjęciem decyzji o zamieszkaniu w nim). [3]
2. **Sporządzanie list osób oczekujących na zamieszkanie w systemie mieszkalnictwa wspomaganego w uczciwy i jawny sposób, uwzględniający prawo osób do poufności.** [3]
3. **Wyjaśnianie decyzji odmownych zarówno osobom, jak i ich rodzicom/opiekunom, których podania o przyjęcie nie zostały rozpatrzone pozytywnie.** [3]
4. **Poszanowanie niezależności mieszkańców;** umożliwianie im swobodnego dokonywania wyborów (art. 3), także jeśli chodzi o decyzję zamieszkania w miejscu świadczenia usług, czy o wolę opuszczenia go, udzielanie niezbędnego wsparcia w podejmowaniu tych decyzji. [3]
5. **Podpisanie umowy z osobą/opiekunem prawnym osoby, która zdecydowała się zamieszkać w miejscu świadczenia usług.** Umowa określa warunki zamieszkania w nim, rodzaj i zakres świadczonych usług, prawa: w tym: prawo do formalnej procedury składania skarg zgodnie z obowiązującymi przepisami, obowiązki i odpowiedzialność prawną usługodawcy oraz osoby tam, gdzie jest to właściwe, umowa uwzględnia też diagnozę potrzeb i możliwości osoby oraz jej indywidualny plan wsparcia. [3]
6. **Udzielanie niezbędnego wsparcia** (np. informacyjnego), w konsultacji z osobą, w czynnościach związanych z „urządzeniem się” w miejscu świadczenia usług czy w czynnościach związanych z wyprowadzką. [3]
7. **Udzielanie niezbędnego wsparcia** (np. informacyjnego czy konsultacyjnego) w sytuacjach, gdy autonomiczne decyzje osoby mogą stanowić dla niej zagrożenie zdrowia lub życia i/lub mogą stanowić przeszkodę dla realizacji potrzeby autonomii innych mieszkańców (np. posiadanie psa).
8. **Konsultowanie z mieszkańcami rozwiązań sytuacji, w której wskazane/konieczne jest opuszczenie przez nich miejsca świadczenia usług** ze względu na np. potrzeby pielęgnacyjne przekraczające kompetencje personelu (np. opieka paliatywna), czy np. zachowania zagrażające bezpieczeństwu innych domowników, których nie można zmodyfikować. [3]

9. **Stwarzanie możliwości wypowiedzania się i wyrażania opinii oraz składania skarg** (np. pytanie mieszkańców o zdanie ws. doboru personelu, jakości wykonywania zadań przez kadre, przyjęcia nowego mieszkańca); w tym wolności poszukiwania, otrzymywania i rozpowszechniania informacji i poglądów, poprzez wszelkie formy komunikacji; m.in. poprzez akceptowanie i ułatwianie korzystania przez mieszkańców z języków migowych, alfabetu Braille'a, komunikacji rozszerzonej (augmentatywnej) i alternatywnej oraz wszelkich innych dostępnych środków, sposobów i form komunikowania się przez osoby z niepełnosprawnością intelektualną, według ich wyboru. [3] [1, art. 21]

10. **Rozpatrywanie opinii, sugestii, obaw, skarg** podczas spotkań zespołu w celu uzyskania opinii pracowników, wysnucia wniosków oraz – na miarę możliwości – **podjęcia działań, by zmienić sytuację w sposób satysfakcjonujący dla mieszkańca.** [3]

11. **Poszanowanie dla prywatności;** reputacji, przekonań, spraw osobistych, intymnych, zdrowotnych, rodzinnych, domowych, wyznania lub korespondencji, czy innego rodzaju komunikacji międzyludzkiej. [1, art. 22]

12. **Dbłość o godne traktowanie mieszkańca w procesie komunikacji:** nie mówienie w 3 os. lp. o mieszkańcu przy nim, stosowanie zasad podmiotowego kontaktu (np. kontakt wzrokowy, komunikaty typu „ja”).

13. **Konsultowanie z mieszkańcami kwestii, które mogą wpłynąć na mir domowy, ich plan dnia czy prywatność** (np. remont). [3]

14. **Uwzględnianie woli i decyzji mieszkańca w kwestii wspierania go podczas umierania;** jeśli osoba sobie tego życzy, stworzenie zapisu ostatniej woli i poinformowanie o niej personelu i rodziny, by mieli możliwość jej spełnienia. [3]

15. **Utworzenie wraz z mieszkańcem,** przy współudziale (jeśli wyrazi na to zgodę) rodziny lub dotychczasowych opiekunów, **indywidualnego planu wsparcia** uwzględniającego jego potrzeby, możliwości, preferencje; określającego rodzaje i zakres wsparcia, jakiego potrzebuje w miejscu zamieszkania w różnych dziedzinach życia (np. czynności higieniczne, planowanie, poruszanie się środkami komunikacji miejskiej, preferowane sposoby spędzania czasu w domu i poza nim, komunikacja i interakcje z innymi, zdrowie, ew. wizyty lekarskie, wola osoby w odniesieniu do sytuacji śmierci); **udostępnianie planu mieszkańcom w przystępnej dla nich formie oraz jego weryfikacja co najmniej raz na pół roku.** [3]

16. **Zaznajamianie mieszkańców z treścią standardów i umożliwianie dostępu do nich.** [3]

II. DOSTĘPNOŚĆ

Standardy działu II utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach)

1. Tworzenie **dostępności (informacyjnej i fizycznej) w zakresie nowych technologii,** w tym przedmiotów wspierających poruszanie się, urządzeń i wspomagających technologii, a także w zakresie innych form pomocy, usług (np. elektronicznych i ratowniczych) i ułatwień, odpowiednich dla osób z niepełnosprawnością. [1, art. 4 i 9]

2. **Umożliwianie dostępu do ogólnodostępnych** i/lub powszechnie zapewnianych mieszkań, budynków, dróg, instytucji, usług oraz innych urządzeń wewnętrznych i zewnętrznych poprzez zapewnienie różnych form pomocy i/lub pośrednictwa ze strony asystentów lub zwierząt, w tym: np. przewodnictwo, profesjonalne tłumaczenie języka migowego, **(art. 9) ułatwienie mobilności** osób z niepełnosprawnością intelektualną, także poprzez niezbędne wsparcie w obsłudze wysokiej jakości przedmiotów czy urządzeń i technologii wspomagających poruszanie się. [1, art. 20]

3. Udzielanie odpowiednich form pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnością, aby zapewnić im **dostęp do informacji**, np. poprzez wspieranie ich w korzystaniu z nowych technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych, w tym – z Internetu. [1, art. 9]

4. Zapewnienie w ogólnodostępnych budynkach i innych obiektach systemu mieszkalnictwa wspomaganego **oznakowania w alfabecie Braille’a oraz w formach łatwych do czytania i zrozumienia**. [1, art. 9]

5. Zapewnianie osobom z niepełnosprawnością **dostępu do korzystania ze zdolności prawnej**; głównie poprzez udzielanie niezbędnego i adekwatnego do indywidualnych potrzeb oraz do określonej sytuacji wsparcia w tym zakresie; np. w aspekcie skutecznego zapobiegania nadużyciom, zgodnie z międzynarodowym prawem praw człowieka. Środki związane z korzystaniem ze zdolności prawnej winny respektować prawa, wolę i preferencje osoby, być wolne od konfliktu interesów i bezprawnych nacisków, być stosowane przez możliwie najkrótszy czas i podlegać stałemu przeglądowi przez właściwe, niezależne i bezstronne władze lub organ sądowy. Zabezpieczenia powinny być proporcjonalne do stopnia, w jakim takie środki wpływają na prawa i interesy danej osoby. [1, art. 12]

6. Zapewnianie **dostępu do wymiaru sprawiedliwości**, w celu ułatwienia efektywnego udziału, bezpośrednio lub pośrednio, także jako świadków, we wszelkich postępowaniach prawnych, w tym na etapie śledztwa i innych form postępowania. [1, art. 13]

7. Zapewnianie **dostępu do systemu edukacji**; możliwości uczenia się przez całe życie, bez dyskryminacji i na zasadzie równości z innymi osobami (np. poprzez organizację transportu bądź zapewnienie warunków do nauczania indywidualnego w domu, jeśli zachodzi taka potrzeba). [1, art. 24]

8. Stosowanie, na miarę potrzeb mieszkańców, skutecznych **środków zindywidualizowanego wsparcia w środowisku** (np. komunikacja alternatywna), które maksymalizuje rozwój edukacyjny i społeczny, zgodnie z celem pełnej inkluzji. [1, art. 24]

9. Umożliwianie osobom z niepełnosprawnością **dostępu do programów poradnictwa specjalistycznego i zawodowego**, usług pośrednictwa pracy oraz szkolenia zawodowego i kształcenia ustawicznego (np. poprzez wspieranie w znajdowaniu odpowiednich informacji czy w przemieszczeniu się w odpowiednie miejsce). [1, art. 27]

10. **Popieranie możliwości zatrudnienia i rozwoju zawodowego** osób z niepełnosprawnością na rynku pracy; popieranie możliwości samozatrudnienia, przedsiębiorczości oraz wspierania w powrocie do pracy. [1, art. 27]

11. **Umożliwianie dostępu do efektywnego uczestnictwa w życiu politycznym i publicznym** (np. poprzez udzielanie niezbędnego wsparcia w tworzeniu organizacji osób z niepełnosprawnością w celu reprezentowania ich), bezpośrednio lub za pośrednictwem swobodnie wybranych przedstawicieli, włączając w to prawo i możliwość korzystania z czynnego i biernego prawa wyborczego. [1, art. 29]

12. **Gwarantowanie swobody wyrażania woli przez osoby z niepełnosprawnością występujące jako wyborcy** i w tym celu, tam gdzie to konieczne, udzielanie wsparcia w głosowaniu, na ich życzenie, ze strony wybranej przez nie osoby. [1, art. 29]

13. **Umożliwianie dostępu do** programów telewizyjnych, filmów, teatru i innego rodzaju działalności kulturalnej/ **dóbr kultury, a także do materiałów w dziedzinie kultury** w dostępnych dla osób z niepełnosprawnością intelektualną formach. [1, art. 30]

14. **Zapewnianie dostępu do możliwości rozwoju i wykorzystywania potencjału twórczego, artystycznego i intelektualnego**, nie tylko dla własnej korzyści, ale także dla wzbogacenia społeczeństwa (np. udzielanie niezbędnego wsparcia osobom z niepełnosprawnością intelektualną w udziale w konkursach artystycznych, festiwalach, wystawach – jako twórcom). [1, art. 30]

15. **Umożliwianie dostępu do udziału, w możliwie najszerszym zakresie, w powszechnej oraz uwzględniającej niepełnosprawność działalności sportowej, rekreacyjnej czy wypoczynkowej** na wszystkich poziomach i popieranie, wspieranie tego udziału odpowiednimi zasobami (sprzęt, udzielanie instrukcji ćwiczeń, transport do miejsc uprawiania sportu, rekreacji i turystyki). [1, art. 30]

III. BEZPIECZEŃSTWO OSOBISTE

Standardy działu III utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach), na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche oraz na podstawie opracowania własnego.

1. Ochrona osób z niepełnosprawnością przed wszelkimi formami wykorzystywania, przemocy i nadużyć, w tym związanych z płcią poprzez **zapewnienie informacji/ edukacji na temat unikania, rozpoznawania i zgłaszania przypadków wykorzystywania, przemocy i nadużyć** (a także umożliwianie odbywania szkoleń, np. kurs samoobrony). [1, art. 16]

2. Zapewnienie osobom z niepełnosprawnością właściwych form pomocy i wsparcia odpowiednich ze względu na płeć, wiek i niepełnosprawność, w tym:

a.) **identyfikowanie**, badanie i, gdy to właściwe, **zgłaszanie organom ścigania aktów przemocy i nadużyć**, [1, art. 16]

b.) **podejmowanie odpowiednich środków w celu wspierania powrotu do zdrowia fizycznego i psychicznego** oraz w zakresie zdolności poznawczych, a także wspierania rehabilitacji i społecznej reintegracji osób z niepełnosprawnością, które stały się ofiarami jakiegokolwiek formy wykorzystywania, przemocy i nadużyć. Proces powrotu do zdrowia

i reintegracja powinny następować w środowisku sprzyjającym zdrowiu, dobrobytowi, szacunkowi dla samego siebie, godności i samodzielności. [1, art. 16]

3. **Stosowanie ustalonych w miejscu świadczenia usług procedur** (jeśli trzeba, w uzgodnieniu i/lub przy udziale wykwalifikowanego specjalisty) **dotyczących reagowania na zachowania „trudne”** mieszkańca mogące stanowić zagrożenie dla niego lub innych albo takie zagrożenie stanowiące: zgodnie z obowiązującym prawem, z poszanowaniem godności osoby podlegającej procedurze oraz z zachowaniem bezpieczeństwa otoczenia; racjonalnie i w sposób proporcjonalny do sytuacji. [3]

4. **Udzielanie niezbędnych informacji i wsparcia w zakresie bezpieczeństwa w mieszkaniu i poza nim** (posługiwanie się sprzętem elektrycznym, urządzeniami gazowymi, ostrymi narzędziami, przechodzenie przez jezdnię itp.). [3]

5. **Stosowanie opracowanych procedur dotyczących bezpieczeństwa w sytuacjach wysokiego ryzyka** (np. zaginięcie osoby czy poważne wypadki). [3]

IV. ZDROWIE

Standardy działu IV utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach), na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche oraz Stanowiska Ministerstwa Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w szkole i w przedszkolu.

1. Zapewnienie skutecznego **dostępu do systemu opieki zdrowotnej**. [1, art. 25]

2. **Świadczenie** niezbędnych w miejscu zamieszkania, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i możliwości **usług** (np. karmienie, czynności pielęgnacyjne) **mających na celu ograniczenie i zapobieganie dalszej niepełnosprawności**. [1, art. 25]

3. Udzielanie **rzetelnych informacji nt. zdrowego stylu życia i zapobiegania chorobom oraz niezbędnego wsparcia w dbaniu o stan zdrowia z uwzględnieniem zaleceń lekarzy prowadzących**. [3]

4. **Wspieranie mieszkańców w braniu odpowiedzialności za własne zdrowie/leczenie w zależności od ich możliwości intelektualnych**. W sytuacji, gdy osoba chce przerwać leczenie lub odmawia jego podjęcia, prowadzi niezdrowy tryb życia, dokonywanie fachowej oceny, czy posiada odpowiednie możliwości intelektualne i/lub psychiczne do podjęcia świadomej decyzji – jeśli uznano, że nie – podjęcie decyzji przez kadrę po zasięgnięciu opinii specjalistów, personelu, rodziny i innych ważnych dla osoby bliskich. [3]

5. **W sytuacji zagrażającej zdrowiu lub życiu mieszkańca, w której nie ma czasu na podjęcie przez niego samodzielnej decyzji**, nawet jeśli stwierdzono, że posiada możliwości intelektualne, by taką decyzję podjąć, **wszelkie kwestie natury medycznej są rozstrzygane w taki sposób, by mogła jak najdłużej cieszyć się jak najlepszym zdrowiem**. [3]

6. **Udzielanie niezbędnego wsparcia w sytuacjach ratowania zdrowia/życia** zarówno w stanach chorobowych, jak i nagłych (wezwanie lekarza/ karetki pogotowia ratunkowego, udzielenie pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności, zawiadomienie rodziców lub opiekunów prawnych mieszkańca). [4]

7. W zależności od indywidualnych potrzeb i możliwości osób z niepełnosprawnością intelektualną: **umożliwianie samodzielnego zażywania leków lub podawanie ich za zgodą rodzica/opiekuna wyrażoną na piśmie** (w przypadku chorób przewlekłych: także wg ich pisemnej deklaracji co do nazwy choroby, leków i sposobu ich dawkowania wg wskazań lekarza oraz wskazań lekarza w opisywanym zakresie złożonych przed zamieszkaniem w miejscu świadczenia usług). [4]

8. **W sytuacji, gdy stan zdrowia mieszkańca wymaga podania leku przez asystenta mieszkaniowego/opiekuna lub wykonania innych czynności** (np. kontroli poziomu cukru we krwi u osoby chorej na cukrzycę; czy podania leku drogą wziewną osobie chorej na astmę) – **wykonywanie ich po przeszkoleniu w opisywanym zakresie i uzyskaniu zgody osób przyjmujących zadanie**. Delegowanie przez rodziców/opiekunów uprawnień do wykonywania w/w czynności oraz zgoda i zobowiązanie do tego asystenta mieszkaniowego winny mieć formę umowy (ustnej lub pisemnej) pomiędzy nim, a rodzicami/ opiekunami osoby przewlekle chorej. [4]

V. WARUNKI BYTOWE, FINANSE

Standardy działu V utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach) oraz na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche.

1. Realizacja **prawa osób z niepełnosprawnością do odpowiednich warunków życia ich samych i ich rodzin**, włączając w to odpowiednie wyżywienie, odzież i miejsce świadczenia usług oraz do stałego polepszania warunków życia np. poprzez zapewnianie im dostępu do ochrony socjalnej i programów ograniczania ubóstwa oraz dostępu do pomocy państwa w pokrywaniu wydatków związanych z niepełnosprawnością (w tym wydatków na odpowiednie szkolenia, poradnictwo, czy wsparcie finansowe). [1, art. 28]

2. Umożliwianie korzystania przez osoby z niepełnosprawnością z **prawa do posiadania i dziedziczenia własności**, oraz z prawa do **dostępu do** pożyczek bankowych, hipotecznych i innych form **kredytów** przy zapewnieniu, że osoby nie będą samowolnie pozbawiane własności (wspieranie w niezbędnym zakresie; np. uprzywilejowanie wskazówek specjalistów, udzielanie porad, liczenie pieniędzy, pomoc w podejmowaniu różnorodnych decyzji finansowych). [1, art. 12]

3. Umożliwianie mieszkańcom **kontrolowania wysokości własnego budżetu i gospodarowania nim oraz własnością** zgodnie z ich potrzebami i możliwościami z niezbędnym wsparciem asystenta (udzielanie porad, liczenie pieniędzy, pomoc

w podejmowaniu różnorodnych decyzji finansowych, chyba, że życzą sobie inaczej lub nie są do tego zdolni). [3]

4. Umożliwianie osobom z niepełnosprawnością **dostępu do kalkulacji kosztów utrzymania miejsca świadczenia usług** w przystępny dla nich sposób. [3]

5. Umożliwianie mieszkańcom **dostępu do kalkulacji kosztów ich pobytu w miejscu świadczenia usług** w przystępny dla nich sposób. [3]

6. **Umożliwianie korzystania ze specjalnego miejsca przechowywania pieniędzy** lub przedmiotów wartościowych mieszkańców (np. szafki na klucz, sejf). [3]

VI. PRZYNALEŻNOŚĆ SPOŁECZNA I ZAŻYŁOŚĆ Z BLISKIMI

Standardy działu VI utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach) oraz na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche.

1. Promowanie **postaw antydyskryminacyjnych** w rodzinach, sąsiedztwie i przestrzeni publicznej, z której korzystają mieszkańcy systemu mieszkalnictwa wspomaganego poprzez: czynny szacunek dla praw i godności osób z niepełnosprawnością, podmiotowe ich traktowanie, zwalczanie stereotypów, uprzedzeń i szkodliwych praktyk wobec nich – w tym związanych z płcią i wiekiem we wszystkich dziedzinach życia, promowanie wiedzy o zdolnościach i wkładzie osób z niepełnosprawnością intelektualną w życie społeczne, pozytywne postrzeganie tych osób, przy okazji: popieranie programów podnoszenia świadomości w sprawach dotyczących osób z niepełnosprawnością i ich praw, zachęcanie środków masowego przekazu do przedstawiania ich wizerunku w sposób zgodny z celami Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych. [1, art. 8]

2. Świadczenie szerokiego **zakresu usług** w miejscu zamieszkania i w ramach społeczności lokalnej, niezbędnego, by osoba z niepełnosprawnością mogła efektywnie funkcjonować w społeczności i integrować się społecznie, co **pozwoli na zapobieganie izolacji i segregacji społecznej**. [1, art. 19]

3. **Umożliwianie mieszkańcom pełnienia ról społecznych pełnionych przed przyjęciem usług w systemie mieszkalnictwa wspomaganego** (np. córki, syna, siostry, brata, przyjaciela np. poprzez odwiedzanie bliskich czy przyjmowanie gości). [3] [1, art. 23]

4. Uznawanie prawa osób z niepełnosprawnością do posiadania **partnera, życia uczuciowego i seksualnego**. [1, art. 23]

5. Uznawanie prawa osób z niepełnosprawnością intelektualną, które są w odpowiednim do zawarcia małżeństwa wieku, do zawarcia **małżeństwa i do założenia rodziny**, na podstawie swobodnie wyrażonej i pełnej zgody przyszłych małżonków i za zgodą sądu, jeśli osoby nie są ubezwłasnowolnione całkowicie, a ich stan zdrowia lub umysłu nie zagraża małżeństwu ani zdrowiu przyszłego potomstwa. [6, art. 12] [1, art. 23]

6. Uznawanie prawa osób z niepełnosprawnością do **zachowania zdolności rozrodczych, podejmowania swobodnych i odpowiedzialnych decyzji o liczbie i czasie urodzenia dzieci (patrz: p.5)** oraz do dostępu do dostosowanych do wieku edukacji i informacji dotyczących antykoncepcji, prokreacji i planowania rodziny, a także do środków niezbędnych do korzystania z tych praw. [1, art. 23]

7. We wszystkich działaniach dotyczących dzieci osób z niepełnosprawnością kierowanie się przede wszystkim **najwyższym dobrem dziecka**. [1, art. 7]

8. **Umożliwianie pełnego korzystania - przez dzieci osób z niepełnosprawnością**, w tym dzieci z niepełnosprawnością – **ze wszystkich praw człowieka** i podstawowych wolności, na zasadzie równości z innymi dziećmi (np. poprzez wsparcie w wykonywaniu obowiązków związanych z wychowywaniem dzieci czy świadczenie odpowiednich usług im i ich rodzinom w celu zapobiegania ukrywaniu, porzuceniu, zaniedbywaniu czy segregacji tych dzieci). [1, art. 7 i 23]

9. **Zapewnianie dzieciom** osób z niepełnosprawnością, w tym dzieciom z niepełnosprawnością korzystania z prawa do **swobodnego wyrażania poglądów we wszystkich sprawach ich dotyczących**, przyjmując je z należyłą uwagą, odpowiednio do ich wieku i dojrzałości, na zasadzie równości z innymi dziećmi, także poprzez udzielanie adekwatnego do niepełnosprawności i wieku wsparcia w wypowiedaniu własnego zdania, opinii. [1, art. 7]

10. **Nieodłączanie dziecka od rodziców bez ich zgody**, z wyjątkiem sytuacji, kiedy właściwe władze, podlegające kontroli sądowej, orzekną, zgodnie z obowiązującym prawem i procedurami, że takie odłączenie jest konieczne ze względu na najlepszy interes dziecka. W żadnym przypadku nie można odłączać dziecka od rodziców z powodu jego niepełnosprawności lub niepełnosprawności jednego lub obojga rodziców. [1, art. 23]

11. **W przypadku, gdy osoby z niepełnosprawnością nie są w stanie sprawować opieki nad dzieckiem**, także z niepełnosprawnością, zgłoszenie do odpowiednich służb, by podjęły wszelkie wysiłki, aby zapewnić **alternatywną opiekę przez dalszą rodzinę**, a jeżeli okaże się to niemożliwe - w ramach społeczności w warunkach rodzinnych. [1, art. 23]

VII. POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA I DOBROSTAN EMOCJONALNY

Standardy działu VII utworzone zostały na podstawie Raportu z badań: Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie. Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014.

1. Umożliwianie mieszkańcom z niepełnosprawnością intelektualną **swobodnego wyrażania własnych emocji**; udzielanie niezbędnego wsparcia w wyrażaniu ich **w sposób konstruktywny**.

2. **Zapewnienie dostępu do informacji (ew. psychoedukacji) nt. konstruktywnych sposobów radzenia sobie z trudnymi emocjami** (np. koncentracja na rozwiązywaniu sytuacji trudnych).

3. Udzielanie niezbędnego wsparcia w sytuacjach nowych, trudnych, nieprzewidywanych typu: nowe miejsca, okoliczności, wyjazd, kontakt z nieznanymi, choroba bliskiej osoby, psy, winda, ruch uliczny (np. udzielanie informacji zwrotnych, wskazówek, zadawanie pytań pomocniczych).

4. Udzielanie niezbędnego wsparcia w tworzeniu warunków ciszy nocnej by mieszkańcy mogli swobodnie realizować potrzebę snu.

5. Udzielanie niezbędnego wsparcia w formułowaniu i realizacji różnorodnych planów życiowych.

VIII. DANE OSOBOWE

Standardy działu VIII utworzone zostały wprost na podstawie Ustawy o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 roku (numery artykułów, na podstawie których opracowano analogiczną treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach) oraz na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche.

1. Zawieranie w dokumentacji istotnych informacji o osobie, tzn. głównie: imię, nazwisko, dane kontaktowe członków rodziny i przyjaciół, nazwisko i dane kontaktowe lekarza pierwszego kontaktu osoby, data przyjęcia do mieszkania, data, przyczyny i okoliczności opuszczenia mieszkania wspomaganego oraz adres, pod który się wyprowadziła, indywidualny plan wsparcia, umowa między usługodawcą a osobą, całościowa dokumentacja medyczna leczenia wraz z informacją, czy przeprowadzono je za zgodą osoby, wykaz zażywanych leków/środków medycznych, dane nt. sytuacji trudnych z udziałem osoby, skargi składane przez osobę i rezultat dochodzenia w tych sprawach, spis nazwisk specjalistów z zakresu medycyny czy opieki społecznej związanych z osobą, dane o ubezpieczeniach. [3]

2. W sytuacji zbierania danych osobowych od osoby, której dane dotyczą, informowanie tej osoby w przystępny dla niej sposób o:

- a) pełnej nazwie organizacji i adresie jej siedziby;
- b) celu zbierania danych, a w szczególności o znanych w czasie udzielania informacji lub przewidywanych odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych;
- c) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania;
- d) dobrowolności albo obowiązku podania danych i podstawie prawnej obowiązku. [5, art. 24]

3. W sytuacji zbierania danych osobowych nie od osoby, której dane dotyczą, informowanie tej osoby, bezpośrednio po utrwaleniu zebranych danych, o:

- a.) pełnej nazwie organizacji i adresie jej siedziby;
- b.) celu i zakresie zbierania danych, a w szczególności o odbiorcach lub kategoriach odbiorców danych;
- c.) źródle danych;
- d.) prawie dostępu do treści swoich danych oraz ich poprawiania;
- e.) uprawnieniach do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych oraz wniesienia do administratora danych żądania ponownego, indywidualnego rozpatrzenia sprawy

rozstrzygniętej w drodze operacji na danych osobowych, prowadzonych w systemie informatycznym. [5, art. 25]

4. Dokładanie szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą:

- a.) przetwarzanie danych zgodnie z prawem;
- b.) zbieranie informacji dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem ust. 2;
- c.) dbałość o poprawność merytoryczną danych i ich adekwatność w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane;
- d.) przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania. [5, art. 26]

5. Przetwarzanie danych w celu innym niż ten, dla którego zostały zebrane, tylko, jeżeli nie narusza to praw i wolności osoby, której dane dotyczą, oraz następuje w celach badań dydaktycznych, historycznych, naukowych lub statystycznych i z zachowaniem wyżej wskazanych standardów [5, art. 26]

6. Umożliwienie korzystania z prawa do kontroli przetwarzania danych, które dotyczą osoby, zawartych w zbiorach danych, a w szczególności z prawa do:

- a.) uzyskania informacji o sposobie udostępniania danych, a zwłaszcza informacji o odbiorcach lub kategoriach odbiorców, którym dane te są udostępniane;
- b.) żądania uzupełnienia, uaktualnienia, sprostowania danych osobowych, czasowego lub stałego wstrzymania ich przetwarzania lub ich usunięcia, jeżeli są one niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są już zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane;
- c.) wniesienia umotywowanego żądania zaprzestania przetwarzania danych osoby ze względu na jej szczególną sytuację;
- d.) wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania danych, gdy administrator danych zamierza je przetwarzać w celach marketingowych lub wobec przekazywania danych osobowych innemu administratorowi danych; patrz też: inne prawa zawarte w: [5, art. 32]

7. W przypadku wniesienia żądania zaprzestania przetwarzania danych osoby ze względu na jej szczególną sytuację, zaprzestanie przetwarzania kwestionowanych danych osobowych albo bez zbędnej zwłoki przekazanie żądania Generalnemu Inspektorowi. Możliwość pozostawienia w zbiorze imienia lub imion oraz nazwiska osoby i jej numeru PESEL lub adresu wyłącznie w celu uniknięcia ponownego wykorzystania danych tej osoby w celach objętych sprzeciwem. [5, art. 32]

8. Na wniosek osoby, której dane dotyczą, poinformowanie w terminie 30 dni, o przysługujących jej prawach oraz udzielenie informacji w kwestii ochrony jej danych osobowych. W przypadku stosownego wniosku osoby udzielenie tej informacji na piśmie w tekście łatwym do czytania. [5, art. 33]

9. Prawo do odmowy osobie, której dane dotyczą, udzielenia informacji, o ochronie danych osobowych, jeżeli spowodowałoby to:

- a.) ujawnienie wiadomości zawierających informacje niejawne;

- b.) zagrożenie dla obronności lub bezpieczeństwa państwa, zdrowia lub życia ludzi lub bezpieczeństwa i porządku publicznego;
- c.) zagrożenie dla podstawowego interesu gospodarczego lub finansowego państwa;
- d.) istotne naruszenie dóbr osobistych osób, których dane dotyczą, lub innych osób. [5, art. 34]

10. W razie wykazania przez osobę, której dane osobowe dotyczą, że są one **niekompletne, nieaktualne, nieprawdziwe lub zostały zebrane z naruszeniem ustawy albo są zbędne do realizacji celu, dla którego zostały zebrane, bez zbędnej zwłoki, uzupełnienie, uaktualnienie, sprostowania danych, czasowe lub stałe wstrzymanie przetwarzania kwestionowanych danych lub ich usunięcie ze zbioru**, chyba że dotyczy to danych osobowych, w odniesieniu do których tryb ich uzupełnienia, uaktualnienia lub sprostowania określają odrębne ustawy. [5, art. 35]

11. **Informowanie bez zbędnej zwłoki innych administratorów, którym udostępniono zbiór danych, o dokonanych uaktualnieniu lub sprostowaniu danych.** [5, art. 35]

12. **Zastosowanie środków technicznych i organizacyjne zapewniających ochronę przetwarzanych danych osobowych odpowiednią do zagrożeń oraz kategorii danych objętych ochroną, a w szczególności zabezpieczenia danych przed ich udostępnieniem osobom nieupoważnionym, zabraniam przez osobę nieuprawnioną, przetwarzaniem z naruszeniem ustawy oraz zmianą, utratą, uszkodzeniem lub zniszczeniem.** [5, art. 36]

IX. KADRA

Standardy działu IX utworzone zostały na podstawie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (numery artykułów, na podstawie których opracowano treść standardów znajdują się poniżej w nawiasach), na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche oraz opracowania własnego.

1. **Posiadanie odpowiedniej wiedzy, kompetencji zawodowych, motywacji do pracy i postawy** (np. odpowiedzialność, szacunek, empatia). [3]
2. **Otwartość na współpracę, w tym: interdyscyplinarną** (np. konsultacje ze specjalistami różnych dziedzin), **oraz międzynarodową, międzynarodowe programy rozwoju**, także: mające charakter integracyjny i dostępne dla osób z niepełnosprawnością polegające np. na wymianie i udostępnianiu informacji, doświadczeń, programów szkoleniowych i najlepszych praktyk. [1, art. 32]
3. **Odbywanie szkoleń dla specjalistów i personelu pracującego z osobami z niepełnosprawnością**, także w zakresie praw uznanych w Konwencji ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych, innych istotnych przepisów, tak aby lepiej świadczone były pomoc i usługi gwarantowane na mocy tych praw (np. w zakresie autonomii osób, zachowań „trudnych”, komunikacji, relacji, bezpieczeństwa (w tym: przepisy BHP i kurs pierwszej pomocy), nadużyć i określonej przepisami procedury składania skarg, poruszania się, ochrony danych osobowych itp.). [1, art. 4]

4. Odbywanie regularnych superwizji jakości świadczonych usług oraz stosowanie się do uwag i ogólnych zaleceń wynikających z superwizji jakości świadczonych usług.

X. ORGANIZACJA PRACY

Standardy działu X utworzone zostały na podstawie Standardów jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche oraz na podstawie „Standardów pracy terapeutów „Zakątka” - szkoły specjalnej prowadzonej w ramach Stowarzyszenia Na Tak w Poznaniu).

1. **Stosowanie się do regulaminu domowego**; zawartych w nim: misji i celów, praw, obowiązków, zasad (np. przyjmowania i odchodzenia osób, udziału finansowego osób) oraz trybu funkcjonowania życia domowego. [3]
2. Punktualne rozpoczynanie pracy; dbałość o **przestrzeganie czasu** zajęć i **informowanie o spóźnieniach oraz nieobecnościach** możliwie jak najsprawniej. [7]
3. **Informowanie mieszkańców o dyżurach personelu oraz ewentualnych zmianach** w grafiku dyżurów spowodowanych np. chorobą czy niedyspozycją pracownika. [3]
4. **Planowość** w wykonywaniu obowiązków. [7]
5. **Gotowość do brania zastępstw** za nieobecnych współpracowników. [7]
6. **Dbałość o porządek** stanowiska pracy. [7]
7. **Rzetelne** (np. dokładność zapisu, aktualizowanie danych) i terminowe **prowadzenie dokumentacji**. [7]

ROZDZIAŁ VI. INNOWACJA SPOŁECZNA – CO ODRÓŻNIA MODEL OD OBECNYCH ROZWIĄZAŃ

Model jest innowacją społeczną obejmującą:

1. **nowe rozwiązania – nowatorski model koordynacji usług poprzez utworzenie Centrum Koordynacji Usług, utworzenie modelu mieszkań wspomaganych i domu krótkiego pobytu,**
2. **usprawnianie już istniejących rozwiązań – koordynacja i wzajemne uzupełnianie się zróżnicowanych usług integracji i pomocy społecznej świadczonych przez różne podmioty.**

Nowe rozwiązania zwiększać będą efektywność wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin poprzez odpowiadanie na rzeczywiste potrzeby społeczne oraz zindywidualizowanie wsparcia. Model będzie bardziej elastyczny niż dotychczasowe formy wsparcia, a przez to możliwy do modernizacji/adaptacji w zmieniających się warunkach społecznych.

Stan obecny	Innowacja społeczna
Centrum Koordynacji Usług	
Usługi świadczone przez różne jednostki nie są skoordynowane. Brak przepływu informacji między placówkami wsparcia dziennego, NGO, jedn. organizacyjnymi pomocy społ. świadczącymi różnorodne wsparcie powoduje, że ich działania nie uzupełniają i nie wzmacniają się wzajemnie. Problemy społ. często nie są rozwiązywane do końca, osoby i rodziny korzystają z pomocy przez lata, uzależniając się od niej. To prowadzi do budowania postaw roszczeniowych, bierności i wyuczzonej bezradności.	Model zakłada koordynację działań różnych podmiotów, a przez to ich wzajemne wzmacnianie potencjałów, efektywniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów finansowych i rzeczowych i rzeczywiste realizowanie potrzeb. W tym celu wykorzystana zostanie m.in. technologia informacyjno-komunikacyjna (platforma www).
Brak komórki wyspecjalizowanej w kompleksowym doradztwie i wspomaganiu osób z niepełnosprawnością intelektualną.	Powołanie jednej komórki wyspecjalizowanej w kompleksowym doradztwie i wspomaganiu osób z niepełnosprawnością intelektualną.
Brak koordynacji i współpracy między różnymi instytucjami wspomagającymi osoby z niepełnosprawnością powoduje rozproszenie informacji o świadczeniach dostępnych dla tych osób i ich rodzin.	Model zakłada regularne zbieranie i publikowanie danych o uprawnieniach i świadczeniach, z których może skorzystać osoby z niepełnosprawnością i rodzina oraz budowę mechanizmu, dzięki któremu w jednym miejscu jednostka będzie mogła zaplanować ścieżkę pomocy.
Brak instytucji gromadzącej informacje dotyczące potrzeb i usług świadczonych na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.	Gromadzenie informacji przez Centrum i udostępnianie ich na różnych dostępnych nośnikach.
Brak systematycznego pozyskiwania danych ze środowiska osób niepełnosprawnych.	Identyfikowanie potrzeb i interesów osób i środowiska.
Rozproszenie/brak informacji na temat wsparcia osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów.	Systematyczne pozyskiwanie, gromadzenie, przekazywanie kompleksowych informacji na temat dostępnych form wsparcia wraz ze ścieżką ich

	uzyskania dla osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów w danej gminie.
Rozproszenie usług świadczonych przez różne instytucje publiczne i niepubliczne na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną.	Koordinacja usług świadczonych przez różne podmioty.
Przewaga wsparcia w sytuacjach kryzysowych, doraźne „tu i teraz” krótkotrwałe działania psychologiczne.	Długofalowe wsparcie psychologiczne ukierunkowane na niezależność i samodzielność dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.
Nieznajomość prawa z zakresu zabezpieczenia prawno-finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną przez niewyspecjalizowanych prawników świadczących usługi konsultacyjne w miejskich punktach prawnych.	Świadczenie wyspecjalizowanych usług prawnych dot. zabezpieczenia prawnego i finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.
Trudności opiekunów w odnalezieniu się w nadmiarze lub braku informacji dotyczących istniejących form wsparcia osób i rodzin.	Powołanie komórki świadczącej usługi doradztwa i informacji, adekwatnie do potrzeb.
Niski poziom współpracy NGO i JST jako efekt braku jednej silnej komórki/organizacji wspierającej ogół mieszkańców z niepełnosprawnością intelektualną.	Centrum jako strategiczny partner dla komórek organizacyjnych jednostki samorządu terytorialnego do współpracy w zakresie rozwiązywania problemów mieszkańców z niepełnosprawnością intelektualną.
Osoby z niepełnosprawnością intelektualną reprezentowane są w urzędach głównie przez swoich rodziców, często nie biorąc udziału w procedowaniu spraw ich dotyczących.	Stworzenie możliwości osobom z niepełnosprawnością aktywnego udziału w załatwianiu swoich spraw samodzielnie lub przy wsparciu profesjonalnych rzeczników (asystentów).
Selektywne wspieranie osób z niepełnosprawnością intelektualną w różnych instytucjach i organizacjach.	Holistyczne podejście do potrzeb osób z niepełnosprawnością intelektualną.
Mieszkania wspomagane	
Dzisiaj najpowszechniejszym rozwiązaniem wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, którymi rodzina nie może zapewnić dalszej opieki jest skierowanie do DPS z „opieką totalną” – dot. to zarówno osób potrzebujących całodobowego wsparcia, jak i osób wyżej funkcjonujących, które przy minimalnym wsparciu mogłyby kontynuować niezależne życie w środowisku. Brak jednostki koordynującej ofertę różnych form pomocy (DPS, rodzinne domy pomocy, mieszkania chronione, usługi opiekuńcze, autorskie pozarządowe domy/mieszkania wspomagane) powodują, że osoba korzysta z tej oferty, którą akurat zna i w której znalazła miejsce, niekoniecznie z tej, która jest dla niej najkorzystniejsza.	Szeroki wachlarz rozwiązań spójnie nazwanych „mieszkalnictwem wspomaganiem”, z których ONI będzie mogła skorzystać w zakresie wyznaczonym przez indywidualne potrzeby. Zasada „tyle wsparcia, ile potrzeba” realizowana będzie poprzez koordynację usług pomocy społecznej, rehabilitacji i zdrowia (kontinuum od wsparcia doraźnego do wsparcia całodobowego) oraz rozwój alternatyw dla zinstytucjonalizowanych form wsparcia – tworzenie mieszkań wspomaganych i rozwój usług asystenckich.
Placówki opieki całodobowej (w tym DPS) posiadają cechy „kultury instytucjonalnej” (np. dopasowywanie osób do usług, totalna opieka, podporządkowanie życia osoby rytmowi życia placówki i grupy) powodując izolację i wykluczenie społ. mieszkańców.	Nowe rozwiązania budowane będą zgodnie z zasadą włączenia społ. i niedyskryminacji, na poziomie społeczności lokalnej, z uwzględnieniem zasady podmiotowości (osoba z niepełnosprawnością jest w centrum, usługi dopasowywane są do osoby, „szyte na miarę”, zindywidualizowane wsparcie umożliwia prowadzenie niezależnego życia w wymiarze adekwatnym do możliwości osoby).

W wielu polskich miastach (w tym w Poznaniu) nie ma ani jednego DPS dla osób z niepełnosprawnością intelektualną. W takiej sytuacji utrata opiekunów skutkuje przeniesieniem osoby do placówek oddalonych od dotychczasowego środowiska życia, rozłąki z krewnymi i przyjaciółmi, zaprzestaniem aktywności podejmowanej w miejscach pracy i rehabilitacji (w tym w ŚDS, WTZ, praca).	Nowe rozwiązania umożliwić będą pozostanie osoby w społeczności lokalnej, kontynuowanie swojej aktywności społ.-zawod. i brak drastycznej zmiany stylu życia. Przed ofertą całodobową osobom z niepełnosprawnością oferowane będą rozwiązania środowiskowe z opieką dzienną (usługi asystenckie, mieszkania chronione i wspomagane).
Usługi przerwy regeneracyjnej	
Brak rozwiązań z zakresu opieki wytchnieniowej	Tworzenie rozwiązań w zakresie opieki wytchnieniowej w formie domów krótkiego pobytu jako odpowiedź na diagnozowane problemy opiekunów.
Brak wystarczającego wsparcia opiekunów faktycznych w sytuacji przeciążenia	
Wszystkie dotychczasowe formy wsparcia przewidują stały pobyt osoby w placówce lub kierują usługi do stałej grupy odbiorców.	W domach krótkiego pobytu zakłada się rotację miejsc, jedna osoba korzysta ze wsparcia max. 21 dni w roku, dzięki czemu placówka jest dostępna dla większej ilości osób.
Skomplikowane, długotrwałe procedury przyjęcia odbywające się często za pośrednictwem innych instytucji (np. wymóg skierowania z ośrodka pomocy społecznej).	Ułatwione, szybkie procedury przyjęcia umożliwiające działalność interwencyjną i ograniczające liczbę pośredników między placówką a rodziną.
Duże, wieloosobowe placówki o charakterze instytucjonalnym.	Mała, rodzinna forma placówki (4-5 miejsc) zapewniająca warunki zgodne z deinstytucjonalizacji.
Ograniczony wachlarz usług dla osób z głęboką wieloraką niepełnosprawnością.	Infrastruktura placówki i zasoby ludzkie są przygotowane na przyjęcie osób z różnym stopniem i rodzajem niepełnosprawności.
Fundacja	
Brak powszechnego wykorzystania modelu fundacji do zabezpieczenia prawnego i finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną na wypadek śmierci rodzica.	Opracowanie modelu fundacji skoncentrowanej na działaniach z zakresu mieszkalnictwa wspomagane wraz z rozwiązaniami z zakresu umów dożywotnich i darowizn.
Dotychczas rozwiązania z zakresu zabezpieczenia prawnego i finansowego w formie umów dożywotnich i darowizn wykorzystywane były w odniesieniu do osób starszych.	Model zakłada przeniesienie rozwiązań z zakresu zabezpieczenia prawnego i finansowego seniorów na osoby z niepełnosprawnością intelektualną.
Brak organizacji pozarządowych wyspecjalizowanych w wąskiej dziedzinie zabezpieczenia socjalnego, prawnego i finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.	Powołanie Fundacji Mieszkalnictwa Wspomagane jako organizacji wyspecjalizowanej w zabezpieczeniu socjalnym, prawnym i finansowym dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną.
Wiele organizacji buduje pojedyncze mieszkania/domy zabezpieczające osoby niepełnosprawne po śmierci rodziców. Brak jest systemowego rozwiązania, kierowanego do szerszej grupy odbiorców.	Szeroki wachlarz usług z zakresu mieszkalnictwa wspomagane pod pieczęą jednej Fundacji tworzy zręby rozwiązania systemowego, dzięki czemu możliwe jest kierowanie oferty „szytej na miarę” do konkretnej osoby.
Model pomocowy finansowania placówek całodobowych: utrzymanie placówek opieki całodobowej ze środków pomocy społecznej.	Model biznesowy: fundacja wyspecjalizowana będzie w zarządzaniu nieruchomościami swoich podopiecznych, a wypracowane fundusze przeznaczane będą na finansowanie wsparcia.
Wykorzystanie umów dożywotnich głównie w zabezpieczeniu przyszłości seniorów.	Wykorzystanie umów dożywotnich w zabezpieczeniu przyszłości osób niepełnosprawnych intelektualnie.

Standardy świadczenia usług	
Niepełne standardy dot. usług na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie – różne instytucje i organizacje tworzą standardy świadczenia usług, które są rozproszone i niepełne.	Opracowanie kompletnego zbioru szczegółowych standardów dot. usług na rzecz osób niepełnosprawnych intelektualnie.
Standardy usług społecznych zawarte w polskich przepisach prawnych są bardzo ogólne, koncentrują się głównie na warunkach technicznych, marginalnie traktują standardy związane z jakością usług.	Zaproponowanie szczegółowych standardów dotyczących jakości usług wypełniających zapisy Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych.
Brak rozpisania ścieżek realizacji standardów (w jaki sposób można realizować standard) w polskich przepisach prawnych.	Szczegółowe rozpisanie ścieżek realizacji standardów poprzez zaproponowanie przykładów działań służących ich realizacji.
Brak wskaźników realizacji, a przez to brak weryfikacji merytorycznych standardów związanych z jakością świadczonych usług.	Karta Samooceny i Oceny Asystenta Mieszkaniowego jako narzędzie samooceny i oceny realizacji standardów.
Omiijanie tematyki posiadania i wychowywania potomstwa, aktywności seksualnej, antykoncepcji.	Włączenie tematyki posiadania i wychowywania potomstwa, aktywności seksualnej, antykoncepcji do standardów świadczenia usług.

Korzyści rozwoju mieszkalnictwa wspomaganego jako bazy rozwiązań z zakresu zabezpieczenia socjalnego, prawnego i finansowego dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną, potwierdza Europejska Grupa Ekspertów ds. Przejścia od Opieki Instytucjonalnej do Opieki Świadczonej na Poziomie Lokalnych Społeczności, która informuje, iż „istnieją mocne argumenty – oparte zarówno na prawach człowieka, jak i na dowodach teoretycznych oraz empirycznych – przemawiające za przejściem od opieki instytucjonalnej do alternatywnych rozwiązań rodzinnych i środowiskowych. Rozwiązania takie mogą podwyższyć jakość życia osób objętych opieką i ich rodzin, sprzyjać włączeniu społecznemu oraz poprawić warunki pracy personelu”.

Innowacyjność modelu to głównie rzeczywiste wykorzystanie niepowiązanych dotąd zasobów społecznych tworzących sieć wsparcia.

Innowacyjne jest także zaangażowanie grup docelowych w projektowanie i wdrażanie rozwiązań. Model zakłada aktywny udział osób z niepełnosprawnością intelektualną w procesie planowania i realizacji działań – od pracy nad wnioskiem, konceptualizacji modelu, po jego wdrożenie i utrwalenie wyników. Jest to nowe podejście, stawiające osoby z niepełnosprawnością w roli eksperta.

Model spełni kryterium równościowe i zwiększy społeczny potencjał do działania, wzmocni więzi społeczne i wprowadzi kwestię płci w usługach społecznych, zwiększy kompetencje przedstawicieli poszczególnych podmiotów przez wypracowanie standardów usług i nowe metody niwelujące problemy równościowe, przełamując stereotypy i rozszerzając katalog rozwiązań stosowanych w danym sektorze.

ROZDZIAŁ VII. WARUNKI WDROŻENIA MODELU

1. ZMIANY W USTAWODAWSTWIE

1.1. W ZAKRESIE DEINSTYTUCJONALIZACJI ISTNIEJĄCYCH USŁUG

1. Uelastycznienie katalogu zakresu świadczeń w mieszkaniach chronionych określonych w § 2 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych wyliczający zakres wsparcia świadczonego w mieszkaniach chronionych.

Uzasadnienie:

Wyliczenie form wsparcia w mieszkaniach chronionych rodzi wątpliwość, czy organizatorzy mieszkań chronionych muszą ograniczać się do ograniczonych propozycji, czy mogą rozszerzyć zakres wsparcia, jeśli potrzeby mieszkańca na to wskazują.

2. Uelastycznienie godzin świadczenia wsparcia w mieszkaniach chronionych określonych w § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych. Określający, iż wsparcie, o którym mowa w ust. 2 pkt 4 lit. a i b, świadczone jest łącznie nie krócej niż 3 godziny dziennie przez 7 dni w tygodniu.

Uzasadnienie:

Sztywne określenie dolnego limitu godzin wsparcia blokuje możliwość świadczenia usług w mieszkaniach chronionych w wymiarze mniejszym, zgodnym z indywidualnymi potrzebami mieszkańca i zasadami efektywności ekonomicznej.

3. Uelastycznienie liczby osób współdzielących jedno mieszkanie chronione poprzez wykreślenie zdania „jedno mieszkanie chronione przeznaczone jest dla nie mniej niż 3 osób” w § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych.

Uzasadnienie:

Sztywne określenie dolnej granicy liczby mieszkańców wypacza charakter mieszkań chronionych, które mają być jak najbardziej zbliżone do zwykłych warunków mieszkaniowych w środowisku lokalnym. Jest wiele gospodarstw domowych, w których zamieszkuje tylko jedna osoba. Arbitralne wprowadzanie liczby minimum trzech mieszkańców jest dyskryminowaniem osób uprawnionych do korzystania z pobytu w mieszkaniu chronionym.

4. Wykreślenie § 6 ust. 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 14 marca 2012 r. w sprawie mieszkań chronionych, mówiącego, że „Wymiary pomieszczeń w mieszkaniu chronionym umożliwiają wykonanie manewru wózkem inwalidzkim w miejscach zmiany kierunku ruchu”.

Uzasadnienie:

Zapis o konieczności zachowania wymiarów wszystkich pomieszczeń w mieszkaniach chronionych umożliwiającym manewr wózkami inwalidzkimi uniemożliwia samorządom i organizacjom pożytku publicznego wykorzystanie wielu lokali z zasobów mieszkaniowych starszego typu na cele mieszkalnictwa chronionego. Równocześnie wiele osób z niepełnosprawnościami (np. osoby z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością intelektualną czy autyzmem) nie musi mieć pomieszczeń umożliwiającym manewrowanie wózkami.

5. Zmiana artykułu 36. p. 2m ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej poprzez uzupełnienie, iż specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być świadczone – poza miejscem zamieszkania i ośrodkiem wsparcia – również w mieszkaniach wspomaganych.

Uzasadnienie:

Umożliwienie świadczenia usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania (nawet jeśli jest to mieszkanie wspomagane) umożliwi montaż środków potrzebnych na zapewnienie opieki nad osobami z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkującymi mieszkania wspomagane.

6. Wprowadzenie terminu mieszkań wspomaganych do ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

7. Zmiana zapisów § 6 ust. 2. p. 3 rozporządzenia Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej z 23 sierpnia 2012 w sprawie domów pomocy społecznej, określającego wskaźnik zatrudnienia personelu z wliczeniem nieprofesjonalnej kadry.

Uzasadnienie:

Włączenie wolontariuszy, stażystów, praktykantów oraz osoby odbywające służbę zastępczą umożliwi spełnienie wskaźnika zatrudnienia personelu z wykorzystaniem zasobów ludzkich niefinansowanych z budżetu placówki.

1.2. W ZAKRESIE POZYSKANIA MIESZKAŃ NA CELE MIESZKALNICTWA WSPOMAGANEGO:

1. Rozszerzenie art. 30a ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego o możliwość najmu lokalu mieszkalnego przez towarzystwo budownictwa społecznego organizacji pożytku publicznego w celu prowadzenia w nim mieszkań wspomaganych innych niż mieszkania chronione.

Uzasadnienie:

Obecnie ustawa z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego w art. 30a. określa, iż towarzystwo budownictwa społecznego może wynajmować

lokal mieszkalny organizacji pożytku publicznego w celu m.in. prowadzenia w nim mieszkania chronionego, o którym mowa w przepisach o pomocy społecznej.

Model deinstytucjonalizacji usług zawiera formy mieszkalnictwa wspomaganego, których struktura organizacyjna i zasady działania odbiegają od mieszkań chronionych, o których mowa w przepisach o pomocy społecznej.

2. Wprowadzenie w II filarze programu Mieszkanie+ możliwości uzyskania większego wsparcia oraz preferencji w dostępie do finansowania dla przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych, realizowanych w ramach programu społecznego budownictwa czynszowego w oparciu o przepisy ustawy z dnia 26 października 1995 r. o niektórych formach popierania budownictwa mieszkaniowego w przypadku przeznaczenia części lokali wybudowanych na potrzeby mieszkalnictwa wspomaganego osób niepełnosprawnych.

Uzasadnienie:

Stworzenie preferencyjnych warunków wsparcia przedsięwzięć inwestycyjno-budowlanych uwzględniających potrzeby osób niepełnosprawnych może stać się motorem do rozwoju systemu mieszkań wspomaganych w nowych inwestycjach.

3. Określenie warunków (w uchwałach gmin dotyczących zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy) jakie musi spełniać lokal wskazywany dla osób z niepełnosprawnością, by spełniał warunki dostępności wraz ze wskazaniem preferencji dla mieszkań wspomaganych.

Uzasadnienie:

Zgodnie z art. 21 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego, do kompetencji rad gminy należy uchwalanie zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy. Obecnie brak dostępności architektonicznej lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu gminy wyklucza możliwość włączenia ich w program mieszkań wspomaganych.

4. Uzupełnienie art. 4 ust. 2 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego o osoby, o których mowa w art. 53 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej poprzez dodanie punktu „Gmina może przeznaczać lokale wchodzące w skład mieszkaniowego zasobu gminy na wykonywanie innych zadań jednostek samorządu terytorialnego realizowanych na zasadach przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej”.

Uzasadnienie:

Zmiana zapisu rozszerzy grupy docelowe, których potrzeby mieszkaniowe zostaną uwzględnione w przedmiotowej ustawie. Kryterium dochodowe może być bowiem nie spełnione przez niektóre osoby z niepełnosprawnościami, które mimo wyższych dochodów nie

są w stanie samodzielnie zaspokoić swoich potrzeb mieszkaniowych, a równocześnie ponoszą wysokie koszty życia związane z niepełnosprawnością.

1.3. W ZAKRESIE ZABEZPIECZENIA FINANSOWEGO OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ I ICH RODZIN

1. Prawo do świadczenia pielęgnacyjnego dla wszystkich opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami i dorosłych z orzeczonym znacznym stopniem niepełnosprawności, niezależnie od aktywności zawodowej, także dla osób pobierających rentę lub emeryturę.
2. Opłacanie składek emerytalno-rentowych przez cały czas sprawowania opieki.

Obecnie: Od 1 września 2013 r. wprowadzone zostały nowe tytuły ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego dla osób sprawujących osobistą opiekę nad dzieckiem. W przypadku dziecka, które z powodu stanu zdrowia potwierdzonego orzeczeniem o niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności wymaga osobistej opieki tej osoby, przez okres do 6 lat, nie dłużej jednak niż do ukończenia przez dziecko 18 roku życia.

3. Podwyższenie zasiłku pielęgnacyjnego. Obecnie wynosi on 153 zł.
4. Zniesienie limitu wieku dla osób z niepełnosprawnościami (dzieci i dorosłych) uprawniającego rodzica/opiekuna do płatnej 60-dniowej opieki w razie jego choroby, z możliwością wykorzystania zwolnienia z pracy z tego tytułu na wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne.

Obecnie: Okres wypłaty zasiłku opiekuńczego

- a. 60 dni w ciągu roku kalendarzowego – jeżeli opieka sprawowana jest nad dzieckiem zdrowym w wieku do lat 8 lub dzieckiem chorym w wieku do 14 lat,
  - b. 14 dni w ciągu roku kalendarzowego – jeśli opieka dotyczy chorego dziecka w wieku powyżej 14 lat lub innego chorego członka rodziny.
5. Wsparcie dla opiekuna w przypadku wyprowadzenia się podopiecznego, w formie ułatwienia powrotu na rynek pracy, zapewnienia opieki psychologicznej i utrzymania prawa świadczenie pielęgnacyjnego do momentu podjęcia pracy.
  6. Zlikwidowanie ograniczenia prawa do renty socjalnej w przypadku, gdy zbiegają się prawa do renty socjalnej i rodzinnej.

Obecnie: W przypadku gdy łączna wysokość renty socjalnej i renty rodzinnej przekracza kwotę 200 proc. najniższej renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, obniżeniu podlega wysokość renty socjalnej. W takim przypadku prawo przewiduje minimalną kwotę, do jakiej może zostać obniżona renta socjalna. Renta socjalna nie może być niższa niż 10 proc. renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy.

7. Przyznanie dorosłym osobom z niepełnosprawnościami bonów opiekuńczych o wartości minimum 2000 zł miesięcznie przeznaczonych na:
- opłacenie uczestnictwa w Warsztatach Terapii Zajęciowej, Środowiskowych Domach Samopomocy i innych ośrodkach dziennego pobytu;
  - opłacenie trenera w Agencji Zatrudnienia Wspomagane;
  - specjalistyczne usługi opiekuńcze;
  - rehabilitację.

Jeżeli Ośrodki Pomocy Rodzinie nie byłyby w stanie zrealizować tych bonów – zwrot kosztów płatnych opiekunów lub gotówki według stawek rynkowych (rozliczanych miesięcznie) z możliwością kumulacji w skali roku.

Przyznanie takich bonów przyczyniłoby się do powstawania kolejnych placówek dla dorosłych osób z niepełnosprawnościami. Obecnie większość jest zakładana i prowadzona przez stowarzyszenia lub fundacje wyręczające w tym zakresie Państwo.

1.4. W ZAKRESIE ROZWOJU FORM ZABEZPIECZENIA FINANSOWEGO

Poszerzenie katalogu czynności prawnych przysparzających przewidzianych w Kodeksie cywilnym o formę **umowy darowizny na wypadek śmierci**.

Uzasadnienie:

Jednym ze sposobów zabezpieczenia finansowego dorosłych osób niepełnosprawnych mogłoby być podpisanie umowy darowizny na wypadek śmierci. Taki rodzaj umowy mógłby zabezpieczyć majątek i zagwarantować opiekę, a wynagrodzeniem za świadczone usługi byłoby przejście majątku (np. nieruchomości) po śmierci darczyńcy.

W obecnym stanie prawnym darowizna na wypadek śmierci nie funkcjonuje w obrocie prawnym. Jedynym sposobem na uregulowanie kwestii dziedziczenia jest testament. Wszystkie zaś umowy o spadek pomiędzy osobami żyjącymi – poza zrzeczeniem się dziedziczenia – są nieważne.

Darowizna na wypadek śmierci polega na tym, że własność przedmiotu darowizny przechodzi na obdarowanego dopiero z momentem śmierci darczyńcy. Warunkiem skuteczności umowy jest to, aby obdarowany przeżył darczyńcę. Jest więc alternatywą dla testamentu.

Umowa darowizny musiałaby mieć dla swojej ważności formę aktu notarialnego. Pozwalałaby przenieść w ten sposób własność nieruchomości oraz ogół uprawnień także ze spółki cywilnej. Najważniejszym skutkiem, poza samym przeniesieniem własności, byłoby wyłączenie przedmiotu darowizny z masy spadku. Nie podlegałaby więc podziałowi pomiędzy spadkodawców. Taka darowizna powodowałaby również powstanie obowiązku podatkowego – z dniem otrzymania darowizny, również będzie korzystać z pełnego zwolnienia, jeśli obdarowany jest do niego uprawniony.

W odróżnieniu od funkcjonującej instytucji zapisu testamentowego, darowizna na wypadek śmierci nie wymaga działania ze strony spadkobierców.

Prawo dotyczące dziedziczenia zgodnie z testamentem mówi, iż spadkobiercy dziedziczą wszystkie przedmioty należące do spadku, a następnie wykonują zapisy – czyli przenoszą własność przedmiotów wskazanych przez spadkodawcę w testamencie. W przypadku konfliktu pomiędzy spadkobiercami a zapisobiorcą sytuacja wymaga wytoczenia powództwa o przeniesienie własności.

W przypadku darowizny na wypadek śmierci, gdzie rodzic obdarowałby wyłącznie jedno dziecko np. niepełnosprawne, pozostała rodzina nie mogłaby tego zakwestionować.

2. CZYNNIKI FINANSOWE

I. Wydzielenie odpowiedniej ilości środków finansowych na rozwój mieszkalnictwa wspomaganego w ramach:

1. Regionalnych Programów Operacyjnych,
2. Programu Operacyjnego Wiedza-Edukacja-Rozwój,
3. Programu „Oparcie społeczne dla osób z zaburzeniami psychicznymi”,
4. Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”,
5. Programu „Mieszkanie +”,
6. Funduszu Inicjatyw Obywatelskich.

II. Zwiększenie ilości środków finansowych na usługi pomocy społecznej, by były powszechne, dostępne i adekwatne do potrzeb osób z niepełnosprawnością:

1. usługi opiekuńcze,
2. specjalistyczne usługi opiekuńcze,
3. środowiskowe domy samopomocy z miejscami całodobowego,
4. mieszkania chronione,
5. rodzinne domy pomocy,
6. domy pomocy społeczne.

III. Utworzenie nowego programu „Mieszkalnictwo wspomagane” w ramach zadań zleczanych z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

3. WARUNKI SPOŁECZNE

Efektywne wdrożenie modelu, zwłaszcza w zakresie mieszkalnictwa wspomaganego, wymaga zmian postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością intelektualną. Obecnie stereotypy społeczne dotyczące tej kategorii społecznej stawiają je w roli podmiotów zależnych, „wiecznych dzieci”, które mimo wieku biologicznego wciąż potrzebują opieki ze strony innych osób i które nie są dojrzałe na tyle, by móc prowadzić niezależne życie. Od dzieci wymaga się posłuszeństwa i bierności. Tymczasem osoby z niepełnosprawnością intelektualną są zdolne do prowadzenia życia poza rodziną, znają swoje potrzeby i potrafią je werbalizować, a działania z zakresu deinstytucjonalizacji usług mają zagwarantować im wysoką jakość życia, godne warunki i urzeczywistnienie idei równouprawnienia.

Dorosłość wiąże się również z podejmowania decyzji w swoim imieniu. Jeśli osoby z niepełnosprawnością intelektualną w okresie dorosłości miałyby prowadzić życie niezależnie na poziomie lokalnych społeczności, a jakość świadczonych dla nich usług miałyby być zgodna z opracowanymi w niniejszym modelu standardami, należy uznać ich prawo do samostanowienia o sobie, nawet jeśli podejmowane przez nich decyzje niosą dla nich negatywne konsekwencje (np. palenie papierosów, picie alkoholu, jedzenie słodczy, bierny sposób spędzania czasu wolnego). Ważne jest także, by instytucje kontrolujące system usług społecznych i zdrowotnych uznawały prawo osób niepełnosprawnych intelektualnie do samostanowienia o sobie, nie narzucając własnych standardów życia (np. nie wymagając sterylnej czystości w miejscu zamieszkania, tak jak nie wymaga się tego od osób w normie intelektualnej nie będących klientami pomocy społecznej).

Spółeczeństwo (w tym decydenci) w całości powinno przyjąć wytyczne z Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych dotyczące ich praw w zakresie zapisów spotykających się z negatywną oceną rodziny, opinii publicznej i organów nadzorujących mieszkania wspomagane (np. prawo do niezależnego życia, prawo do „niezdrowego życia”, prawo do małżeństwa, prawo do posiadania i wychowywania potomstwa, prawo do aktywności seksualnej).

ROZDZIAŁ VIII. INSTRUKCJA STOSOWANIA MODELU I WSZYSTKICH JEGO ELEMENTÓW SKŁADOWYCH

Niniejsza instrukcja dotyczy stosowania modelu wsparcia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną w środowisku życia pn. „Dorośli – niezależni”. Instrukcja stanowi zbiór praktycznych informacji dotyczących sposobu czytania i wdrażania Modelu oraz jego elementów składowych przez Użytkowników.

Informacje ogólne.

1. Obszarem wdrożenia modelu jest Miasto Poznań.
2. Model jest opisem zawierającym część analityczną i organizacyjną.
3. Część analityczna zawiera:
  - a. opis grupy docelowej wraz z analizą potrzeb na podstawie wyników badań,
  - b. analizę usług na rzecz osób z niepełnosprawnością intelektualną w Mieście Poznań zawierającą dane na temat:
    - definiowania,
    - ścieżki otrzymania usługi,
    - dostępności usługi,
    - kosztów i sposobu finansowania,
    - zdiagnozowanych luk i barier korzystania z usług.
  - c. analizę sytuacji prawnej osób z niepełnosprawnością intelektualną oraz sposobów zabezpieczenia ich sytuacji majątkowej,
  - d. analizę systemu świadczeń dla osób dorosłych niepełnosprawnych oraz rodziców i opiekunów dorosłych osób z niepełnosprawnością,
  - e. diagnozę wewnętrznych i zewnętrznych barier rozwoju deinstytucjonalizacji usług.
4. Część organizacyjna zawiera opis poszczególnych elementów modelu, na który składają się:
  - a. Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie,
  - b. usługi przerwy regeneracyjnej,
  - c. mieszkalnictwo wspomagane,
  - d. model fundacji zabezpieczającej prawnie i finansowo,
  - e. standardy jakości usług w systemie mieszkalnictwa wspomagane.
5. Model może być realizowany w całości lub częściowo – każdy element został tak opracowany, by mógł zostać zaimplementowany niezależnie od pozostałych.

Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie

1. Centrum Koordynacji Usług dla Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie (zwane dalej: Centrum) to zespół ludzi (specjalistów do spraw obsługi klienta, specjalistów do spraw komunikacji, psychologów, prawników i asystentów zarządzanych łącznie przez dyrektora) wyspecjalizowanych w świadczeniu usług z zakresu diagnozy potrzeb,

informacji, doradztwa, koordynacji, rzecznictwa i integracji społecznej dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich otoczenia.

2. Centrum funkcjonuje w oparciu o uchwałę samorządową jako zadanie publiczne przekazane do realizacji organizacji pozarządowej na mocy ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
3. Centrum funkcjonuje w siatce instytucji publicznych i organizacji pozarządowych, z którymi ściśle współpracuje w zakresie wspierania klientów z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin. Podstawowy zakres współpracy środowiskowej obejmuje wymianę informacji, zasobów, wzajemnego poparcia i możliwości, prowadzoną dzięki korzystnej sieci wzajemnych kontaktów.
4. Centrum ściśle współpracuje z wyznaczonymi osobami w lokalnych instytucjach publicznych, których zadaniem jest koordynacja i współdziałania przy udzieleniu skutecznego i kompleksowego wsparcia osobom z niepełnosprawnością intelektualną.
5. Centrum nie jest miejscem składania wniosków i wydawania decyzji o przyznaniu świadczeń, a jedynie miejscem wypełnienia wniosku. Nie zastępuje biura podawczego poszczególnych instytucji.
6. Centrum ulokowane jest poza instytucjami pomocy społecznej.
7. Narzędziem diagnozy potrzeb mieszkańców jest Skala Samodzielności Życiowej Osób Niepełnosprawnych Intelktualnie SelfFind stanowiąca załącznik do modelu.
8. Obszarem funkcjonowania Centrum jest gmina.
9. Proponowana struktura organizacyjna dotyczy gmin będących siedzibami powiatów.
10. Mniejsze jednostki podziału administracyjnego będą zdolne implementować wybrane elementy modelu w oparciu o lokalne zasoby i potrzeby oraz wykorzystując istniejące struktury organizacyjne.
11. Podstawą działania Centrum jest regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do modelu.
12. Model Centrum zawiera szczegółowy opis celów i zadań w ramach określonych funkcji na poziomie jednostkowym (dla osoby i opiekunów) i środowiskowym (dla instytucji i organizacji społecznych).
13. Model Centrum określa zasoby jakimi musi dysponować organizator w celu efektywnego realizowania zadań.
14. Zakres zadań uprawnień i odpowiedzialności pracowników zatrudnionych na umowę o pracę opisany został szczegółowo w kartach stanowiskowych.
15. Koszty wdrożenia i utrzymania w każdej gminie mogą być zróżnicowane. Zależne to będzie od ilości potencjalnych zainteresowanych i możliwości finansowych i organizacyjnych poszczególnych gmin.
16. Przedstawione koszty obejmują zrównoważone stawki obowiązujące u beneficjenta w chwili opracowywania modelu.
17. Koszty wdrożenia mogą ulec zmniejszeniu, jeżeli Centrum powstanie przy istniejącej jednostce organizacyjnej dzięki wykorzystaniu jej infrastruktury.
18. Montaż środków przewiduje wykorzystanie środków POWER w okresie wdrożenia i testowania modelu. Zachowanie trwałości Modelu jest do uzgodnienia na poziomie władz gminy.

Usługi przerwy regeneracyjnej

1. Usługi przerwy regeneracyjnej świadczone są na rzecz rodzin z niepełnosprawnymi osobami zależnymi. Ich podstawową formą są usługi stacjonarne świadczone w ośrodkach krótkiej przerwy. Głównym celem usług przerwy regeneracyjnej jest zapewnienie odpoczynku poszczególnym członkom rodziny, zajmującym się na co dzień osobą z niepełnosprawnością.
2. Dom krótkiego pobytu (zwany dalej: Domem) to stacjonarna forma świadczenia usługi przerwy regeneracyjnej.
3. Dom to placówka zapewniająca całodobową, krótkoterminową opiekę dorosłym osobom niepełnosprawnym w sytuacji, kiedy opiekun prawny lub faktyczny nie może tej opieki zapewnić.
4. Usługi przerwy regeneracyjnej w domach krótkiego pobytu świadczone są przez specjalistów z zakresu opieki, terapii, rehabilitacji, psychologii, pedagogiki i medycyny.
5. Dom zarejestrowany jest jako placówka zapewniająca całodobową opiekę na mocy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.
6. Okres korzystania z usług krótkiej przerwy wynosi maksymalnie 21 dni w skali roku, z możliwością przedłużenia, o ile nie ma kolejki osób oczekujących.
7. Domy mogą być prowadzone przez:
  - a. organy administracji rządowej i samorządowej,
  - b. jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
  - c. organizacje pozarządowe,
  - d. podmioty ekonomii społecznej,
  - e. kościoły i związki wyznaniowe,
  - f. przedsiębiorców.
8. Obszarem funkcjonowania Domu jest województwo.
9. Podstawą działania Domu jest regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do modelu.
10. Model Domu zawiera szczegółowy opis zakresu usług, strukturę organizacyjną, standard obiektu, koszty wdrożenia i utrzymania, montaż środków.
11. Zakres zadań uprawnień i odpowiedzialności pracowników zatrudnionych na umowę o pracę opisany został szczegółowo w kartach stanowiskowych.
12. Koszty wdrożenia i utrzymania w każdej gminie mogą być zróżnicowane. Zależne to będzie od posiadanej infrastruktury i zasobów ludzkich, a także stawek kosztów obowiązujących w danej społeczności.
13. Przedstawione koszty obejmują zrównoważone stawki obowiązujące u beneficjenta w chwili opracowywania modelu.
14. Montaż środków przewiduje wykorzystanie środków POWER w zakresie dofinansowania działalności placówki.

Mieszkalnictwo wspomagane

1. Mieszkalnictwo wspomagane to całodobowa lub czasowa usługa społeczna świadczona w lokalnej społeczności uzupełniona usługami zdrowotnymi, łącząca usługi bytowe, asystenckie i zdrowotne, które są kierowane do osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w lokalu mieszkalnym umiejscowionym na poziomie lokalnej społeczności.
2. Dla osób z niepełnosprawnością intelektualną, które nie posiadają doświadczeń w zamieszkaniu poza systemem rodzinnym, rekomenduje się dwuetapowy model mieszkalnictwa wspomagane, rozpoczynający się treningiem mieszkaniowym.
3. Narzędziem diagnozy potrzeb mieszkańców jest Skala Samodzielności Życiowej Osób Niepełnosprawnych Intellektualnie SelfFind stanowiąca załącznik do modelu.
4. Model mieszkalnictwa wspomagane nie precyzuje liczby osób współzamieszkujących, zakresu wsparcia i formy własności lokalu, by zachować elastyczność istotną z punktu widzenia deinstytucjonalizacji usług. Każdy organizator usługi, przy uwzględnieniu potrzeb mieszkańca i własnych zasobów, odpowiada za jej formę, pod warunkiem, że jest ona zgodna z założeniami mieszkalnictwa wspomagane i spełnia standardy jakości świadczenia usług.
5. Model mieszkań wspomagane jest możliwy do wdrożenia w następujących formach:
  - a. mieszkania samodzielne lub grupowe,
  - b. mieszkania ze wsparciem czasowym lub całodobowym,
  - c. mieszkania rozproszone lub zespolone.
6. Usługi w mieszkaniach chronionych świadczone są przez asystentów i opiekunów, których wsparcie uzupełniane jest dodatkowymi usługami zgodnie z zapotrzebowaniem mieszkańców, w tym usługami zdrowotnymi.
7. Mieszkania wspomagane podlegają regulacjom z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej o ile prowadzone są w formie:
  - a. usług opiekuńczych,
  - b. specjalistycznych usług opiekuńczych,
  - c. mieszkań chronionych,
  - d. ośrodków wsparcia,
  - e. placówek zapewniających całodobową opiekę starszym, przewlekle chorym i niepełnosprawnym,
  - f. rodzinnych domów pomocy,
  - g. domów pomocy społecznej.
8. Okres zamieszkania w mieszkaniu wspomaganim w zależności od indywidualnych celów może być nieokreślony (docelowa forma zamieszkania) lub określony w czasie (krótkookresowy do 6 miesięcy i długookresowy powyżej 6 miesięcy).
9. Mieszkania wspomagane mogą być prowadzone przez:
  - a. organy administracji rządowej i samorządowej,
  - b. jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
  - c. organizacje pozarządowe,
  - d. podmioty ekonomii społecznej,
  - e. kościoły i związki wyznaniowe,
  - f. przedsiębiorców.

10. Obszarem funkcjonowania mieszkania jest gmina.
11. Podstawą działania mieszkania jest regulamin organizacyjny stanowiący załącznik do modelu.
12. Model mieszkania zawiera szczegółowy opis zakresu usług, strukturę organizacyjną, standard obiektu, koszty wdrożenia i utrzymania, montaż środków.
13. Zakres zadań uprawnień i odpowiedzialności pracowników zatrudnionych na umowę o pracę opisany został szczegółowo w kartach stanowiskowych.
14. Koszty wdrożenia i utrzymania w każdej gminie mogą być zróżnicowane. Zależne to będzie od posiadanej infrastruktury i zasobów ludzkich, a także stawek kosztów obowiązujących w danej społeczności.
15. Przedstawione koszty obejmują zrównoważone stawki obowiązujące u beneficjenta w chwili opracowywania modelu.
16. Montaż środków przewiduje wykorzystanie środków POWER w zakresie wdrożenia i utrzymania modelu mieszkań w nowych zasobach Poznańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego.

Fundacja Mieszkalnictwa Wspomaganego

1. Model fundacji jest modelem teoretycznym.
2. Model fundacji jest propozycją dla społeczności, w których nie funkcjonują organizacje pozarządowe mogące przejąć zadania związane z zabezpieczeniem prawno-finansowym.
3. Obszarem funkcjonowania Fundacji jest powiat.
4. Podstawą działania Fundacji jest statut stanowiący załącznik do modelu.
5. Model Fundacji zawiera szczegółowy opis założeń i zadań.
6. W modelu nie został określony montaż środków Fundacji ze względu na jej społeczny charakter.

Standardy jakości świadczenia usług społecznych

1. Standardy stanowią zbiór zbudowany w oparciu o istniejące dokumenty prawne i standaryzacyjne:
  - a. Konwencję ONZ o Prawach Osób Niepełnosprawnych,
  - b. Raport z badań: Obiektywna i subiektywna jakość życia dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną zamieszkujących województwo wielkopolskie. Uwarunkowania środowiskowe oraz poziom wsparcia realizatorów polityki społecznej, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, Poznań 2014,
  - c. Standardy jakości życia w domach opieki o charakterze rodzinnym dla dorosłych osób z niepełnosprawnością intelektualną fundacji L'Arche,
  - d. Stanowisko Ministerstwa Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w szkole i w przedszkolu,
  - e. Ustawę o ochronie danych osobowych z dnia 29 sierpnia 1997 roku,
  - f. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
  - g. „Standardy pracy terapeutów „Zakątka” – szkoły specjalnej prowadzonej w ramach Stowarzyszenia Na Tak w Poznaniu;

2. Integralną częścią treści standardów jest Karta samooceny i oceny asystenta mieszkaniowego do wypełnienia zarówno przez asystenta mieszkaniowego, jak i superwizora, by stworzyć możliwość obiektywnej weryfikacji stopnia spełniania standardów jakości świadczonych usług, a co za tym idzie – podwyższania poziomu tej jakości (w karcie jest również miejsce na wpisanie propozycji zmian).
3. Wyrażenia, które rozpoczynają najczęściej treści poszczególnych standardów: umożliwianie/ zapewnianie/ uznawanie/ poszanowanie dla praw/ dbałość o ... itp oznaczają stwarzanie przestrzeni do samodzielności i/lub udzielania wsparcia w wymienionych zakresach, adekwatnie do indywidualnych możliwości i potrzeb, wynikających także z rodzaju, stopnia niepełnosprawności oraz płci i wieku osób z niepełnosprawnością.
4. Zbiór standardów dotyczy różnych usług świadczonych w ramach całego systemu mieszkalnictwa wspomaganego – mogą być one później łączone w odpowiednie podgrupy w treści regulaminów organizacyjnych mieszkań/ domów/ innych usług.
5. Treść standardów winna być udostępniona w formach dostępnych dla osób z niepełnosprawnością oraz systematycznie, okresowo aktualizowana.

Informacje końcowe

1. Model został opracowany partycypacyjnie, tzn. z udziałem grup docelowych (obiorców wsparcia i użytkowników modelu).
2. Model ma postać gotową do testowania.
3. Koszt wdrożenia modelu wynosi 1 075 600 zł (słownie: jeden milion siedemdziesiąt pięć tysięcy sześćset złotych).
4. Roczny koszt utrzymania modelu wynosi 1 369 000 zł (słownie: jeden milion trzysta sześćdziesiąt dziewięć tysięcy złotych).
5. Łączny koszt wdrożenia modelu i utrzymania przez 3 lata wynosi: 4 332 600zł (słownie: cztery miliony trzysta trzydzieści dwa tysiące sześćset złotych).

Tabela 7. Koszt wdrożenia i rocznego utrzymania modelu.

Nazwa elementu Modelu	Koszty wdrożenia	Koszty utrzymania	Razem	Finansowane ze środków POWER
Centrum Koordynacji Usług	125 600,00	411 000,00	536 600,00	536 600,00
Dom Krótkiego Pobytu	250 000,00	385 000,00	635 000,00	185 000,00
Mieszkania wspomagane	700 000,00	573 000,00	1 273 000,00	1 273 000,00
Podsumowanie	1 075 600,00	1 369 000,00	2 444 600,00	1 994 600,00

ROZDZIAŁ IX. INFORMACJA O SPOSOBIE PRZEPROWADZENIA I WYNIKÓW KONSULTACJI ORAZ ZAANGAŻOWANIA INTERESARIUSZY

1. LISTA OSÓB I INSTYTUCJI BIORĄCYCH UDZIAŁ W OPRACOWYWANIU I KONSULTACJACH MODELU

Imię i nazwisko	Kategoria grupy docelowej
Ewa Walczak	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Michał Meller	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Marek Buczak	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Mariusz Sztuba	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Michał Frączak	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Piotr Roszak	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Arek Żmijewski	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Weronika Bielecka	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Karol Solski	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Jakub Radomski	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Mariusz Józefiak	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Dorota Rybarczyk	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Michał Gruszczyński	Osoba z niepełnosprawnością intelektualną
Halina Grzymisławska-Słowińska	Opiekun faktyczny
Jolanta Łukowska	Opiekun faktyczny
Hanna Muzsik	Opiekun faktyczny
Sylwia Hyla-Olejniczak	Opiekun faktyczny
Anna Kien	Opiekun faktyczny
Elżbieta Lubik	Opiekun faktyczny
Grażyna Różańska	Opiekun faktyczny
Stefan Matysik	Opiekun faktyczny
Róża Augustyniak	Opiekun faktyczny
Maria Józefiak	Opiekun faktyczny
Mariusz Józefiak	Opiekun faktyczny
Irena Banc-Skrzypczak	Opiekun faktyczny
Maria Maćkowiak	Opiekun faktyczny
Aleksandra Nawrocka	Opiekun faktyczny
Beata Krygier	Opiekun faktyczny
Teresa Gorzeńska	Opiekun faktyczny
Dorota Orpizak	Opiekun faktyczny
Hanna Olenderek	Opiekun faktyczny
Elżbieta Lubiak	Opiekun faktyczny
Anna Fejnas	Opiekun faktyczny
Roman Owczarzak	Opiekun faktyczny
Dariusz Radomski	Opiekun faktyczny
Ewa Kowańska	Opiekun faktyczny
Dorota Bartkowiak	Opiekun faktyczny
Joanna Olenderek	Poznańskie Centrum Świadczeń
Beata Sannuk	Poznańskie Centrum Świadczeń
Hanna Drożdż	Poznańskie Centrum Świadczeń
Danuta Dubiel	Poznańskie Centrum Świadczeń
Grzegorz Karolczyk	Poznańskie Centrum Świadczeń

Renata Murczak	Biuro Spraw Lokalowych UMP
Józef Solecki	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMP
Ewa Firlik	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
Wojciech Bauer	Centrum Inicjatyw Senioralnych
Alicja Szcześniak	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych UMP
Andrzej Konieczny	Poznańskie Towarzystwo Budownictwa Społ.
Marta Zaręba	UMWW Obserwatorium Integracji Społ.
Anna Urbańska-Łukaszewicz	Prawnik
Daniel Folwarski	Notariusz
Mariusz Stański	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Jakub Nowak	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Jan Brylak	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Katarzyna Gabiś	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Kamil Heinrich	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Maria Turowska	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Weronika Pięta	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Joanna Behrendt	Uniwersytet Medyczny w Poznaniu
Anna Andrzejewska	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Anna Smorawska	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Patrycja Janiak	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu
Dr Katarzyna Pawelczak	Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu

2. INFORMACJA O SPOSOBIE PRZEPROWADZENIA KONSULTACJI

Konsultacje modelu odbywały się indywidualnie i grupowo. Łącznie przeprowadzono 10 indywidualnych i 5 grupowych spotkań konsultacyjnych.

W konsultacjach modelu udział brali przedstawiciele grup docelowych:

1. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną,
2. Opiekunowie faktyczni i opiekunowie prawni,
3. Organizacje pozarządowe,
4. Specjaliści ds. prawa,
5. Przedstawiciele jednostek organizacyjnych Miasta Poznania realizujący zadania z zakresu polityki społecznej i polityki mieszkaniowej,
6. Profesje medyczne,
7. Pełnomocnik Prezydenta Miasta Poznania ds. Osób Niepełnosprawnych,
8. Pracownicy naukowcy Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu.

W wyniku przeprowadzonych konsultacji dokonano korekt Modelu i przyjęto ostateczną wersję dokumentu.

3. HARMONOGRAM PRAC

Okres	Zakres zadań
październik-listopad 2016	<p>Analiza usług kierowanych do osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich rodzin na terenie Miasta Poznania</p> <ul style="list-style-type: none"> • Analiza danych zastanych (dokumenty prawne, dane statystyczne, opracowania jakościowe, literatura przedmiotu). • Badania ilościowe na próbie 108 opiekunów faktycznych. • Identyfikacja potrzeb i oczekiwań osób z niepełnosprawnością intelektualną i ich opiekunów. • Ustalenie barier wewnętrznych i zewnętrznych rozwoju deinstytucjonalizacji. • Inwentaryzacja luk i barier w obecnych rozwiązaniach.
październik 2016-styczeń 2017	<p>Partycypacyjne opracowanie i przygotowanie do testowania wstępnej wersji Modelu, w tym empowerment grup docelowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Powołanie zespołu koordynacyjnego. • Opracowanie koncepcji Modelu. • Powołanie grup roboczych. • Opracowanie poszczególnych elementów modelu z udziałem grup roboczych.
grudzień 2016-styczeń 2017	<p>Konsultacje Modelu, w tym empowerment grup docelowych</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wywiady indywidualne i grupowe z przedstawicielami grup docelowych (odbiorców wsparcia i użytkowników modelu). • Analiza modelu pod kątem zgodności z obowiązującym prawem. • Dokonanie korekt i sporządzenie ostatecznej wersji Modelu.
styczeń 2017	<p>Zawiązanie partnerstwa z Miastem Poznań na rzecz testowania i wdrożenia Modelu.</p>

Post scriptum – wpływ covid19 na realizację modelu

Testowanie Modelu odbywało się w czasie covid19 stąd nie sposób zapomnieć że miało to istotny wpływ na jego testowanie. Pandemia wyhamowała zainteresowanie usługami oferowanymi przez CUD przez potencjalnych uczestników. Osoby z niepełnosprawnością intelektualną praktycznie zamknęły się w domach a sytuacja taka trwała praktycznie do samego końca trwania projektu.

Przez pewien czas CUD realizował zadania zdalnie co nie sprzyjało ich realizacji. Problemy dotyczące rekrutacji uczestników wynikały z: izolacji społecznej, trudności w zaadaptowaniu się do nowej rzeczywistości, lęku o zdrowie, lęku przed wychodzeniem z domu, poczucia zagrożenia ze strony innych ludzi, niepewności, niepokoju, pojawiających się stanów depresyjnych u uczestników.